له ژیانماندا وەك عیراقی.. عەرەبو .. له مێژووی دوورو درێژی هەزاران ساڵەماندا. نەریتی مەعنەوی و .. ئاکاری ، ئەوساو ئێستایش ڕەگەزێکی سەرەکی ڕەگەزەکانی سەرکەوتن و زاڵبوونە .

سەرۆکی فەرمانده
صدام حسین

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوکاری

التضامن

شەقامی الجمهوریة
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الاثنین ١٩ آیار ١٩٨٠ العدد ٥٢٦ ●

● دووشەممە ١٩ی ئایار ١٩٨٠ ژمارە ٥٢٦ ●

جەماوەری کوردستان بەڵێنی وەفاداری بۆ سەرۆکی فەرماندە نوێ دەکەنەوە

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە پارێزگای هەولێرو نەینەوا دوو ڕۆژ بە سەردەبات و دووبارەی دەکاتەوە

پێویستی بایەخدان بە گوزەرانی هاووڵاتیان و پێویستییەکانیان و گوێ نەدانە ڕۆتین

ئەو جەماوەرەمان کە لە بڵندی چیاکان و تەختایی بیابانەکاندا کۆبوو بوونەوە بەڵێن دەدەن کە لە ژێر ئاڵای فەرماندە سەرکەوتوەکەیدا لە بەرەو پێش ڕۆیشتن بەردەوام بن

بەڕێز لە سەردانەکەیدا بۆ ناحیەی ڕەبیعە سەیری کاروباری هاووڵاتیانی کردووە ودبە دوورو درێژی گوێی لە پێویستی دانیشتوانی ناحیەکە گرتووەو کە لەلایەن بەڕێز بەڕێوەبەری ناحیەکەوە پێشکەش بەڕێز سەرۆك کراوە بەڕێز سەرۆك فەرمانی داوە بەوەی ئەو پێویستیانە جێبەجێ بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە گوندی « تل الهوی » تەماشای ئەو نواندنە کۆچەریانەی کردووە کە دانیشتوانی ناوچەکە پێشکەشیان کردووە بۆ دەربڕینی خۆشحاڵی و شادمانیان بە سەردانی بەڕێز سەرۆك لە گوندەکەیان و بەسەرکردنەوەی گوزەرانیان.

هەر وەك بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دیدەنی هەندێك لەو ئۆردووگایانەی کردووە کە لە ناوچەکەدان بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین عەسری ڕۆژی چوارشەممەی ڕابوردوو چۆتە پارێزگای هەولێرو لەوێ بەڕێزان احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەراندن و محمد علی محمدامین سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان و ئەمینداری گشتییەکانی بەڕێوەبەرایەتی ئۆتۆنۆمی و بهاءالدین احمد پارێزگاری پارێزگای هەولێرو هاوڕێیان ئەمینداری نهێنی لقی سەربازی هەولێرو جێگری ئەمینداری نهێنی و ئەندامانی سەرکردایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لقی هەولێر پێشوازیان کردووە .

بەڕێز سەرۆك بە ئۆتۆمبیلێکی سەرنەگیراو بەناو ناحیەی عەنکاوەو شاری هەولێردا گەراوەو بەدەست سڵاوی هەزاران ئەو هاووڵاتیانەی سەندۆتەوە کە بۆ دیدەنی و پێشوازی کردنی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین گردبوو بوونەوە .

● لە لقی هەولێر ●

بەڕێز سەرۆك لە گەشتەکەیدا بە هەولێر سەری لە بارەگای سەرکردایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لقی هەولێر داوەو چاوی بە هاوڕێیانی لێپرسراوی پارێزگاکە کەوتووە گرنگی ڕێکخستنی حزبی دووپات کردۆتەوە لە خستنە ڕووی خواستەکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش . دوای ئەوە بەڕێز لە هەولێر سەری لە چەند ماڵی هاووڵاتیان داوەو بەڕێز لە نزیکەوە لە باری گوزەرانیان حاڵی بووە .

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە گەشتەکەیدا بارەگای لیژنەی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخوازو مەکتەبی ڕێکخستنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق لقی هەولێری بەسەر کردۆتەوە بەڕێز گوێی لە پێویستییەکانی ئافرەتان لە پارێزگاکەدا گرتووە بۆ بتەوکردنی دەوری خۆیان لە پەرەپێدانی واقیعی ئافرەتان و بەڕێز فەرمانی کردووە کە ئەو پێویستییانەیان جێبەجێ بکرێت .

ئەو جەماوەرەی لەو جێگایانەدا کۆبوو بوونەوە کە ئەو گەشتە ی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە گرتبوویەوە بەڵێنیان داوە کە لە ژێر ئاڵای سەرکردایەتی لێهاتووی ئەودا بەردەوام بن بۆ وەدی‌هێنانی خواستەکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش و ئاواتەکانی جەماوەری تێکۆشەر لە وەدی هێنانی یەکبوون و سەربەستی و سۆشیالیستی و خۆشحاڵی و کامەرانیان نیشان‌داوە بەرامبەر ئەو دیدەنی و چاوپێکەوتنەی فەرماندەیان و پرسیارکردنی لە گوزەران و پێویستییەکانیان .

جەماوەرەکە ناڕەزایی خۆیان نیشان داوە بەرامبەر ئەو کردارانەی تاقمە فارسە ڕەگەزپەرستەکە بەرامبەر گەلی ئێمەو گەلانی تری ئێران ڕەچاوی دەکەن . وەلەو هوتافانەدا کە دەیان کێشا ئەوەیان دووپات دەکردەوە کە ڕووبەڕووی هەموو جۆرە پیلانێك ڕادەوەستن کە دژی گەل و شۆڕشەکەی سازبکرێت و لەو ڕێگایەدا بێ‌سنوور قوربانی دەدەن تاکو بەتەواوی خاکی زەوت‌کراوی عەرەبی ڕزگار دەکرێت .

● لە ئۆردووگا سەربازیکاندا

وەسەر لە بەیانی ڕۆژی پێنج‌شەممەی ڕابوردوو بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دوای ئەوەی شەوی پێشووتری لە هەولێر بەسەر بردبوو سەری لە چەند ئۆردووگایەکی سەربازی داوە ، دوای ئەوە بەڕێز بە ئۆتۆمبیلێکی سەرنەگیراو بەناو هەزاران لە هاووڵاتیاندا گەشتێکی بە هەزاران سڵاویان بۆ سەرۆك کردووەو خۆش‌وستایشی خۆیان بۆ بەڕێز سەرۆکی فەرماندە دەربڕیوە . ئەوە بوو مەرکیبەکەی بەڕێز سەرۆك بەزەحمەت لەبەر زۆری جەماوەر دەیتوانی ڕێگا دەربڕێت .

● نانی بەیانی

بەڕێز سەرۆك لە یەکێك لە ئۆردوگاکانی هەولێردا نانی لەگەڵ ئەفسەرو سەربازی ئەو ئۆردوگایەدا خواردووە دوای ئەوە بەڕێز سەرۆکی فەرماندە بەقەزای شەقلاوەدا گەڕاوەو لە پێویستی هاووڵاتیانی پرسیار کردووە ، دوای ئەوە سەری لە قوتابخانەی ناوەندی کچانی شەقلاوە داوە .

● لەگەڵ خێزانێکی کورددا ..

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە لە دیدەنی یەکێك لە خێزانە کوردەکانی لە بڵندی چیادا نشتەجێ بوون لە گوندی میراوای سەر بە قەزاکە لە پێویستی گوندەکەی پرسیار کردووەو فەرمانی دارە کە ئاوو کارەبا بۆ گوندەکە ڕابکێشرێت و هەر خێزانەی تەلەفزیۆنێکی بدرێتێ .

● چەند خانوو بەرەیەکی نوێ لە بێخال ..

هەر وەك گەشتەکەی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە گوندێکی نزیك بێخالی گرتۆتەوەو لە ئەحوالی خێزانەکانی ئەو گوندەی پرسیار کردووەو فەرمانی داوە کە هەر خێزانەی دوو هەزار دیناریان بدرێتێ بۆ دروست کردنی خانوو بەرە بۆ خۆیان و دابەش کردنی زەوی بەسەریاندا بەبێ پارە . بەڕێز سەرۆکی فەرماندە لە سەردانەکەی هاوینەهەواری بێخالدا ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە پێویستە بایەخ بە جێگا گەشت و گوزارێکان بدرێت بۆ ئەوەی هاووڵاتیان بە چاکی تیایدا بحەوێنەوە

● لە ڕەواندز

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە بە ئۆتۆمبیلێکی سەربەتاڵ بە قەزای ڕەواندزدا گەڕاوەو سڵاوی لەو جەماوەرە کردووە کە بۆ سڵاوکردن لە سەرۆکی فەرماندە کۆ بووبوونەوەو هوتافیان بە ژیانی دەکێشاو پەیمانیان نوێ دەکردەوە کە لە تێکۆشاندا بەردەوام بن و سەربازێکی وەفادار بن بۆ بیروباوەڕەکانی حزب و شۆڕش و ڕوو بەڕوو وەستانی کۆلنەدەرانە لە ڕووی هەموو تەنەللایەکی کەم بایەخ کە دژی عیراق و نەتەوەی عەرەب دەدرێت . بەڕێز سەرۆك تەماشای چەند معامەلەیەکی هاو ولاتیانی کردووەو فەرمانی داوە کە هەر خێزانەی (٥٠٠) دیناری بدرێتێ لەگەڵ قیرتاوکردنی گوندی دیانا .

دوای ئەوە بەڕێز ئۆردوگایەکی سەربازی لە پارێزگاکە بەسەر کردۆتەوەو چاوی بە ئەفسەرو سەربازەکان کەوتووە کە بۆ سڵاوکردن لە سەرۆك هاتبوونە دەرێ . ئەو جەماوەرەی لەو جێگایانەدا گرد بوو بوونەوە کە دیدەنیکەی سەرۆك گرتبوونیەوە ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە بێ کۆڵدان لە ژێر ئاڵای سەرکردایەتی لێهاتوویدا بەرەوپێش بڕۆن و کار بکەن بۆ وەدی‌هێنانی خواستی جەماوەری عەرەب لە یەکبوون و سەربەستی و سۆشیالیستیدا .

وەلەو هوتافانەدا کە کێشاویانە ناڕەزایی توندی خۆیانیان نیشان‌داوە بەرامبەر ئەو تاوانانەی تاقمەکەی خومەینی فارسی ڕەگەزپەرست دژی ڕۆڵەی‌گەلە نەبەزەکەمان دەیکات وەناڕەزاییان بەرامبەر تەماعکاری تاقمە فارسەکە نیشان داوە لە خلیجی عەرەبیدا لەگەڵ پیلانە ئیستیعماریکانیداو ئەو هیرشە شعوبیە ڕەگەزپەرستییەی دەیکەنە سەر ڕێبازی گەل و نەتەوەکەمان بەسەرکردایەتی حزبی پێشەوامان حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب.

پلانێکی نهێنی

سکرتێرێکی پێشووی پەیمانی ئەتلەسی « ناتو » پەردەی لەسەر پلانێکی ئەو هاوپەیمانانە هەڵماڵیوە بۆ ویران‌کردنی دوو هەزارو پێنج سەد جێگا لە ئەورووپای ڕۆژهەڵات و یەکێتی سۆڤیاتیدا ، لە کاتێکدا ئەگەر شەڕی ئۆتۆمی هەڵبگیرسێ.

ئەمیددلدا فیرربست نە چەند دکۆمەنتێکدا کە ڕۆژنامەکانی ئەڵمانیای ڕۆژئاوا بلاویان کردۆتەوە پلانە نهێنێکەی پەیمانی ناتۆی بەدناو کردووە کە دەیەوێت گەلێك جێگا لە وڵاتە سۆشیالیستییەکاندا وێران بکات . دکومنتەکان

بڕوانە ل : ٧

دەست پێکردنی گفتوگۆی ڕەسمی نێوان عیراق و ئەردەن

● سەرۆك صدام حسین : هەر پەیوەندیەك لە نێوان دوو وڵاتی برادا لە پلەی نیشتمانی عەرەبدا جێگای بایەخدانمان دەبێت و هانی دەدەین بە خۆشەویستیەوە هەتا وەکو ئەگەر بێتو ئەو پەیوەندیە لە نێوان دوو دەوڵەتی عەرەبیدا بێت کە عیراق تیایدا لایەنیش نەبێت .

● مەلیك حسین : ئەو پەیوەندی برایەتییەی لە نێوان هەردوو وڵاتی برادا هەیە هێزو توانا زیاد دەکات بۆ چاکەی نەتەوەو دوا ڕۆژی ڕۆڵەکانی .

سەر لە ئێوارەی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو لە کۆشکی کۆماری گفتوگۆی ڕەسمی لە نێوان کۆماری عیراق و مەملەکەتی ئوردنی هاشمیدا دەستی پێکرد . لایەنی عیراق لە گفتوگۆکەدا بەڕێز سەرۆك صدام حسین سەرۆکایەتی کردووە ولایەنی ئوردن لە لایەن خاوەن شکو مەلیك حسین کوڕی طلال مەلیکی مەملەکەتی ئوردنی هاشمیەوە سەرۆکایەتی کراوە .

بەڕێز سەرۆك صدام حسین لە سەرەتای گفتوگۆکەدا ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە هەر پەیوەندیەك لە نێوان دوو دەوڵەتی برادا لە پلەی نیشتمانی عەرەبدا جێگای بایەخدانمان دەبێت و هانی دەدەین بە خۆشەویستیەوە هەتا وەکو ئەگەر بێتو ئەو پەیوەندیە لە نێوان دوو دەوڵەتی عەرەبیدا بێت کە عیراق تیایدا لایەنیش نەبێت و ڕووی لە خزمەتی نەتەوەی عەرەب بێت .

بەڕێز سەرۆك وتی .. ئەوە شتێکی ئاسایە کە هەوڵدەین بۆ پێك هێنانی پەیوەندیەکی برایانەی پەرەسەندوو لەگەڵ هەموو وڵاتانی عەرەبدا . بەڵام دەبێت لە چوارچێوەی یەك نیشتمان و یەك نەتەوەدا تایبەتێتی هەبێت وەئەو تایبەتێتیە زۆر هۆی لە جوگرافیاو مێژوو دەستەوەردەدات لە پێك‌هێنانیدا وەئەنجامی تێکەڵاو بوونی ئەم هۆیانە هۆیەکی نوێ و حالەتێکی نوێ پێك دێت .

بەڕێز سەرۆك هەروەها وتی .. لەبەر ئەوە شتێکی بەدیهیە کە بڵێین کە پەیوەندی نێوان عیراق و ئوردن‌دا لە دێر زەمانەوە هەمیشە بە شێوەیەك لە شێوەکان تایبەتێتی تێدا بووە لە یەکچوونی تەبیعەتی گەل‌وە لە پەیوەندی جوگرافیوە لە پەیوەندیی مێژوویدا ..

خاوەن شکۆ مەلیك حسین لەو وتەیەدا کە لە گفتوگۆکەدا پێی داوە شانازی و ڕێزی خۆی بەرامبەر بەڕێز سەرۆك و حکومەت و گەلی عیراق نیشان‌داوە بۆ هەڵوێست و پشتگیری برابەتیان و ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە ئەو پەیوەندیەی لە نێوان هەردوو وڵاتی برادا هەیە لەگەڵ ڕۆژگاردا بۆ چاکەی نەتەوەی عەرەب و دوارۆژی ڕۆڵەکانی زیاتر بەهێزو توانا دەبێت . لە گفتوگۆکەدا لە لایەنی عیراقەوە بەڕێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش یەکەم جێگری سەرەك وەزیران بەشداریان تیدا کردووە هەر وەك بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و جێگرانی سەرەك وەزیرانی تێدا بەشداربوون . ولە لایەن ئوردنەوە لە گفتوگۆکەدا الشریف عبدالحمید شرف سەرەك وەزیران و وەزیری دەرەوەو بەڕێزان احمد اللوزی سەرۆکی دیوانی مەلەکی و عامر خماش وەزیری کۆشکی مەلیکی و میر رعد کوڕی زید گەورەی ئەمینداران و فەریق زید کوڕی شاکر فەرماندەی گشتیی سوپاو باڵوێزی ئوردن لە بەغدا بەشداریان لە گفتوگۆکەدا کردووە .

نوێنەرانی عەرەبی لەگەڵ سەرەك وەزیرانی ژاپۆن کۆبوونەتەوە

توکیو – ١٣ – ئاژانسەکان.

بەڕێز حامد علوان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری دەرەوە سەرۆکی وەفدی کۆمەڵەی عەرەبی ئەمڕۆ لە توکیو لەگەڵ بەڕێز ماسایوشی ئاوهیرای سەرەك وەزیرانی ژاپۆندا کۆبۆتەوە . بەڕێز حامد علوان لە کۆبوونەوەکەیدا باسی پەرەسەندنی مەسەلەی فەلەستینی لەبەر ڕووناکی بڕیارەکانی هەردوو کۆنگرەی بەرزی بەغداو تونس و هەڵوێستی عەرەب لەگەڵدا کردووە .

ڕۆژنامەکانی کوبا سیاسەتی وڵاتەکەی پەسەند دەکات بەرامبەر وڵاتانی ئەمەریکای لاتینی و کیشوەری ئەفریقا

ڕۆژنامەکانی کوبا بایەخیان بە هەواڵی ئەو گفتوگۆیە داوە کە بەڕێز سەرۆك صدام حسین لەگەڵ سەرەك وەزیرانی گریناداا کردوویەتی.

ڕۆژنامەکان لە نووسینەکانیاندا ئەو ڕێبازەیان هەڵسەنگاندووە کە عیراق دەربارەی وڵاتانی ئەمەریکای لاتینی و کیشوەری ئەفریقا گرتوویەتی .. وە

ئەوەیان دەست‌نیشان کردووە کە ئەو جۆرە پەیوەندیە نموونەییەو دەبێت لە ناو وڵاتانی بێلایەندا ڕەچاو بکرێت . هەروەها وتوویەتی

عیراق ساڵی ١٩٨٢ میوانداری کۆنگرەی وڵاتانی بێلایەن دەکات وبەردەوامە لە یارمەتی‌دانی وڵاتانی دنیای سێ هەمدا بۆ ئەوەی ئەو وڵاتانە بتوانن بەسەر گیروگرفتە ئابووریکانیاندا زاڵ بن کە لە ئەنجامی سیاسەتی ڕووتانەوەو چەوساندنەوەی دەوڵەتە خاوەن پیشەسازێکانەوە دوو چاری بوون .

کۆریای خواروو باوەڕ بە ڕێکخراوی ڕزگاری فەلەستین دەهێنیت

کۆریای خواروو باوەڕ هێنانی خۆی بە ڕێکخراوی ڕزگاریی فەلەستین ڕاگەیاندووەو ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە دەبێت ڕێز لەوە بگیرێت کە گەلی فەلەستین چارەنووسی خۆی دیاری بکات و داوای کردووە کە هێزەکانی زایونی لەو زەویانە بکشێتەوە کە ساڵی ١٩٦٧ داگیری کردوون .

بڕوانە ل : ٧

Institut kurde de Paris

چەند بڕیارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

هەر مووچەخۆرێك یان کرێکارێك وازی لە کار هێنا یان بە واز هێنراو دانرا.. یان نەچووە سەر ئەو کارەی بۆی گوێزراوەتەوە یان تەنسیبی کراوە ڕێی پێ نادرێت بە تایبەتی بۆ خۆی یان لای کەسی دیکە ئیش بکات ئەو کاتە نەبێت کە ڕەزامەندی ئەو لایەنە وەردەگرێت ئیشی تێدا دەکرد

زیادکردنی سەرمایەی بانقی کشتوکاڵی تا سەد ملیۆن دینار

ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری دا هەر مووچەخۆرێك یان کرێکارێك لە دەزگاکانی دەوڵەت و کەرتی سۆشیالیستیدا وازی لە کار هێنا یان بە وازهێنراو دانرا یان نەچووە سەر ئەو کارەی بۆ گوێزراوەتەوە یان تەنسیبی کراوە ڕێی پێ نادرێت بەتایبەتی بۆ خۆی یان لای کەسی دیکە ئیش بکات ئەو کاتە نەبێت کە ڕەزامەندی ئەو لایەنە وەردەگرێت ئیشی تێدا دەکرد.

بڕیارەکە ئەو دەرچووانەی دەگرێتەوە کە لە مەڵبەندەوە دادەمەزرێن و ناچنە سەر ئەو کارانەی بەسەریاندا دابەش کراون ئەو کاتە نەبێت ڕەزامەندی ئەو لایەنانە وەردەگرن.. ئەمەیش دەقی بڕیارەکەیە:

ژمارەی بڕیار: (٧٠٠)

ڕۆژی بڕیار: ١٣ – ٥ – ١٩٨٠

بەپێی دەسەڵاتی بڕگە (ا)ی ماددەی چل و دووی دەستووری کاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ١٣-٥-١٩٨٠دا بڕیاری ئەمەی خوارەوەیدا..

یەکەم ١ – هەر مووچەخۆرێك یان کرێکارێك لە دەزگاکانی دەوڵەت و کەرتی سۆشیالیستیدا واز لە کار بهێنێت یان بەوازهێنراو دانرێت یان نەچێتە سەر ئەو کارەی بۆی گوێزراوەتەوە یان تەنسیبی کراوە ڕێی پێ نادرێت بەتایبەتی بۆ خۆی یان لای کەسی دیکە ئیش بکات ئەو کاتە نەبێت کە ڕەزامەندی ئەو لایەنە وەردەگرێت تیایدا ئیشی کردووە.

ب – ڕێ بەو دەرچووانە نادرێت کە لە مەڵبەندەوە دابەش دەکرێن و لە ماوەی سی ڕۆژدا ناچنە ئەو لایەنانەی بەسەریاندا دابەش کراون لە ڕۆژی ئاگادار کردنیانەوە، ئیش بەتایبەتی بۆ خۆیان بکەن یان لای کەسی دیکە ئیش بکەن ئەو کاتە نەبێت کە ڕەزامەندی ئەو لایەنانە وەردەگرن بەسەریاندا دابەش کراون.

دووەم – ئەوانەی سەرپێچی لە دەسەڵاتی بەندی (یەکەم)ی ئەم بڕیارە دەکەن ئەمەی خوارەوەیان بەسەردا جێبەجێ دەکرێت..

ا – لەو مافانەی بێ بەش دەکرێت لە خزمەتە پێشووەکەیەوە سەر هەڵدەدەن.

ب – لە مافی چوونە ڕیزی ئەندامبوونی نەقابە بێ بەش دەکرێت هەر کەسێکیش سەر بەو نیقابەیە بێت یان چووبێت ڕیزیەوە ناوی دەکوژێنرێتەوە.

ج – هیچ باوەڕپێکراو یان بەڵگەنامەیەکی پێ نادرێت پەیوەندی بە خزمەتی پێشووەوەی هەبێت ئەگەریش سەرپێچی کەر لەو دەرچووانە بوو لە مەڵبەندەوە دابەش دەکرێن نابێت هیچ بەڵگەنامە یان باوەڕپێکراوێکی دەربارەی خوێندنەکەی پێ بدرێت.

سێهەم – ئەو لایەنەی نیازی هەبە هەر کەسێکی لا ئیش بکات داوای ددان پێدانانێکی نووسراوی لێ بکات تیایدا رای بگەیەنێت نە کرێکار نە مووچەخۆر نەبووە لە دەزگاکانی دەوڵەت و کەرتی سۆشیالیستیدا ووازی لە کار نەهێناوە بێ ڕەزامەندی دەزگاکەی یان بەوازهێنراو دانەنراوە کاتێکیش ئەم ددان پێدانانە ڕاست نەبوو بەپێی دەسەڵاتی مادە (٢٤٥)ی یاسای سزادان یان هەر دەقێکی تر کە دەچێتە حەکای، سزا دەدرێت.

چوارەم – هەر کەسێك مووچەخۆرێك یان کرێکارێك یان یەکێك لەو دەرچووانەی لەم مەڵبەندەوە دابەش دەکرێن ئەوانەی دەسەڵاتی ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە بخاتە سەر کار بەبێ ئەوەی ڕەزامەندی ئەو دەزگایەی وەرگرتبێت تیایدا ئیشی کردووە یان تەنسیبی کراوە ئەوا لە پێنج سەد دینار کەمتر نەبێت و لە دوو هەزار دینار پتر نەبێت سزا دەدرێت ئەگەریش ئەم کارەی دووبارە کردەوە ئەو سزا کە بۆ ماوەیەك دەست بەسەر دەبێت لە ساڵێك کەمتر نەبێت و لەگەڵ ئەوەیش لە هەزار دینار کەمتر نەبێت تا پێنج هەزار دینار پتر نەبێت سزای پارە دەدرێت.

پێنجەم – دەسەڵاتی ئەم بڕیارە بەسەر هەر مووچەخۆرێك یان کرێکارێکدا جێبەجێ دەکرێت، لە دەزگاکانی دەوڵەت و کەرتی سۆشیالیستیدا بێت بۆ خزمەتکردنی ئیحتیات بانگ بکرێت و نەچێتەوە سەرکارەکەی لای ئەو لایەنەی ئیشی تێدا دەکرد، هەروەها بەسەر ئەو دەرچووانەی لە مەڵبەندەوە دابەش دەکرێن ئەوانەی لە خزمەتی ئیجباری دواخراون یان بەهۆی ناساغییەوە عەفوو کراون و خۆیان نەگەیاندووەتە ئەو لایەنانەی بەسەریاندا دابەش کراون.

شەشەم: ١ – دەبێت ئەو مووچەخۆرو کرێکارانەی وازیان لەکار هێناوە یان پاش ١-١-١٩٨٠ بە وازهێنراو دانراون لە ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی جێبەجێ کردنی ئەم بڕیارەوە سەر لە دایەرەکانیان بدەن بۆ ئەوەی سەرلەنوێ دایان بمەزرێننەوەو دەسەڵاتی ئەم دەقە ئەو دەرچووانەیش دەگرێتەوە کە لە مەڵبەندەوە دابەش کراون و خۆیان نەگەیاندووەتە ئەو لایەنانەی تەنسیبیان کراون.

ب – ئەوانەی سەرپێچی بکەن دەسەڵاتی بڕگە (ا)ی سەرەوە دەیانگرێتەوە سەبارەت ئەو شوێنەوارانەی ئەم بڕیارە داویەتی بەسە ئەوانەی دەسەڵاتەکانی دەیانگرێتەوە.

حەوتەم – بەهیچ دەقێکی دیکەی پێچەوانەی دەسەڵاتەکانی ئەم بڕیارە کار ناکرێت.

هەشتەم – وەزیری دارای بۆی هەیە لەگەڵ هاریکاری کردن لەگەڵ وەزیری دادوەری و کارو کاروباری کۆمەڵایەتیدا ئامۆژگاریی پێویست. بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ کردنی ئەم بڕیارە دەربکات.

نۆیەم – ئەم بڕیارە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا جێبەجێ دەکرێت.

صدام حسين
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

● هەروەها ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری دا سەرمایەی بانقی کشتوکاڵی هەرەوەزی بکرێت بە (سەد) ملیۆن دینارو ئەو سەرمایەیشی کەدەدرێت بکرێت بە (حەفتا) ملیۆن دینار.

● پەنجا لەسەدی مووچەی ئیسمی موخەسەساتی موحەقیقە عەدلییەکان.

● کارکەران و دەرچووانی مەڵبەندەکانی پیشەیی سەر بەدەزگای پیشەسازییە هونەرییەکان لە خزمەتی ئیجباری دواخران.

● ماوەی مومارەسەکردنی پیشە بۆ مەبەستی دیارکردنی مووچەو خانەنشینبوون لەکاتی دامەزراندندا حسێب ناکرێت.

ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا موخەسەساتی لێپرسینەوە بە «محقق عدلی» بەڕێژەی ٥٠ لە سەدی مووچەی ئیسمی پێ بدرێت بەمەرجێك لە مانگێکدا لە بیست دینار کەمتر نەبێت.. ئەمەیش دەقی بڕیارەکەیە:

ژمارەی بڕیار ٦٣٠

ڕۆژی بڕیار ٤-٥-١٩٨٠

بڕیار

بەپێی دەسەڵاتی بڕگە (ا)ی ماددەی چل و دووی دەستووری کاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ٤-٥-١٩٨٠دا بڕیاری ئەمەی دا...

١ – موخەسەساتی لێپرسینەوە بە محققە عەدلییەکان دەدرێت بەڕێژەی (پەنجا لەسەدی) مووچەی ئیسمی بەمەرجێك لە مانگێکدا لە بیست دینار کەمتر نەبێت ئەمەیش بەچاوپۆشین لە دەسەڵاتەکانی یاسای موخەسەساتی مووچەخۆرانی دەوڵەتی ژمارە ٩٣ی ساڵی ١٩٦٧.

٢ – وزیری دادوەری و دارایی ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن.

صدام حسين
سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

هەروەها ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا کارکەران و دەرچووانی مەڵبەندە پیشەییەکانی سەر بەدەزگای گشتیی پیشەسازییە هونەرییەکان لە خزمەتی ئیجباری بۆ ماوەی سێ ساڵ دوابخرێن.

ئەنجومەنەکە ئەوەی لە بڕیارەکەی دەرکرد کە دوێنی لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا دەرچوو بەجێبەجێ کراو دانرا هەر کەسە تەمەنی لە کۆتایی دواخستنەکەوا لە ڕێی خزمەتی سوپایی دەرچێت ئەوا لەگەڵ هاوتەمەنانی خۆیدا دەچێتە عەسکەری.

هەروەها ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا ماوەی مومارەسەکردنی پیشە کە یاسا جێبەجێ کراوەکان بۆ دیاریکردنی مووچە یان بۆ خانەنشینبوون لە کاتی دامەزراندا بە مووچەخۆر لە دەزگاکانی دەوڵەت و کەرتی سۆشیالیستیدا حسێب نەکرێت.

هەروەها بڕیاریدا بەهیچ دەقێکی یاسایی تر پێچەوانەی دەسەڵاتەکانی ئەم بڕیارە بێت، کار نەکرێت.

هەروەها ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری دا دەسەڵات بەوەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن بدرێت جل و بەرگ پیشاندەر بە مووچەی ٣٦ دینار لە مانگێکدا دامەزرێنێت ئەویش بەچاوپۆشین لە دەسەڵاتەکانی یاسای خزمەتی مەدەنی ژمارە ٢٤ی ساڵی ١٩٦٠ی چاککراو.

جەماوەری ناوچەی ئۆتۆنۆمی نارەزایی خۆیان دەربارەی تاوانکاری یەکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی کینەلە سکی فارس دەردەبڕن

جەماوەری ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەردەوامن لە دەربڕینی نارەزایی خۆیان دەربارەی تاوانکارییەکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی کینە لەسکی فارس کە دژ بە شۆڕش و ڕێڕەوەکەمان و فراوانخواستی لە ناوچەی کەناری عەرەبیدا ئەنجامی داوە.

● ئەوە بوو لە عەینکاوەی پارێزگای هەولێر جەماوەرێکی زۆر کۆبونەوە پتر لە پێنج هەزار کەس دەبوون تیایدا لە مەوداکانی دەست درێژی کردنی فارسی ڕەگەزپەرست بۆ سەر وڵاتەکەمان چاوچنۆکیی فراوانخوازی و دەوری لە چوارچێوەی نەخشەی ئیمپریالیی زایۆنیی دژ بە نەتەوەی عەرەبمان باس کراو کۆڵرایەوە، ئەم کۆبوونەوەیە ئەنجوومەنی گەلی ناحیەکە پێکی هێنا بوو.

● لە پارێزگای سلێمانیش یەکێتیی ناوچەیی کرێکاران لە پارێزگاکەدا کۆڕێکی بۆ کرێکارانی کارگەری بەردشکاندن لە سەرچنار ڕێكخست تیایدا هەمان باس ڕاڤەکرا. هەروەها لە کۆڕێکی تردا کە نیقابەی گواستنەوەی (بر)ی لە پارێزگاکەدا بۆ شوفێرەکان کە لەسەر ڕێگای سلێمانی و کەرکوك ئیش دەکەن، ڕێکی خستبوو، سەرەڕای ئەو کۆڕە جەماوەرییەی لە ناحیەی تانجەرۆ ڕێکخراو.

● جەماوەری قەزای شنگارو ناحیەی قەیرەوانی سەربەپارێزگای نەینەوایش لەو کۆڕەدا کە ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردوو بەسترا نارەزایی خۆیان دەربارەی تاوانکارییەکانی تاقمە ڕەگەزپەرستەکەی خومەینی دەبڕی کە دژ بەگەلە تێکۆشەرەکەمان ئەنجامیان داوە.

هاوڕێ علی حسون جواد ئەندامی سەرکردایەتی لقی نەینەوای حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە ووتەیەکیدا لە کۆڕەکەدا دووپاتی ئەوەی کردەوە گەلەکەمان لەبەر ڕووناکیی ئامۆژگارییەکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشدا بەسەرۆکایەتیی سەرکردە بەڕێز صدام حسين بۆ پێشەوە هەنگاو دەهاوێژێت بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانی نەتەوەکەمان یەکێتی و سەربەستی و سۆشیالیستییەو پاراستنی دەستکەوت و بەدیهێنرا وەکانی جەماوەرو داکۆکیکردن لە خاکی نیشتمان.

● لە پارێزگای هەولێریش جەماوەری ناحیەی شیروان مازن لەو کۆبوونەوەوە جەماوەرییە فراوانەدا کە لە بەرابەر بنکەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە ناحیەکەدا بەسترا نارەزایی خۆیان دەربارەی تاوانکارییەکان دەربڕی کە دژی شۆڕش و گەلە تێکۆشەرەکەمان دەکرێن.

لە کۆبوونەوەکەدا جەماوەرەکە پەیمانیان بە سەرۆکی بەڕێز صدام حسيندا سەربازی ئەمەك دار بن بۆ بەرەنگاری کردن دژی تاقمە فارسەکەو پیلانە دەستدرێژیکەرانەکەی دژی وڵاتەکەمان.

چەند هەواڵێك لە سلێمانی

× دەستەی سەرپەرشتیکەری هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی بۆ یەکەم ناوچەی پارێزگای سلێمانی ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردوو کۆبوونەوەیەکی بە سەرۆکایەتی بەڕێز محمد صالح سەرۆکی دادگای تاوانەکان لە سلێمانی [illegible] ئامادەکردنانە کۆڵرایەوە کە بۆ هەڵبژاردن لە یەکەم ناوچەدا وەرگیراون کە یازدە مەڵبەندی هەڵبژاردنی تێدایە.

لە کۆبوونەوەکەدا بڕیار لەسەر ئەوە درا داوا لە لایەنە لێپرسراوەکان بکرێت (٦٠) ئوتومبیل بۆ گواستنەوەی هاووڵاتییان بەرەو مەڵبەندەکانی هەڵبژاردن تەرخان بکەن.

هەروەها بڕیار لەسەر ئەوە درا تەختەی تایبەتی ئامادە بکرێت ناوی ئەو گەڕەکانەی لەسەر بنووسرێت کە سەر بە هەر مەڵبەندێکی هەڵبژاردن و ئامادەکردنی مایکروفون و ١٢٠ کابینە.

× بەڕێوبەرایەتی حوکمی ناوخۆیی لە پارێزگای سلێمانی چەند پرۆژەیەکی تەواو کردووە کە ١٩٠ هەزار دیناریان تێچووە.

ئەم پرۆژانەیش بریتین لە دوو قوتابخانەی سەرەتایی لە مەڵبەندی پارێزگاکەو گوندی عەنەبی هاوچەرخ و قوتابخانەیەکی ناوەندی لە ناحیەی سیروان و هۆڵێکی خواردن لە قوتابخانەی بەختیاری.

هەروەها بەڕێوەبەرێتییەکە ڕایگەیاند کە بینابەی قایمقامیەی قەزای چەمچەماڵ و ٢٢ خانوو بۆ مامۆستایانی گوندو لادێکان لە پارێزگاکەدا دروست دەکات.

× لە پارێزگای سلێمانی لیژنەیەکی ناوەندی بۆ ئامادەکردنی پێداویستییەکانی بە زۆر فێرکردن لە پارێزگاکەدا بۆ ساڵی نوێی خوێندن بە سەرۆکایەتی بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی پێك هێنرا.

هەروەها لیژنەی لقی لە هەر یەکێتییەکی بەڕێوە براودا بە سەرۆکایەتی سەرۆکی یەکێتییەکە پێك هێنرا بۆ سەرژمێری کردنی ئەو مندااڵنەی لە ساڵی نوێی خوێندندا بە زۆر فێرکردن دەیانگرێتەوە بۆ ئەوەی بەسەر ئەو قوتابخانەدا دابەش بکرێن کە لە ماڵەوەیانەوە نزیکن و ئەمەیش بە باوك و دایکیان ڕابگەیەنرێت.

دیاریەکانی یەکی ئایار لە هەولێر

بەبۆنەی جەژنی ئایاری مەزنەوە شاری هەولێر گەورەترین جموجۆڵی هەمە چەشنەی گرتە باوەش و چەندەها ئاهەنگی فراوانی گێڕاو بەدرێژایی ڕۆژانی هەفتەکە چەندەها دیاری پێشکەش بە کرێکارە لێهاتووەکان کرا کە لە بواری کارکردن چالاکییان هەبوە.

لە یەکەم ڕۆژدا ڕێ ڕۆیشتنێکی فراوان ڕێك خرا کە بەڕێزان ئەندامانی حیزب و بەڕێز پارێزگاری هەولێرو سەرۆکی نەقابەی کرێکاران تیایدا بەشداربون لە پاڵ جەماوەرێکی زۆر کە خۆشی خۆیان بەرانبەر بەو ڕۆژە دەربڕی.

وەلە چوارچێوەی ئاهەنگی ئایاردا چەند یارییەکی تۆپی پێ ڕێك خرا لە نێوان نیپی وەرزشی کرێکارانی هەولێرو شارەکانی تردا، ئەنجا ئەندامانی نەقابەی کرێکاران سەریان لە نەخۆشەکانداو دیاریان بەسەردا دابەش کردن بەو بۆنەوە.

شێرزاد عبدالرحمن
پ. هاوکاری لەهەولێر

بۆ پەرەپێدانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە لایەنی کشتوکاڵەوە

وەزارەتی ئاودێری خەریکە لێکۆڵینەوەی دوورو درێژو ڕووپێو کردن و نەخشەی پێویستی دروست کردنی ٢٢ پرۆژەی ئاو کۆ کردنەوەو بەستی بچووکی ئاو لە سەر ڕووباری دجلەو ئاوەڕۆکان و دۆڵەکانی و ئاوەڕۆکان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ئامادە دەکات ئەویش لە چوارچێوەی بایەخ دانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بە ناوچەکە لە پێناوی پەرەپێدانیدا لە هەموو ڕوویەکەوە.

سەرچاوەیەکی وەزارەتەکە ووتی ئەم پرۆژانە بەئامانجی ئەوەیە کۆنترۆڵی سەرچاوەی سامانی ئاو بکرێت و لە مەترسیی لافاو خۆ بپارێزرێت و ئەو ئاوەی کۆ دەکرێتەوە بەپێی ئارەزوو بەر بدرێت بۆ پتر کردنی زەوی کێڵراو ئەو زەوییەی دەیمە بکرێت بە زەوییەکی کشتازی سەرەڕای سوود لێ وەرگرتن بۆ ووزەی کارەباو بەرەپێدانی سامانی ماسی و دروست کردنی چەند ناوچەیەکی گەشتووگوزاری لە سەر ئەو گۆمانەی تێیدان. لە گرنگترین ئەو پرۆژانەیش بەستاوی بەخمە کە لێکۆڵینەوەو پشکنینەکانی درایە یەکێك لە کۆمپانیا ڕاوێژکارییەکانی بێگانە.. بەستاوەکە لە سەر زێی گەورەیە لە هەردوو پارێزگای هەولێرو دهۆك و وا چاوەڕوان دەکرێت لە چوارچێوەی نەخشەی پێنجیی داهاتوودا دەستی پێ بکرێت.

ئەمەو وەزارەتەکە نەخشەی سەرتایی پرۆژەی بەستاوەکانی سەرووی عظیم لە چوارچێوەی پارێزگای سلێمانیدا تەواو کردووە بۆ دروست کردنی چەند بەستاوێك لە سەر لقی ڕووباری عظیم کە خاسە جای و تاووق جای و لەوز جایین بۆ کۆ کردنەوەی ئاوو بە کارهێنانی لە وەرزی کەم ئاویدا، وەزارەتەکە داوای چەند کۆمپانیایەکی ڕاوێژکار کردووە نەخشەی کۆتاییان بۆ ئامادە بکەن بۆ ئەوەی دەست بە جێبەجێ کردنیان بکرێت.

هەروەها وەزارەتەکە خەریکی لێکۆڵینەوەو پشکنینی جیۆلۆجییانەو نەخشەدانانی دروست کردنی بەستاوی (شەدەلە) و پرۆژەی ئاودێریی سەر بەو بەستاوەو بەستاوی جقجقە بۆ ئاودێریی ١٢٦ هەزار دۆنم زەوی لە ناوچەی سەرچنارو بەستاوی جمرکەو بەستاوی زرکەو بەستاوەکانی ڕەواندز سەرەڕای دروست کردنی چەند بەستاوێکی بچووك لە دۆڵی ئەحمە ئاوە لە قەزای هەڵەبجەی سەر بە پارێزگای سلێمانی.

ئەمەو وەزارەتەکە خەریکی ئامادە کردنی لێکۆڵینەوەی هونەری و ئابووری و پشکنینی

لێکۆڵینەوە و ڕووپێوکردن و نەخشە دانانی دروست کردنی ٢٢ پرۆژەی ئاوکۆکردنەوەو بەستی ئاو. نۆ پرۆژەی ئاودێری بە ئاو پرژێن و دڵۆپێن لە ناوچەکەدا جێبەجێ دەکرێت

کێلگەیی و نەخشە دانانە بۆ دروست کردنی چوار پرۆژەی ئاودێری لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا.

لەم پرۆژانەیش لێکۆڵینەوەی پرۆژەی زاخۆ بۆ ئاودێری ٤١ هەزار دۆنم زەوی و پرۆژەی پێنجوێن بۆ ئاودێری ٢٨ هەزار دۆنم زەوی هەروەها پرۆژەی سەرسیان لە پارێزگای سلێمانی بۆ ئاودێری ١٨ هەزار دۆنم زەوی سەرەڕای پرۆژەی باڵندەو دەشکری لە پارێزگای دهۆك بۆ ئاودێری ٣٣٠٠ دۆنم زەوی.

هەروەها وەزارەتەکە خەریکی لێکۆڵینەوەی سێ پرۆژەی ئاودێریی دیکەیە لە ناوچەکەدا کە ئەم پرۆژانەن: پرۆژەی شەمامۆك بۆ ئاودێری ١٦٧ هەزار دۆنم زەوی، پرۆژەی شارەزوور بۆ ئاودێری ٦٥ هەزار دۆنم زەوی، پرۆژەی ڕانیە بۆ ئاودێری ٦٥ هەزار دۆنم زەوی.

وەزارەتەکە ڕووپێو کردنی پرۆژەی سلێڤانی لە پارێزگای دهۆك تەواو دەکات بۆ ئاودێری ٣٥٢ هەزار دۆنم زەوی. ئەمەو ڕاپۆرتی سەرەتایی دروست کردنی پرۆژەی مەخموور لە هەولێر بۆ ئاودێری ٣٣٠ هەزار دۆنم زەوی و پرۆژەی فایدە لە پارێزگای دهۆك و پرۆژەی زاراوە لە پارێزگای سلێمانی بۆ ئاودێری زەوییەکی پێنج هەزار دۆنمی.

لە چوارچێوەی نەخشەی ئەم ساڵیدا وەزارەتەکە خەریکی جێبەجێ کردنی پێنج پرۆژەی ئاودێرییە بە ئاوپرژێن لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە دەشتی هەولێرو کێڵگەی (البعث)ی هەرەوەزی و پرۆژەی ئەسکی کەلەك و پرۆژەی سەراو – قلا بۆو پرۆژەی سیروان کە ڕووپێوی تەواوی ئەو زەوییانەی ئاودێری دەکرێن نۆ هەزارو ٣٤٠ دۆنم دەبێت.

ئەوەبوو پار وەزارەتەکە دەستی بە جێبەجێ کردنی چوار پرۆژە کرد کە بە ئاوپرژێن و دڵۆپێن بەڕێوە دەبرێن ئەوانەیش پرۆژەی کەلارو زاخۆو ئەسکی کەلەکن.

Institut kurde de Paris

ئیدگار ئالان پۆ

ئەو گرانەتایەی بە زیان ناودەبرێت

● سەلام محەمەد ●

بەلای ئیدگار ئالان پۆوە « شیعرو حەقیقەت » دوو. هێڵی هاوتەریبن‌و ناگەنە یەکتر ، واتە جیاوازی‌یەکی بنەڕەتی لە نێوان شیعرو تیۆرە زانستی‌و فەلسەفیەکاندا هەیە بەو بەڵگەیەی گشت تیۆرێکی زانستی یان فەلسەفی لە ئەنجامی « مەبەست » ێکەوە لە دایك دەبێت بەڵام هیچ کاتێ مەرج نیە شیعر بۆ مەبەستێکی تایبەتی بگوترێ خۆی واتەنی :-

« شیعر خولیاو ئارەزووەنەك ئامانج ، پێویستیشە ئارەزووەکە بخرێتە پێشی ئامانجەوە .. »

ئەم شاعیرە گەورەیە شوێنەوارێکی ئاشکراو دیاری لە سەرجەمی ئەدەبی ئەوروپی‌و جیهانیدا جێ هێشت بەڵام لە وڵاتەکەی خۆیدا - ئەمریکا - ئەو بایەخەی پێ نەدراو سەرەڕای ئەوەی دەخرایە پشت گوێ زۆر جاریش گاڵتەی پێ دەکراو توانج‌و پلاری نارەوای تێ دەگیرا ..

(چارل بۆدلێر)ی شاعیری ناوداری فەرەنسە کۆمەڵێ لە بەرهەمەکانی « پۆ »ی وەرگێڕاوەتە سەرزمانی فەرەنسی‌و (دیستوفسکی)یش زۆربەی بەشەکانی کۆمەڵەی « دۆزینەوە » ی بە زمانی رووسی بڵاو کردۆتەوە .

چیرۆکە پۆلیسیەکانی (پۆ) کارێکی راستەوخۆیان کردۆتە سەر کۆمەڵێ نووسەری ناوداری وەك « دیستوفسکی » و « هـ . ج ویلز » و « ستیڤنسۆن » و « هەمەنگوای » .. سەرەڕای ئەوەی شیعرەکانی رێگایان خۆش کرد بۆ دروستبوون‌و ڕەخساندنی چەندین بزووتنەوەی هونەری‌و ئەدەبی نەك تەنیا لە ئەمریکا بەڵکە لە زۆربەی وڵاتە ئەوروپیەکاندا ..

یەکێك لە نیشانە سەرەکیەکانی شیعرەکانی ((پۆ)) ناسکی‌و فووڵی‌و جوانکاری‌یە ئەو جوانکاری‌یەی لە ئەنجامی کارتێکردنی پارچە شیعرێکەوە (یان پارچە مۆسیقایەکەوە) کە سەرسووڕێنەرترین شێوەی شیعرە وا لە مرۆڤ دەکات بە توواوەیی لە ناو فرمێسکی چاوەکانی خۆیدا.. خۆی بدۆزێتەوە ئەویش لە ئەنجامی هۆیەکی هەتا بڵێی ((پووچ)) لەوە کە بۆچی، مرۆڤ هەتا هەتایە لەم سەر زەمینەدا لە ناو ئەو شاگەشکە خودایییەی جاروبار بە ڕێبواری لە پارچە شیعرێك یان مۆسیقایەك سەر هەڵدەدات نەژیت‌و بەردەوام نەبێت !! ئەو جۆرە گەشکانە چەشنی گوڵەئەستێرە پەیدا دەبن‌و .. بزر دەبنەوە ، دا دەگێرسێن‌و .. خێرا خێرا دەکوژێنەوە .

ئەم مەسەلەی جوانکاری‌یە بەشێکی زۆری بایەخ‌و بیرکردنەوەی « پۆ »ی داگیر کردبوو ، ئەوە بوو لەم بارەیەوە کتێبی‌و دۆزینەوە »ی دانا کە لێکۆڵینەوەیەکی فراوانە سەبارەت جیهانی « ماددی‌و روحی » .

گوتمان شیعری « قەلەڕەش » سەرەتای خۆ چەسپاندن‌و تەقینەوەی ناوبانگی ئیدگار بوو ، ئەم شیعرە تا ئێستا دەیان لێکۆڵینەوەی لەسەر نووسراوەتەوە ، ئەم شیعرە

دووەم: تیشکێك بۆ سەر نووسینەکانی

— سەلام محمد —

: شاعیرکانی بیری لە دانانی دەکردەوە وشەی « ناگەڕێتەوە .. »ی بە خەیاڵدا هاتووەو ئەم وشەیەش گوێزاوەیە تیەوە دوڕگەیەکی جێهێڵراوی پڕ لە پرسیارو نهێنی‌و تەلیسم ، لە سەرەتادا ویستوویەتی « تووتی » بکاتە ناونیشانی شیعرەکە بەڵام لە ئەنجامدا « قەلەڕەش »ی بۆی هەڵبژاردووە تێکڕای شیعرەکەش خۆنوساندنە بە سەنگی ئاگرینی نائومێدی‌و بێهوودەیی‌و چاوەڕوانییەوە چونکە « پۆ » واتەنی :

((شیعری راستەقینە ،ئەو شیعرەیە وەك - با - یەکی ناوەختە تەلەکانی رۆح دەجوولێنێتەوە ، ئەو جۆرە شیعرەیش لە ئەنجامی ملتەنگیەوە لە دایك دەبن ..))

هەر چەندە « پۆ » شیعرو حەقیقەت لە یەکتر جیا دەکاتەوەو بە دژی یەکیان دادەنێت بەڵام ئەوە ناگەیەنێت کە شیعر خۆی لە خۆیدا گەڕانێکی بێ‌پشوو نیە لەو حەقیقەتەی هەر لە گەڵ لە دایك بوونی یەکەم مرۆڤدا بزر بووە بۆ بەڵگەیش دەڵێت :

((شیعر کارێکی داهێنەرانەی راستەوخۆی گەرم‌و گوڕی راست‌و .. وردو .. پڕ ئاهەنگی ناوەوەیە ..)).

ئیرادەی گوتنی « هەموو شتێك . . » ئاواتی درانەهاتووی شاعیر بوو وەك چۆن ئاواتی مەزنی گشت شاعیرێکی بە تواناو ردسەن‌و گەورەیە ، لە بەراوێزی کۆمەڵە شیعری « تەیموورلەنك »دا نووسیبووی : -

« گشت ئەم دنیایەم دەگۆڕیەوە لەگەڵ ئەوەی نیوەی بیرو هەستەکانم دەربڕم .. »

جاران « پۆ » لەو بڕوایەدا بوو ، هەرچی بیرێك لە مێشکی مرۆڤدا سەرهەڵبدات زمانی مرۆڤایەتی دەتوانێ ئەو بیرە دەربڕێ‌و لە چوارچێوەی چەند وشەیەکدا کۆی کاتەوەو بیگرێتە خۆیەوە. بەڵام .. نا !!

ئەوەتانێ تەنیا دوو وشە، دوو وشەی بێگانەی ناسك‌و رەوانی وەك مۆسیقای تلیانی ، بۆ ئەوە ئامادە کراون لە ژێر تریفەی مانگە شەودا فریشتەکان بیلێنەوە .. خەو دەبینن بەو شەونمەی وەك گەروانە مرواری‌یەك بە لێواری دەشتەکانی - حەرموون - دا شۆڕ بێتەوە ..

تەنیا دوو وشە ...

بە جۆرێك ناخی دڵ‌و هەناو هەڵدەکوڵن‌و تێك دەچرژێنن هیچ بیرێك جێگایان ناگرێتەوە ، ئەوەندە رامۆو خودایین، تەنانەت « ئیسرافیل »ی هونەرمەندی گیتارەکەی ئاسمان بەلایاندا نایەت .

ئەم تەلیسمە،چ ووڕگەیەکی رەنگاورەنگی پڕ نهێنی‌و چ دەشتێکی بۆنداری بێ سەرەتاو کۆتاییە ، هەر کە تیشکی خۆرەتاو لەسەر روومەتی گەڵاسەوزو تەنکەکەدا رەنگی دایەوە ، روومەتی گەڵاسەوزو تەنکەکەدا رەنگی دایەوە ، روومەتی گەڵا دەبێتە بیابان‌و لەو دیو « سەراب » لەکەیەوە مێرغوزارێکی چەشمەو سێبەردار گۆرانی مەرگ‌و ژیان دەڵێتەوە پەیوەندی‌یەکان‌و شتەکان بە جۆرێك لە یەکتر دەئالۆسکێن‌و تێکەڵاو دەبن بەك پارچە کەون دەبێتە سیمفۆنیایەك ، بەڵام ئەمە چ زەمانێکی سیحراوی‌یەو کام تیپی ئۆرکسترای ئاسمانی تیادا بەشدارە ..

سەردەمێ کە بریتۆن دەیگوت «شیعر دۆزینەوەیە.» گاڵتەیان دەهات بەڵام شیعر دۆزینەوەیەو گەشتی سەلۆتکەی هۆشە بەسەر فرۆکەی ئەندێشەو پیرۆزیەوە بەرەو کێشوەرە نەدۆزراوەکانی ئەو دیوی بورجی هەتاو . . هەتا دوا شاعیریش چاوە خەمناکەکانی بۆ ئەو جیهانە دوورە هەڵخات هەمیشە شیعر بەرەو پێشەوە هەنگاو دەنێ‌و بەناخی شادەمارەکانی ئۆقیانووسی بیرو گەردووندا شۆڕ دەبێتەوە ..

لە کۆتاییدا ، حەزم دەکرد لەگەڵ ئەم نووسینەدا چەند نمونەیەك لە شیعرەکانی (پۆ) بخەمە پێش چاو ، بەڵام یەکەم لە بنەڕەتەوە من بڕوام بە وەرگێڕانی شیعر نیەو دووەم بە تەواوی شارەزای زمانە ئەسڵی‌یەکەی « پۆ » نیم بۆیە وام بە چاك زانی حەزەکەم بۆ دەرفەتێکی تر هەڵگرم‌و- ئومێدەواریشم لە بوارێکی تردا بە شێوەیەکی قووڵترو درێژتر لایەنە هونەری‌و فیکری‌یەکانی ئەم کەلە شاعیرە نەمرە بەسەرکەمەوە .

سەرچاوەکان

١ - آدغار آلان بو . تألیف: جان روسلو ترجمه : کمیل قیصر .

٢ - الادب الامریکی او رؤیه عالمیه .
تألیف : ویلیس‌و بجر .
ترجمه الدکتور : نظمی لوقا.

٣ - موسوعه المصطلح النقدی « الجمالیه » .
تألیف : ر.ڤ . جونسون.
ترجمه الدکتور : عبدالواحد لؤلؤه منشورات وزاره الثقافه والاعلام فی الجمهوریه العراقیه .

٤ - اندریه بریتون والمعطیات الاساسیه للحرکه السریالیه .
تألیف : میشیل کاروج .
ترجمه : الیاس بدوی .

خۆزگەو دەنگی سرووشت

مدحت بێخەو

خۆزگە ..!

خۆزگە بۆ دوێنێی کەم خەمی
چنگ نادانی هەڵناکێشم
لە ئاسووری تەمی ئەمڕۆش بێ وەرەنیم
گەر چی تووشی ناو ئیژەنی دەریای ئێشم
سەرم لە ئاستی هەڵگوردەو
بەرامبەر سەهۆڵ‌و زریان
شانازی‌یە بزەی لێوم
خۆزگەی من بۆ بەدانی‌یە
بەلێ بەبانی بەیانی
بۆ دلداران دوور نزیکەو
هەر شاد دەبم بە یارەکەم
منیش بڕۆم وشەکانم
ملوانکەو بازنی مرواربن
لە نەورۆزو زەماوەندا .!
دەئاڵێنە مل‌و دەستی نازدارەکەم .!

× × ×

دەنگی سرووشت ..!

لە شوێنەواری ناو دێری جووتەکانی
قەد کێوو یاڵ ..
ئەزانن چیم هاتە بەر گوێ ؟
زریکەو جاڕو گاڵە گاڵ
کاتێ لێیان ورد بوومەوە
بینیم ناو دەمی دێرەکان
وردە چڵی دارەکانن
وێنەیان بوەتە پیتەکان
کولکە داریکی بچووکیش
بە وێنەی دەستێکی قوچاو
قیت‌وەستا بوو لە نێوانیان !

هونشتیرك

● مصدق توفی ●

چاڤێت وێ مانە زل‌و ... د نێریتە کورکی ، جلکێت خو کرنە بەر خوو کێت خو د دەستێ خو گرتن ، ماو بەرێ خو دا دایکا خو ، بدلەکێ پڕ گری ڤە دەستێت خو لەریکێت خو گێران ، داشی لبن بەرکێ گەرڤا ، دەستە ... بێنیم فلەك لدەست ڤە هات ... دەنگێ د لەرێت ... راکر ...

- دایکێ [illegible] ...

[illegible]

- بەلێ دایکا ... [illegible] ...

- بلا دایکێ [illegible]

نرسم ئەڤرۆکە ژی بخازیتەڤە ..

- ئاخ ... ئاخ ..

پشتا خو دا دایکا خوو رێکا خو گرت ، چاڤێت وێ مانە لئورکی هەتا لسەرێ کولانێ دەرباز بوی . یا د نێریتە پێنێت بەنتەرۆنێ وی‌و حێتەکێ رۆندکا ژ چاڤا دەرکەفت‌و بروی‌را دا هاتنە خوارێ .. چایەکا رەنگ زەر تێکرو نە ژ دل چەند چنیەکێت نانێ ڤەمای ژ بەر کورکی خوارن ، حزرو بیرێت وێ کویر چون لێ جلفەکێ ئیناڤە سەر هشێت خو .. دەست دا عەبای‌و ژ مال دەرکەفت ، بەر دەرگەهێ کوچکەکا سپی‌و بلند راوەستیا ، بترس‌ڤە تبلا خو بزەنگێ ڤەنا ...

ئەم ژی د زین ئەڤە کوچکا خەلکی‌و بێ هە کولکێ مە ... هێژ هەیڤەکێ شولێ خەلکێ بکەو د گەویا کرێ راکە ... دەرگەهـ هاتە ڤەکرن ...

- پەکو تۆ یا بۆیە خاتوین ... هەگەر تۆ نکاری شول بکەی بۆچی دێ دەستێت مە گرێدەی ... هزارو ئێك وەکی تە ... هەکە تو خاتوینی هەرە پالدە ...

- ئەز خودام ژ بەر کورکی ... هەتا من دایە رێ دا بچیتە خاندنگەهێ ....

- وەی وەی ... تە ژی د ڤێت بیە دایکا دکتورەکێ ... دێ وەرە درەنگە جارەکا دی هۆنەکەهە ، لەزێ بکە... جلکێت پیس گەلەکن . .. دوێڤدا هاتە ژوور ، هێدیکا دەرگەهـ پاش خو پێڤەداو پێت وێ تێك ئالوزیان‌و چاڤێت وێ تەژی رۆندك بون، گەهشتنە بەرسفکا خانی‌و چاڤێت وێ بمەحفویری هۆلێ کەتن ، شەکێت خو د دەستێ خو گرتن ، خانم لێ زفری‌و پێ کرە کەنی ، بدوێڤ را چوو بەرێ وێ دا گەرماڤێ ...

- ئەڤە جلکێت هەفتی‌یەکێ‌نە ... خەما تە نەو باش باڤژکەو وەکی جارا بەێنە بن ... تایبێ ژ قەستا نە مەزێخە ...

- بەلێ سەر چاڤاو سەرێ خو ...

- پاشێ کاشی باش پاڤژکە ... ئەز دێ چمە نیك زێرینگری‌و دێ هێمەڤە ...

خانم بێهنەکا درێژ ما د ژوورڤە ... دەستێت وێ ژی ژ ناڤ تاپتیدا پێت سپی بوبن‌و خوها ناڤ چاڤا د هێتە خوارێ‌و پەقیشکێت تایتێ پنیێت سپی پێت لسەر حلکێت وێ چێکرین ...

دەرگەهێ ژوورا خانمێ ڤەبوو ئەو چارکنارە تەژی بێهنا عەترو گوڵاڤا بوو ، بەرێ چاڤێت وێ بێ شین وەرگەریای‌و مژبلانکێت تێدا زەق د کەن ، روینێ وێ د سۆراڤێ دا بێ سۆر بوی‌و پینێت رەش‌و شین تێدا دیارن ، کراس‌و فیستانێت گوڵ گوڵی ، سینگێ تەژی‌و رویس ، مەمك هەتا نیڤێ بدەرڤە ، کەمەرو گەردانا زێڕی چاڤێت وێ راکێشانە خو ، دڤی دەمی دا دەرگەهێ دەرڤە ئەبوو مێرێ وێ بژۆرکەت ..

- من نە گوت بۆ تە زوی تومبێلێ فرێکەی .. !؟

- خاتوین نەچە د چەپەری دا ... شوفێرێ مە درەنگ هات ... فەرمو ئەڤە ئەزو تومبێل بێ لبن فەرمانا تە ..

- هێڤەو وێڤە پێنەڤێت ، گاڤا من دگوت زوی دا فرێکەی ... بمینە لبەر .

- هەتا د هێمەڤە ..

- تۆژی شولێ خو بکە بیمەڤە دێ هەڤێ تە دەمە تە ..

خانم بکەربڤە دەرکەفت ، مێرێ وێ ما راوەستیای لناڤ راخچەی هەتا دەنگێ تومبێلێ بہێتە خاتوینا ڤێ مالێ ... لێ لێ یا ژ خوبە .. نەء ئەڤە خوش نێچیرە .. جارەکێ د هێت د ڤێت مرۆڤ ژ دەستێت خو نەکەت ... وەدیارە بدەست‌ڤە دهێت .. دێ گەویا وێ تێرکەم خوشی نێچیرە ... هێدیکا دەرگەهـ ڤەلرو بئزمانەکێ تورێ توری گازی کرێ :-

- بخێرا خو هندەك ئاڤا ئەمزی بینە ...

ژ شەرما دا رویێت وێ سۆر وەرگەریان ، رەجفکێ دەستێت وێ گرتن، دەستێت خو ژ کەفێ ئینانە دەرێ‌و ئاڤەك پێدا کر ، نێزیکی ترمزێ ئاڤێ بو ، بەرداغێ د دەستا دا ڤەلەرزیێت

دەرگەهێ مەزەلکێ ڤەکر ، چاڤێت وێ دگەش بوون‌و دکرنژی ...

- فەرمو ... فەرمو ئەڤە ئاڤ ...

بەرداغ ژ دەستێ وەرگرت، دەستێ وێ گرت‌و خو نێزیك کر .. نەء ... نەء شەرم بکە ... تە چ د ڤێت دێ دەمە تە ...!! دێ وێ کەمە خزمەتکارا ... تێك ئالوزیان ، ژ دەستا دەرکەفت ... تەحسی ... دلێ من نە شکێنە .. تە چ د ڤێت دێ دەمە تە .. !!

دەستێت خو د ستویێ وێ وەراندن .. هەی بێ هەتك .. شەرمێ ژ خو بکە ... بێ حورمەت ... دێ ئەمە هەوار .. !! گورگێ برس پێتر ئاربا ، پرچا دوبرکەتێ ، هێدی هێدی بژۆرکەت ، چاڤێت وێ بگەرماڤێ کەتن ، بێهنەکا کورت ما د جهێ خوداو کەنیێ سەرلێڤێت وی گرتن، بچاڤێت گورگەکێ برسی تێ نێری ،لێ جلفەك ڤێ کەت‌و هاتە هزرێت خو ، دەرگەهێ مەزەلکێ پێڤەدا ...

بەلێ من ژی ژنا هەی..رۆژێ شەش جارا خو د گوهۆریت هارووەکی خوبە ... سەدو ئێك رەنگێت سۆراڤ‌و سپیاڤ و ناش‌و ماشا ... هەر بجهێ وێ وەکی خوبە ... سەد رەنگێت کراس‌و فیستان‌و گەردانەو کەمەرو ستفانکا... هێژ خو بدەها نادەت...

ها ... ها نە گونەهە ئەڤە خزمەتکاربا وی بچمی بکەت ... ئەڤە یا هەژی‌یە وێ گرت ، جامخانا کەنتورێ بسەرێکدا هاتە خوارێ ...

ئاخ .. ئاخ ... دەستێ خو بسەرێ خو ڤەگرت ... شوینێ قولونیاێ هاڤێت‌و خو ژ دەستا دەربازکر . . . دێ بخۆ دێ ... هەی بێ شەرم .. بریڤە دەست دا عەبایێ خۆو رێکا خو گرت.. دەرگەهێ مەزن ڤەکر ، د جهێ خودا هشك بوو .. چ د بینیت .. !! شوفێرێ د تومبێلێ دا و دەستێ بسەر گەردنا خانمێ دا ئینایە خوارێ‌و سەرێت خو پێت پێکڤە نابن‌و نابن‌و ترێقێنا کەنێ پە ...

اف .. هوین ... ئەڤەنە... هەر ئێك ژ رەخەکێ ناموسێ د فرۆشیت . . قەدا لتە بکەڤن زەمانوو ... ئەز نەبا ڤێرێ بووم ... !!

بۆ جارا دیماهیێ تفکرە کوچکێ‌و تومبیلا خانمێ، پشتا خو دایێ‌و رێکا مال گرت ...

- دایکێ تە گوتی دێ بۆ تە دەفتەرێ کرم... ئەڤرۆکە ژی یا ژ من خاستی ..

- بەلێ دایکوری ..!!

د ناڤ مالێ گەریا ... بوخچکا کنجرا ، ئێك ئێك تێك‌ڤەدان، سندوقکا تەنەکەی ڤەکر ... کنجرێت خو ڤەکرن .. ئەڤە من دبت ، هونگکتیرکا رەحمەتی . . . یادگارا وی مالێ سپی بۆ رۆژا رەش ... دەفتەرا سەد بەرێ ، پەنتەرۆنێ کورکی بێ پنی پنی ... شەکرو قودیکەکا رۆینی ... دەستێ کورکی گرت‌و رێکا بازاری گرت ، ژ دۆکانا زێرینگرێ- دەرکەفتن ، دوکان دوکان گەریان ، زڤرینەڤە .. . بەنتەرۆنەکو دەفتەرەکا د دەستێ کورکی داو بێ دگوریت .. شەکرو رۆنیت د دەستێ وێ داو د دەستێ دی دا چەند سەوکەکێت نانی‌و یا هزرێت خو دکەت‌و کەلەکا خەما د نژنیتە سەرێك ....

دەشتی هەور

بەخشانە شیعر

● جەزا عەلی ئەمین ●

((کاتێ بە سەر قارنای جوانا تێپەڕین ئەم وردە زەنگیانانە هۆنرانەوە))

لێرەوە سەرنجەکانت بەردەوە
بەر کوێ دەکەون ؟
ئێرە ئاسمانە و گرۆڵەی هەور
لەم هەرێمەدا شین بووە
ئەشێ بەفر بێ و باربێ !

× × ×

لە ئاوێنەی تەماشاتا
ئاسمان بووکەو ڕاکشاوە
دەتەوێ داوێنی کۆ کەیەوە
لۆ . لۆ . تۆپیەکانی هەڵدەیەوە !

× × ×

لە ناو باوەشی هەوردود
دەریا دیارەو تێ ئەدرێ
کچ وەك ماسی ، یا وەك شەپۆل
سواری دەبن :
سەما دەکەن
جوانی دەرخواردی ئاو دەدەن ..

× × ×

حەناهای کچ بۆتە زیوو
شەپۆلی کردۆتە زیڕو
بەرەو کەنار ئەبێتەوە
چاوم لێیە ..
لە سووتاوی کەناریش وای تەمایە
هەر وەکو من
پێکی لەزەت لەو جوانەوە هەڵێنجێت‌و
بینێتە نێوان لێوەوە ..
بەڵام کاتێ کەپێی زانی ، ئەوا شەپۆل
بۆ قووڵایی بای داوەوە

ناچار پەرداخەکەی تێ گرت
بەڵام لە باتی نقوم‌بوون
پەرداخ بوو بە گلۆپی زیو
بە ناو چەوانی دەریاوە هەر مایەوە

، ، ،

چاوەکانت دێنە خوارێ
لەو دەشتە سپییەدا مەلە دەکەن
باڵ فڕێ دەدەن
لە تبکەی هەورانەوە درەخت پاسەوانی خۆرە
چاوەکانی نائێتە قۆزاخەی وەنەوزەوە
ئا ئەوەتا تەنکە تەمێ
وەك پەشمینەی بووکێ ئاسمان هەڵدراوە
دە بانگی کە
چاوەکانتی لێ داگرەو بیکە بەرت
با ژەنگی ساڵەکانی تەمەنت بچێتەوە !

، ، ،

لە رایەڵەی هەوری خاوی بەردەمتەوە
قارنا دیارە
وەك فریشتە ، تاڵ ، تاڵ قژی
بە تانگۆی بادا دێنێ
ئاواز وا بەرز بۆتەوەو هاتە ئەمدیوو
گەڵای رۆخت دەلەرێنێ

، ، ،

گران ، گران ، سەرنجەکانت دێنەوە
لە ناو چاوتا خۆیان وردتر ئەکەنەوە
جا بەرەو وڵاتی دڵت دەڕۆن
پەڕ هەڵ دەدەن
کە دەبینن
وا دێراوی میوەی گەیو بار ئەکرێت‌و
دۆزەخێکی بە دواوە
پاسەوانی مردنێتی !
ئەڵێ نەکا
هێشووی گەیو بە قەدی دارا هەڵ گەڕێ‌و
پەلکە مێویش ژێر بنەوە !

Institut Kurde de Paris

بەهاتنت.. کانیاوەکانی کوردستان.. بەتەوژمتر دەبن

ئەی سەرکردە ...
ئەی شۆڕە سوار ..

ئەمجارە . منداڵەکانی کوردستان بەشادیو خۆشیەوە پێشوازیان کردیتو بەئێنەکەیان هینایەدیو جوانترین چەپکە گوڵی چیای سەرکەشیان بۆ چنیتو بۆنی خاكو خۆڵی بەپیتی پێوە بوو، ئەمجارە ئافرەتانی لادێکان بە دڵپاکییەوەو رووی زەردەخەنەو هەوارەوە پێشوازیان کردیو ..

- صدام زێڕە ... سەرۆکمان زێڕە ..

سوێندیان بۆ خواردی ئەتیان بکەنە قوربانی، دەکێکیان بە هێزتر لە خوڕەی ئاوی تاڤگەو قوڵتر لە دۆڵەکانو بڵندتر لە لوتکەکان هاواری کرد لە ناو دڵیەوە کە تۆ زێڕیت ... ئەی سەرۆکو باوکو برامانی ئەی سەرۆك، دەنگەکە بەرز دەبوەوە بە هەموو لایەکدا ... ئەو ئافرەتە لە هاوارەکەیەوەو چرپی هەڵپەڕکێی گرتو لەگەڵ سەماکەیدا چاوی شادمانی دەسووڕاو دەسووڕا .. شادمانی دەسووڕاو چاوی منداڵەکان ... دەسووڕانەوە لەگەڵ تەوژمی ئاوو سەرچاوەکانی کوردستان .

کە سەرەی پیرەکە هات ...

ئەو پیرەی چەندان ساڵە پێی نە ناوەتە بەغدای قەڵای باڵەوانەکان ...

ئەی پیری گەورە ...

کە سەردەدەی لە بەغدا دەیناسی .. هەموومان بۆت دەبینن بە دەلیل بۆ ئەوەی شوێنی سەرکردەمان (صدام حسین)ت . نیشان بدەین ... هەموو شوێنی سەرکردەکەیان دەزانن ...

منداڵەکان دەستیان کردە ملی شادمانی گەشتن بەسەرکردەکەیان ... ئەو پێگەشتنە گەرمو گوڕەی هەموو بستو بەردێکی کوردستانی کردە ماڵی سەرۆکمان ..

ئەو کولێرەیەی لەتی کردو لەتێکی لە گیرفانتا هەڵگیرا ... مانگ دەبێ بۆتۆ ..

ئەی سەرکردەمان ..

● ئەکرەم محمود ●

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین سڵاو ئاراستەی دەیەمین کۆنگرەی نیشتمانیی حزبی دیموکراتی کوردستان دەکات .

هێزە نیشتمانیی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازە بەشەرەفەکانی وڵاتەکەمان لە پەیمانبەستنی مەبدەئی و چارەنووسییاندا لەگەڵ حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستیدا ڕێگای ڕاستی وەدیهێنانی ئامانجەکانی جەماوەر بەدی دەکەن .

هاوڕێ عبدالله فاضل ئەندامی سەرکردایەتیی هەرێمایەتیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش دووپاتی کردەوە کە ڕێرەوی پەیمانی نیشتمانیی و دیموکراتیییانە لە چوارچێوەی بەرەی نیشتمانیی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز بە سەرۆکایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بووەتە ڕێرەوێك هەموو هێزە نیشتمانیی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازە بەشەرەفەکان لە وولاتەکەماندا لە سەری دەڕۆن .

هەروەها ووتی ئەم هێزانە لە پەیمانبەستنی مەبدەئیی و چارەنووسییاندا لەگەڵ حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا ڕێگای ڕاستی ئامادەکردنی هێزو توانا نیشتمانییەکانو یەکخستنیانو ئاراستەکردنیان بەدی دەکەن بۆ وەدەهێنانی ئامانجەکانی جەماوەرو خواستە نیشتمانیی و نەتەوەییەکانیانو بەرچاوخستنیانو تێکەڵاوبوونی زیندووانە لەگەڵ بەخششە مەزنەکاندا کە ڕێرەوی سەرکەوتووی شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەمووزی مەزن پێوتریان دەکات .

هاوڕێ عبدالله فاضل لە ووتارێکدا کە لە ئاهەنگی کردنەوەی دەیەمین کۆنگرەی نیشتمانیی حزبی دیموکراتی کوردستاندا خوێندیەوە کە ڕۆژی پێنجشەممەی ڕابوردوو لە هۆڵی (الرباط) دەستی بەکاروبارەکانی کرد ، ووتی ئەم کۆنگرەیە لە قۆناغێکدا دەبەسترێت تیایدا وولاتەکەمان چوونە پێشەوەیەکی تیژو بەیەکلاداخەر بە خۆیەوە وەبینێت بەرەو تەواوکردنی ڕێرەوی بنیاتنانی شۆڕشگێڕانەی دیموکراتیانەی سۆشیالیستیی و پتەو کردنی بنکەی ڕاپەڕینی جەماوەریی و پتەوکردنی یەکێتیی نیشتمانیی و نەخشەکێشانی ڕێگای ڕاستی خۆی لە چوارچێوەی دروشمی کۆنگرەوە کە بە ڕوونی لایەنگرتنی حزبی هاوپەیمانتان بەو هێڵە دیموکراتییە سۆشیالیستییەوە دەردەخات کە لەگەڵ پەیڕەوو ئامانجو مەبدەئەکانی شۆڕشدا یەك دەگرنەوە .

ئەمەی خوارەوەیش دەقی تەواوی ووتارەکەی هاوڕێ (عبدالله فاضل) ە :-

سڵاو لە کۆنگرە هاوڕێیان

بەناوی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوەو بە ناوی سەرۆکی تێکۆشەر هاوڕێ صدام حسین ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتی هەرێمایەتی حزب و سەرۆکی کۆمار سڵاو لە دەیەمین کۆنگرەتان دەکەین و هیوای سەرکەوتنو موەفەقیتان بۆ دەخوازین .

کۆنگرەکەتان کە لە قۆناغێکدا دەبەسترێت تیایدا وولاتەکەمان بەرەو پێشەوە چوونێکی تیژو بەیەکلاداخەر بە خۆیەوە دەبینێت بەرەو تەواوکردنی ڕێرەوی بنیاتنانی شۆڕشگێڕانەی دیموکراتیانەی سۆشیالیستیی و چەسپاندنی بنکەی ڕاپەڕینی جەماوەریی و بتەوکردنی یەکێتیی نیشتمانیی و نەخشەکێشانی ڕێگای ڕاستی خۆی لە چوارچێوەی ئەو دروشمە سەرەکییەوە کە کۆنگرەی لە سایەدا بەسترا .. دروشمی (لە پێناوی تەواوکردنی بنیاتنانی دیموکراتیانەی سۆشیالیستییانەی وولاتەکەماندا و .. لە پێناوی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانداو ئەوەی یەکێتیی نیشتمانی لە سایەی شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەمووزی پیرۆزدا دەچەسپێنێت) ئەم دروشمەی کە بەڕوونی لایەنگرتنی مەبدەئییانەی حزبی هاوپەیمانتان بەو هێڵە دیموکراتیی و سۆشیالیستییەوە دەردەخات کە لەگەڵ پەیڕەوو ئامانجو مەبدەئەکانی شۆڕشدا یەك دەگرنەوەو ئەو ئەرکە تێکۆشانانەی دەکەونە ئەستۆی هەموو هێزە نیشتمانیی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکان لە وولاتماندا عیراق کە لە چوارچێوەی بەرەی نیشتمانیدا هاوپەیمانن . ئەرکی بنیاتنانی عیراقێکی شۆڕشگێڕانەی نوێی گەشە کردووو چەسپاندنی بنکەی گۆڕانکارییە سۆشیالیستیی و دیموکراتییەکان ئەوانەی شۆڕش وەدییان دەهێنێت ، پاڵنان بە ڕێڕەوی تێکۆشانی نیشتمانیی و نەتەوەیی بەرەو پێشەوەو . بەتوندی ڕاوەستان دژی هەموو شێوەیەکی پیلانگێڕان بە شۆڕشەکەمانو ڕێرەوە سەرکەوتووەکەیو داکۆکی کردن لە دەستکەوتو بەخششە مێژووییە مەزنەکانی و تێکۆشان لە سەنگەرەکەیدا کە جێی هەموو نیشتمانیی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکانی ئەم وولاتەی تیدا دەبێتەوە .

پەیڕەوی هاوپەیمانیی نیشتمانیی و دیموکراتیییانەو لە چوارچێوەی بەرەی نیشتمانیی و نەتەوەیی پێشکەوتنخوازدا بە سەرکردایەتیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بووە بەو پەیڕەوەی هەموو هێزە نیشتمانیی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازە بەشەرەفەکان لە وولاتەکەماندا لە سەری دەڕۆن و لە هاوپەیمانیی مەبدەئیی و چارەنووسییانەی خۆیاندا لەگەڵ حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ڕێگای ڕاست بەدی دەکەن بۆ ئامادەکردنی هێزو توانا نیشتمانییەکانو ئاراستەکردنیان بەرەو وەدی هێنانی ئامانجەکانی جەماوەرو ئاواتو خواستە نیشتمانیی و نەتەوەییەکانی و بەرچاوخستنی تێکەڵاوی زیندووانەی باش لەگەڵ ئەو دەرەنجامە مەزنانەی ڕێڕەوە سەرکەوتووەکەی شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەمووزی مەزن دەیانخاتە بەردەست .

هاوڕێیان

سەرهەڵدانی شۆڕشی ١٧ی تەمووز سەرەتای قۆناغێکی مێژوویی نوێو بەیەکلاداخەر بوو لە ژیانی گەلی عیراقماندا لەو چوارچێوەیەوە توانی سەربەستیی نیشتمانیی نوێ بچەسپێنێت و پتەوی بکات و ڕێگای ڕاپەڕین و پێشکەوتنی خۆی ببڕێت و کۆتەکەی تاقی کردنەوەیەکی شۆڕشگێڕانەی پێشەنگ پێك بهێنێت بە ئاسۆگە نەتەوەییی و ئازادیخوازو دیموکراتیی و سۆشیالیستییەکەی و هێڵە نیشتمانیی و نەتەوەیی سەربەستانەکەی و پەیڕەوە نایبەتەکەی و جیاکارەکەی ڕێوە دیارە تاکوو ئەم شۆڕشە مەزنە بە دەستکەوتو بەدیهاتووەکانی و هێڵە تێکۆشەرانەکەی و گیانی شۆڕشگێڕیی میللیی یەوەی لە ناخی هەموو هاووڵاتییەکی عیراقیدا دەژێت و سەربڵندیی و شادی لە دەرونیدا دەخولقێنێت بەوەی گەلەکەی لە ڕێگای ئازادیی و پێشکەوتنی و ڕاپەڕاندنی کۆمەڵایەتییەوەی لە سایەی شۆڕش و دەرەنجامە مەزنەکانیدا سەرکەوتنی نایابی وەدی هێناوە .

چاوخشاندنێك بە ڕێرەوی ئەم چەند ساڵەی پاش شۆڕشی حەڤدەی تەمووزی سەرکەوتوو چەند کۆمەڵە دەستکەوتێکی شۆڕشگێڕانەی مەزن دەخاتە بەردەممان کە بە ڕوونی ئەو دەور تێکۆشەرانە مەزنە پیشان دەدات کە شۆڕش خستوویەتی بە ئەستۆی خۆیەوە لە پێناوی عیراقێکی نوێی ئازادو پێشکەوتووی گەشاوەدا ئاڵای ئازادیی و سۆشیالیستی بەرز بکاتەوەو لە پێناوی ئامانجی نەتەوەیی مەبدەئیدا تێکۆشێت لەو کاتەدا کە شۆڕش ڕووی کردووەتە چارەسەرکردنی تەنگ و چەڵەمە نیشتمانییە بێ شومارەکان ئەوانەی لە سەردەمە پێشووە دکتاتۆری و کۆنەپەرستەکانەوە بەجێ مابوون چارەسەرکردنێکی ڕاستەقینە ئەوا بەچالاکییەوە دەستی بەکارکردن کرد لە پێناوی دانانی بناغەی گۆڕانکاریی ئازادیخوازانەو سۆشیالیستیی و دیموکراتییانەدا بە گوێرەی چوارچێوەی ئەو بەرنامە شۆڕشگێڕییە فراوانەوە کە بۆ دروست کردنی عیراقی نوێ دایناوەو شۆڕش بە تێکچڕژانی ڕاستەقینە لەگەڵ جەماوەرو هێزە نیشتمانیی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکانیداو هەموو هێزە خێرویستەکانو بەشەرەفەکان لەم وولاتەدا توانیی ئەو بەرنامە فراوانە بەجێ بهێنێت و ئەرکی ترسناك و گەورە ڕاپەڕێنێت لە سەر ڕێگای تەواو کردنی ئازادیی وولات لە لایەن ڕامیاریی و ئابوورییەوەو پێکهێنانی ڕژێمێکی دیموکراتیی و وەدیهێنانی دەستکەوتی مێژوویی مەزن لە هەموو بوارێکدا لە پێشەوەی هەموویشی خۆماڵیکردنی نەوت و چارەسەرکردنی مەسەلەی کورد چارەسەرکردنێکی ئاشتیی و دیموکراتیی و پێکهێنانی ئۆتۆنۆمی بۆ گەلی کوردمانو وەدی هێنانی چاکردنێکی بنەڕەتیی کشتوکاڵو بنیاتنانی سۆشیالیستیی و بەجێهێنانی پرۆگرامێکی فراوانی پیشەسازیی و وەدی هێنانی خوێندنی خۆڕاییی و هەموو قۆناغەکانی بە زۆر بێت و بەرزکردنەوەی توانای کڕینی هاووڵاتییان و ڕادەی کۆمەڵایەتیی و ڕۆشنبیریی و گوزەرانیانو دەستکردن بە هەڵمەتێکی نیشتمانیی فراوان بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواریی و هێنانەکایەوەی بارو دۆخێکی پڕ لە سەربەستیی و دیموکراتیی بۆ هەموو ڕۆڵەکانی گەل و پێکهێنانی بەرەی نیشتمانیی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز .

تەواوکردنی قۆناخی دامەزراندنی دیموکراتی

لەم دوایەدا قۆناخی دامەزراندنی دیموکراتیی تەواو بوو بەهاتنەکایەوەی هەردوو ئەنجومەنی نیشتیمانیی و یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە ڕێگای هەڵبژاردنی سەربەستی ڕاستەوخۆوەو جەماوەری گەل لە ڕەنگ ڕشتنی بڕیارەکانو جێبەجێکردنیان لە ڕێگای نوێنەرەکانیەوە کە لە هەردوو ئەنجومەنەدا هەڵیان دەبژێرێ دەور دەگێڕێ . ئەمەش قۆناخێکە هاتنە کایەوەی تاقی کردنەوەیەکی ناوەڕۆك ڕەسەنو قوڵی دیموکراتییانە نیشان ئەدات .

ئەم دەورەش کە شۆڕش لە سەر ئاستی نیشتیمانیی گێڕای بە دەورێکی تر کە گەورەترەو کاریگەرترە لە سەر هەردوو ئاستی نەتەوەیی و جیهانی جێگیرتر بوو کە هەموو واتایەکی سەربەرزیی نیشتیمانیی و نەتەوەیی و ویستو بزوتنەوەی سەربەخۆو هەڵوێستی بیروباوەڕییانەی هەڵقوڵاو لە ڕێبازی ڕزگاری و سەربەخۆیی شۆڕشەوە نواند، شۆڕش لە هەڵگیرسانیەوە ڕوو بە ڕووی هێزەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم و کۆنەپەرستی بوو ڕووبەڕوو بوونێکی توندو سەختو بەبیروباوەڕێکی بەرزەوە بەربەرەکانی گشت نەخشەو پرۆژەکانی کردن و لە ترسناکترین شوێنیەوە بەگژیاندا چوو بە هەڵوێست ڕێڕەوە دژ بەئیمپریالییەکەی دووپات کردەوە و هەموو شێوەیەکی باشکۆیەتی و کۆلۆنیالیزمی ڕەفز کردو هەڵوێستی نیشتیمانیی و نەتەوەیی سەربەخۆی دووپات کردەوە و شۆڕش دلێرانە بەربەرەکانی چارەسەرو پرۆژە پاکۆدەرو خۆبەدەستەوەدەرەکانی مەسەلەی فەلەستینی کردو دووپاتی کردوە کە لە ڕێگای خەباتی شۆڕشگێڕانەی نەتەوەیی کەپشت بەویستی جەماوەری عەرەب دەبەستێ و پشتی بە هێزو تواناکانی بەستوە لەم ڕێگایە بەولاوە ڕێگایەکی تر نییە بۆ چارەکردنی ئەم مەسەلەیە ناوەندییە لە خەباتی عەرەبیدا، شۆڕش هەمیشە هەڵوێستێکی نەتەوەیی دەربڕیوە کە لەگەڵ ویستو سودو قازانجی جەماوەری عەرەبدا گونجاوەو بەم هەڵوێستەی وەك شۆڕشێکی نەتەوەیی سۆشیالیستی ڕزگاری خوازی ڕەوتە بیروباوەڕە ڕوونو ئاشکراکەی دەربڕیوە .

شۆڕش بەهۆی پەیوەندییە نێو دەوڵەتییەکانیەوە ڕێڕەوێکی بەرچاو جیاو نوێی دەربڕیوە لە پەیوەندییەکانیدا لەنێو دەوڵەتانو گەلاندە کە بەندە بە بنەڕەتی پەیڕەوکردنی بیروباوەڕەکانی بێلایەنیی و پشت بەستن بە بنەڕەتەکانی یەکسانیی و لەڕوویی و هاوکاری کردنی دڵسۆزانە لە چوارچێوەی سودو قازانجی بەرامبەرو ڕەفزکردنی چونە ژێر هیچ چەترێکی نێو دەوڵەتییەوە جا شێوەی هەرچۆن بێت ، ئەم ڕێبازە ڕوونو ئاشکرایە لە پەیوەندییە نێو دەوڵەتییەکاندا قورساییەکی بەشۆڕشەکەمان بەخشیی و وای لێ کرد هەڵوێستێکی ڕەسەنی هەبێ و گەوهەری بێگەردی بیروباوەڕەکانی بێلایەنی دەربڕی و لەسەر بنەڕەتی ئەم ڕێبازە ڕوونە ڕاگەیاندنە نەتەوەییە ڕزگاریخوازە سەربەخۆییە کە هات کە هەموو جۆرێکی باشکۆیەتی و بەلادا شکاندن ڕەفز دەکات و دووپاتی دەکاتەوە کە پشت بەوزەکانی خۆیەکی نەتەوەی عەرەبو ڕاپەڕاندنی نەتەوەیی دەبەستێ بۆ بەربەستکردنی هەموو دەست درێژییەك کە لەلایەن هەر نێوەندێکی نێو دەوڵەتییەوە بکرێتە سەری و خاکو ویستو ساماناکانی پارێزیو دژی دەستدرێژییەکانی زایۆنی ئیمپریالی بوەستێو ڕاگەیاندنەکە لە لایەن جەماوەری عەرەبو هێزە شۆڕشگێڕە ڕزگاریخوازەکانەوە پیرۆزبایی لێکراو بە ڕێبازێکی ڕاست دانرا کە بزوتنەوەی خەباتی نەتەوەیی عەرەبی لەم قۆناخەدا کە پڕە لە مەترسیی و تێك ئاڵۆزی نێو دەوڵەتان پشتی پێ دەبەستێ .

مافە نەتەوەییەکانی گەلی کوردمان

هاوڕێینە ..

پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بە سەرنجێکی نەتەوەیی و مرۆڤ پەروەرو سوشیالیستیانە سەیری مەسەلەی کوردی کردوەو لە چوارچێوەی ئەم بارە سەرنجەدا دانی مافە نەتەوەییەکان بە گەلی کوردمانو لەپێشەوەی ئۆتۆنۆمی بەمەسەلەیەکی ڕەوا داناوەو بنەڕەتی بیروباوەڕییانەی ڕیالیستی هەیە لە چوارچێوەی ئەم بیرەوە قوڵە مرۆڤ پەروەرە نەتەوەییە هوشیارەداو بەرنامەی بیروباوەڕیی ڕاستەقینە ڕەوانی چارەسەرکردنی ئەم مەسەلەیەی داناوە چارەسەرێکی ئاشتی دیموکراتیانەو لەسەر بنەڕەتی دانپێدانان بە مافی نەتەوەیی و ڕۆشنبیری گەلی کوردمانو نواندنیا بۆ گەیشتنە بەرپابوونی ئۆتۆنۆمیی و دامو دەزگا دەستوری و ڕاپەڕاندنو یاساییەکانی و بەو شێوەیەی کە لە بەڵگەنامە مێژووییەکەی بەیاننامە مێژووییەکەی یازدەی ئاداردا نوێنرا . ڕەوتی چارەسەرکردنی ئاشتیی و دیموکراتیانە و لە یازدەی ئادارەوە تا وەکو ئێستا هەنگاوی گەورەی هاویشتوە بۆ وەدیهێنانی ئاواتە نەتەوەییەکانی ڕۆڵەکانی گەلی کوردمانو جێگیرکردنی دەسکەوتە گەورە شۆڕشگێڕەکان کە ئەبنە مایەی ڕاپەڕینێکی سەرتاپاگیر لەم بەشەی خاکی نیشتیمانو بە جۆرێك یەکێتی نیشتیمانی لە وڵاتەکەماندا جێگیر بکات و هێزە نیشتیمانییەکانی گەلەکەمان لە چوارچێوەی خزمەتکردنی ئامانج و بیروباوەڕەکانی تێکۆشانیدا شۆڕشی یەك پێ دەگرن و گواستنەوەیەکی سەرتاپاگیری لە دۆخی ئابوری و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیریدا بەدیهێنا بەرەو قوڵکردنەوەی بنکەی بیناسای شۆڕشگێڕی سوشیالیستی دیموکراتی لە وڵاتدا .

تاقی کردنەوەی ئۆتۆنۆمی لە هەموو بوارێکدا داهاتی لەباری بەگەلی کوردمان بەخشیی و ئەم تاقیکردنەوەیە کە جەماوەری گەلمان لە دەوری کۆبۆتەوە هەموو ڕۆژێك گواستنەوەیەکی نوێ لە سەر ڕێگای قوڵکردنەوەو گەشەپێکردنو بەتوانا کردنی بەدیدێنێ بۆ ئەوەی بتوانێ دەوری خۆی بگێڕێ لە دابین کردنی ئاواتە نەتەوەییە ڕەواکانی گەلی کوردمان کە ئێستاکە بە بەرووبوومی ئەم تاقیکردنەوە ڕابەرە شاد بورەو بە ئارەزووی خۆی لە دەوری شۆڕشەکەمان کۆبۆتەوەو لە هێڵەکەیدا تێدەکۆشێ و یەك ڕیز دەوەستێ بۆ داکۆکی کردن لە دەسکەوتەکانی و ئامانجەکانی دژی دوژمنانی گەلی عیراقمانو یەکێتی نیشتیمانیی و ئۆتۆنۆمی کە نۆکەرانی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمن کە چارەنووسی خۆیان بەپێچکەی دەزگای جاسوسی ناوەندی ئەمەریکاوە بەستۆتەوەو کە لە سەنگەری دژ بەگەلی عیراقمان دان .

شۆڕش بەهەنگاوی گەورە بەرەوپێش دەچێ

هاوڕێینە شۆڕشەکەمان بە هەنگاوی گەورە بەرەوپێش دەچێ و لەهەموو کۆسپو سەختیی و تەگەرەکان دەپەڕێتەوە بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانی خەباتیی و لەلایەن هێزەکانی جەماوەرو وزە تێکۆشانییەکانیەوە پشتگیری دەکرێ بە بێ ئەوەی هیچ هێزێك بتوانێ لەو ڕێڕەوەی لای بدات کە وەك شۆڕشێکی نەتەوەیی ڕزگاریخوازی سوشیالیستی هەڵی بژاردوە لەم قۆناخەی ژیانی گەلی عیراقمانو نەتەوەی عەرەبماندا ئۆباڵو ئەرکی مێژوویی کەوتۆتە ئەستۆو پیلانەکانی دوژمنان توندتر دەبن بۆ لێدانی خۆڕاگرتنی نەتەوەو دەستگرتن بەسەر خاکو سامانو خێرو بێرەکەیداو بەستنەوەی بەپێچکەی سودو قازانجەکانی بێگانەو هێزە گەورەکانی نێو دەوڵەتان ...

شۆڕش کە بەویستی گەل بەرپابووە ئامانج و ئاواتەکانی گرتۆتە باوەش و بە ڕێرەوەکەی ئاواتەکانی دەربڕیوە ، هەر بەرەوپێش دەچێ و لە ڕەوتیدا هەموو ئەو دوژمنانەی دەهاڕێ کە هەوڵ ئەدەن کۆسپ بخەنە سەر ڕێگای بەرەوپێش چوونی جا چەندە پیلانەکانو جموجۆڵی بەکرێگیراوان توندتر بێ وجا با ڕژێمی گومان لێکراوی ڕەگەز پەرستی فارسی خۆی و ئامرازەکانی بۆ خزمەتکردنی بەرژەوەندییەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم دژی ئەم شۆڕشە گەورەیە سەرکەوتوە بخاتە کار ، ئەوا شۆڕش بەبیروباوەڕو ئامانجو هێزو جەماوەرییەوە کە لەدەوری کۆبونەتەوە دەتوانێ بەپێی هەموو ئەو بەکرێگیراوانە وردو خاش بکات کە قینەی ڕەگەزپەرستی دڵیانی خواردەوەو هەوڵ ئەدەن تۆڵەی شکانە مێژووییەکەیان بکەنەوە کە لەبەردەم جەنگاوەرە دلێرەکانی عەرەبدا کە هەڵگری پەیامی ئیسلام و ئاڵا نەمرەکەی بوون بەسەریان هات ، ئەو جەنگاوەرانەی کە بەشمشێرەکەیان ڕێگای نەتەوەی عەرەبیان دڕی بەرەو سەربەرزیی و لوتکەی شارستانی .

هاوڕێینە جارێکی تر سڵاوتان لێ ئەکەم و هیوادارم کە کۆنگرەکەتان سەرکەوتوو بێ و خواتان لەگەڵ .

کاروانی ئۆتۆنۆمی

هاوڕێ سعید عبدالقادر الجاف ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان لە سەرەتای ئاهەنگەکەدا وتارێکی خوێندەوە تێیدا وتی : کۆنگرەکە لەسێبەری زروفی لەباری سیاسیی و ئابووریی و کۆمەڵایەتییدا دەگیرێ تێیدا ئاواتەکانی گەلی کوردمان هاتنەدی لە وەدەستهێنانی مافە ڕەوایە نەتەوەییەکانیی و کاروانی ئۆتۆنۆمی لە ناوچەی کوردستان پەرەی سەندو و ئەمەش بیروباوەڕە مرۆڤایەتیی و نەتەوەییەکانی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو بڕوابوونی ساخ دەکەنەوە بەمافی نەتەوەکانو بایەخدانی جیددی بەمەسەلەی کورد .

هەروەها وتی : کۆنگرەکە بایەخێکی نائاسایی هەیە بەتایبەتی کە دوای جێگیربوونی یەکێتی نیشتیمانی و دانانی هەردوو یاسای ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان دەگیرێ و کە ئەم دووانەش هەنگاوی گرنگی لەبارن بەرەو تەواوکردنی دامەزراندنی دیموکراتیی و لە وتارەکەیدا بەڵێنی دا کە بەو پەڕی بەئەنگەوەبوونو باشییەوە بۆ وەدیهێنانی ئاوات و ئامانجەکانی گەلەکەمان بە هاوپەیمانی ستراتیجی لەگەڵ پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا و بەهاوکاری دڵسۆزانە لەگەڵ لایەنەکانی بەرەی نیشتیمانیی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز کار بکەنو هەموو وزەو توانایەك تەرخان بکەن بۆ بەجیددی بەشداربوونی دڵسۆزانە لەبنیاتنانی نیشتیمانو داکۆکی کردن لەو دەسکەوتانەی کە شۆڕش بەدیهێناون و لە پێشەوەیان ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان بەرەو قوڵکردنەوەو پەرەپێدانی .

وتاری بەرەی نیشتیمانی

دوای ئەمە بەڕێز نجیب محمد صالح ئەندامی سکرتاریەتی گشتی بەرەی نیشتیمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز وتاری بەرەی خوێندەوە تێیدا وتی : کاروانی سەرکەوتوی گەلەکەمان بەسەرکردایەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبی دەتوانی هەموو بەکرێگیراوو کوڵەبنە بچوکەکانو پیلانەکانی دوژمنو داخ لە دڵانو تەقەڵلای فارسە ڕەگەز پەرستەکان وردوخاش دەکات کە دەیانەوێ زیان بەم کاروانەو دەسکەوتە نەمرە مێژووییەکانی بگەیەنن .

هەر وەها وتی : خەباتی نەپساوەو لەبار کە پارتی دیموکراتی کوردستان کردویەتی و هەنگاونانو دڵسۆزانە پەیڕەوکردنی بیروباوەڕەکانو ئەو بیرانەی کە یەکێتی نیشتیمانی دووپات دەکەنەوە و پەیڕەوکردنی بیروباوەڕیانە ڕێبازی شۆڕشەوە و دڵسۆز بوون بۆ ڕەوتەکەی بڕوایان بە حزبەکەتان پتەو کردووە کە ئەمڕۆ بە دەستەیەکی نیشتمانی دادەنرێ کە جێگای خۆی لەتێکۆشانی گەلی عیراقماندا کردۆتەوە لە پێناوی دامەزراندنی بنەمای ڕاپەڕینی نەتەوەیی و سوشیالیستی .

ئنجا هاوڕێ هاشم حسن عقراوی سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان ڕاپۆرتی سیاسی حزبی خوێندەوە کە باسی سیاسەت و کاروانی حزبی کردوە هەر لە بەسترانی کۆنگرەی نۆهەمیەوە لە ساڵی ١٩٧٦ تاوەکو ئێستا .

ڕاپۆرتەکە بایەخی بەو دەسکەوتانە داوە کە شۆڕشی ١٧ی تەموز بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە هەموو مەیانەکاندا بەدیهێناون .

هەروەها ڕاپۆرتەکە ستایشی ئەو دەورە گەورەیەی کردوە کە وڵاتەکەمان بەسەرۆکایەتی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دەیگێڕێ بۆ پاراستنی یەکێتیی و ڕەسەنێتی بزوتنەوەی بێلایەنیی و ڕێبازەکەی کە پابەندبوونی تەواوەتی بە سەربەخۆیی لە هەڵسوکەوتی نێو دەوڵەتانو بە هیچ لایەکدا نەشکاند لە پەیوەندییە نێو دەوڵەتییەکاندا .

ڕیسواکردنی کردارەکانی ڕژێمی بەکرێگیراوی خومەینی

ڕاپۆرتەکە بەتوندی کردەوەکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی فارسی خومەینی ڕیسوا کردوەو دووپاتی کردۆتەوە کە ڕووداوەکان ساخیان کردۆتەوە کە ئەم ڕژێمە هەمان شێوازەکانی شای لابراو پەیڕەو دەکات و لە سەر ڕێبازە فراوانخوازە دوژمنایەتکارییەکان دەڕوات و

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

چیرۆکی فاوست

ئوشاد حمە سعید لە فارسیەوە کردویە بە کوردی

فاوست ناوی نمیتکە (ئونە)ی شاعیری (ئەلمانی) لە بارەیەوە کتێبێکی گەورەی بە شێوەی شیعری تەمسیلی نووسیوە، کە بە یەکێك لە ئەوەمان دێتەوە بیر. یان کتێبەکەی گۆتە وەیانە خۆ (ئۆپرا) یەکەی (گونو)ی مۆسیقادانەری فەرەنسایی، کە ئەمەی دوایش هەر لە سەر فاوستەکەی (گۆتە) مۆسیقاکەی داناوە.

گۆتە لە سالی (١٧٧٠)دا کە بیست یان بیستو یەك سالان بوو تەمسیلیەکی شەوانەی دیت لە بارەی (دکتۆر یۆهانس فاوست)ەوە، وەهەمان تەمسیلیەی جارێکی دی لە تەمەنی مندالی دادیتبوو، بەلام ئەو جارەی دوەم کە دیتی.. نەخشەی کێشا کە خۆی (دراما)یەك لەم بابەتەوە بنووسێت، وەهەر لەو رۆژانەدا دەستی بەکارەکەی کرد، بەلام تەواو کردنی نزیکەی شەست (٦٠) سالی خایاند لە سالی (١٨٣١)دا چەند مانگێك پێش کۆچی دوایی کارەکەی ئەنجامدا.

لەو ماوە درێژەی کە خەریکی نووسینی (فاوست) بوو بیستو نۆ (٢٩) کتێب بوو بیستو نۆ (٢٩) کتێبو تەمسیلی لە بارەی ئەم فاوستەوە لە ئەلمانیادا بلاو بۆوە. ئەم کتابانەش تەنیا لە کتێبخانە گەورەکاندا ناویان دەبینرێت..

زۆ شتی دیش لە دوای گۆتە، لە بارەی فاوستەوە نووسرا، بەلام زۆر بە کەمی باسیان دەکرێت. بەلام نابێ ئەوەمان لەبیر بچێ (گۆتە). هەر دەبێ ئەو کتێبانەی خوێندبێتەوە کە لە پێش نووسینەکەی ئەودا.. لە بارەی فاوستەوە نووسرابوون، کە هەتا ئێستاش ناوە ناوە چاپ دەکرێنەوە. بەتایبەتی ئەو (فاوستەی) ئەوا شاعیرو (دراما) نووسی ئینگلیزی هاوچەرخی شەکسپیر (مارلۆ) نووسی بووی.

یەکەم جار چیرۆکی فاوست لە ئەلمانیاوە داکەوت، فاوست کەسێك بووە هەبووەو مرۆڤێکی مێژوویی بووە.. هەموو ئەو چیرۆکانەش کە لە بارەیەوە نووسراون واقیعی نینە.

لەو ئیشارەتە مێژوویانەی کە لە کتێبە ئەلمانیەکاندا دەدیترێ، بۆمان روون دەبێتەوە کە (گرگیوس) فائوستوس ناوێك لە دەورو بەری (١٤٨٠)دا تا نزیکەی (١٥٤٠) وە لە یەکێ لە ناوچەکانی ئەلمانیاوە وەرەنگیشە لە (گوبتنبرگ) یان (هایدلبرگ) داژیاوە، کە بەکاری سەیرو سەمەرەو عاجیاتی (وەك بادو چاو بەستنەوە) بەناوبانگ بووە ئەو شارو ئەم شار گەڕاوە ناز ناوی سەیر سەیری لە خۆی دەناو لافی مردو زیندو کردنەوە و، لەگەڵ رۆح قسەکردنو، دۆستایەتی لەگەڵ شەیتانو دێوو کیمیاگەری لێدەدا. هەر بەم ناوەش لە ئەلمانیا ناسرابوو، ماوەی بیست سال پێش مردنی.. بەرەبەرە ناوی گۆراو بوو بە (یوهانس فاوست). وە لە سالی (١٥٧٣)دا یان چەند سالێك دواتر یەکێك هەڵسابە نرسینەوەی ئەو بەسەرهاتو ئەفسانانەی کە لە بارەی (فاوست)ەوە وترابوون، کۆکردەوەو هەندێ لە چیرۆکە کۆنەکانی ئەو سەردەمەشی لەگەڵدا تێکەڵ کرد. ئەم شتانەشی بە شێوازێکی جوانو یەك بەدوای یەکەوە رێکخستو سەرگورشتەی فاوستی لە رۆژی لە دایك بونیەوە تا مردنی لەم باسانە دەرهێنا. یەکێکی دیش پاش دوسێ سالان کتێبێکی دی لە بارەی (فاوست)و سەرگورشتەی ژیانی نووسیەوە، وەلە سالی ١٥٨٧ دا کە نزیکەی چل سال بەسەر مردنی فاوست تێپەری ببوو، کتێبێکی گەورە لە بارەی فاوستەوە بە زمانی ئەلمانی چاپ بوو کە بەناوی «کتێبی فاوست چاپی فرانکفۆرت»ەوە ناسراوە کورتەی چیروکی فاوست کە لەم کتێبە داهاتووە ئەوەیە:

یۆهانس فاوست... مندالێکی چاپوكو زیرەك بوو، لەبەر ئەوەی دایكو باوكی نەداربوون بە یارمەتی باکێك لە خزمەکانی توانی لە «ونیبرگ»دا بخوێنێ لە (ئیلاهیات)دا بە پلەیەکی گەورە گەیشت؛ بەلام لەبەر ئەوە تەبعێکی زیرەك بیرێکی تیژی هەبوو بە شتە ساکارو خوێندنەکەی خۆی قەناعەتی نەهێنا، دەیوویست نکاتە قولایی کۆنە بیروباوەرەکان، بەو نیازەوە چوە بەشی (حیکمەتو ماتماتیكو ئەستێرەناسیەوە)و وویستی پەرو بالی (عوقاب) بەخۆیەوە بچەسپێنێو لە جیهانی سەرەوە بۆ گەران نفرێو هۆی بوونی ئەرزو ئاسمان ببێتەوە. بەرە بەرە بەلی بۆ (جادو) کێشا، لە دارستانێك دورە پەرێتر لیی دانێتو لە سەری جوار رێیەکاندا بۆ سەی داناوەو ئەفسونی کرد تا دێوێك هاتە کنیەوە.

فاوست پێشنیاری کرد کە ماوەی بیستو چوار سالان هەموو تێشوویەکی ژیانو هەموو هۆیەکی رابواردنی بۆ بهێنێو ئارەزو هەوەسەکانی بۆپەیدا بکاو بەجێی بکا، پاشدان هەموو گیانو خوێنو تەنو گۆشتی بۆ دۆزەخ ببات (دێوە) رۆیشت ئیجازەی لە خاوەنی دۆزەخ یان (ئیبلیس) وەرگرتو لەگەڵ (فاوست)دا رێککەوت بەو شەرتو شۆیانە، (فاوست)(سەنەدی) نوسیو بە خوێنی خۆی ئیمزای کرد، پاشدان ناوی (دێوە)ی پرسیو پێی ووت ناوم (مفستومیلس)ە. (ئەم ناوە یۆنانیە بەلام ئەو کەسی کە دای ناوە نەی زانیوە چونکە هەلەیەکی زمانەوانی تێدایە). لەو کاتەوە مفستو هەموو پێداویستەکانی (فاوستی) جێبەجێ دەکردو شتی بۆ

بروانە ل: ٧

یەکەم میهرەجانی رۆشنبیری کوردی لە تای ئەرازووی نووسەراندا

بەر لە گشت شتێك ئەڵێم من لەگەڵ گشت چالاکیەکی رۆشنبیریو ئەدەبیدام کە بە نیازێکی پاکەوە بۆ خزمەتی رۆشنبیریو بە تایبەتی ئەدەبی کوردی بکرێت، کە بێگومان ئەم یەکەم میهرەجانەی رۆشنبیری کوردیەیش رێك وەهابوو.

بۆ سەرکەوتنو سەرنەکەوتنی میهرەجانەکەش دەبێت پەنا بەینە بەر ئەو چالاکیانەی تێیدا پێشکەش کران، ئەوەی پەیوەندیی بەمنەوە هەبێت لایەنە ئەدەبییەکەیەتی، بۆیە هەولئەدەم بە گشتیو یەك یەك بەو چالاکیانەوا بچمەوە:

● موحازەرەکەی دوکتۆر کامیل حەسەن بەسیر وەکو لە بلاوکراوەکەی ژمارەیەکی میهرەجانەکەشدا وتم کارێکی وردو زیرەکانە بوو ئەگەر وەکو خۆی وەری بگرین، بەلام دوکتور کامیل ئەوەندەی هەولیدابوو رێگایەك بۆ رەخنە دابنێتو تەنظیری بۆ بکات ئەوەندە باسی دەسەنایەتیو لاسایی کردنەوەی لە رەخنەدا نەکردبوو، چونکەش رەخنەی ئەدەبی کوردی هێشتاکە نەگەیشتۆتە پلەیەی بتوانرێت رێبازو قوتابخانەو جۆری جیاجیای لێ هەڵبهێنجرێت، بۆیە رایەکانی دوکتور کامیل وەکو بەسەردا سەپاندن وابوو، بۆیە لەگەڵ رێزمدا بۆ ئەو هەولە باشەیو لەگەڵ ئەو بۆچوونە زیرەکانەیدا ناتوانم لەگەڵیدابم.

● دوکتور کوردستان موکریانی بابەتێکی ناسكو رەنگی گرتبوو کە (دەنگی ئافرەتە لە شیعرەکانیانەوە)، زۆر بەناسکیو جوانیش بۆیچووبوو، بەلام بە داخەوە لایەنە ئەدەبیو هونەریەکەی شیعری پشتگوێخستبوو، کە ئەمەیش سەرتاپا لایەنەکانی تر تووشی مەترسی دەکات. بەلام ئەم لایەنە فەرامۆش کراوەی بەوەوە بڕکردبووە کە زوربەی ئەو نموونانەی هەلیبژاردبوون باشترین شیعری ئافرەتان بوون، ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت هەستی بەو لایەنە کردووبێت، بەلام لەبەر هەر هۆیەك بێت نەیویستوویێت خۆی لێبدات.

● پشتگیری کردنی چینی چەوساوە لە شیعری کوردیدا» بابەتەکەی کاك تیلر ئەمین بوو، من لەو گفتوگۆیانەوە کە لەگەڵ کاك تیلردا کراو لەرێگای ئەو وەلامانەوە کە دایەوە وای بۆ ئەچم مەبەستی دلسوتان بێت بەهەژارو چەوساوەکان لەلایەن ئەو شاعیرانەوە کە خۆیان سەر بەچینەکانی ترنو مەسەلە تەنها عاتیفییەو بەس، بەمەش بەشی زۆری بابەتەکەی بەپێچەوانەی مەبەستەکەی ئەکەوێتەوە، بەتایبەتی سەرچاوەو هەولی تری لەم بابەتە زۆرمان هەیە کە لە روانگەیەکی چینایەتییەوە بۆی چووبنو سەرکەوتووتریش بوو بێتن.

● لە نزیکەی (١٨) پارچە شیعردا کە لە میهرەجانەکەدا خوێندرایەوە، بەلای منەوە (٣)یان بەگشت پێوانەو کێشانەیەکی هونەریی شیعر، شیعربوون کە ئەوانەش شیعرەکەی «سەلام محمد»و «نەوزاد رفعەت» «حەسیب قەرەداغی»بوون، ئەمەش ئەگەر حیسابی ئەو لێشاوەی ئەمرۆی شیعری کوردی بکەین داخێکی زۆرمان لەوڵدا جێدەهێلێت، بەلام ئەوەیش هەیە میهرەجانە شیعربیەکەی پاری یەکێتیی نووسەرانی کوردیش هەر ئەمەندە یان تۆزقالێك زیاتر شیعری تیابوو، واتە ئەمە حالی شیعری ئەمرۆی کوردییە بە گشتی.

● **بەلام چیرۆکەکان، دیارترین لایەنە کانیان کە لە بیرم مابێت بە کورتی بەمجۆرەبوون..**

١ – چیرۆکەکەی ئیبراهیم سەلمان بە حیسابە تەقلیدیەکانی چیرۆکی نوێ کۆك وردبوو، هەنگاو بە هەنگاو تەکنیك بزوتنەوەکەی توندترو بەرزتر دەکردەوە بۆ گەیشتن بەو ئەنجامەی کە پڕ بەپێستی گشت لایەنەکانی تر (هونەری نەفسیو سیاسی) هاتەکایەوە.

٢ چیرۆکەکەی رەئووف حەسەن هەولێکی تایبەتییە لە «تەجریب»دا ئەوەیش بە بەکارهێنانی سەردێکی فۆلکلۆریانەو خواستنی دنیای حیکایەتی کوردی بۆ چیرۆکێکی نوێ.

٣ – چیرۆکەکەی محمد فریق حسن تەکنیێك دژی ناوەرۆك بوو، واتە لێکیانی جیاکردبووەوە، ناوەرۆك مرۆڤایەتیو پاکیی لادێ دەردەخاتو فێلو تەلەکەبازیی شارو شارستانی، بەلام بەدرێژایی هەلسوکەوتو بیرکردنەوە پاكو ساکارەکانی پالەوانەکەی کامیرایەك (کە کەرەستەیەکی شارستانییە) بەشداری دەربرین دەکات؛ کە مەسەلە دەگاتە بارێکی ئالۆزو سەیریش گشت شتێك بە سادەیو ئاسانی ئاس دەکرێت تەنانەت لە لایەنە شارستانییەکانیشەوە، بەلام حیبکەو مەنەلۆزو دیالۆگ زۆر وردو زیرەکانە بەکارهێنراوەو زۆرجار بەشە سەرنەکەوتووەکانی تری تەکنیك راست دەکەنەوە.

٤ – عبداللە عزیز خالد چیرۆکێکی پوختی خوێندەوە کە تیایدا بە تەواوی خۆی لەبەکارهێنانی مەجازو ئیستیعمارەو. هەندی بێبایەخ رزگارکردبوو، بەلام لە هەندێ لایەنی تەکنیکی وردا تێکەوتبوو.

٥ – هەندێ لە چیرۆکەکانی تر هی خوێندنەوە نەبوونو هەندێکیان هێشتا ئەوەندە خۆیان نەگرتبوو شتی تایبەتیان پێوە دیاربێت، بێگومان هەندێکیشیان دەشێت من باشی بۆ نەچووبم، جگە لەکەمی ماوە بۆیە بۆیە باسیانم نەکرد.

دلشاد محەممەد ئەمین

دەزگای رۆشنبیریو چاپەمەنی کوردی بە پێکهێنانی ئەم میهرەجانە بەرهەمێکی گرنگی خستە سەر دەستکەوتە ئیجابیەکانی خۆی، کۆکردنەوەی ئەو کۆمەڵە شاعیرو چیرۆکنووسو رۆشنبیرە کوردانە بۆ ماوەی ٥-٦ رۆژ، نزیك کردنەوەیان لە یەکتریو دەمو دوو تاقیکردنەوەیان بۆ یەکتریو جەماوەر، هەروەها ئەو ئەنجامە گرنگانەی بە دەستیان هێنا، سەر لەنوێ سەلماندەوە کە هیچ نەبێ سالی جارێك بەیەك گەیشتنی لەم جۆرەیان پێویستە، ئەمە لە رووی گرنگی میهرەجانەکەوە، ئەلام بۆ باری سەرنجم دەربارەی چۆنێتیی کۆڕو کۆبوونەوەکان خۆم بە بەرپرسیار دەزانم کە تێبینیەکانم تۆماربکەم:

١ – بەشدارانی زانستگای سلێمانی بە جوانی ئەرکی سەرشانی خۆیانیان بەجێهێناو کۆڕەکانیان بەڕێزکرد، چ بەو زانستانەی دایان بە دەستەوە، چ بەو گفتوگۆ گەرمو گورانەی بەرپایانکرد.

٢ – شاعیرانو شیعرنووسان یەك دوویەکی وەکو مامۆستا حەسیب قەرەداخییان لێدەرچێ. ئەوانی تر یان کەم تەرخەمییان کرد یا وەکو هەر هەر ئەوەندەیان لە دەستهات.

٣ – چیرۆکنووسانیش یەك دوویەکی وەك مامۆستایان ڕدووف حەسەن، شیرینك، ئیبراهیم سەلمانیان لێدەرچێ، ئەوانی تر سەرکەوتنێکی شیاویان بە دەست نەهێنا، تەنانەت هەندێك بوون غرووری سەرکەوتنی بەرهەمەکانی لەوە بەریان

د. احسان

صدرح

دلشاد

تووشی هەڵەی وای کردبوون کە چیرۆك نووسێکی ناشی نایکا.

٤ – لەوانەی باری سەرنجو نێبینیو رەخنەیان بەنووسین یان بەگفتو گۆی روو بەروویی پێشکەش کرد، کاك محەممەد موکری... دیاردەیەکی گەشی میهرەجانەکەبوو، چ

ەو گۆڕانە نوەرۆکییەی کە توانای خۆی تیادا نیشاندا وەك رووناکبیرێك، چ بەو شێوە خاکییە پڕ لە نەزاکەتەی مامەلەی لەگەڵ بەشداراندا پێدەکرد.

٥ – لێپرسراوانو کادیرانی دەزگای رۆشنبیریو چاپەمەنی کوردی، لەگەڵ ئەو مامۆستایانەی کۆڕەکانیان دەبرد بەرێوە.. شایانی رێزن بۆ ئەو جەووە دیموکراسییەی پێکیان دەهێنا لە گفتوگۆو رێگە پێدانی خاوەن سەرنجان.

هیوام سەرکەوتنی رۆشنبیریو کۆمەڵو لایەنە بەشدارەکانی میهرەجانە.. بە ئومێدی دەستکەوتی باشترو بەرزی رۆشنبیری کوردین.

× بەلای منەوە گرتنی ئەم جۆرە میهرەجانانە، هەر دوو سێ سال جارێ، پێویستییەکی گەورەو بەجێی سەرشانی دەزگا رۆشنبیرییەکانە، چەند ئەم میهرەجانە سەرکەوتووە، کاریگەری لە پاشانا چەند ئەبێ، بە پێوانەی ژمێرەوەری دیاری ناکرێو، من نایزانم، بەلام ئەوەی گومانی تێدا نییە، ئەو راستییەیە کە کۆڕو چالاکییەکانی میهرەجان سوودبەخشبوون، بە تایبەتی پاش چاپ کردنی بەرهەمو لێکۆلینەوەکانو لەسەرو - شیانەوە لێکۆلینەوەکانی زانستگای سلێمانی بەشی کوردی جێگای سەرنجو بایەخپێدانێکی تایبەتی منو

بروانە ل: ٧

هەستێك

هندەك ئاخفتن د بوورن وەکی هەورێت هاڤینا با د گەل خو د بەت.. هندەك ئاخفتن وەکی بریسیانە هەکو ئاگردەکی د دەن.. سوژن.. د کولن.. پرچکێت هناڤێت ئەردی بلند د کەن و دفرن بو ئاسمانیو ئاسمان بێ جهنیەو هایژ چونینەو هەرێ بریسیا قەددەت «ئاخ.. ئاخ.. ئاخفتن».. ئاخفتنێت هندەکا وەکی کەفا سابوونێیە پشتی گاڤەکێ چو ژێ نامینیت.. هندەك ئاخفتن برینێت کویر د هناڤێت مروڤیدا چێدکەن..

«داوو عەلیکو ێ لستەمهات؟.. ئەڤە چەند رۆژە تو چوویی؟. دێ بزڤرە دایی گوریی نێ چاڤێت من ژ بەر روندکا کورەبوون.. هەرو ئێزا ژ رێکا گوندیی رادوەستم دا بەژنا تە ببینم.. بەژنا تەژیی سیتافکەو روژ ل چ درا دیار نینە.. داوو علیکو دێ وەرە بەرێخوبدە بابێ خو بابێ تە زاڤایەو تو.. تو روندکێت من د بارینی.. نێ تو یێ چوویە چلی.. نێ تو یێ هندا دویرە کو تە ژ رێکا گوندیی بەرزەکەت؟ خەمێت تە گەلەکن داوو خوشێت بابێ تە د سەرقە سەرڤەنە»..

پیرەژنا دایکا عەلی ل بەر دەرێ گوڤێ یا رونشتیبوو روندکێت خو هێدی د باراندن.. گوڤ د کەڤیتە د بن مالا واندا و د سەر گوڤێرا دەنگێ دهولو زرنایەو خەلکێ گوندیی هەمیێ ل سەر بەربانکێ.. دەهواتا بابێ عەلیکیەو عەلیك ئەو حەفتیەکەچوویە ئاقاریێو نەزڤری.. دەیکا عەلی سەرێ خو بدیوارێ گوڤێ ڤەناو چاڤێت خو بێت بەنگیای بروندکا دانانە سەرێك.. دەنگێ ستران و دەهواتو دهولو زرنا ل هنداڤی سەرێ وێ کێمبوو.. پیرەژن د خەوچوو.. پشتی عەلی چوویی خەوێ چاڤێت وێ نە شویشتینە..

«لاندکا لاوێ خو بهەژینم.. بکەمە زەلام.. کورێمن چرایێ گوندییە» د خەوێدا لاندکا عەلیکی د هەژاندو پاشی ژ سەر چاڤا د هاڤێت.. عەلیکی بو د کرە کەنیو دوو ددانێت بچویك ل پێتیا وی یا خاری هاتبوون.. روناهیەك ژ ئەنیێ دەردکەت.. روناهی د بوو روژ.. روژ مەزندبوو.. ئەدشیا بەرێخوبدەتە رۆژێ لئەنیا کورێ خو.. بەردادا.. چاڤێ رۆژێ دژوارە.. رۆژێ مالا وان هەمی تژیدکر.. سەرێ عەلیکێ بچویك د بوو رۆژەك د ناڤ لانکێدا دەیکا وی د هەژاند دا بنڤینیت.. دەنگەك د هاتە گوهێت پیرەژنێ هەچکو ژ گەلیەکێ کویر د هێت..

(دایکا عەلی تو چەوا شێیی رۆژێ بهەژینی؟.. رۆژ نانڤیت.. رۆژ نانڤیت) دەیکا عەلی ژ خەو رابوو قول هو اللە هەك بخوڤە خاندو سێ جارا پوفکرە بخوڤەو دوعا کرن کو عەلی ببیتە تشتەکێ مەزن.. ژنکا کوڤاندار خەمێت خو ژ بیرکن.. ژ بەر دەرێ گوڤێ رابوو سەر بەربانکی کەت.. دەهواتا راوەستایی.. بێدەنگیە.. هەچکو هەمی راوەستاینە نڤێژێ.. هەر ئێك د جهدا هشکبویە.. چاڤێت هەمیا للایەکینە.. چاڤێت وێژی بو وی لای چوون.. تشتەکێ وەکی لەشێ مروڤا ل بەر پێت بویکێ درێژ کریەو پەروکەکێ سپی تێوەرکریە.. کرە غارو دەستێ خو لپەروکیداو بەرێ ڤەبوو.. نەبچوبکو نە زەلامەکێ بەرپێك هاڤێت.. عەلیك د بن بەرێ ڤەبوو.. نەبچوبکو نە زەلامەکێ بەرپێك گربدایی لێ چەند پارچەك ژ گوشتو هەستیاو.. چەند روژەکن.. دێ مینن هەستێك بەلکی روژ د ناڤدا بژێت..

ابراهیم سلمان

هونەرمەند

سەلام مەنمی

جیرۆك

ڕووەو سەرچنار بای بالیدا... لە سەر کورسیەك دانیشت رووی لە رووبارە بچووکەکە کرد.. پاکەتو ئەڤارتەکەی لە سەر مێزەکە دانا.. بانگی بۆیەکەی کرد:

– چارەکێكو ماستێکی سادە..

جگەرەیەکی داگیرسان.. چارەکەکەی هێنا:

– فەرموو..

پێکێکی تێکرد، قومێکی لێدا کەوچکێ ماستی بەسەردا کرد، چاوی بڕیە رووبارەکە: (ئەو ماسیو مراویانە چۆن ئۆرە برێ لە سەر ئەو پارچە سەموونو توێکڵانە ئەکەن.. سەیر ئەوەیە هیچ رقو کینە لە نێوانیانا بەدی ناکرێو پەلاماری یەکتری نادەن، مندالە لاسارەکانیش بەتایبەتیا سەموون ئەخەنە ناو ئاوەکەوەو ئەیانەوێ ئاژاوە دروست کەن.. بەلام کالەك بەئەژنۆ ئەشکلێنن... بووپووزەکانی ناو ئاوەکەیش مرۆڤ بەرەو جیهانێکی سحری ئەبەنو حەز ئەکەن چاویان لێ نەترووکێننو بەکجاری بچنە ناو ئاوەکەوە.. رەنگی ئەرخەوان تێکەڵ بەجلوبەرگی کارمامزەکان بوون، بە هیچ جۆرێ نامۆیی بەدی ناکرێ، نەك هەر

نامۆیی، بەلکو وەك لاولاو تێك ئالاونو دەستیان لە ملی یەکتری کردووە.. ئەم بەرو ئەوبەری رووبارەکە هەرچەند بەرگی سووزیان پۆشیوە، بەلام ئەوان باشتر ناودشیان بۆ گرتوونەتەوەو ئەپارێنەوە بۆ ئەوەی بارانیان لە سەر بباریێو رەنگینتر بن.. کۆشکی ناو ئاوەکە ئەلێی پاپۆرەو لە ناوەراستی رووباردا وەستاوە.. خۆ باسی ئەو ئاوازانە ناکرێ کە لە بن درەختەکان پەخشی ئەبنو شادی بەمرۆڤ ئەبەخشن، ئەوە ئاوازی حەسەن زیرەکە ئەوە ئاوازی کابانە، ئەوە دەنگی گەرمیانییە.. ئەوە.. ئەوە.. بەلام بەداخەوە ئاوازی: (دەمەگری مەگری) هاورێکەم نایبستم، ئەو ئاوازەی لە مندالییەوە لەگەڵیا ئاشنا برومو هەمیشە لە گوێما ئەزرنگێتەوە.. لەو بڕوایەدام ئەگەر دەنگی ئەویان تیابوایە ئەم دیمەنانە جوانتر ئەبوون – ئەو هونەرمەندەی دوێنێ شەو لە تەلەفیزیۆنا گورانی ئەچری زۆر کاری تێکردم.. چونکە دەنگی لەری ئەکرد، نەك هەر

دەنگی بەلکو رەنگو قەدو بالایش لەوی ئەکرد.. بەراستی بۆ جیهانی پڕ لە شادی گێراوەوە، وام ئەزانی ئەوە گورانیم بۆ ئەلێ.. بەلام ئەوەندە هەبوو گۆرانییەکەی بەرگێکی خەماوی پۆشیبوو ئەت وت وەلی دیوانەیەو شین بۆ شەم ئەکاتو دادو بێدادی خۆی دەر ئەبرێ.. بەلام گورانی هاورێکەم خەمی بەبا ئەکرد.. شادی ئەباران بەئاوازی فۆلکلوری مرۆڤی ئەخستە سەما.. هەموو جارێ پێم ئەوت:

– هاورێم بۆچی ئەوەندە شەیدای فۆلکلۆریت..؟

– هاورێم فۆلکلۆر قسەی پڕ لە گەوهەری باوو باپیرانمانە.. نابینی دەرختێکی زڕی گەورە بە چلێکی بچووك موتوربە ئەگرێو دێتە بەر.. یاخود دلۆپێك ماست مەنجەلێ شیر ئەمەیێنیو بەرهەمێکی نوێی لێ دروست ئەکات..

× × ×

زیاتر لە نیوەی چارەکەکەی تەواو کردبوو.. هێشتا یادی هاورێکەی لە مێشکیا مێرووڵەی

ئەکرد.. قسەی مامۆستاکەی بیر کەوتەوە کە لە پۆلدا پێی ووت:

– بەراستی سەیری قوتابخانەکەت بەرز کردۆتەوە.. پاشە رۆژێکی باشت ئەبێ..

نیشتمان چاوەڕێی قوتابی وەك تۆیە.. بەلێ مامۆستا راستی کرد.. ئەگەر نەخۆشی سەرەتان وازی لێبهێنایە پاشە رۆژێکی گەورەی ئەبوو.. ئاخ سەرەتان دەست لە هونەرمەندیش ناگوێزێتەوە.. هونەرو هونەرمەند زۆر لە چنگی چەپەلی تۆ گەورەترن.. بەلام وا توانیت دەست بنێتیە بینیو بیتاسێنی، ئەی چۆن ئەتوانی ناوی لەمێژووی هونەردا بسڕیتەوە..؟!

× × ×

کۆتایی پێهێنا، هەتا بوو خرلیای هاورێکەی لە دەروونیدا گینگلی ئەدا، دیمەنی لەبەر چاوی ڕووا بوو، ئەتوت بە تایبەتی بۆ ئەوە هاتووە گوێ لە دەنگی ئەو بگرێ:

(بێ سوودە لە بن هیچ دەرەختێکا دەنگی نیە، نازانم درەختەکان چۆن بەوە رازی ئەبن..؟!

نەبێ ئەو خەلکە ئەویان ئەوبان لە بیر چووبێتەوە..؟ نابرۆمەوە، لە مالەوە گوێ لە شریتەکەی ئەگرم.) کورسییەکەی بەجێهێشتو بەرەو مال هاتەوە.

هێزە نیشتمانی (پاشماوە)

هیچ هەوڵی نەداوە دۆخە سیاسیی‌و ئابوورییەكانی جەماوەری ئێران بگۆڕێ كە لە زۆر دەمێكەوە لەژێر باری زۆرو جەورو ستەمی نەتەوەیی‌و چینایەتیدا دەناڵێنن‌و هەوڵیشی نەداوە كە لەسەر بنەرەتی ڕێزلێنان‌و بروا بەیەكتری بوون‌و سودو قازانجی بەرامبەر پەیوەندی نێو دەوڵەتییانە دامەزرێنێ .

هەروەها هەڵوێستە نامرۆڤ پەروەرییەكانی ئەم ڕژێمە كە دژی گەلەكەمانن ریسوای كردون و دووپاتی كردۆتەوە كە ئەم هەڵوێستانە ڕاددەی ئەو رق‌و كینەیە دەردەبڕن كە لە دڵ‌و دەرونی كار بەدەستانی ئەم ڕژێمە دایە و كە بەئاشكرا دوژمنایەتی عیراق دەكەن و تەماعی دەست گرتنیان هەیە بەسەر چەند ناوچەیەكی نوێدا لە ناوچەی خلیجی عەرەبی .

داوای لە هێزە نیشتیمانی‌و نەتەوەییەكان و ویژدانی جیهانی كردوە كە پشتگیری لە خەباتی گەلی عەرەب بكەن لە عەرەبستان‌و كورد لە ئێران‌و ئەو خوێن ڕشتنە بووەستێنن كە تاقمە فەرمانڕەواكە لە ئێران لە دژیان هەڵیگیرساندوە ...

ڕاپۆرتەكە دووپاتی كردەوە كە كاری بەرەیی لە وڵاتدا هەمیشە لەلایەن سەركردایەتی حزب و شۆڕشەوە چاودێری كراوە بەڵام حزبی كۆمۆنیستی عیراق هەوڵی داوە كە بوونی خۆی لە ناو بەرەدا ئیستیغلال بكات بۆ وەدیهێنانی چەند مەبەست‌و هیوایەكی پێچ‌و پەنادار كە لەگەڵ پەیڕەوو ئامانجی شۆڕشدا بەپێچەوانەن‌و لەبەرنامەی كاری بەرە چۆدەرەوەو قایل بوو كە بچێتە سەنگەری دوژمنەوەو ئەو ئەمڕۆ لەگەڵ هەموو ڕەگەزە كۆنەپەرست‌و بەكرێگیراوەكان یەكی گرتووەو دەستی خستۆتە نێو دەستی ڕژێمی ڕەگەز پەرستی خومەینی بۆ دەست درێژی كردنە سەر وڵاتەكەمان‌و خراپە كردن بەرامبەر دەسكەوتە مەزنەكانی .

كۆنگرەكە كە دوو ڕۆژی خایاند هاوڕێیان ئەندامانی مەكتەبی سیاسی و كۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموكراتی كوردستان‌و نوێنەرانی بەرەی نیشتیمانی‌و نەتەوەیی پێشكەوتنخوازو ژمارەیەك لە كادیرە پێشكەوتووەكانی حزبی تێدا بەشدار بوون .

ئا. د. ع

چیرۆكی فاوست (پاشماوە)

دەكێشناوە . بەڵام شایانی سەرنجدانە ئەو نووسەرەی ئەم چیرۆكە خۆی (پرۆتستان) بووە ولایەنگری ڕێبازی (لۆتەرە) ، لە بەر ئەوە ، كتێبەكەی پڕ كردوە لە نووسینی دژ بە (كاسۆلیكەكان)و لایەنگرانی (پاپا) . بۆ نموونە مفیستو خۆی خۆی هێنا سەر شێوەی ڕەبەنێك و فاوستیش نیازی ژن‌هێنان دەكا مفیستۆ دەڵێ لەمە لایەنگیریت ناكەم لەبەر ئەوەی (ژن‌هێنان‌و مێردكردن) لەلای خوا پەسەندەو خۆشەویستە ، ئێمە لە دۆزەخدا تەنیا كەسانێكمان دەوێ كە لەم كارە دور بێت.

لەهەر وەرزێك هەر گوڵ‌و میوەیەكی بوێت یەكسەر دەهێنێت ، لە خۆشی گەورەتر ئەوەیە كە (گیان)ی (هێلین)ی شاژنی یۆنان دێنێتەوە ، كە ئەم جوانی‌و خاتونیەی دەبینێت شەیداو عاشقی دەبێت ، بە یارمەتی مفیستو دەی‌هێنێت‌و دەستی لەگەڵ تێكەڵ دەكا ، كوڕێكی لێ‌ی دەبێت ، ئەوانە چەند نمونەیەكی كارەكانی فاوستن.

بەم جۆرە (٢٤) ساڵ بەم خۆشگوزەرانیە ڕای دەبوێرێت ، لە دواشەودا هەموو دۆستانی بانگ دەكا پاش شێو خواردن پەشیمانی خۆی بۆ برادەرانی باس دەكاو دەستەو دامێنیان دەبێ ئەگەر گیانی بداتە دێوە دەبێت هەتا هاتایە لە ناو ئاگری جاویدانی بسوتێ‌و ئازار بچێژێ . پاشدان كە دوستانی دەرۆن زریانێكی بە هێز هەڵدەكا وەك هەزاران مار بە فیكە فیك هێرش ببەنە سەر ماڵەكەی .. هات‌وهاواری فاوست دەبیستری باشدان ئارام دەبێتەوە .

بەیانی زو كە خەڵكەكە دەچنە ماڵەكەی دەبینن هەموو گیانی پارچە پارچەو لەت لەت بوە . و هەر پارچە یەكی لەشی لەلایەك وڕێ دراوە .

نوسەر بەم ووشانە دوایی بە چیروكەكە دێنێ : ـ هەر « عیسەوی » یەك دەبێ لەم بەسەر هاتە پەند وەرگرێت بە تایبەتی ئەوانەی كە بەخۆیان دەنازن‌و مەغرورن، دەبێ لە هەموو كاردا كردەوەیەكی شەیتانی‌و جادو شتی خراپ خۆیان بەدور بگرن .

ئەم چیروكە چەندان جار بە دوای یەك چاپ كراوەتەوە وشتی خراوەتە سەر ، ئەمەش لەبەر بە تامی‌و قولی ماناو توكەبی دارشتنەكەی .

١ ـ ئەم ووتارە بە كورتی لە فارسیەوە كراوە بە كوردی

یەكەم میهرجان (پاشماوە)

زۆربەی خوێنەدەواران‌و ئامادەبووان بوون ، شیعرو چیرۆكەكان ناتوانم بڵێم دووا پلەی ئاستی هونەری ئەم دوو ژانەمان نیشان ئەدەن ، بە تایبەتی هۆنراوەكان بە پێوانەكانی من پەلەو هەڵەو كرچ‌وكاڵی تەكنیك‌و زمانی تیادا ئەبینرا ، لەگەڵ ئەوەشدا شیعری كاك حەسیب قەرەداغی‌و خەلیل دهۆكی‌و د. نافع هەنگاوی تایبەتیان تێدا نراوە ، كە هەمووی سەرنجدان پێشكیتێكی ـ قوولتری ئەوێ ، ئەوەی جێ‌ی شانازی‌یە كە سەر سپی‌یەكی ئێسك سووك وەكو د. شۆ بەم هەموو گەرمی‌و سۆزەوە ، هەستە ئاگرینەكانی خۆی دەربڕێ ، هەرچەندە لە پێوانەكانی خۆش لای‌دابوو، زۆر ستایشی هۆنراوەیەكی مامۆستا كاردۆخیم بیست كە بەزمانە پاراوەكەی گۆران دای‌نابوو ، بەداخەوە ناتوانم بێمە سەرپشكی گشتی ، چونكە بەتەواوی لێ‌ی تێ‌نەگەیشتم ،

حەزم‌ئەكرد چیرۆكەكان پێش ئەوەی بدرێنە بەر نەشتەری ڕەخنە ، بە ڕۆنێو چاپ‌بكرانایە بۆ ئەوەی بەوردی‌و هێمنی مەودای ئەوەبووایە كە هەر یەكەیان هەقی خۆیان بدرێتێ ، بریا سەدبریا چەند لایەنێكی گەشتری گۆرانی‌و هونەری كوردی‌و شانۆگەریم بدیایە ،لە پایتەختە دێرینەكەی ئۆتۆنۆمیا چەند هۆڵێكی ڕێك‌و پێك‌و نوێ‌و لەبار بنیاد ئەنرا بۆ ئەم جۆرە چالاكیانە ، بۆ ئەوەی بەرۆژی رووناك بەشەوارە نەكەوتینایە .

پلانێكی نهێنی (پاشماوە)

دەستنیشانی ئەوە دەكەن كە ئەو پلانەی ناوی (بو ٧٨ ـ ٩٩)ی لێنراوە برێتی‌یە لە لێدانی چەند جێگایەك كە دووبەشی دەكەوێتە ئەوروپای ڕۆژهەڵات‌و بەشێكی تری دەكەوێتە یەكێتی سۆڤیاتەوە، یەكێك لەو دكومەنتانە ئەوە دەسەلمێنێت كە گفتوگۆكردنە نهێنیەكەی ڤیەنا ئەوروپای ڕۆژهەڵات دەكات بە چوار بەشەوە كە بەشی زۆری دەكەوێتە خاكی وڵاتانی ناو پەیمانی وارشۆوە، ئەوەی شایانی باسە ـ ئەمیدلدا ئەفیربت كە تەمەنی ٣٥ ساڵە ئێستا لە ئەڵەمانیای ڕۆژهەڵات نیشتەجێ‌بووە .

كۆریای خواروو (پاشماوە)

ئەم هەواڵانە تونگ جین بارك وەزیری دەرەوە كوریای خوارو بە ڕۆژنامەی(الریاض)ی ڕاگەیاندووە كە لە شاری الریاض دەردەچێت لەم سەردانەی ئەم دواییەیدا كە چووە بو سعودیە . ئەوەبوو سەرۆكی كۆری لەگەڵ لەگەڵ مەلیك خالد كوری عبدالعزیزدا كۆبوونەوەی كردووە ، وا باس كراوە كە ئەو كۆبوونەوەیە زۆر سەركەوتووبووە .

هۆدنگ كارتەر دەست لە كار هەڵدەگرێت

واشنتۆن ـ ١٣ ـ ڕۆیتەر. ئا. د. ع .

دوێنی لە واشنتۆن باسی ئەوە كراوە كە هودنگ كارتەر قسەكەری ڕەسمی بەناوی وەزارەتی دەرەوەی ئەمەریكاوە لە یەكەم ڕۆژی مانگی تەمموزی داهاتوودا دەست لە كار هەڵگرتن نامەی خۆی پێشكەش دەكات ، هەندێ سەرچاوەی بەڕێوەبەری ئەمەریكا ئەوەیان ڕاگەیاندووە كە سەرۆك كارتەر ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو باسی مەسەلەی دەست لە كار هەڵگرتنی هۆدەنگ كارتەری لەگەڵ موسكی وەزیری دەرەوەی ئەمەریكادا كردووە. بەڵام ئەو سەرچاوانە بەدرێژی باسی ئەم مەسەلانەیان نەكردووە . ئەوەی شایانی باسە هودەنگ كارتەر ماوەی سێ ساڵە لە پلەی قسەكەری ڕەسمی كۆشكی سپی ئەمەریكادا كار دەكات .

بۆزانین

له پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی ـ بەرنامەی ڕەنێو هێنان ئەمینداریتی گشتی‌ی بە ڕێوەبردنی كارو خانە سازی قۆنتەراتی نهێنی‌ی ژمارە ٨ـ١٩٨٠ دروست كردنی بنكەی یەكێتی‌ی نیشتمانی‌ی قوتابیانی عیراق لە دهۆك..

لەبەر ئەوەی هیچ كەسێك نەهاتە پێشەوە ئەوا سەر لە نوێ رای‌دەگەیەنین كە قۆنتەراتی نهێنی‌ی سەرەوە بەپێ‌ی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :ـ

١ ـ دەتوانرێت ئیستیمارەكانی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یەو لە بەڕێوەبەرایەتی‌ی كاری بارێزگای دهۆك بەرانبەر بە (١٥) پازدە دینار كە نادرێتەوە بكڕێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی مەرجە گشتی‌ی مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ .

٢ ـ دوا ماوە بۆ پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە پێش كاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممەی ڕێكەوتی ٢٠ـ٥ـ١٩٨٠ دەبێت‌و بە سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا دەدرێت .

٣ ـ ئەمانە لە گەڵ تەندەرەكان‌دا دەبن :ـ

أ ـ بارمتەی سەرەتایی بە ٦٠٠٠ شەش هەزار دینار لە شێوەی كەفالەتی بانق‌دا كە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بەكار بێت یان چەكێكی مۆر كراو .

ب ـ پێناسی زووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەكدا لە بەڕێوە بەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچوو بێت‌و بۆ ئەم ساڵ نوێ كرابێتەوە. ج ـ ئەو كارانەی لەمە دەچن .

د ـ پێناسی دابەش كردنی پلەی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی هەشتەم بەوەی بەپلەیەك بەشداری بكات لە پلەكەی خۆی بەرزتر بێت .

٤ ـ هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراوی خۆی‌دا یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت.

٥ ـ ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم‌ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێكی دیكە وەر بگرێت .

٦ ـ هەر ڕۆژێكی دواخستنی كار ٣٥ سی‌و پێنج دینار سزا دەدرێت و بە درێژایی ماوەی دوا خستنەكە بەردەوام دەبێت .

٧ ـ ماوەی بەجیهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچی‌یەكان نەخشەكان لە گەڵ تەندەرەكانیان‌دا بهێننەوەو تەنیا نەخشەكان بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت.

٩ ـ دەبێت قۆنتەراتچی پولێكی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ ـ هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبێت پشتا گوێ دەخرێت .

١١ ـ لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەكەم‌و دووەم‌و باشكۆكەی دەبەسترێت كە لە وەزارەتی نەخشە كێشانەوە بە ژمارە ٧ـ٣ـ٤٢٧٢ لە ١٥ـ٣ـ١٩٨٠ دا دەرچووە .

١٢ ـ هەر سلكردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە بنووسرێت گوێ‌ی پێ نادرێت .

١٣ ـ دەبێت قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێكی سەرپەرشتی‌كەر دامەزرێنێت هەموو ڕۆژێك سەر لە كارەكە بدات .

١٤ ـ دەبێت قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ سایلۆیەك یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بكات .

و. ئەمینداری گشتی‌ی
بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی
محمد محی الدین شریف

بۆزانین

له پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی ـ بەرنامەی ڕەنێو هێنان ئەمینداریتی گشتی‌ی كارو خانەسازی .

قۆنتەراتی نهێنی‌ی ژمارە ٩/١٩٨٠ دروست كردنی مەڵبەندێكی تەندروستی‌ی سەرەكی لە گەڵ چوار خانوودا لە بازیان .

لە بەر ئەوەی هیچ ئارەزوومەندێك نەهاتە پێشەوە ئەوا سەر لەنوێ رای دەگەیەنین كە قۆنتەراتی نهێنی‌ی سەرەوە بە پێ‌ی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :ـ

١ ـ دەتوانرێت كۆمەڵەی ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرێتی‌ی كاری پارێزگای سلێمانی بەرانبەر بە (٢٠) بیست دینار كە نادرێتەوە وەر بگیررێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی مەرجە گشتی‌و مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ .

٢ ـ دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە یان پێش كاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممەی ڕێكەوتی ٢٠ ـ ٥ ـ ١٩٨٠ دەبێت‌و پێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا .

٣ ـ دەبێت ئەمانە لە گەڵ تەندەرەكان‌دا بن :

أ ـ بارمتەی سەرەتایی بە (ـ/٩) نۆ هەزار دینار لە سەر شێوەی كەفالەتی بانق كە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی كردنەوەی تەندەرەكانەوە بەكار بێت یان چەكێكی مۆر كراو .

ب ـ پێناسی زووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەك لە بەڕێوەبەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچووبێت‌و بۆ ئەم ساڵ نوێ كرابێتەوە .

ج ـ ئەو كارانەی لەمە دەچن .

د ـ پێناسی دابەش كردنی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی حەوتەم بەوەی شە پلەیەك لە پلەكەی خۆی بەرزتر بتوانێت بەشداری بكات .

٤ ـ هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراوی خۆی‌دا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ ـ ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە هەر تەندەرێك لە لایەن نرخەوە نزم بێت یان هەر تەندەرێكی دیكە وەر بگرێت .

٦ ـ هەر ڕۆژێكی دواخستنی كار (٣٥) سی‌و پێنج دینار سزا دەدرێت‌و بە درێژایی ماوەی دوا خستنەكە بەردەوام دەبێت .

٧ ـ ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنیانەوە .

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچی نەخشەكان لە گەڵ تەندەرەكانیان‌دا بهێننەوەو نەخشەكان تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت .

٩ ـ دەبێت قۆنتەراتچی پوولێكی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ ـ هەر تەندەرێك لە ناو زەرفی داخراودا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

١١ ـ لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری‌ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشیەوە یەكەم‌و دووەم‌و پاشكۆكەی كە لە وەزارەتی نەخشە كێشانەوە بە ژمارە ٧ـ٣ـ٤٢٧٢ لە ١٥ـ٣ـ١٩٨٠ دا دەرچووە ، دەبەسترێت .

١٢ ـ هەر سلكردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە سەر تەندەرەكە نووسرابێت ڕەت دەكرێتەوە .

١٣ ـ دەبێت قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێكی مقیم بە دەوامی تەواو دامەزرێنێت سەرەڕای ئەوەی ئەندازیاری پسپۆڕی كارەكانی تردا هەبێت .

١٤ ـ دەبێت قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ سایلۆیەك یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بكات .

و. ئەمینداری گشتی‌ی
كارو خانەسازی
محمد محی‌الدین شریف

بۆزانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدان ـ بەرنامەی ڕەنێو هێنان ئەمینداریتی گشتی‌ی كارو خانەسازی .

قۆنتەراتی نهێنی‌ی ژمارە ٨٠/٧ دروست كردنی نەخۆشخانەیەكی ١٠٠ قەرەویلەیی لە شەقڵاوە .

بەمە ڕای دەگەیەنین كە ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوە بەپێ‌ی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :ـ

١ ـ دەتوانرێت كۆمەڵەی ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرایەتی‌ی كاری پارێزگای هەولێر بەرابەر بە (٣٠) سی دینار كە نادرێتەوە وەر بگیررێت بەمەرجێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ .

٢ ـ دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەركان لە یان پێش كاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممەی ڕێكەوتی ٢٠ـ٥ـ١٩٨٠ دەبێت‌و پێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا .

٣ ـ دەبێت ئەمانە لە گەڵ تەندەرەكان‌دا بن .

أ ـ بارمتەی سەرەتایی بە (ـ/ـ/١٥) پازدە هەزار دینار لە شێوەی كەفالەتی بانق كە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بەكار بێت یان چەكێكی مۆر كراو .

ب ـ پێناسی زووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەكدا كە لە بەڕێوەبەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچووبێت‌و بۆ ئەم ساڵ نوێ كرابێتەوە.

ج ـ ئەو كارانەی لەمە دەچن .

د ـ پێناسی دابەش كردنی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی حەوتەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەك لە پلەی خۆی بەرز تر بەشداری بكات .

٤ ـ هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراودا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ ـ ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزمترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێكی دیكە وەربگرێت .

٦ ـ هەر ڕۆژێكی دواخستنی كار تەنیا (٥٠) پەنجا دینار سزا دەدرێت‌و بە درێژایی ماوەی دواخستەكە بەردەوام دەبێت .

٧ ـ ماوەی بەجیهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ ـ دەبێت قۆنتەراتچی‌یەكان نەخشەكان لەگەڵ تەندەرەكانیان‌دا بهێننەوەو نەخشەكان تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت .

٩ ـ دەبێت قۆنتەراتچی پوولێكی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ ـ هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

١١ ـ لە بەجیهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری‌ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەكەم‌و دووەم‌و پاشكۆكەی دەبەسترێ كە لە لایەن وەزارەتی نەخشە كێشانەوە بە ژمارە ٧ـ٣ـ٤٢٧٢ لە ١٥ ـ ٣ ـ ١٩٨٠ دا دەرچووە .

١٢ ـ هەر سڵ كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەكەدا بنووسرێت پشت گوێ دەخرێت .

١٣ ـ قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی ئەستۆوە دەبێت سایلۆیەك یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بكات .

١٤ ـ قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی كەوتە ئەستۆوە دەبێت ئەندازیارێكی مقیم بە دەوامی تەواو بۆ هەموو كاروبارەكانی مەدەنی دامەزرێنێت سەرەڕای بەكارهێنانی پسپۆڕە هونەری‌یەكان لەو ئەندازیارانەی جۆرەها ژمارەزایی‌یان هەیە بە ڕێژەی برگەكانی دیكەوە .

و. ئەمینداری گشتی‌ی
بە ڕێوەبردنی كارو خانەسازی
محمد محی‌الدین شریف

ئەمینداریتی گشتی‌ی بەڕێوە بردنی كاروخانە سازی‌ی ناوچەی كوردستان ..

بەڕێوەبەرایەتی‌ی كاروباری بەڕێوە بردن‌و دارایی

بۆزانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی ـ بەرنامەی ڕەنێو هێنان قۆنتەراتی نهێنی‌ی ژمارە ١٠ـ٨٠ دروست كردنی كۆگایەكی پزیشكی لە هەولێر .

بەمەرای دەگەیەنین كە ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوە بەپێ‌ی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :ـ

١ ـ دەتوانرێت كۆمەڵەی ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتە كە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرێتی‌ی كاری پارێزگای هەولێر بەرانبەر بە (٣٠) دینار كە نادرێتەوە بكڕێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆوە مەرجەگشتی‌و مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت .

٢ ـ دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە یان پێش كاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی یەك شەممەی ڕێكەوتی ٢٥ـ٥ـ١٩٨٠ دەبێت‌و پێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا .

٣ ـ دەبێت ئەمانە لە گەڵ تەندەرەكان‌دا بن :ـ

أ ـ بارمتەی سەرەتایی بە (٧١٧٠) حەوت هەزارو سەدو حەفتا دینار لە شێوەی كەفالەتی بانق‌دا كە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بە كاربێت یان چەكێكی مۆركراو .

ب ـ پێناسی زووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەكدا لە بەڕێوە بەرێتی‌ی باجی‌دا هاتەوە بۆ ئەم ساڵ نوێ كرابێتەوە .

ج ـ ئەو كارانەی لە مەدەچن .

د ـ پێناسی پلەی دابەش كردنی قونتەراتچی‌یەكان پلەی حەوتەم بۆ ئەوەی بە پلەیەك لە پلەكەی خۆی بەرز تر بتوانێت بەشداری بكات .

٤ ـ هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراوی خۆی‌دا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ ـ ئەم بەڕێوە بەرێتی‌یە پابەندی ئەوەنی‌یە نزم ترین ئەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێكی دیكە وەربگرێت .

٦ ـ هەر ڕۆژێكی سزادانی دواخستنی كار (٤٠) چل دینارەو بە درێژایی ماوەی دواخستنەكە بەردەوام دەبێت .

٧ ـ ماوەی بە جیهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچی‌یەكان نەخشەكان لە گەڵ تەندەرەكانیان‌دا بگێڕنە دواوەو نەخشەكان تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت .

٩ ـ دەبێت قۆنتەراتچی پوولێكی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ ـ هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبێت پشت گوێ دەخرێت ..

١١ ـ لە بەجیهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری‌ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەكەم‌و دووەم‌و پاشكۆیەوە دەبەسترێت كە لە وەزارەتی نەخشە كێشان بە ژمارە ٤٧٢٧ لە ١٥ـ٣ـ١٩٨٠دا دەرچووە .

١٢ ـ هەر سڵ كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لەناوتەندەرەكەدا بنووسرێت ڕەت دەكرێتەوە .

١٣ ـ دەبێت قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێكی سەر پەرشتی كەر دامەزرێنێت هەموو ڕۆژێك سەر لە كارەكە بدات سەرەڕای هەبوونی پسپۆڕانی ئەندازیاری‌ی دیكە .

١٤ ـ دەبێت قۆنتەراتچی كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆوە سایلۆیەك یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بكات .

و. ئەمینداری گشتی‌ی بەڕێوەبردنی
كاروخانە سازی
محمد محی‌الدین شریف

Institut Kurde de Paris

پێشانگایه‌کی ساڵانه‌ی قوتابخانه‌کانی سلێمانی

برهان علی صالح

فریا عبدالله

ب. هاوکاری له سلێمانی

هه‌موو ساڵێــــك لــه قوتابخانه‌کانی پارێزگـــای سلێمانی‌دا پێشانگه‌ی ساڵانه‌ی ده‌کرێته‌وه‌و تواناو به‌هـــره‌ی هونه‌ری قوتابی‌یه‌کانی تیـــادا پیشان ئه‌درێت .

یه‌کێك له‌وانه پێشانگـه‌ی ساڵانه‌ی قوتابخانه‌ی سانـه‌وی ئه‌زمڕ بو که لیژنـــــه‌ی به‌ڕێوه‌به‌رێتی پـــه‌روه‌رده‌ی سلێمانی له هۆڵی مه‌لبه‌نـدی کۆمه‌ڵایه‌تی ڕۆژی ۵-۵-۱۹۸۰ کردیه‌وه‌و چه‌ند ڕۆژێکـــی خایاند .

عبدالكريم محمد رشيد

پێشانگه‌ی ناوبراو بریتـی بو له چه‌ند به‌شێك له‌وانه :

سیرامیك ، زه‌یت‌و ئاوی، په‌یکه‌ر ، هێڵکاری‌و خـــه‌ت، زه‌خره‌فه ، که تێکڕا نزیکــه‌ی (۱۵۰) به‌رهه‌می کۆکردبوه‌وه‌و به‌سه‌رپه‌رستی مامۆســـتا اسماعیل مصطفی ئه‌م قوتابیانه هاوبه‌شیان تیادا کردبـــو : ئازاد صابیر ، برهـان علی ، احمد ستار ، دلشاد عمـــر ، عبدالكريم محمد رشید ، سلام معروف ئاکو غریب ، لتمـــان احمد ، کاوه سعد ، ئاســـو حسن ، صـــلاح‌الدیـــــن عصام‌الدین .

له ڕاستی‌دا پێش بینینـی پێشانگه‌که مرۆڤ له خـــۆڕا به هه‌ڵه‌دا ده‌چێ‌و وا هه‌ست ده‌کات که تام‌و چێـــژی به‌رهه‌مه‌کان تایبه‌تین بـــه تافی هه‌رزه‌کاری‌و توانـــای قوتابی‌یه‌کی پله‌ی سانـــه‌وی‌و ناوه‌ندی‌یه‌وه ، به‌ڵام به چـــاو پیاخشاننێکی خێراش بێ ئـه‌و که‌سه خۆی له‌و ڕاستی‌یـه‌دا ئه‌دۆزێته‌وه که ڕێی لێ هه‌ڵه کردبو به‌ڵگه‌شمان چه‌نـــد نمونه‌یه‌که وه‌ك به‌رهه‌مـــی سوارێکی کـــورد کـه کاك صـــلاح‌الدیـــن ئامـــاده‌ی کردبـــو هـــه‌رچـــه‌نده خاوه‌نه‌که‌ی بایه‌خێکی ئه‌وتۆی پێ نه‌دابو هه‌روه‌هـا لـــه هه‌لواسینیشا هه‌مان هه‌قـــی پێ درابو به‌ڵام بۆ خۆی پـــڕ بو له جوڵانه‌وه‌یه‌کی هونـــه‌ری چاك ، هـــه‌روه‌هـــا کاك عبدالكريم رشید سه‌رکه‌وتوانه ڕه‌نگی تابلۆکانـــی بـــه‌کار هێناوه ، ئه‌مه‌و هه‌وڵدانـــی کاك سلام معروف بۆ پێنیاس کردنی خۆی به دنیای هونه‌ری ته‌شکیلی له‌گـــه‌ڵ ورده‌کاری ده‌ست‌و په‌نجه‌ی کاك احمـد ستار .

هه‌روه‌ها به‌رهه‌مه‌کانـــی کاك ئازاد صابیـــرو کاك برهان علی جێگای خۆیـان لـــه له پێشانگه‌یه‌کی بایه‌خ پێدراوی که‌دا . ده‌که‌نه‌وه ، بـــه‌ڵام له به‌شـــی سیرامـــیك‌دا هه‌رچه‌نده ده‌ست کورتی لـــه زوربه‌ی به‌رهه‌مه‌کانا ئاشکرایه به‌ڵام دیسانـــــه‌وه ئاره‌زو وتواناى خاوه‌نه‌کانیان لـــه‌م بواره‌دا پیشان ئه‌ده‌ن .

ترووسکه

بروسکه‌یه‌ك بۆ منداڵانی مه‌هاباد

خۆشه‌ویسته‌کانم
ئێستا به‌چی‌یه‌وه خـه‌ر یکن
ئایا برینه‌کانتان سارێژ ده‌که‌ن
یا بیر له‌خوێندنی ئه‌لف‌و بێی زمانه‌که‌تـــان
ده‌که‌نه‌وه !
ئایا گوڵ‌و نه‌مام .
له گۆڕه پانی چوارچرادا ده‌روێنن
یاخۆ سروودو هۆنراوه‌کانی
مامه هێمن ئه‌زبه‌ر ده‌که‌ن
ئایا له‌ماڵ‌و له‌باخچه‌کانتانا
خه‌ریکی یاری کردنن
یا چاوتان بڕیوه‌ته ئاسمان‌و چاوه‌ڕوانـــی
مردن ده‌که‌ن ! .
دڵم له‌گه‌ڵتانایا خۆشه‌ویسته‌کانم !

مه‌غدید حاجی
هه‌ولێر

هه‌رچاره‌ی نووسینێك

● مکرم رشید تاڵه‌بانی ●

چاپه‌مه‌نی‌ی کوردی‌و بازرگانی‌کردن !!

● هه‌ر له زووه‌وه ووتراوه باشترین هاوده‌مـی مرۆڤ کتێبه ، به هۆی کتێبه‌وه‌یشـــس زانیـــاری‌و ده‌نگ‌وباس‌و به‌سه‌رهاتی زاناو شاعیرو هونه‌رمه‌نـدو پیاوه گه‌وره‌کانی میلله‌تان‌و مێژوویان‌و هه‌موو شتێکـی دیکه‌ی له‌و چه‌شنه بڵاو ده‌بێته‌وه‌و به ناو ریـــــزی جه‌ماوه‌ری خوێنه‌ران‌دا په‌ره‌ده‌ستێنێـــت‌و ســـوودی ئه‌وتۆی لێ‌ده‌بینن‌و له کۆڕو دانیشتنه‌کانیان‌دا باســـی ئه‌و سوودو قازانجه ده‌که‌ن له‌م بواره‌وه وه‌ریـــان گرتووه ، به‌ڵکوو له هه‌ندێك وولات‌دا وای لێ‌هاتـووه ئێستا هه‌ر کوێ ده‌ڕۆیت چرکه‌یه‌ك به‌ڵکوو سانێکـی خۆیان به فیڕۆ ناده‌ن ، له ناو کتێبخانه‌و له پاس‌و ئوتومبیل‌و له ناو ترامی ژێر زه‌مینی‌دا هـــه‌ر خه‌ڵکه‌و خه‌ریکی خوێندنه‌وه‌ی کتێبی به‌سووده ، کار بـــه ئه‌مه‌یشه‌وه ناوه‌ستێت تا ڕاده‌یه‌ك که بزانن کتێبێکـی نوێ ده‌که‌وێته بازاڕه‌وه له به‌رده‌م کتێبخانـــه‌کان‌دا ڕیزده‌گرن‌و دانه‌ی خۆیان له‌و کتێبه ده‌کڕن‌و به‌وپه‌ڕی پێخۆشحاڵی‌و شادی‌یه‌وه وه‌کوو ئاگه‌نجینه‌یه‌کی به‌نرخ به سینه‌وه‌ی ده‌گرن‌و تا دوا تیپی ده‌خوێننه‌وه‌و مێشك‌و دڵ‌و درونی خۆیانی پێ ده‌بووژێننه‌وه .

● لای خۆمانیش وده‌بێت کتێب ئه‌و نرخـــه‌ی نه‌بێت ، به‌ڵکوو به پێچه‌وانه‌وه میلله‌ته‌که‌مان میلله‌تێکی حه‌ز به خوێندن‌و به کتێب کڕین‌و کتێبخانه‌یه ، له‌به‌ر ئه‌مه‌یشه هه‌ر له کۆنه‌وه شیعری شاعیرو به‌رهه‌مـــی نووسه‌ران له ده‌ستنووسدا نووسراونه‌ته‌وه‌و ئـــه‌م ده‌ست‌و ئه‌و ده‌ستیان کردووه ، دوای هاتنه ناوه‌وه‌ی چاپخانه‌و ده‌ست‌پێ‌کردنی چاپکردنی چاپـه‌مه‌نـــی‌ی کوردیش کتێبی کوردی بازاڕی گه‌رم بووه‌و ئێستایش هه‌ر گه‌رمه ، له‌م ساڵانه‌ی دواییه‌یش‌دا کـــه ژماره‌ی کتێبی کوردی له سێ هه‌زار تێ‌په‌ڕی کــــــردو په‌ره‌سه‌ندنێکی باشی به خۆیه‌وه دی ، دیتمان به‌رهه‌می نووسه‌ران‌و ئه‌دیبان ڕووناکیان بینی‌و زۆر لایه‌نـــی جیا جیا ده‌ستیان دایه پاماتیدانی نووسه‌ران بـــۆ ئه‌وه‌ی بتوانن به‌رهه‌مه‌کانیان ڕووناکی ببینن ، بـــه‌ڵام له گه‌ڵ ئه‌وه‌یشدا هه‌ندێك هه‌ن له‌م لاو له‌و لا هه‌وڵی ئه‌وه ده‌ده‌ن بازرگانی به کتێبی کوردی‌یه‌وه بکـــه‌ن‌و له‌سه‌ر حسیبی گیرفانی خوێنه‌رانی کورد ، کــــه هه‌موویان ڕاده‌ی ژیان‌و گوزه‌رانیان به‌باشـــــــی ده‌ستنیشان ده‌کرێت ، کۆشك‌و ته‌لار دروســت‌بکه‌ن‌و ئوتومبیلی دوا مۆدیلی پێ بکـــڕن‌و لافی بـــه‌رزی‌و ده‌وڵه‌مه‌ندی‌ی پێ‌لێ‌بده‌ن . ئه‌وه‌یشیان بۆ نه‌مێنێته‌وه خزمه‌تی ئه‌ده‌بیان کردبێ‌و سوودیان به میللـــه‌ت گه‌یاندبێت ، به‌ڵکوو به حراپه‌یش به سه‌ریـــان‌دا بشکێته‌وه ، ئه‌نجا بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م دیارده‌یه نه‌مێنێـــت ده‌بێت هه‌ر که‌سه بیه‌وێت کتێبێك به‌چاپ بگه‌یه‌نێت‌و مه‌به‌ستی سوودی گه‌ل‌و نیشتمان بێت ڕه‌چاوی ڕاده‌ی ژیان‌و گوزه‌رانی زۆربه‌ی زۆری خوێنه‌ران بکات‌و نرخێکی مام‌ناوه‌ندی‌ی ئه‌وتۆ له‌سه‌ر به‌رگی کتێبه‌که دابنێت ، نه وابێت زیانێکی پێ‌بگه‌یه‌نێت نه واش بێت ببێتـــه هۆی ئه‌وه‌ی ڕه‌خنه‌ی لێ‌بگیرێت ، نرخه‌که ئه‌وه‌نـده گران نه‌بێت کتێبه‌که له لای خوێنه‌ر ببێته بقـــه‌و نه‌وێرێت توخنی بکه‌وێت ؛ ئه‌و جۆره که‌سانه‌یشـــس که هه‌وڵی ئه‌وه ده‌ده‌ن ئه‌گه‌ریش چی زۆریش نه‌بـــن ئه‌وا هه‌ر هه‌ن‌و ده‌بێت ئێمه به‌وپه‌ڕی وریایی‌بـــه‌وه کارێکی ئه‌وتۆیان به‌رانبه‌ر بکه‌ین په‌نجه‌ی خۆیـــان بگه‌زن‌و ئاخی په‌شیمانی هه‌ڵبکێشن ، ئـــه‌و کاره‌یش به هاریکاری‌کردنی هه‌موو لایه‌کمان ده‌بێت ، که ئه‌نجام به‌و جۆره نیشت ئه‌وا گوڕیه‌کی باشتر ده‌که‌وێتـــه بازاڕی چاپه‌مه‌نی‌ی کوردی‌یه‌وه‌و له کزی‌و که‌ساسـی دوور ده‌که‌وێته‌وه ، با دروشمی هه‌موویشمان ئـه‌وه بێت « کتێب وه‌کوو نان‌و ئاوو هه‌وا وایه ده‌سا بـــا هه‌موو که‌سێك بتوانێت ده‌ستی بۆ ببات ».

● باڵنده‌ی له‌ق‌لـــه‌ق ـ که‌ڵای خۆمان له هه‌نـــدێ شوێن حاجی له‌ق‌لـه‌ق ـ ی پێ‌ده‌وترێ خه‌رێکه له دنیـادا نامێنێ ، به‌تایبه‌تی لـــــه ناوه‌راستی ئه‌وروپادا ، بـــۆ نموونه له وڵاتێکـــــی وه‌ك ئه‌ڵه‌مانیـــادا ته‌نیا (۱۰۰) جووت له‌م باڵنده‌یه مـــاوه ، له‌کاتێکدا جاران گوندێ نه‌بوو له‌م وڵاته له‌م باڵنده‌یـــه‌ی تیا نه‌بێ ، هوی که‌م بوونـــه‌وه‌ی ئه‌م باڵنده‌یه ده‌گه‌ڕێته‌وه بـــۆ کـــه‌م بوونـــــــه‌وه‌ی گۆماو ، له‌به‌ر ئه‌وه ئێســـتا ته‌قه‌للای دروست‌کردنـــی گۆماوی ده‌ستکرد ده‌درێ تـــا ئه‌م باڵنده‌یه نه‌خه‌وتێ .

له ده‌ره‌وه‌ی سنوور

په‌روه‌رده‌ی دهوك‌و « پیشانگای دووه‌مـــی هۆنه‌ره‌کانی پیشه‌سازی »

له‌ژێر چاودێری به‌رێـــز پارێزگاری دهوك ، مامۆســتا أنور عارف جێگری پارێزگـــا بیشانگای « هۆنه‌ره‌کانـــی پیشه‌سازی » له (ناوه‌نـدی گاره‌ی کوڕان) کردووه بــه ئاماده‌بونی نوێنه‌ری پارتـــی به‌عسی عه‌ره‌بی سوشیالیست لقی‌دهوك‌و به‌ریوه‌بـــه‌ری گشتی په‌روه‌رده‌ی دهوك . له‌م پیشانگایه‌دا چه‌ند چالاکیه‌کی هه‌مه‌جۆری قوتابیه‌کانی ئه‌و قوتابخانه‌یـــه له‌بابـــه‌ت (سیرامیك‌و دارتاشـــین‌و میکانیـــك‌و کاره‌بـــاو نه‌خشه‌کێشانی پیشه‌سازی .) پیشاندرا .

پ ـ هاوکاری
له دهوك

●●●●●●●●●●

لیبوردن

داوای لێبوردن ده‌که‌یـن له‌ژماره (۵۲۰)ی هاوکاری‌دا شیعرێکی منداڵانمـــان بڵاوکردووه به‌ناوی جوتیاره‌وه شیعری کاك فاروق فتاح بوو به‌ڵام له‌کاتی چاپ‌کردنـــدا ناوه‌که‌ی که‌وتبوو .

چاپکراوی نوێ

له شیعری شاعیری ناسراو محمد حمه باقـــی‌و لـــه چاپکراوه‌کانی ده‌زگـــای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنـــه‌وه‌ی کوردی یه‌که‌م دیوانی شاعیری ناوبراو به‌نـــاوی «ژووان»ه‌وه ده‌رچوه که بریتی‌یه لـــــه به‌رهه‌می سه‌ره‌تای حه‌فته‌کانی شاعیر تا ئه‌م ساڵانـــــه‌ی دوایی‌و له (۱۶۰) لاپـــه‌ڕه‌ی قه‌واره گـــه‌وره‌دا . بــــه چاپێکی هونـــه‌ری لـــه چاپخانه‌کانی زانکوی سلیمانی چاپکراوه .

جیهانی منداڵان

مه‌ڕو بزن

له‌فۆلکلوره‌وه
به‌ده‌سکاریه‌وه
وه‌رگیراوه

له‌تیف هه‌ڵه‌مه‌ت

مه‌ڕو بزنێك هاوڕێ بوون
هه‌ردو بێ شوێن‌و جێ بوون
بزن ڕۆژێ له ڕۆژان
به مه‌ڕه‌ی گوت : هاوڕێ گیان
ده‌مه ده‌می زستانه
زستان سه‌رماو بارانه
با به‌ر له‌وه‌ی سه‌رماو سۆڵ
پێستمان بکا به ده‌هۆڵ
گورگه بۆری ئه‌م چۆڵه
بمانکاته بابۆڵه
با پێکه‌وه هه‌وڵده‌ین
حه‌شارگه‌یه‌ك دروستکه‌ین
مه‌ڕه پێکه‌نی کۆك کۆك
به بزنه‌ی گوت : ترسنۆك
من ناترسم نه له با
نه له گورك‌و نه ده‌عبا ...
به ماندوێتی په‌لوپۆی
بزن لانه‌ی کرد بۆ خۆی
زستان کردی به نێوا
مه‌ڕه ته‌واو په‌شێوا
مه‌ڕه‌ی ته‌مه‌ڵ‌و که‌مبین
به بزنه‌ی وت : برای ژین
سه‌رما هێزمی بڕیوه
هه‌مو له‌شم ته‌زیوه
جێم ناکه‌یته‌وه شه‌وێ
هه‌تا سه‌رما ئه‌ڕه‌وێ
بزن پێی وت : هاوڕێکه‌م
هه‌ر چه‌ندێ ته‌نگه جێ‌که‌م
ئه‌مشه‌و له لامدا بنو
به‌یانی ڕۆژ هه‌ڵات زو
خانوویه بۆ خۆت سازکه
خۆت له سه‌رما ده‌ربازکه
به‌یانی ڕۆژ که‌وته ده‌ر
بزنه ڕووی خۆی کرده مه‌ڕ
وتی ؟ هاوڕێ خێراکه
جێیه بۆ خۆت په‌یدا که
مه‌ڕه وتی ده‌رناچم
لێره ناجووڵێ قاچم
بزن گوتی هاوڕێی من
داگیر مه‌که جێ‌و ڕێی من
جێگای خۆمه ئه‌م جێ‌یه
ئه‌وه تا پۆیم پێ‌یه
مه‌ڕه وتی : نازانم
بڕۆ ده‌رێ له لانم ...
له‌م شاخانه‌م ناترسی
یا له گیانت وڕسی ...!
بزن ئه‌مه‌ی له مه‌ڕ دی
هیچ نه‌یکرده نامه‌ردی
ته‌کانی دا وه‌کو دێو
شاخه‌کانی وه‌کو کێو
له زگی مه‌ڕه‌ی تون کرد
جه‌رگ‌و دڵی کون تون کرد
مه‌ڕه قنگه‌و تلوور بو
له خوێنی خۆیدا سوور بو
تووڕی دایه ده‌شت‌و ده‌ر
خواردیان گورگ‌و په‌له‌وه‌ر
ئه‌نجامی زۆردار وایه
مه‌رگی ئاوای له دوایه ... !

شیعر بۆ منداڵان

« سه‌ردار سه‌پان »

ئه‌ی په‌پووله‌ی باڵ په‌مه‌یـی
بفره بۆلام به‌شـێنه‌یـــی
وه‌ره بۆچـــی ، لێــم ئه‌ترسی .. !؟
من لاسارنیم ، گـــه‌ر ئه‌پرسی
کوا خۆ باڵت، ناپروێنم..؟!
له‌ده‌فته‌را ناتناسێنم !!.
دژی منالی چه‌توونـــم
ڕووبارێکی پاك‌و ڕوونـــم
حه‌ز ئه‌که‌م گشت زینده‌وه‌رێ
ده‌رسی ڕاستیم لێ‌وه‌رگرێ
ده‌ی پێت ئه‌ڵێم ،په‌پووله‌ی جوان
باتێر بۆن که‌ین گوڵـــی ژیان

په‌پووله

ارکان کریم

لؤی گورکیس

سندس حکمت

بۆ به‌خته‌وه‌ری منداڵان

له پیشانگـــای بـــاری‌و بوکه‌شووشـه‌ی منداڵانـــی جهانیدا بۆ ساڵـــی ۱۹۸۰ : جۆره یاریه‌کی منداڵانه پیشان دراوه که بـــه تیشـــکی ڕۆژ کارده‌کا .

له‌م وێنه‌یه‌دا ، دوو یـــاری منداڵانه ده‌بینرێ یه‌که‌میـــان دارتاشێ ته‌خته ده‌بڕێته‌وه ، دووه‌م وه‌رزشه‌وانێك ، منداڵ ته‌نیا ئه‌وه‌ی له‌سه‌ره ئـــه‌ باریانه‌بێ به‌رێته شوێنـــی تیشکی ڕۆژی لێ ده‌داو ئیتر خۆیان ده‌که‌ونه گه‌ر ... !

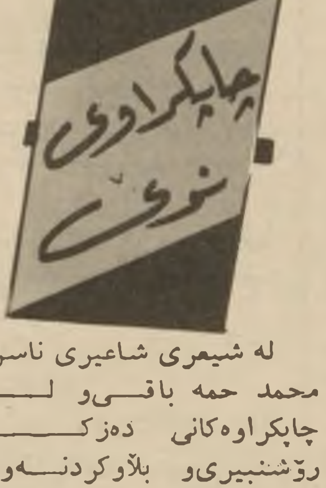

Institut Kurde de Paris

ئەگەر بۆ مێژووەکەی بگەڕێینەوە هەمیشە دەبینین لەشارستانیەتدا بان لە دەوری مێژوودا یان لەچوارچێوەی نەتەوەی عەرەبدا شوێنێکی جیاوازی هەبووە یانیش لەژێر زوڵم و زۆرداریدا پێشێل کراوە ، چونکە عیراق خاسیەتەکانی گەلی تێدایە .
سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

رۆژنامەیەکی
هەفتانەیە
١٠ لاپەڕە
٢٥ فلس

هاوکاری

التضامن

شەقامی الجمهوریة
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الاثنین ٢٦ آيار ١٩٨٠ العدد ٥٣٧ ●

● دووشەممەی ٢٦ی ئایار ١٩٨٠ ژمارە ٥٢٧ ●

گەلەکەمان باش دەزانێ چۆن ئیمپریالیزم لەناوبەرێ

لەسەر فەرمانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ٤٥ ملیون و ٧٠٠ هەزار دینار بۆ خزمەتگوزاری شاری هەولێر

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین فەرمانی کردووە بەدانانی ٤٥ ملیون و حەوت سەد هەزار دینار بۆ پەیپێدانی پرۆژە خزمەت گوزاریکانی نوێ لە پارێزگای هەولێردا ، ئەم بودجە تازانە لەبەر رووناکی سەردانەکەی ئەم دوایەی بەڕێز سەرۆکدا بووەو بەسەرکردنەوەی بەڕێزیان بۆ واقیعی کۆمەلایەتی ئەم پارێزگایەو پێزانینی پێویستیە کۆمەلایەتیە جۆربەجۆرەکانی .

بەڕێز بهاءالدین احمد پارێزگاری هەولێر وتی .. ئەم تەخسیساتانە پەرەپێدانێکی فراوان لە هەموو رووبەکی کۆمەلایەتیەوە لە پارێزگاکەدا وەدی دەهێنێت و جوڵانەوەیەکی ئاوەدان کردنەوەی چالاك دەهێنێتە کایەوە کە بە جۆرێکی کاریگەرانە هاوبەشی راپەڕینی واقیعی گوزەرانی و کۆمەلایەتی هاوولاتیان دەکات بەم پێیە ٢٢ ملیون دینار تەخسیس دەکرێت بۆ جێبەجێ کردنی تۆرێکی زیراب بۆ دوور خستنەوەی ئاوی قورس لە شاری هەولێردا وەپێنج ملیون دینار بۆ پشتگیری کردنی بودجەی بەرێوەبەرایەتی شارەوانیکانی بۆ جێبەجێ کردنی پرۆژەیەکی فراوان بۆ چاككردن و فراوانکردنی تۆرێك شەقامی ناوخۆو چاككردنی سەیرانگاو وازیگاو هەلوێستگەی ئۆتۆمبیلەکان و کرینی مەکینەی نوێ بۆ شوشتن و پاك کردنەوەی جادەکان .

هەر لەو پارەیە هەروەها دوو ملیون دینار بۆ ئیستیملاك کردنی ئەو خانووبەرانەی دەکەونە سەر جادە سەرکیەکان کە فراوان دەکرێن ئێستا وەچوار ملیون دینار بۆ منحەی دارایی شارەوانیکانی قەزاو ناحیەکان لەبەر رووناکی پێویستیەکانی بەسەریاندا دابەش دەکرێت .. وە دوو ملیون دینار بۆ کڕینی مەکینەو ئامێری تایبەت بە قیرتاوکردنی شەقامەکان و چاکردنەوەیان. وەبۆ بەڕێوەبەرێتی دەسەڵاتی ناوخۆش دوو ملیون دینار بۆ دروستکردنی دووسەد خانوو بۆ کارگێرانی دایەرەکانی دەولەت .. وەملیۆنیك دینار بۆ کڕینی مەکینەو بەجێگەیاندنی پرۆژەی چاككردنی ئاوی خواردنەوە لە دیهاتەکاندا..وە ٨٥٠ هەزار دینار بۆ کڕینی سی ترومبیلی گەورە بۆ بەرژەوەندی گواستنەوەی خەلکی .. وە ملیونێك دینار بۆ دروست کردنی بە هوێکی گەورەی کامل بۆ بەرێوەبردن .. وسێ ملیون و نیو دینار بۆ بەجێگەیاندنی رێگای مەخمور - قەراج بە درێژایەتی ١٥ کیلۆمەترەو هەولێر - کوێر بە درێژایەتی ٤٥ کیلومەترە.

وەتەخسیس کردنی دوو ملیون دینار بۆ دانیشتوانی ناحیەی خەلیفان کە ژمارەی دانیشتوانی گەیشتۆتە ٥٠٠ خێزان بە واقیعی چوار هەزار دینار بۆ هەر یەکەیان بۆ ئەوەی خانوی تازەی بۆ خۆیان پێ بکەن سەرەڕای ئەوەی مافی ئەوەیان هەیە قەرد لە بانقی عەقاری وەربگرن وەتەخسیس کردنی سەد هەزار دینار بو یارمەتیدانی خاوەن مەلها گەشت و گوزاریکان لە هاوینەهەواری شەقلاوە ئامادەکردنی بۆ وەرزی گەشتوکووزاری . وخەلاتکردنی ٢٥٠ هەزار دیناری زیادە بە شارەوانی رەواندز بۆ بەجێگەیاندنی کومەلێك شەقام و جوانکردنی قەسەبەکە

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین فەرمانی کردووە بۆ ئامادەکردنی لێکولینەوەیەکی گورج بۆپەرەپیدانی هەردو هاوینەهەواری (گەلی عەلی بەگ)و (بیخاڵ)وە پەلەکردن لە دامەزراندنی صحەتەیەکی کارباری ناوەندی لە هاوینەهەواری سەلاحەدین بو داپۆشینی پیویستی دامەزراوە گەشت و گوزاریکان و دیهاتی ناحیەکەو پەلەکردن لە جێبەجێ کردنی روناككردنەوەی پیچاوپێچەکانی هاوینەهەواری سەلاحەدین - سەری رەش ..

هەر وەك بەڕێزیان فەرمانی کردووە بە تەخسیس کردنی دوو هەزار پارچە زەوی نیشتەجێ بوون لە چوارچیوەی نەخشەی بنەرەتی شاری هەولێرداو دابەش کردنی بە خۆرایی بەسەر ئەو خاوەن خانوانەی لە سنور بەدەرچون لە شارەکەدا لەگەل بەخشینی بە هەریەکەیان پێنج سەد دینار بە خوڕایی سەرەرای ئەوەی مافی ئەوەیان هەیە لە بانقی عەقاری ذەرز بکەن بۆ ئەوەی خانو بۆ خویان دروست بکەن لەسەر ئەو پارچە زەویانە .. بە مەرجێك هەموو لە سنور دەرچونیك لە شارەکەدا لە ماوەی دوو مانگدا چارەسەر بکرێت لە مێژووی وەرگرتنی ئەو زەویانەوە کە ناویان براوە ..

هەر وەك بەڕێز سەرۆکی فەرماندە موافەقەتی لەسەر ئەوە کردووە کە هەموو ئەو زەویە کشتوکالیانەی هبنی دەولەت و لە چوارچیوەی سنووری شارەوانی هەولێردا یەبە ناوی بەرێوەبەری شارەکەوە تۆمار بکرێت بۆ ئەوەی بتوانێت پیوستیەکانی پرۆژەکانی دەولەت مەیسەر بکات و زیاتر زەوی بە هاولاتیانی هەولیر بدات .

بەڕێز پارێزگاری هەولیر ئەوەی روون کردۆتەوە کە ئەو دەزگایانەی ئەم کارەیان دەکەوێتە سەرشان راستەوخۆ دەستیان کردوە بە پێك هێنانی لیژنەی لە هەموو جۆرە پلەیەك بۆ دابەش کردنی ئەو پارانەی ناویان براوە بە گوێرەی تەنیسبی لەمەویش باسکراوە وتەخسیس کردنی زەوی و ئامادەکردنی نەخشەو وکەشف کردنی بۆ سەرەتای دەسپیکردن بەبەجێ گەیاندنی ئەو پروژانەی بریار دراون بەڕێز پارێزگار بە ناوی جەماوەرەکەی پارێزگاکەوە ئەو پەری سوپاس و ستایشی بۆ بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دەربڕیوە بەو بەخە گەورەیەی بە مەلبەندنی ئۆتۆنۆمی داوە . ئەو کارە بووە مایەی ئەوەی دلی جەماوەری پارێزگاکە نێنك بکاتەوە کە لە قوولایی ناخی دەروونیانەوە خۆشەویستی و رێزیان بەرامبەر هەیە کە لەم سەردانەی دوایدا بە گەرمی نشانیان داوە ، کە بە ئەو پەری پێشوازی گەرم و خۆشیەوە پێشوازی کراوە کە خۆشی شای و زەماوەند بانگاتی .

سنورمان بە دەست کەسانی ئەمین و ئامادەی قوربانی دانە لە پێناوی بیروباوەڕو سەربەرزیدا

موچەی خانەنشین بۆ هەموو عیراقیەك کە لە بەر پیری وپەك کەوتووی نەتوانێ کار بکات

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین سێ رۆژی پێشوی بەگەشتێك بەناو جەماوەری گەلدا لە گوندەکانی قەزای خانەقین لەسەر سنوور لە پاێزگای دیالە بەسەر بردوە .

بەڕێز سەرۆك دووپاتی کردوتەوە ، لە کاتی چاوپێکەوتنی بە ئەفسەرەکان و ئەفسەری ریزو سەربازەکان لە یەکیك لە مەلبەندەکانی سنوری سەر بە قەزاکە ، سنورەکەمان بە دەستی کەسانێکی ئەمینەوەن وەهەمیشە ئامادەی ئەوەن قوربانی پێشکەش بکەن لە رێگای بیروباوەرو کەرامەتدا .

سەرۆکی فەرماندە هەروەها وتی : ئەو زەمانەی ئای دەولەتەکە یا ئەم دەولەتە شاریان بە عێراقمان دەفرۆشت رابوردووە وەئەو کاتە هاتووە کە دەتوانین ئەو دەستە لە بندابڕین کە درێژ دەکرێت بە خراپە بۆمان . بەڕێز سەرۆك بە دانیشتوانی گوندەکەی « قەرەتو »و گوندەکانی دەوروبەری کە دەکەونە سەر سنوور لەگەل ئەو هێزی چەکدارەی لەو ناوچەیەدا ونووە .. بیروباوەڕمان بۆ هەمو عەرەبە ئەوەتا میسریکان هاتوون لە خاکی کنانەوە هوتاف دەکێشن بۆ شۆرشی تەمموز لە هەر جێگایەك بیان بینین .. لە هەمو جێگایەك لە خاکی عیراقدا ئەمەیە مانای بیرو باوەڕە نوێکانی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب کە ئەویش حزبی هەموو عەرەبە .

هەروەها وتی .. دلمان گەورە دەبێتەوە عەزیمەتمان زیاد دەکات کاتێك دەبینین ئەم بەك گرتنە بێ وێنەیە لە نێوان هێزی چەکدارو رۆلەکانی گەلدا هەیە .. لە نێوان کرێکاران .. لە نێوان سەربازو ئەفسەردا .

گەشتەکەی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین چەند گوندێکی ناحیەی سەعدیە ، وەچەند گوندیکی نزیك پرۆژەی بەستی حمرینی گرتۆتەوە ، هەر وەك بەڕێزیان چاوی بە هەندێك کارگیرانی پرۆژەی بەستی حمرین کەوتوە ئەوە بۆ بەڕێز سەرۆك لە ماوەی سەردانەکەیدا بۆ دیهاتەکان گوی لە راڤەیەك دەگرت دەربارەی جۆری ئەو خزمەت گوزاریانەی پێشکەش رۆلەکانی گەل دەکرێت و فەرمانی دەدا کە هەموو بیوستێکی پێویستیان بەجێ بگەر بەندرێت و پێویستێکانی ژیانێکی سەر بەرزانە بۆ رۆلەکانی دیهاتەکان بە وردترین شیوەو چاکترینی بۆیان بەجێ بگەیەندرێت بە جۆرێکی ئەوتۆ لەگەل خواستەکانی شۆرشدا بگونجێت لەم بوارەدا . هەروەها بەڕێزیان وتی ، خواستمان ئەوەیە کە خزمەتگوزاریەکی زیاترو چاودێریەکی تەواو بۆ جەماوەری گەل بە ئەنجام بدەین .

جەماوەری گەلەکەمان لە ماوەی گەشتەکەی بەڕێز سەرۆکدا خۆشەویستی و رێزیان بۆ سەرۆك نیشان داوەو ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە هەمیشە ئامادەن کە قوربانی لە پێناوی هەموو بستێکی خاکی نیشتماندا بدەن و لە تێکۆشاندا کۆلنەدەن بۆ هێنانە دی ئەوەی جەماوەی نەتەوەی عەرەبی دەیەوێت لەسەر بەستی و بنیاتناندا .

بەخششی شۆڕش وێنەی نابێت

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین رایگەیاندووە کە هەر عێراقیەك نەتوانێت کار بکات بەهۆی پیریەوە یا بەك کەوتوویەوە دەولەت موچەی خانەنشینی دەداتێ. بەڕێز لە کاتی وتەکەیدا بەهاو ولاتیانی گوندی قەرەتو لە پارێزگا ی دیالە ئەوەی راگەیاندووە بریارێك لەم بارەیەوە دەردەچێت بەر لە ئاهەنگەکانی تموز .

ئیتالیا لایەنگیری مەسەلەی فەلەستین دەکا

ئیتالیا لایەنگیری خۆی دوبات کردۆتەوە بەرامبەر چارەسەرێکی تەواو بۆمەسەلەی عەرەب دابنرێت کە ئاشتیێکی عادیلانەی هەمیشەیی لە ناوچەکەدا بچەسپێنێ و وەدان بەمافی رەوای گەل فەلەستیندا بنرێت .

ئەمە لەو بەیاننامەدا باسی کراوە کە رۆژی پێنج شەممەی رابوردو وەزارەتی دەرەوەی ئیتالیا بلاوی کردۆتەوە دوای ئەو کۆبوونەوەیەی رۆژی پێنج شەممەی رابوردوو لە رۆما لە نێوان بەڕێزان شازلی قەلیبی ئەمینداری گشتی کۆمەلەی عەرەب و بەڕێز ئەمیلیو کولومبو وەزیری دەرەوەی ئیتالیادا کراوە .

وەلە بەیاننامەکەدا لایەنی ئیتالیاو عەرەبی لە کوبوونەوەکەدا ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە گفتوگۆی نیوان ئەوروپاو عەرەب بایەخدارە بۆ پشتگیری کردنی هاوکاری و یارمەتیدان لە نێوان هەردوو لادا بەگوێرەی ئەو بەیاننامەیەی بازاری بەکگرتوی عەرەب دەری کردووە .

ت . د . ع

ئامادەبوون ..

نگوێن گوساك وەزیری دەرەوەی ڤیتنام رۆژی هەینی رابوردوو ئەوەی راگەیاندووە کە ولاتەکەی ئامادەیە بۆ ئەوەی گفتوگۆ لەگەل تایلاندا بکات .

وەزیرەکە لە کۆنگرەیەکی رۆژنامەنووسیدا کە لە فرۆکەخانەی بانکوك پێش گەڕانەوەی بۆ هانۆی ئەوەی سەلماندوە کە هەر دوو ولات هەولی چەسپاندنی ئاسایش دەدەن لە ناوچەکەدا ئەگەرچی هەردوو لا لەم پارەیەوە باری سەرنجیان جیاوازە ، ئەوە بو وەزیری ڤیتنامی شەممەی رابوردوو بە دیدەنی چووبووە تایلەند ئەو سەردانەی پێنج رۆژی خایاندبوو لەو ماوەیەدا چاوی بەبالوێزی ڤیتنام کەوتبو لەتایلند لەگەل ئاندەنوسیاو مالیزیاو فلپین و ئەندامانی کۆمەلەی مالیزیاو . خواروی رۆژهەلاتی ئاسیا .

ئەوە بوو گوساك لە پێشدا سەری لە مالیزیاو ئەندەنوسیا دابوو لە ناوەراستی مانگی پێشوودا دوای ئەوە لە سانگەفوراوە ئەوەی راگەیاندووە کە لە تایلاند رادەوەستێت بەر لە هەر سەردانێك بۆ ئەرەی پتر گفتوگۆ بکات دەربارەی ئەو مەسەلانەی بەلایەوە بایەخدارە .

هودنگ کارتر واز لە کارهێنانی خۆی دەست نیشان دەکا

هودنگ کارتر قسەکەر بەناوی وەزارەتی دەرەوەی ئەمەریکاوە شەوی هەینی رابوردو ئەوەی راگەیاندووە کە لەیەکی مانگی تەمموزی ئایندەدا واز لەکار دەهێنێت واچاوەڕوان دەکرێت کە ئەدمۆن مۆسکی وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا لە ماوەی مانگی داهاتوودا قسەکەرێکی نوێ دابنێت . ئەوە بوو سایرۆس فانس وەزیری دەرەوەی پێشوی ئەمەریکا لە کۆتای ساڵی ١٩٧٦ هودنگ کارتری بەقسەکەری رەسمی وەزارەتی دەرەوەی ئەمەریکا دانا بوو .

دادگای عەدلی جیهانی داوای لە تاران کردووە که بارمتە ئەمەریکایەکان بەرەلا بکات

دادگای عەدالەتی جیهانی رۆژی شەممەی رابوردوو داوای لەرژیمی ئیران کردووە کە ئەو بارمتە ئەمەریکابانە بەرەلا بکات کە ماوەی شەش مانگە کراون بارمتە و گیراون .

ئەوەی لایەنی ئەم بڕیارەی دادگا دەگرێت بڕیارێکی ترە کە دادگای عەدالەتی جیهان لە (١٥)ی کانوونی دووهەمی رابوردوودا داویتی .

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی فەرماندەفەرمانی دا پێنج ملیۆن دینار بۆ بەڕێوەبەرایەتیی فەرمانڕەوایی کردنی ناوخۆیی پارێزگای هەولێر تەرخان بکرێت

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین لە سەردانەکەی ئەم دواییەی بۆ پارێزگای هەولێر فەرمانیدا پێنج ملیۆن دینار بۆ پتەوکردنی بودجەی بەڕێوەبەرایەتیی فەرمانڕەوایی کردنی ناوخۆیی پارێزگاکە تەرخان بکرێت .

بەڕێز عبدالله حسن خفاف یاریدەدەری پارێزگار بۆ بەڕێوەبردنی فەرمانڕەوایی کردنی ناوخۆیی ئەوەی لە کۆڕێکی فراواندا ڕاگەیاند کە بۆ کارگێران و کرێکارانی بەرژەوەندیی گواستنەوەی ڕێبواران لە هۆڵی یەکێتیی ناوچەیی نیقابەکانی کرێکاران ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردوو ڕێك خرابوو ، بەڕێز یاریدەدەری پارێزگار ووتی ئەم پارەیە بۆ دروستکردنی خانووبەرە بۆ مووچەخۆرانی دەوڵەت و کڕینی سی پاس بۆ بەرژەوەندیی گواستنەوەی ڕێبواران لە پارێزگاکەداو کڕینی ئامێرو شتومەك بۆ جێبەجێکردنی پڕۆژەکان و دروستکردنی (بهو)یەك لە چوارچێوەی نەخشەی ساڵی ئایندەدا بەکار دەهێنرێت .

ئەمەو بەڕێز یاریدەدەری پارێزگار ستایشی جەماوەری پارێزگاکەی دەربڕی دەربارەی ئەم بەخششەی سەرۆکی بەڕێزو ئەو بایەخدانە گەورەیەی پێی داون و ئەو خزمەتگوزارییە چاکانەی پێشکەشیان دەکرێت .

کۆڕەکە لە باری کاری بەرژەوەندییەکەو ڕێگای فراوانکردنی خزمەتگوزاریی گواستنەوە کۆڵیەوە کە پێشکەشی جەماوەری پارێزگاکە دەکرێت .

دەقی تەواوی بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەربارەی زیادکردنی قەرزەکانی بانقی عەقاری

دەقی تەواوی بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش دەربارەی زیادکردنی قەرزەکانی بانقی عیقاری .

ژمارەی بڕیار ٧٥٤
ڕۆژی بڕیار ١٨–٥–١٩٨٠
بڕیار

بەپێی دەستەڵاتی برگە (أ)ی مادەی چل و دووی دەستووری کاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ١٨–٥–١٩٨٠دا بڕیاری ئەمەی خوارەوەی دا :

یەکەم – ڕادەی بەرزی قەرزەکانی بانقی عیقاری مووچەخۆرانی دەوڵەت و کەرتی سۆشیالیستی و تێکەڵاوو خانەنشین کراوە مەدەنی و سوپاییەکان و ئەوانەی لە یەکێتی و ڕێکخراوە پیشەییەکاندا ئیش دەکەن لە وڵات بە گوێرەی ئەمەی خوارەوە دەبێت ..

دووەم – ڕادەی باڵای قەرزەکانی بانقی عیقاری بۆ ئەوانەی (بەندی) یەکەمی ئەم بڕیارە نایانگرێتەوە بە گوێرەی ئەمەی خوارەوە دەبێت ..

سێهەم – ڕادەی بەرزی ئەو قەرزانەی لە لایەن بانقی عیقارییەوە بەو ماڵانە دەدرێت کە تەواو نەکراون هی ئەو موعامەلانەی لە پاش ١–١–١٩٧٨ ڕێکخراون تا ئەو سنوورەی لەم بڕیارەدا دیاری کراوە دیاری کراوە زیاد دەکرێت بەمەرجێك لەو پارەیە تێپەڕ نەکات کە ناتەواوییەکانی پێ تەواو دەکرێت ئەویش بە هۆی کەشفەوە لە لایەن بانقەوە بۆ ئەم مەبەستە دەکرێت .

چوارەم – أ – ئەو قەرزانەی بانقی عیقاری بە هاووڵاتییانی دەدات بە بێ قازانجە .

ب – قازانج لەسەر ئەو قەرزانەی لەمەوپێش لادەبرێت کە هێشتاکە نەدراونەتەوە بانقی عیقاری .

ج – ئەو قازانجانەی دراونەتە بانقی عیقاری یان لە پارەی قەرزەکە وەرگیراون پێش جێبەجێکردنی ئەم بڕیارە وەرناگیرێنەوەو ئەو پارانەیش بۆ بەرژەوەندیی بانقی عیقاری بەلاداخراوە وەکوو ئەوە وایە لە لایەنیەوە بێت .

پێنجەم – ئەو قەرزانەی بانقی عیقاری بۆ مەبەستی ... ی دەیدات لە دەستەڵاتی ئەم بڕیارە بەدەرن .

شەشەم – وەزارەتی دارایی پارەی قازانجی ئەو قەرزانەو ئەو پارانەی دەخرێنە بانقەوەو ئەو پاشەکەوتانەی لەلایەن بانقی عیقارییەوە ڕەنیوهێنراون لەگەڵ پارە سەرفکردنی گشتی لەلایەن بانقەوە دەکەوێتە ئەستۆ بەپێی ئەو پارانەی لە بودجەی تەخمینیی ساڵانەدا پشتیان پێ بەستراوەو بڕیاریان لە سەردراوە لە ڕۆژی جێبەجێکردنی ئەم بڕیارەوە .

حەوتەم – سەرمایەی بانقی عیقاری بۆ سێسەدو پەنجا ملیۆن دینار زیاددەکرێت و ئەو سەرمایەی کە نەشدراوە لە ماوەی ئەو پەڕی ١٩٨٢دا دەبێت بدرێت بەپێی لیستەیەکی کانی لە نێوان وەزیری دارایی و نیشتەجێ و ئاوەدانیدا لە سەری ڕێك دەکەون .

هەشتەم – بانقی عیقاری بۆی هەیە ڕێنوێنیی پێویست دەربکات بۆ ئاسانکردنی جێبەجێکردنی ئەم بڕیارە .

نۆیەم – بە هیچ دەقێکی تر کار ناکرێت پێچەوانەی دەستەڵاتەکانی ئەم بڕیارە بێت .

دەیەم – ئەم بڕیارە لە ڕۆژی (١ – ٦ – ١٩٨٠)ەوە کاری پێ دەکرێت .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش

ژمارەی بڕیار ٧٥٥
ڕۆژی بڕیار ١٨–٥–١٩٨٠
بڕیار

بەپێی دەستەڵاتی برگە (أ)ی مادەی چل و دووی دەستووری کاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ١٨–٥–١٩٨٠دا بڕیاری ئەمەی خوارەوەی دا :

یەکەم – أ – بانقی عیقاری قەرز بە جووتیارو کرێکارانی کشت سازو هەموو کەسێك لە عیراقی و هاووڵاتییە عەرەبەکان کە زەویی کشت و کاڵییان هەبێت و بەردەوام لە عیراقدا نیشتەجێ بن ، دەدات بە مەبەستی ئەوەی خانووبەرە بۆ خۆیان دروست بکەن ئەوانەی دەیانگرێتەوە..

١ – ئەو جووتیارو کشتسازانەی کە زەویی کشت و کاڵی یان بێستانیان هەیەو هی خۆیانە .

٢ – ئەو جووتیارانەی کە مافی ئەوەیان هەیە لەو زەوییە کشت و کاڵییانەو ئەو بیستانانەدا ڕەفتار بکەن ئەگەر چی هی دەوڵەت بێت یان هی تاکە کەسان .

٣ – ئەو کرێکارە کشتسازانەی لە کشت و کاڵدا بەکرێیەکی بڕاوە یان بەکرێ و بەشێکی دیاریکراوی بەرهەمەکە ئیش دەکەن .

٤ – ئەو کشتسازانەی کە بەپێی بەڵێنی کشتسازی لەگەڵ خاوەنی زەوی و زارە کشت و کاڵییەکان یان بێستانەکان یان ئەو کەسانەی مافی ڕەفتارکردنیان هەیە بەرابەر بە چەند بەشێکی دیاری کراوی بەرهەمەکە .

ب – ئەو هاووڵاتییانەی کە دەستەڵاتی برگە (أ)ی ئەم بەندە نایانگرێتەوە کە بەردەوام لە گوندێکی کشت و کاڵیدا دەژین و خزمەتگوزاریی تێدا پێشکەش دەکەن دەتوانن سوود لە دەستەڵاتی ئەم بڕیارە وەربگرن .

ج – لایەنی بەڕێوەبردن بەهاریکاری لەگەڵ لقی یەکێتیی گشتیی کۆمەڵە هەرەوەزییەکانی جووتیاران لە پارێزگاکەدا ئەو کەسانە دەستنیشان دەکەن ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە بەپێی ئەو بناغانەی لە برگەی – أ – و – ب – ی ئەم بەندەدا هاتوون .

دووەم – أ – دامەزراوی گشتیی نەخشەدانان و دروستکردنی کشت و کاڵی بە هاریکاری لەگەڵ یەکێتیی گشتیی کۆمەڵە هەرەوەزییەکانی جووتیاران‌دا ئەو گوندو کۆمەڵەی نیشتەجێیانە دیاری دەکات کە ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە .

ب – دەزگا پەیوەندارەکان چەشنی ئەو زەوییانەی هی دەوڵەتن دیاری دەکەن و جیایان دەکەنەوەو چاکیان دەکەنەوە کە بڕیار دەدرێت بۆ بنیاتنانی گوندو کۆمەڵەی نیشتەجێبوون تەرخان بکرێن لەو یاسایانە بەدەرن کە دەیانگرێتەوە .

ج – ڕووپێوی ئەو پارچە زەوییانەی دەدرێت بەوانەی ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە بۆ نیشتەجێبوون بە چەشنێك لە – ٦٠٠ – مەتری چوار گۆشە کەمتر نەبێت و لە ١٠٠٠ مەتری چوار گۆشە پتر نەبێت بە گوێرەی سروشتی ناوچەکە بۆ جیاکردنەوە .

د – ئەو زەوییانەی بۆ نیشتەجێ بوون بە گوێرەی دەستەڵاتەکانی ئەم بڕیارە بە مولکێکی صرف تۆمار دەکرێن کاتێك بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ دروست دەکرێن یان بە ناوی ئەوانەی سوودی لێ دەبینن کاتێك بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ دروست دەکرێن.

سێهەم – أ – دامەزراوی گشتیی نەخشەدانان و دروستکردنی کشت و کاڵی بە هاریکاری لەگەڵ یەکێتیی کۆمەڵە هەرەوەزییەکانی جووتیاران‌دا سەرپەرشتیی ئامادەکردنی چەند نموونەیەکی خانووەکان دەکات لە گوندو کۆمەڵە نیشتەجێبووەکان‌دا بە گوێرەی ئەم ڕووپێوانەی خوارەوە :

١ – (١٢٠) سەدو بیست مەتری چوار گۆشە بۆ دەستەی یەکەم .

٢ – (١٤٠) سەدو چل مەتری چوار گۆشە بۆ دەستەی دووەم .

٣ – (١٦٠) سەدو شەست مەتری چوار گۆشە بۆ دەستەی سێهەم .

ب – دامەزراوی گشتیی نەخشەدانان و دروستکردنی کشت و کاڵی . ئەو پارە سەرەتاییە دیاری دەکات کە دەچێتە دروستکردنی ئەو گوندە یان ئەو کۆمەڵەی نیشتەجێ بوونە کە دەستەڵاتەکانی ئەم بڕیارە دەیگرێتەوە لەگەڵ ماوەی پێویستی دروستکردنیان‌دا.

ج – لە دانانی نموونەی خانووو گوندو کۆمەڵەی نیشتەجێبوون‌دا پێداویستییەکانی جووتیاران لە ناوچەکەداو سروشتی جوگرافیی و کەرەستەی سەرەتایی کە هەیە تیایدا لە بەرچاو دەگیرێت .

٤ – قەرزدان بەوانەی ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە بە گوێرەی ئەمەی خوارەوە دەبێت :

أ – قەرزدانی ڕاستەوخۆ بە ئەو کەسانەی ڕاستەوخۆ خانووەکان خۆیان دروستی دەکەن بە گوێرەی ئەو نموونانەی دامەزراوی گشتیی نەخشەدانان و دروستکردنی کشت و کاڵی ئامادەیان دەکات یا بڕیاریان لە سەردەدات لە چوارچێوەی ئەو ناوچانەی بڕیاری دیاری کردنیان دەدرێت و پارەی قەرزەکە دیاری دەکرێت لەگەڵ ماوەکەیدا بەپێی ئەو لیستەیەی لەگەڵ ئەم بڕیارەدایە قەرزەکەیش بە دوو جار دەدرێت ، یەکەمین جار کاتێك بانی دەگیرێت .

ب – قەرزدانی ناڕاستەوخۆ .. بە گوێرەی ئەمەی خوارەوە دەبێت ..

١ – لایەنە پەیوەندارەکان لە وەزارەتی کشت و کاڵ چاککردنی کشت و کاڵدا پەیمان لەگەڵ بانقی عیقاریدا مۆر دەکات بۆ ئەوەی قەرزی پێ بدات بۆ دروستکردنی گوندو ئەو کۆمەڵەی نشتەجێ بووانەی لەم بڕیارەدا دیاری کراون قەرزەکەیش ١٠٠ لە سەدی ئەو پارەیە دەبێت کە لەوانەیە بنیاتنانی کۆمەڵەکە پێویستی پێ بێت دوای ئەوەی نیشانەی دەست بەسەردا گرتن بۆ بەرژەوەندیی بانقی عیقاری لە سەری دادەنرێت هی ئەو قەرزەی لەسەر تەواوی کۆمەڵەکە ، قەرزەکەیش بە چەند جارێك دەدرێت بانقەکە بڕیاری لەسەر دەدات بە مەرجێك لەو پارەیە تێ نەپەڕێت کە بەتەواوەتی دەچێتە دروستکردنی کۆمەڵەی نیشتەجێ بوونەکە.

٢ – دامەزراوی گشتیی نیشتەجێکردنی سەرپەرشتیی جێبەجێ کردنی دروست کردنی گوندو کۆمەڵە نیشتەجێ بووەکان ڕاستەوخۆ دەکات و بۆیشی هەیە هەر لایەنێکی دیکە ڕاسبێرێت لە ژێر چاودێریی خۆیدا ئەو ئیشە ئەنجام بدات .

٣ – قەرزی عیقاری بۆ ئەوانەی سوودیان لە خانووی کۆمەڵەی نیشتەجێ بوون وەرگرتووە لەسەر بناغەی تێچوونی ڕاستەقینەی هەر خانوویەکی نیشتەجێ بوون دیاری دەکرێت و قەرزی ماوەکەی بەپێی ئەو لیستەیەی لەگەڵ ئەم بڕیارەدایە دیاری دەکرێن و لە کاتێکیش‌دا تێچوونی کۆتایی هەر خانوویەکی نیشتەجێبوون لە سنووری قەرزەکە تێپەڕی کرد کە سوود لێ وەرگر بە گوێرەی ڕوو پێوی خانووەکەی دەبێت وەری بگرێت ئەوا سوود لێ وەرگر جیاوازییەکانی دەکەوێتە ئەستۆوەو بە پارەی نەقدی دەیدات یان دەیخاتە سەر قەرزەکەو بە گوێرەی پارەی قستەکان دەگۆردرێن .

٤ – دوای تەواوبوونی دروستکردنی گوندەکە یان کۆمەڵەی نیشتەجێ دایەرەکانی تۆمارکردنی عیقاری بە ناوی ئەوانەوە تۆماریان دەکات کە سوودیان لێ وەرگرتووەو نیشانەی دەستەبەسەردا گرتنی پلەی یەکەمیان لەسەر دادەنرێت بۆ بەرژەوەندیی بانقی عیقاری لە هەمان کاتدا .

پێنجەم – لە حاڵەتی بینایەی تەواوکراودا بانقی عیقاری ڕێنوێنیی پێویست دادەنێت بۆ ئاسانکردنی کاروباری قەرزدان بەپێی ناوەڕۆکی ئەم بڕیارە .

شەشەم – أ – قستەکانی قەرزەکە لە لایەنی سوود لێوەرگرەوە ڕاستەوخۆ بە بانقی عیقاری دەدرێت و سوود لێوەرگر بەڵێنی ئەوە دەدات کەفیلێك بهێنێت دابینی قەرزدانەوەکەی بکات لە لاتێکیش‌دا ئەم سوود لێوەرگرە قستەکان نەدات ئەو بیدات .

ب – بانق بۆی هەیە داوا لە لایەنە پەیوەندارەکان بکات پارەیەکی دیاری کراو لەو پارانە ببڕێت کە سوود لێوەرگر وەدەستی هێناون و لە ئەنجامی خستنە بازاڕەوەی بەرهەمەکانی وەدی هاتوون یان ئەو کرێیەی لە هەر لایەنێکەوە وەری دەگرێت بۆ دانەوەی قستەکانی قەرزەکە .

ج – لە کاتێکدا سوودلێوەرگر لە قستدانەوە ڕاوەستاو بانق نەیتوانی لە هیچ لایەنێکەوە وەری بگرێتەوە ئەوا بانق بۆی هەیە کاروباری یاسایی وەربگرێت بۆ وەدەستهێنانەوەی قەرزەکە بەو هۆیانەی لە یاساو سیستەمەکەی خۆیدا هاتوون .

حەوتەم – أ – لە حاڵەتی دانەوەی قستەکانی ساڵانەی قەرزەکەدا لە کاتی دیاریکراوی خۆیدا ئەو سوودلێوەرگر لە دانەوەی قستی پێنجەم و دەیەم و پازدەهەم و بیستەم و بیست و پێنجەم دەبەخشرێت .

ب – ئەو بەخشاندنەی لە لە برگەی – أ – ی ئەم بەندەدا پەنجەی بۆ ڕاکیشراوە بەسەر ئەو کەسەدا جێبەجێ دەکرێت تەواوی قەرزەکە لە ماوەی یەکەمین دە ساڵدا بدانەوە لە ڕۆژی پارە وەرگرتنی دەفعەی یەکەمەوە بەڕێژەی قەرزدانی ڕاستەوخۆوەو لە ڕۆژی بوون بە ملك بە ڕێژەی قەرزدانی ناڕاستەوخۆوە .

هەشتەم – ئەو پارانەی بۆ جێبەجێکردنی ئەم بڕیارە پێویستن لە لایەن وەزارەتی داراییەوە بە بێ قازانج تەرخان دەکرێن و ئەم پارانەیش لە دەرەنجامی بەخشین لە قستە دراوەکانەوە دێنە دی دەکەونە ئەستۆی ئەم وەزارەتەوە :

نۆیەم – قەرزدانی بانقی عیقاری بۆ ئەوانەی ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە بە بێ قازانج دەبێت .

دەیەم – أ – ئەمینداریتیی پایتەخت و شارەوانییەکان و یەکێتییەکانی بەڕێوەبردن هەر کەو بەپێی پەیوەندیی و شێوەی کاری خۆی ئیجازەی خانوو دروستکردن بە سوودلێوەرگرەکان دەبەخشن بە گوێرەی ئەو نموونانەی کە دامەزراوی گشتیی نەخشەدانان و دروستکردنی کشت و کاڵی ئامادەیان دەکات یان بڕیاریان لەسەر دەدات .

ب – ئەوانەی ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە دەبێت ئەو نەخشانە جێبەجێ بکەن کە دامەزراوی گشتیی نەخشەدانان و دروستکردنی کشت و کاڵی ئامادەیان دەکات یان بڕیاریان لەسەر دەدات و لە چوارچێوەی ئەو ناوچانەی بۆ ئەم مەبەستە دیاری دەکرێن .

یازدە – ئەوەی لە پێشوودا قەرزی لە بانقی عیقاری وەرگرتووە مافی ئەوەی نییە سوود لەم بڕیارە وەربگرێت ئەو کاتە نەبێت تەواوی ئەو قەرزەی لە ئەستۆیدایە بداتەوە .

دوازدە – پارەی پێویست بۆ دروستکردنی خانووو بەرەی گشتی و دروستکردنی ڕێگاوبان لە گوندو کۆمەڵەی نیشتەجێبوونەکان‌دا لە نەخشەی نەتەوەیی یەوە دەکرێت لەسەر حسابی لایەنە پەیوەندارەکانی وەزارەتی کشت و کاڵ و چاککردنی کشت و کاڵ بۆ ئەوەی ئەو شتە ئەنجام بدەن .

سیازدە – ئەوەی سوود لەم بڕیارە وەردەگرێت لە ڕسوم و باجدان دەبەخشرێت کە لە کاتی تۆمارکردنی زەوی یان خانووەوە نیشتەجێ بوونەکە بە ناوی خۆیەوە دێتە کایەوە .

چواردە – دەستەڵاتی یاساو سیستەمی بانقی عیقاری و ڕێنوێنییەکانی جێبەجێ دەکرێت ئەگەر هاتوو هیچ دەقێك لەو بارەیەوە لەم بڕیارەدا نەهاتبوو و پێچەوانەی ناوەڕۆکەکەی نەبوو .

پازدە – بەهیچ دەقێکی تر کار ناکرێت کە پێچەوانەی ناوەڕۆکی ئەم بڕیارە بێت .

شازدە – ئەم بڕیارە لە (١ – ٦ – ١٩٨٠)ەوە کاری پێ دەکرێت .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بڕوانە ل : ٧

ئەم خشتەیە سەربە بڕیاری ژمارە (٧٥٤)ە

	مووچە	پارەی قەرزەکە	ماوەی قەرزەکە
١-	تا ٧٠ دینار	٤٥٠٠ چوار هەزارو پێنجسەد دینار	٢٥ بیست و پێنج ساڵ
	تا ٧١ حەفتاو یەك دینارو پتر	٦٠٠٠ شەش هەزار دینار	٢٠ بیست ساڵ

	پارەی قەرزەکە	ماوەی قەرزەکە
٢-	تا ٢٠٠٠ دوو هەزار دینار	٢٠ بیست ساڵ
	لە ٢٠٠٠ دوو هەزار دینار زیاتر تا ٤٥٠٠ چوار هەزارو پێنجسەد دینار	١٥ پازە ساڵ

لە بیرەوەری دووەم ساڵەی دەرچوونی یاسای لە ناو بردنی نەخوێندەواریدا .

گەلی عیراق بەرەوپێشەوە بەردەوامە

گەلی عیراق بەرەو پێشەوەی بەردەوامە

هەفتەی ڕابوردووتر ، جەماوەری گەلی عیراقمان بەکوردو عەرەبەوە ، یادی دووەم ساڵەی ، دەرچوونی یەکێك لەو یاسا شۆڕشگێرانەیی کردەوە گە ، بەحەق بە یاسایەکی هەرە پێشکەوتووی دەستکەوتەکانی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووزی مەزن و حزبە سەرکردەکەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی دادەنرێ ، ئەویش یاسای هەڵمەتی نیشتمانی سەرتاپاگیری لە ناوبردنی نەخوێندەوارییە.

بەم بۆنەیەوە ، لە هەموو وڵاتدا بەگشتی و لە مەڵبەندەکانی هەڵمەتی نیشتمانی ئاهەنگ گێڕرا بە بۆنەی دەرچوونی ئەم یاسایەوە .

ئەوەی شایانی باسە،یەکێك لە چەکە کوشندەکانی ڕژێمەکانی ڕابوردوو ، کەدژی گەلی عیراقمان بەکاری دەهێنا ، چەکی هێشتنەوەی باری نەخوێندەواری و نەزانینی بوو لەناو ڕیزەکانی گەلدا بۆ ئەوەی هەر لەباری دواکەوتوییدا بمێنێتەوەو هوشیار نەبێ بەرامبەر ئەو پیلان و کردەوە نارەوایانەی کە دژی ئاوات و ئامانجەکانی دەکرا ، لەبەر ئەوە یەکەم ئەرکی شۆڕش هەر لە بەرپابوونەوە لە ساڵی ١٩٦٨ دا ، بیری لەوە کردەوە ، کە گەلی عیراق پێویستە لەو دەردە کوشندەیە ڕزگاری ببێ و ئەوە بوو ، شۆڕش بە هەنگاوی مەوزوعیانە تەقەللای ئەوەی دا دەرگا بۆ ئەم دەستکەوتە مەزنە بکاتەوە ، ئەوە بوو ئیتر یاسای هەڵمەتی نیشتمانی سەرتاپاگیری لە ناوبردنی نەخوێندەواری دەرچوو ، هەموو توانایەکی ماددی و مەعنەوی لایەنە بەرپرسیارەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییەکان خرایە کار بۆ ڕابەراندنی ئەم یاسایەو هەزاران هەزار مەڵبەندی قەلاچۆکردنی نەخوێندەواری کرایەوەو ڕۆڵەکانی گەل بەگەرمی و هەوەسێکی بێ سنوورەوە ، ڕوویان کردە ئەو مەڵبەندانە بۆ خۆ ڕزگارکردن لەو بارە گرانەی دەستەڵاتی دواکەوتن و تاریکی سەدان ساڵ بوو بەسەریا فەرز کردبوون ، بەهەزاران هەزار لە ڕۆڵەکانی گەلەکەمان سوودیان وەرگرت و توانیان فێری خوێندەواری ببن و ڕووناکی کەوتە ژیانی ئێستاو پاشە ڕۆژیانەوە .

لە یادی دووەم ساڵەی دەرچوونی ئەم یاسایەدا ، سڵاوی بەتین بۆ ئەو سەرکردە مەرنەی کە ڕێ‌ڕەوی عیراقی شۆڕشی بەرەو زیاتر ڕووناکی دەبا و ئەو یاسایەو دەیان دەستکەوتەی مەزنی پێشکەش بە گەلی عیراق کرد بەکوردو عەرەب و کەمایەتیە براکانیەوە.

Institut kurde de Paris

شاعیری ڕەش پێستی خوارووی ئەفەریقا

جواشیم ڕافلن

پیشە :
ڕەش
ڕۆژی لەدایكبوون :
ڕەش

اسماعیل ڕۆژبەیانی

● قەشەیەكی سپی شیعرێكی (ڕافلن) بەخاڵ لە سەر باسكی خۆی دەنووسێت .

« جواشیم ڕافلن » ئەو شاعیرەیە كەوا نۆ ساڵی تەواوی لە بەندیخانەی ڕەگەزپەرستانی خوارووی ئەفریقا بردەسەر ، یا بە جۆرێكی تر بڵێین بەندیخانەكانی (فۆرستەر) تاوەكو دواهەناسەی ئەم شاعیرە تێكۆشەری هەڵنەمژی وازی لێ نەهێنا . هەرچەنێك سزاو ئازاریان دەدا ئەوزیاتر خۆشەویستی وڵاتەكەی لە دڵدا دەچەسپاو گۆرانی بۆ دەوت ، نۆ ساڵی تەواو بەندیخانەیان كرد بەدیوارێك لە نێوانی خۆی وڵاتەكەیدا ، سەرئەنجامیش بە دەم نووكە پۆستاڵو قۆناغە تفەنگەوە دواهەناسەی دا بەدەستەوە .

كاتی لێیان پرسی :
پ : تەمەنت
و : ڕەشم
پ : پیشەت
و : ڕەشم
پ : پێناسەكەت
و : ڕەشم
پ : ڕۆژی لەدایك بوونت
و : ڕەشم
دەربارەی وڵاتەكەیشی ووتی : « ئەی وڵاتە خۆشەویستەكەم تاوەكو دوا تنۆكەی خوێنم لەگەڵمدای » .

دانیشتوانی دەوروبەری شاری (سۆیۆتۆ) كەوا كانگای تێكۆشانی ڕەش پێستەكانە تەرمەكەی (ڕافلن)یان بەشەقامەكاندا دەگێڕاو گوڵ بارانیان دەكرد. وەكو پۆلیسە ڕەگەزپەرستەكان ویستیان بەرگریان لێ بكەن ئەمان پۆلیسەكانیان داوە بەر بەردو شووشەی « مۆلۆتۆف » .

بۆ ڕۆژی دوایی بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی ڕەگەزپەرستەكان ئەم

ئاژاوەگێرە پێست ڕەشەكان لە كاتی ناشتنی هاوڕێیەكیاندا پۆلیسە - كانمانیان لە شەقامی « جۆرج پاشا »دا بەردباران كردوە ، لە ئەنجامی ئەمەدا پۆلیسێك بریندارابوەو جوارێش لە وان كوژراوە .

« ڕافلن » شیعرەكانی لە توێی جلە چڵكنەكانیدا دەشاردەوەو دەینارده دەرەوە ڕەشەكانیش جلەكەیان دەپشكنی و وەكو یەكێك بڵێی بەبۆن دەیاندۆزیەوەو دەیانگوت :

- بە قوربانی ئەو شیعرە بم .. بە قوربانی ئەوەبم وەها نووسیویەتی ..

ئەمە سەر دێرێكی شیعرێك لەو شیعرانەیە :

« با بەبایی خۆی چاوی بەئازارەكانتان بكەوێت دەتەقێتەوە »

تەنها با نەتەقیەوە بەڵكو هەزارەها كەس هەڵبەستەكانی « ڕافلن » یان بەخاڵ لەسەر خۆیان دەنووسیەوە .

تەنانەت قەشەیەكی سپی پێستیش هەڵبەستێكی ئەم شاعیرە ڕەش پێستەی بەخاڵ لەسەر باسكی خۆی نووسیەوە .

وەكو لێیان پرسی :

- تۆی سپی پێست بۆچی كاری وەها دەكەی ؟

لە وەڵامدا ووتی :

- تاكو زیاتر لە (مەسیح) نزیك بكەومەوە .

دواى مردنی بە شەش مانگ یاداشتێكی دۆزرایەوە ئەم یاداشتەی لە جلەكانیدا نەبوو ، بەڵكو لە گیرفانی پیاوێكی سپی كە « هەنری سەندرز » یان پێدەوت لە كاتی خۆی لەسەر دزیو ژن داگیركردنو پیاو كوشتن گیرابوو لەگەڵ ئەوەشدا بەزەیی بە «ڕافلن»دا هاتبوەوەو یاداشتەكەی بۆ دەر كردبوە دەرەوەی وڵات.

« هەنری سندرز بەتەواوەتی ئەم یاداشتەی لە بیرچووبوەوە . ڕۆژێكیان دەستی كرد بە گیرفانی باڵتۆه فڕێدراوەكەیاو بەر دەستی كەوت ، زۆر بێ بایاخانە دای بە یەكێك لەو ڕەشانەی كە وا لە چاپخانەی

(وایت ستار) لە (لەندن) كابرای ڕەش پێست زانی ئەمە لە (ڕافلن)ەوە بەجێماوە .

هاواری كرد :

- خوایە چی ئەبینم .. !

لە پاش مردنی بە شەش مانگ ئەم یاداشتەیم دەست دەكەوێت .

كابرا هەر ئەوە نەبوو لە خۆشیاندا شاگەشكە نەبگرێت .

ئیستاش لە (لەندن) خەریكی لە چاپدانی ئەم یاداشتەن ..

ئەمەش چەند بەشێكە لەو یاداشتە :

٢٣ - تشرینی یەكەمی ساڵی ١٩٧٤ .

شەوورۆژ لەیەكبوندایا.. ئەمڕۆ ئۆردیانەكە گاڵتی قسەی ناشیرینی ..پێ ووتم. دەایش بە مرۆڤێكی ناسكی دانام بەوەی گوێی لە نركەو ناڵەم نەبوو . لە ڕاستیشدا ئەو ڕۆژە ئاخو ئۆفەكەم

تاوەكو بڵێی قوڵو سخت بوو .. بەڵام هەر چی من بووم لە سینگمدا گۆڕم دەكردن بۆ ئەوەی ئەو ئۆر دیانە ڕەگەز پەرستە دركم پێ نەكات . خۆیشی بەدەم هاتوچۆ كردنەوە بەنووكە نیزەی سەرتفەنگەكەی لە سینگمدا باری دەكرد .

پێش ئەوەی نۆبەتەكەی تەواو بێ پێی ووتم :

- تۆ مرۆڤێكی بێ هەستی.. چونكە لە جەژنی لە دایكبوونی كچەكەمدا هیچ دایكبوونی پیشكەشی نەكرد !

وابزانم ڕۆژی لە دایكبوونی كچەكەی خۆمیشی ڕێككەوتی هەمان ڕۆژبوو.

(٣٤)ی كانوونی یەكەمی ساڵی ١٩٧٤ .

(مەسیح) بڕیاری دابوو لە شەوی جێژنەدا بێت بۆ لام و پێكەوە جێژنەبكەین ،بۆیە منیش ژووری گرتنەكەم بەو شیعرانە ڕازاندەوە كە وا زۆر بەكەمی بۆنی خەمیان لێوە دەهات .

نازانم هۆی نەهاتنی چیبوو ؟ شیعرەكان دەستیان كردەگریان.. جێگاكەم پڕ بوو لە بەفر .. تاكو وای لێهات شوێنی خەوتنمی تیا نەمایەوە .

ناچار تاوەكو بەیانی بە پێوە ڕاوەستام .

(١٤)ی نیسانی ساڵی ١٩٧٥ .

ئۆردیانەكە خەریكبوو پەی بەوەبەرێت چیم . شاردۆتەوە .

هەڵبەستێك بوو دەیووت:

« ویخنەی چاوی منالەكانتان .. بە ئاگر .. بكێشن »

هەرچەند جلەكانی پشكنیو بۆنی پێوەكرد بەڵام هیچی بۆ نەدۆزرایەوە ، ئینجا دای بە كابرای جلشۆری ڕەش پێست كە وا چوار مانگ جارێ دەهات بۆ شۆرینی جلی بەندیەكان .

خۆ ئەگەر دەیزانی چی لە توێی ئەو جلە چڵكنانەدایە چاوەكانمی بە ئاگر .. دەكوژاندمەوە .

« باوەڕناكەم بتوانی چاوی منالەكان بە ئاگر بكوژێنیتەوە چونكە ئەو بەپێچەوانەوە بیری لێدەكاتەوە .

« ١٨ » ئەیلوولی ساڵی ١٩٧٥ .

ئەی (١) «فۆرستەر »ی سپی پێستی بەڕێز ..

من تۆ لە دیواری گۆرستانەكان بە سپی‌تر نازانم .

بەڵام ئەوەندە هەیە دەڵێم لە بەفر سپی تری .. چاوە

شینەكانت بەزەییان لێدەباریت . !

« ئایا بەم قسانە باوڕ دەكەی ؟ »

ئەگەر بەڕاستی دەزانی بڕۆ سەیری ئەو نووسراوە سپیانەی سەرکێلی قەبرەكانمان بكە .

باش بیانخوێنەرەوە ئەوسا بۆت دەردەكەوێت چۆن (خاچ) بۆتە خۆش نووسی گۆرستانەكانمانو دەنووسێت:

- ئا ئەمە گۆڕی (فیسار) ڕەش‌پێستە ڕەگەز پەرستە سپیەكان بە نووكەنیزەو قۆناغە تفەنگ كوشتوویانە .

ئا ئەمە گۆڕی (جواشیم ڕافلن) ە

بێگومان بۆ تۆیش شتێك دەنووسێت بەڵام لەڕەنگو شێوەیەكی تر .

(١) فۆرستەر : بۆتە بەكەم ڕەمزی ڕەگەز پەرستی لەجیهاندا .

«١٤»ی ئاداری ١٩٧٦ .

منالەكان لە گەرەكە تەسكەكانی (سۆیۆتۆ)دا وەكو گیای بەهار نمادەكەنو دەگەشێنەوە .

ئەگەر ئێستا لەوێ دەبووم .. ئاخ ئەگەر ئێستا لەوێ دەبووم ..

« باشەگەرێ (جەیاشیم) جیت بكردبایە ؟ »

« دیوارێكی (گیایی)م لە نێوانی كاتو ناكاتدا ڕانەكێشا »

« دوای ئەوە چیدەبوو ؟ »

« پەنجەی منالەكان دەبوە دارستانێك .. دار بڵند دەبوو . . هەتاو دەردەكەوت .. »

« ئای بۆ ئەو ئاواتە بەرزە » !

« لەوانەیە ئێستا بەباشی لێم گەیشتبیت » .

بڕوانە ل : ٧

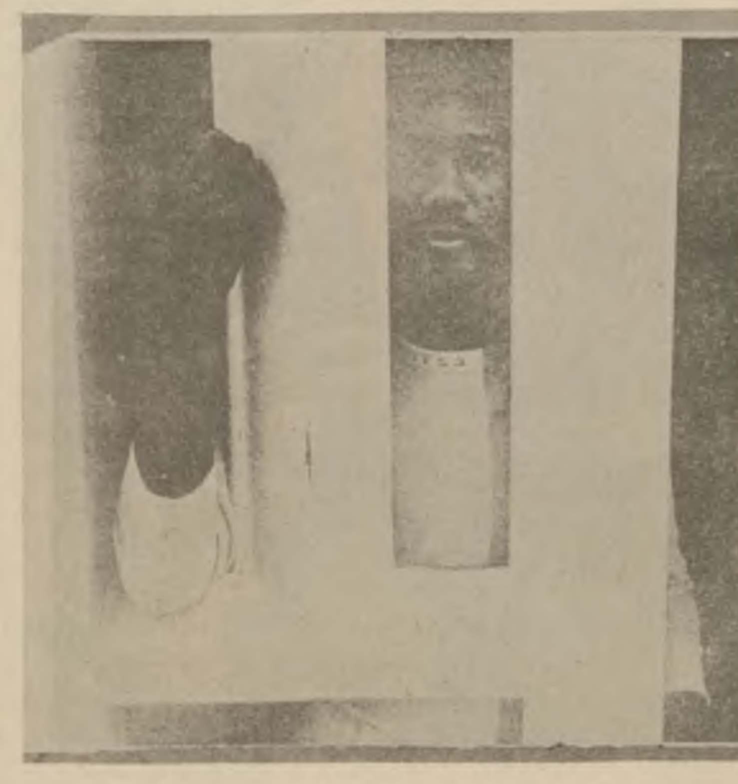

جمكی كورد و كرمانج لە مێژوودا

لەسەر خواستی یەكێتی نووسەرانی كورد لقی دهۆك كۆڕێك تەرخانكرا بۆ دكتۆر جمال ڕشید مامۆستای زانكۆی سلێمانی دەربارەی « جمكی كوردو كرمانج لە مێژوودا » .

سەرەتا كاك مصدق توفی د. جمال ڕشید پێشكەشی ئامادەبوانی كۆڕەكە كردو بەم كورتە پێناسیە فەرمووی :

- دكتۆر جمال ڕشید لە ساڵی ١٩٤١ز لە شاری كەركوكدا لە دایكبووە . ساڵی ١٩٦٤/١٩٦٥ لە زانكۆی بەغدا بەشی كوردی تەواوی كردوە . لە ساڵی ١٩٧٣ دكتورای لە مێژووی كۆنی كوردی لە بولگاریا وەرگرت ئینجا لە ئامۆژگای مەلەكی ئەمستردام /زانكۆی لایدن لە هۆڵەندا كاری كردوە ئێستاش مامۆستایە لە كولێجی ئادابی زانكۆی سلێمانی . شارەزایی ئەم زمانانەیە ، كوردی - عەرەبی - توركی - فارسی - بلگاری - ڕوسی - ئینگلیزی - هولەندی و یوگسلافی .

ئینجا د. جمال ڕشید دەست بە خوێندنی گوتارە بە نرخەكەی كردو مەسەلەی « مێژووی كوردی »و وشەی كورد چۆن هاتوتەوە بەر چاو ئەو هەموو سەرچاوانەی كۆنو دوورەوە كە لێیان- كۆڵیوەتەوە ، بە تایبەتی

لە سەردەمەكانی كۆنی یونانو ڕومانیەو ئاشوریەكان و عەرەبەوە . لەو دواچوونە بۆمان دەردەخات كە وشەی كورد گەلێك كۆنترە لە كرمانج بۆ مەبەستی نەتەوەكە، هەرچەندە وشەی كرمانج دێتو لە سەدانەی كە خانیو جزیریو تەیران تا ژیاونو بەكاریان‌هێنا بۆ مەبەستی كوردیو جگە لەم بەكارهێنانە كەبەشێكی زۆری بەكاردێنن بۆ لایەكی ئابووریو كۆمەڵایەتی ، كەواتە چینایەتی لەناو میللەتی كوردا ، مەبەست ئەوانەی كە جوتیارن یان شوانن ، ئەوانەی ئاكنجی گوندەكانن وەكو چۆن كوردەكانی خواروو وشەی لەك یان لوڕی بچوكو گەورە بەكاردێننو هەروەها هەورامیو جافەكان كە ڕووبەكی كۆمەڵە هۆزێك پیشانمان دەدەن .. كوتایی كۆڕەكە گەلێك گفتوگۆ كرا لەلایەن جەماوەری ئەدیبو ڕۆشنبیرانی ئەو كۆڕە ڕۆشنبیرانی ئەو كۆڕە.

پ - هاوكاری
دهۆك

پارچە شیعری (هێندە بێزاری كە...)ی نالی و سەرنجێكی تایبەتی

محەممەد عەلی قەرەداغی

د. مارف خەزنەدار لە گۆڤاری (ڕۆژی كوردستان)دا چەند پارچەشیعرێكی نالی كە لە دیوانە پێشوەكاندا چاپ كرابوون - ریز كردبوو لەسەری نووسیبوون : نالی شیعری وا نالێ (١) . نووسەری ئەم وتارەیشی سەرنجی خۆی دەربارەی ئەو ڕایەی د. مارف دەربڕی(٢). دوا بەدوای ئەوە د. مارف (-دیوانی نالیو فەرهەنگی نالی) بڵاوكردەوەو ئەو پارچەشیعرانەی لە دیوانی نالی وەدەرنا . یەكێك لەو پارچە شیعرانە پارچە شیعری (هێندە بێزاری كە زانیومە بە زاری نایەوە)یە كە مامۆستا هێمن لە وەڵامی پرسیارێكدا لە ڕۆژنامەی هاوكاری (٣) وتارێكی لەسەر نووسیبوو بە شیعری (حەریق)ی دانابوو . لە دیوانی نالی مامۆستا مەلا عەبدولكەریمو كاك فاتیحو كاك محەممەدی مەلاكەریمیشدا پشت بە ڕاكەی مامۆستا هێمن ئەو پارچە شیعرە لە جێگەی خۆی لە دیوانی نالیدا چاپنەكراوەو ئیشارەی پێكراوە . (٤)

كاتی خۆی كە وتارەكەی مامۆستا هێمنم خوێندەوە قەناعەتم بە قسەكەی كرد ، لەم ماوەی دوایەدا دەسخەتێكی مامۆستا (عەبدوڵلا قزلجی)م دەست‌كەوت كە شیعری نالیو سالمو ئەدەبو شێخ ڕەزای تێدایە . (٥)

شیعرەكانی دەسخەتەكەم لەگەڵ دیوانە چاپكراوەكەدا - واتە دیوانی نالی - بەراوردكرد بینیم پارچەی (هێندە بێزاری ...)

لێرەیشدا بە شیعری نالی دانراوە . بۆیە وتم : با بزانم بە گەڕانو پشكنین هیچ بەڵگەیەكی نوێم دەست ناكەوێ ؟ ئەنجام دوای گەڕانو بەراورد دوو بەڵگەی نوێم دەست‌كەوت وەك سەرنجێكی تایبەتی لێرەدا تۆماریان دەكەم :

١ - پاش بەراوردكردنێكی دەسخەتەكەو دیوانی نالی چاپی سنە لەگەڵ (دیوانی حەریق)دا دەركەوت كە پارچە شیعرەكەی دیوانی حەریق لەگەڵ پارچەكەی دیوانی نالیدا ئەم جیاوازیانەی هەیە :

پارچە شیعرەكە لە دەسخەتەكەو چاپەكەدا (٧) شیعرە ، بەڵام لە دیوانی حەریقدا (١١) شیعرە (٤) شیعرە زیادەكە كەوتوونەتە ناو حەوت شیعرەكەوە . شیعرەكانی لای نالی - لای حەریق زنجیرەكەیان تێكچوەو پاشو پێشیان پێكراوە .

دوای ڕەچاوكردنی ئەم جیاوازیانە خوێنەر لەوانەیە هەندێك ئاسۆی بیری فراوانتر بێتو بیەوێ سەرودەرووی باسەكە زیاتر بكات . جا با بزانین هیچ تروسكەیەك هەیە بەدەستیەوە بكرینو ڕێگەی پێدەركەین ؟ لە هەموان ڕوونە لە مەیدانی شیعردا - شیعری جیهانیش نەك هەر شیعری كوردی - خواستنو شیعری خەڵك كردن بە هی خۆ هەیەو شاعیری وا هەیە شعرێك یان زیاتر لە شاعیرێكی دیكە - هاوچەرخی خۆی یان كۆنتر - وەردەگرێتو ناوی خاوەنەكەی دەهێنێو

مانی ئەو ئاشارێتەوە ، شاعیری وایش هەیە شیعر وەردەگرێتو ئاوێتەی شیعرەكانی خۆی دەكاتو ناوی خاوەنەكەیشی ژێرلێو دەخات .

(نالی) كەلە شاعیری ئەدەبی كوردیەو ، خاوەنی قوتابخانەیەكی گەورەو بەرینە . قوتابیانی بە زۆر شێوە خۆیان پێدا هەڵسپاردوە ، هەیە بە ئوسلووب لاسایی مامۆستای دەكاتەوە ، هەیە شێوەی دەستپێكردنو كۆتایی- هێنانی لێوەردەگرێت ، هەیە ماناو بیری نالی دەئاخنێتە ناو شیعری خۆیەوە ، شاعیری وایش هەیە بەیتێك یان زیاتر لە نالی وەردەگرێتو ئاوێتەی شیعرەكانی خۆی دەكات ، پارچەی **(عەزیزان من ئەموا ڕۆییم لەلاتان)ی** نالی نموونەیەكی فرە دیاریی ئەم باسەیە . (حەریق)یش قوتابی ئەم قوتابخانەیە ، دوای گەڕان بەدیوانەكەیدا بەڵگەمان بە ئاسانی بۆ ئەوە چنگ ئەكەوێت كە حەریق بە هەردوو شێوەكە - ناوی خاوەن بڵێ ، ناوی خاوەن نەڵێ - شیعری لە شاعیران وەرگرتوەو لە دیوانەكەیدا چاپكراوون. ئەمەیش نموونەی هەردوو جۆرەكەیە :

أ - ئەم تاكە شیعرە :

«لە دیباجەی كیتابی حوسنی عالەم هەر وەرق لادەم
ئەبینم مەبحەسی وەسفت لە هەر فەسڵێ،لەهەر بابێ»٦

حەریق ئەم تاكە شیعرەی هێناوە تێهەڵكێشی پارچەیەك شیعری خۆی كردوەو ناوی كەسی نەهێناوە ، كەچی

دەبینین ئەم تاكە شیعرە كوردیە ، هی (بێتووشی)یە(٧) .

ب - حەریق لە دیوانەكەیدا یەك پارچە شیعری هەورامی هەیە ، لەو پارچەیەدا شیعرێكی لە (مەولەوی) وەرگرتوەو باسی كردوە ، وەك دەڵێت :

(چون پیر دانا (مەعدوم) مەجزووم
فەرمایش كەردەن فەردێ خۆش مەفهووم :
ساقی ! ئامانەن نەشئۆ جە ویرت
فەریادرەسیم گەر تو بەشق پیرت(٨)

دوای ئەمانە خوێنەر ڕەنگە قەناعەت بەوە بكات كە: ئەگونجێت حەریق پارچە شیعرەكەی لە نالی وەرگرتبێتو پاشو پێشو كەمو زیادی تێدا كردبێت .

٢ - ئەوەی ڕوونو ئاشكرایە لە دیوانی نالی‌داو دیاردەیەكی زۆر سەرەكیە ئەوەیە : نالی دژایەتیەكی توندو تیژی لەگەڵ صۆفیدا بوەو ئەو دژایەتیە سەرانسەری دیوانەكەی گرتوەوەو لە زۆر لە شیعرەكانیدا هێرشی بێ پێچو پەنا دەباتە سەر صۆفیو بە زۆر شتی دەشوبهێنێ . (٩) كە سەرنجی دیوانی حەریقیش دەدەین دەبینین حەریق مەنسووبی شێخانی طەریقەی نەقشبەندی بوەو پەروانەی ئەو شێخانە بوەو بۆیان سووتاوەو ئەم مەبەستەی لە زۆر لە شیعرەكانیدا بە ڕوونی دەربڕیوە ، وەك :

بڕوانە ل : ٧

حەیرانۆكەك

نزار محمد نوێای

ئەڤ حەیرانە د بێژنێ (سوفی مەلا براهیموك) چونكە ئەو مروڤێ ئەڤ حەیرانەبێ هاتیبە گوتنێ ناڤێ وی ئەو بی ، لێ پاب درستاهی ئەم چ ل دیوڤاچوونا ڤێ حەیرانوكێ نزانین ؟ یا مە بێ چێد - بیت ئەڤەیە مە ئەڤ دەقا ڤێ حەیرانێ یا ژ دەڤێ پیرەمێرەكێ وەرگرتی ژیێ وی پترە ژ (٧٥) سالا ناڤێ وی شینو امین شینو یە خەلكێ گوندێ (بەرچییە) ل ناڤ نهێلیا ، ...

(ئەرێ سوفی مەلا براهیموكا تو بوچی وەسای دینی؟.
تو پەزكێ خو د ڕوبیارێ خومارێ دا تینی ،
ئەزێ سینگێ خو ب كەمە كەڤی ، زوزانێت ژۆری
ئەزێ كەزیبسكێت خو بو سوفی مەلا براهیموكێ كەمە كەپروكەك
ئەڤێت هاڤینی ، ...

× × ×

ئەزێ نزانم بوچی مالێت میرا
دێ مالا سوفیێ من كەنە دەرێ ژ وەلاتی ،
ئەڤروكە شانپەریشانا مالێت میرا
كولیەكا بەفرێ یە بو ژ عەسمانا هاتی ،
دەڕابە هەی دەلالێ دلێ من ...

× × ×

ئەرێ سوفییا ما تە چ كولەو ما تە چ دەردە ،
دێ تو پەزكێ خو د ڕوبیارێ خومارێ دا بەردە ،
دەستێ خو د ناڤ تەنگا زراڤ وەرینە
دەڤێ خو پاڤژە بن گوهارێ حەیدەرێ بكرەو قەد نە بەودە ،
ئەگەر سەد سال عمرێ منو تە مابن
دێ هەر هەوجە بینە مالكوكێت بن عەردە ،
دەڕابە هەی سوفیێ من ، ...

× × ×

منێ چ ڕوبیار نە دیتینە
ژ ڕوبیارێ خومارێ بوش تر ،
منێ چ گول نە دیتینە
ژ گولێت ڕوبیارێ ئامێدێ گەش تر ،
منێ چ ڕوحان نە دیتینە
ژ ڕوحانێت ئاكرێ ڕەش تر ،
ئەڤروكە منێ چ بێهن نە دیتینە
ژ بێهنا سوفی مەلا براهیموكێ خو خوش تر ،
دەڕابە هەی دەلالێ من ،

× × ×

ئەز نازم یا د مالێت بابا دا
نازاندێ ،
پیسمێرێ گوڕی دارەكا د زەندا من وەراندی،
بازنی زێری د دەستێ من دا شكاندی ،
ما منێ چ كری چ نە كری
ئەڤروكە سەر كانیكا دانگی مالا
منێ قولپا سینگانو بەرا
بو سوفی مەلا براهیموكێ خو ڤە قەتاندی ، ....)

پێشانگایەك بۆ جیهانی منالان

حمه سعید حمه کریم

● لەم دواییەدا بە چاودێری بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلیمانی نەقابەی هونەرمەندانی سلیمانی پێشانگایەکی تایبەتی بەناوی (جیهانی منالان) کردەوە بۆ وێنەکانی (هۆمەر)ی هونەرمەند کە ماوەی هەفتەیەکی خایاند .

● بابەتی وێنەکانی ئەم پێشانگایە لە دنیای منالاندا دەسورایەوەو باس و بابەتی وێنەکان کوردەواری خۆمان بوون و هونەرمەند چالاکانە لە قالبێکی رەسەنی خۆمالیدا وێنەکانی بۆ جگەرگۆشەکانی کورد روون کردبوەوە

● ئەم هونەرمەندەی بیری لە پێویستی منالانی کورد کردۆتەوە خۆی ناوی عمر احمد عبداللەیە ، سالی ١٩٥٥ لە سلێمانی هاتۆتە دنیاوەو لە پەیمانگای هونەرە جوانەکانی بەغدا دەرچووە ، ئەندامی نەقابەی هونەرمەندانە،

ئێستاش لە بەشی چالاکی هونەری زانکۆی سلیمانیدا مامۆستای هونەرە ئێمەش کە هونەرمان لە پێشانگاکەیدا بینی ئەم گفتوگۆمان لە گەلدا کرد .

● کاك عمر ئێوە چۆن بیرتان لەم ئیشە چاك کردەوە ؟ .

× ئەوەی راستی بێت نەبوونی گۆڤارێکی تایبەتی بۆ منالانی کورد زۆری هاندام و بالی پیوەنام کە خۆم لابەنەوە خەریك بکەم و هەول بدەم شتێك بۆ منالانی کورد بکەم.

● رادەی سەرکەوتنت چۆنە ؟ .

× من خۆم لە سەرەتادا چاوەروانی ئەم ئەنجامەم نەئەکرد ، بەلام دوای کردنەوەی پێشانگاکەو وەرگرتنی رای بینەرانو هەندێ لە برا هونەرمەندەکان گەلێ شادمانو

● ئەم پێشانگایە چەند تابلۆی تیایە ؟.

× نزیکەی ٢٠ تابلۆ .

● بە چی کەرەسەیەك کردووتن ؟ .

× بە زەیتی رەنگاورەنگو لە سەر لەوحەی تەختەو منالان زۆر بە ئاسانی رەنگی شتەکان لێك جیا ئەکەنەوە.

● هونەری وێنەی منالی کورد ئەبێ چۆن بێت ؟.

× وەکو وتم منالی کورد پیویستی بە بابەتی خۆمالی هەیە، کە واتە ئەبێ هونەرمەند لە هەموو روویەکەوە هەموو

بروانە ل : ٧

دلخۆش بووم کە تارادەیەکی باش لە ئیشەکەمدا سەرکەوتومو ئیتر وا ئێوە خۆشتان شتەکەتان بینیو نیوەش رای خۆتان هەیە .

× کاکە گیان بابەتەکانم هەموویان لە ناخی باریە فۆلکلۆری یەکانی منالانی کوردەواری یەوە هێناوەو بەناشم بردووەتە بەر هەندێ چیرۆکی منالانەی نووسەرەکانی خۆمان کە بۆنی خۆمالیان لێ هاتوە ، چونکە منالانی ئێمە ئێستا بە زۆری پێویستیان بە بابەتی خۆمالی هەیە .

مەلبەندی مۆسیقا مۆزەخانەی کۆکردنەوەی کەلەپووری مۆسیقاو گورانیی کۆن

ذکریات محمد حسن

مەلبەندی موسیقا ولاتەکەماندا ، لەو دامەزراوە هونەریانەیە کە کەلەپووری موسیقای عیراق دەپارێزێ ، لە گەل پاراستنو کۆ کردنەوەی ئامێرەکانی موسیقاو شارەزایی زۆری تری دەربارەی ئەم هونەرە لە ولاتەکەمانو ولاتانی عەرەبو دنیادا .

بەرێوەبەری ئەم مەلبەندە، دوکتور صبحی انور رشید دەلێ :

ئەم مەلبەندە لە کانونی دووەمی ١٩٧٧ دا دامەزرا وەك بنەرەتی بۆ موزەخانەی ئامێرەکانی موسیقا کە هەموو ئاتێکی عیراقیو رۆژهەلاتی نیا کۆ بکرێتەو ، وەك ئالاتی ولاتی هیندستانو ژاپۆنو رۆمانیا . وێنەی گورانی بێژو موسیقا زانەکان کە دەوری دیاریان لە گەشانەوەی گورانی عیراقدا بوە .

دیسان لە مەلبەندەکەدا (٤) چوار هەزار شریتی

تۆمار کراوی موسیقا لە تێکرای عیراقدا کۆ کراوەتەوە ، لە گەل تۆماری کراوی موسیقا لە تێکرای عیراقدا کۆ کراوەتەوە ، لە گەل تۆماری جۆرەکانی مەقامی عیراقیو قەوانەکانی سەردەمە کۆنەکانو کتێبخانەیەکی گەورە کە نووسراوی شارەزایی موسیقای تیایە لە مەلبەندەکەدا هەیە ، سەرەرای ئارشیفی موسیقاو رۆژنامەو گۆڤار. ئەم مەلبەندە خزمەتگوزاری خۆی پێشکەش بە شارەزایانو خوێندکاران

لە لایەنی هونەری موسیقادا پێشکەش دەکا ، هەروەها ئاوبەناو گەشتی فراوان بە هەموو ولاتدا ساز دەکا بۆ کۆ کردنەوەو تۆمار کردنی کەلەپووری موسیقاو گورانی.

لە پرۆژەکانی باشی رۆژی ئەم مەلبەندە ، کردنەوەی دەورەیەکە بۆ ئامادە کردنی توانای لاوانی موسیقازان هەروەها دەورەیەك بۆ لێکۆلینەوەی تۆمارە موسیقیەکانو ئامادە کردنی کادیری شارەزا لەم بارەبەوە. دیسان بەدەستەوەیە پێشانگایەکی گەورە بکەینەوە بۆ پیشاندانی ئامێرەکانی موسیقاو ئەم پیشانگایە لە بەسرە دەکرێتەوە . هەروەها وەندی رۆشنبیری لە بەغدا بەدەستەوەیە بۆ پێشکەش کردنی لێکۆلینەوەی بە سوود دەربارەی موسیقاو بۆ ئەم مەبەستە شارەزایانی ولاتو بێگانە بانگ دەکرێن کە لەم جۆرە باسانە پێشکەش بکەن.

ئینتی ئیلیمانی

گورانی بۆ سەربەستیی شیلی دەلێ

● کەریم سۆفی ●

نیپی - ئینتی ئیلیمانی - بەناوبانگترین تیپەکانی گورانی شیلی یە ، ئەم تیپە زۆربەی پایتەختەکانو شارەکانی ئەوروپا گەراوەو بەشداریی زۆر فیستڤالی کردووە ، بەلام لەوەتەی کودێتایە حوتناوی یەکەی شیلی لە ئەیلولی (١٩٧٣) دا رووی‌دا ئەندامانی ئەم تیپە دوور خراونەتەوەو ئێستا لە رۆما ژیان بەسەر دەبەن ... کەچی هێشتا حکومەتی (بینو شیت) تەنگیان پێ هەلدەچنێو بەردەوام دەریان دەکات ، هەروەها ئەو ئامێرە مۆسیقایانەی کە بەکاریان دەهێنا ئێستا لە شیلیدا قەدەغەیە .. چونکە بەکارهێنانیان دەبێتە هۆی بیرخستنەوەی گورانی یەکانی شیلی کە داوای سەربەستی دەکات .

ئەو ئامێرانەی کە بەکاری دەهێنن وەکو : زامبونا - کوینا - بومبو - ماراکاس - کاخا - رونـدادور سیمایەکی شیلیانەی پێوەیە

ئەم تیپە لەمەوپێش بەشداری چەندان فیستڤالی گورانیی کرد کە لە بەرلینو برشلونەو روسلـدوف سازکرابوون کە بوو مایەی سەر سورمانی جەماوەرێکی زۆر بەتایبەتی کە گورانی

(مانیفستو) یان ووت ، ئەم گورانی یەی کە لەگورانی یە بەناوبانگەکانی هونەرمەندو گورانیبێژی شەهیدی شیلی (فیکتورجارا) بە ، ئەو گورانیبێژەی کە بەر لەکوشتنی پەنجەکانیان قرتاند چونکە (گیتار) ی پێ لێ‌دەدا ....

شانۆگەری

نوسینی : هرانت ئاغاجان
وەرگێرانی لە ئینگلیزییەوە :
شێرزاد حەسەن

کە (لە چاوەروانی گۆدۆ) یەکەی (سەموئێل بێکیت) بۆ (یەکەم جار لە - لەندەن - خرایەسەر شانۆ، شانۆ پڕ ببوو .. زرمەی دەهات ، بەلام لەکاتی داوودانی نێوان پەردەکان زۆربەی زۆری خەلکەکە کورسیەکانی خۆیان بە تووڕەبیو نارەزامەندیەوە جێ هێشت. . ئا ئەم دیاردەیە هەموو بەرامبەر بەم شانۆگەریە گۆرا ، پاش چەند سالێکی کەم .. ئا ئەم شاکارە درامیە تایبەتیەکی بەربلاوی بۆ خۆی وەرگرت لەبەر ئەوەی رێرەوێکی تازەی دەنواند ! ئەرە بوو کە - بێکیت - نەك هەر (نۆبلی) وەرگرت لەسەر ئەم شانۆگەریەی ناوبراو بەلکو لە چەندان وولاتی تردا خرایە سەرشانۆ .

ئەم جۆزە بارو زرووفە هەر بە سەر - بێکیت -دا نەهات پاش پێش‌کەش‌کردنی یەکێك لە شانۆگەریە باشەکانی (هارۆلد پنتر) ، زۆربەی بینەران هەستابوونە سەر پێیانو بەتوندی نارەزایی خۆیان دەربریبوو .. کەچی پاشان بە باشترین شانۆگەری لە قەلەم درا کە لەسەر شانۆی ئینگلیزی تازە پێش‌کەش کرابێ .

بیست سال لەمەوبەرر ، شانۆگەریەکانی - یوجین (یۆنسکۆ - خەلکیان وەڕس دەکرد ، کەچی هەلوێست بەرامبەر ئەمیش گۆڕاو حیسابی دەولەمەندکردنی شانۆی بۆ دەکرێ . ئەم سێ نموونەیەش تاقی‌کردنەوەی سێ نووسەری هاوچەرخن کە روو بەرووی رەفزو گومانو‌مراندن بوونەوە . بەلام هەر چۆنێ بێ سەرکەو تنیشیان وەدەست هێنا ، توانیان زەوقو هەوەسی ئەکادیمی خەلکی بەگشتی وە ئاگابێنن بەرامبەر بەم کارە هونەریانەی کەپێش‌کەش دەکران .

لە راستیدا لایەنی نموونەییو پرتاقی‌کردنەوەی ئەم شانۆیە چەند رێبازێکی تازەی شانۆیە کە دژی شانۆی - تەقلیدی - دەوە ستێ ، کەچی جیاوازییش هەیە لە نێوان شێوازو جۆری بەکار هێنانیاندا لەسەر شانۆ. بێ‌گومان .. ئەو رێبازەی کە بە شانۆی بێ هوودەیی

ناسرا - مسرح العبث - یەکێکە لەبەر بلاوترینو شێوازی شانۆگەری لە سەرانسەری - ئاوروپا -دا. ئەگەرچی نووسەرانی سەر بەم رێبازە خراونەتە لیستەی ناماقوولیو بەرەللایی بەلام ئەوانەش لە ناوەرۆکەکانیاندا جیاوازن .. هەر لەبەر هۆی ئەم جیاوازییە

رەخنەگرەکان لەو باوەرەدان کەوا تەنها یەك رێباز نییە ناو رێبازی شانۆی - عبث - بێ بەلکوو بە قەد ژمارەی نووسەرەکان لقی لێ دەبێتەوە . یەکێك لە دیاردە سەرەکیەکان ئەوەیە ئەم نووسەرانە ناچنە ژێر مەنتیقی - ئەرستۆ - لە لە شانۆدا . ئا لەم بوارەدا ،

هارۆلدا پنتر بە دیاری خستووە کە دراما پارچە نوسینێك نییە تیورەکانی مەنتقی تیا دیار بێ .

دووەم دیاردە مـوودی ئەم کۆمەلەیە دەخاتە بەرچاو کەوا هەموو کارەساتو ناوەرۆکو رووداوەکان بەنێکەلی دەبینن .. تێکەلی ترازبدیا و زباتر لەوەشی ،

هەرشتێك لەهەم ژیانەدا ، مەزن .. گرنگ .. خەمناك دەبێتە هۆ چەشنە گالتە جارییەك جا بۆ ئەم نووسەرانە هێلێك نییە لەنێوان راستو درۆدا ، بەلکو هەردوو مانا هەلدەگرن .

دیاردەی سێیەم گرنگی بەوختەیەکی تر دەدا .. وشەکان تێکرا توانای ئەوەیان نیبە ببنە رێگەیەك بۆ دەربرینی بیرو باوەری مرۆڤانەمان . هەموو زاراوەکان ناتوانن ئەوەی لە مێشکدا هەیە بیگەێنن . کە واتە زمان کە کاری مرۆڤانەی خۆی کەوتووە . بۆیە کە نەیتوانی مانا بەپێی پێویست دەربرێ . . دەبێ ئێمە رێگایەکی‌تر بدۆزینەوە . ئەوانیش چەند رێگەیەکی هەیە وەکو رووناکی .. دەنگی شتە بێ‌رۆحەکان ... هتد بەکاری دێنن .

دیاردەی چوارەمین لایەنی گومانو نادیاریی شتەکان دەکرێتەوە . لێرە نووسەر پڕ بە مەبەستەوە روو لەم

دیاردانە دەکا . دەیەوێ کار بکاتە سەربینەرو وای لێ بکا . بیر بکاتەوەو هەستو نەستی وەئاگا بێنێ .

شتەکان ئاشکراو سادەنین .. گوایە ژیان خۆی لە خۆیدا جۆرە لێلیو ئاژاوەیەك دەنوێنێ ، بۆیە مرۆڤ ناتوانێ خۆیانی لێ گێل بکاو ... یان بگاتە مانای شتە دژوارەکان

دیاردەی پێنجەم پەیوەندی بەهەولدانی نووسەرەکانەوە هەیە کە هەولی ئەوە دەدەن لە وەسفی هەموو لایەنەکانی شانۆگەریەکانیان دوور بکەونەوە . بۆ چارەسەر کردنی ئەم گرێیە پەنا دەبەنەبە دووبارە کردنەوەی هەندێ رستەو دەربرینو جوولانەوەو هەلوێست .. . بە بەردەوامیش . لە ئەنجامی ئەوەدا زۆر لە شانۆگەریەکان وایان لێ‌هاتووە لە یەك پەردە پێك‌هاتبن ... بەتایبەتی شانۆگەریە سەرەتاکانی یۆجین یۆنسکۆو بێکیتو ئارتەر ئادەمۆف .

کۆچی بێدەنگی هونەرمەندێك

● عوسمان هەورامی ●

بێ‌گومان لە مەیدانی بەرینی هونەردا ، دیمەنی رەنگین و سەرنجکێشی سروشت خولی گەورە و رەنگی خۆی دەبینێ ، تایبەتی ئەم لایەنە لە گورانی یە هەمە جۆرە فۆلکلۆری یەکاندا دەنگ و رەنگ دەداتەوە و گەلێ جاریش وشەی فۆلکلۆری ، دیوی ناوەوەی دیمەنمان بۆ دەنەخشێنێ و بێ‌ئاگا رامان دەکێشێ .

گورانی بێژی میللی (نەسرولا کەیکاوس) ، کە سالی ١٩٢٤ لە تەوێلە لە دایك بووە ، خاوەن مۆرك و دەنگێکی تایبەتی‌یە و یەکێکە لەو گورانی بێژانە لە باوەشی سروشتی کوردستانی ئال و والادا پەروەردە بوون و گەشەیان کردووە .

لە سەرانسەری گورانی‌یەکانیدا کە بە شێوەی هەورامی تۆماری کردوون - جوانیی ناوچەی هەورامان بە کەژ و کێو ، باخ و نسار ، بەربەرۆچکە و نسێ ، بەفر و باران ، بالندە و ئاژەل ، هەرەوەز و بێری ، ئافرەت و جوانی ، سەرچاوەکانی ، سەیران و هەلپەرکێ و .... هتد .... بەود بەسەر دەکاتەوە . . ..

لەسەردەمی خۆیدا ، ئەم هونەرمەندەمان یەکێك بووە لەو لاوە سەرەرۆیانەی بێ ئارام و سرەوت ، لە ئێوارانی پڕ لە ئەوینی بەتینا ، بە چریکەی دەروون و ساچەمانەی گیانی ، جەرگەی تاریکی‌یان شەق کردووە وبۆی هەناسەی ئاگراوی‌یان ناوە بە گۆنای مانگەشەوی گەشی بەهارەوە ....

هونەرمەندی ناوبراو ، لە سەردەمی (٣٠ سی) سالیدا بە ناچاری و لەپێناوی بەدەستهێنانی پاروە نانێکا ، تۆناخ بە قۆناخ ملی رێی گرت، تا لە بەغدا گیرسایەوە ، بەم چەشنە روو بەرووی تالاوی ژیان وەستا و ، دەسبەرداری کۆڕی گەشت و ئاهەنگی سەرشاخەکان و چەپلەرێزانی ناو باخەکان و ئاوازی

ناسێتەی شنە و کانیاوی کوێستانەکان بوو ...

لە ئاواەیشا پتر کلپە بەربووە هەناوی و زیاتر جۆشی هونەریی کەوتە جوبوش و دلی گەرمەوە خۆی گەیاندە ئێستگەی رادیۆی بەغدا، بەشی کوردی، بەو ئاواتەی بە شەمالی شەیدایان و شەپۆلی هەوادا نالە و ترکەی دەروونی بڕژاوی بدا بە گوێچکە و هەستی نازدارنا و بە کولی بادی کوڕ و هەوارگەی خوشەویستان بکاتەوە و کەمێکیش تاسەی بەکولی بشکێ و گرەی هەناوی دامرکێ . .

ئەم چەشنە سەرپەرشتیارانی ئەو سەردەمەی بەشی گورانی و مۆسیقای کوردی باریدەیان دا کە پێنج گورانی بۆ تۆمار بکرێن :

١ - کەل مل باوانم ...
(کەل مل : گەردن وەك گەردنی کەلەکێوی) .
٢ - بە لەنجە گیان بە لەنجە .
٣ - گول حاجی مریەم.
٤ - کورپەلەی قەد باریك .
٥ - ئەم رۆ چوومە قاسم خان ...

بەلام سەد ئەسووس و مەخابن ، ئەمیش وەك دەیان هونەرمەندی تر رادەی رێنمایی کردن و باریدەدانی لە سنوورێکی تەسکا بوو ، بۆیە لە توانایا تەبوو لە ئێستگەی رادیۆدا گورانی تر تۆمار بکات .. ئیتر بەم چەشنە و رۆژ بە رۆژ بەهرەی گورانی وتنی بەرەو کزبوونو وشکبوونەوە رۆچوو ، تا لە ئەنجاما و ماوەی دە سالی دوایی تەمەنیا بە تەواوی لە گورانی ووتن دوورکەوتەوە .

ئەم هونەرمەندە رۆژی (٣-٢-١٩٨٠) ، لە تەمەنی (٥٦) پەنجا و شەش سالیدا، بۆ دوا جار لە بەغدا و دوور لە سەرچاوەی بەهرەی ، چاوی لێك نا و ، بۆ رۆژی دوایی گەیاندیانەوە باوەشی ئارامی تارێر و دار گوێز و توو ، بەرووەکانی هەورامان لەوێدا نێژرا .

ئەزیا یوسف هونەرمەندێکی لاوە

دخوکا رەنگین گەلەکا جوانە . هوزانڤانا هوزانێن پێ‌گوێن . هەر وەسا سترانێن پێ‌هاتین گوتن لەوا دبینن دەم بۆ دەمی . دەنگەکی نوی خوییا ودبار دبە ورەنگەکی تایبەتی بوخو دگرە بۆ ستران گوتنێ ، لێ ئەم دکارن بێژن هندە بنەمالێن هەین هەر ژکەڤن وێ هاتین نیاسین بستران گوتنێ ، و گەلەکین هەین برەنگەکی تایبەتی یێ سترانا بناڤو دەنگن هەر وەکی سترانێن بزاڤای تێنە دیلان ، لبەرتینە کرن ، یان ئەو سترانێن لکو جکا تینە گوتن . یا دیار ئەوە کو مرۆڤێن سەرە ڤا سترانا دبێژن (یان براستی، دگوتن).

ڤێ جارێ ئەمێ خورتەکی دینە بەر چاڤو نیاسین براستی چرایەکی گەشە لهەمی دیلانو شاهییا دەما دەکەڤە ناڤا دیلانا ، دیلانێ گەرم دەکە، خورت وکەنچ لهەڤ دجەمنو سترانا لێ ڤەد گێرنو دیلانێ گەرم دکەن ، ژبەر دەنگێ وی یێ شرین خوەش هەر رەسا تامەکی تازە دەتەسترانا

ئەڤ هونەرمەندە ناڤێ وی (ئەیازە کوری ئیسڤێ احدی) بە سالا ١٩٦٠ چاڤێن خدە لبەر روناهیێ وێ زسالا ١٩٧٠ دەست بستران گوتنێ وێ کری ، بەشداری یێ‌لگە لە ئاهەنگو میهرەجانا کری نە لزاخو بتنێ لێ لدهوکو هەولێری ، نوکە کتابی‌یە لیولا دویی ئامادەییا کشتوکالی لزاخۆ . ئەیاز ژبنەمالەکی سترانزان ودەنگ خوەشە خودی ژی رازی بابێ وی سەری زاڤانەکا گەلە خوەش دزانی هەر وەسا دەنگەکی گەلەکی شدبن هەبی، مامێ ئەیازی (مەلە عەلی) بە مۆرئان خوبنەکی بناڤو دەنگە

وەکە ئەیاز دبێژت هەمی سترانێن داوەتا خوشن ئەز نکارم بێژم ئەڤ خوشتر ژبەکا دی لەوا هەر سترانا بکەڤە سەر دەڤێ من من دەما ئەز داوەتێ دکەم ئەز دبێژم .... لێ سەری زاڤانو گەلەکا خوشە چونکە ئەڤ بیراهیو بادیکاری من لگەل هەنە .

نڤیسنا
خالد حسین

دەزگای جل‌وبەرگی عیراقی بەڵگەی شارستانی

● بایەخدانی مرۆڤ بــە جل‌وبەرگ شتێکی تازە نی‌یە.. بەڵكو زۆر جار مەسەلـــەی جل‌وبەرگ پەیوەندی بـــە خوو ڕەوشتی ئایینی‌یـــەوە هەیە ، بۆیـــە دەبینیـــن جیاوازیەکی زۆر لە نێـــوان جل‌وبەرگی سەردەمەکانـــەدا هەبەو لە سەردەمی بابلـــی‌و ئاشووری گەشەکردن لــــە عیراقدا گەیشتبوە لوتکـــەو گۆڕان‌و گەشە سەنـــدن‌و پەرەسەندن بەردەوام بـــوە تاوەکو گەیشتۆتە سەردەمـــی ئێمە.

فراوانی وڵاتەکەمـــان‌و گۆڕانی ئاوو هەواکەی لــــە جێگایەکەوە بۆ جێگاکی تـــر بوتە هۆی پەیدابوونـــی جۆرەها جل‌و بەرگی میللـــی جل‌و بەرگی تایبەتی خـــۆی هەیەو لەوی تر جیادەبێتەوە. دەزگای جل‌وبەرگی عیراقـــی کە لە ساڵی (١٩٧٠)دامەزراوە ئەو دەزگایەیە کە بایەخ بەلایەنی شارستانی جل‌وبەرگی ڕەسەنی عیراق دەدا .

● سەرگوڵ تەیمور

● **دەربارەی ئەرکی ئـــەو دەزگایەو بەتایبەتی لە ، ڕووی ڕاتەیاندنەوە خاتو فریـــال الکلیدار دەڵێ :**

ـ ئەرکی ئەو دەزگایـــە نوێ کردنەوەی کەلە پووری شارستانی‌و هونەرە لـــە وڵاتـــی عیراق داو

دەرهێنانی نەخشەی جـــل‌و بەرگی ئاشووری‌و بابلـــی‌و فۆلکلۆری ڕەسەنی عیـــراق لەگەڵ هەندێ دەسکاری تاوەکو لەگەڵ سەردەمی ئێمـــەدا دەگونجێ . لە هەمان کاتـــدا دەرخستن‌و پیشاندانی ئـــەم جۆرە هونەرانە چ لە نـــاو وڵات‌و چ لە دەرەوەی وڵاتـــدا خۆی لە خۆیدا نومایشێکـــی گەورەیە لە ڕووی ڕاگەیاندنەوە هەموو دونیا لە ڕەسەنایەتـــی

هونەری جل‌و بەرگی کۆنـــی عیراقەوە شارەزا دەکات‌و ئەو هونەرەیان پێ دەناسێنی .

● **دەربارەی ئەو جیاوازیەی کە لە نێوان ئەو دەزگایـــەو دەزگا جیهانی‌یە کاندا هەیـــە خاتو کلیدار دەڵێ .**

ـ ئەرکی ئەو دەزگایە ئەرکێکی ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندنە زیاتـــر لەوەی کە ئەرکێکی بازرگانـــی بێت ئەمە لە لایەك‌و لە لایەکی تریش ئێمە دەمانـــــەوەی دەزگاکەمان مۆرکێکی تایبەتـــی هەبێت‌و لە دەزگاکانی دیکـــەی جل‌و بەرگدا جیاواز بێـــــت هەروەکو وتمان ئێمـــــــە هەڵهێنجان‌و نوێ کردنەوەی کەلەپووری خۆمان لە جیاتـــی ئەوەی بەردەوام بەدوای ئـــەو مۆدێلانە ڕابکەین کە دەزگاکانی

جیهـــانـــــی دەری دەکـــەن‌و شـــەلـــــم کوێرم ئێمە شوێن پێیـــــان بکەوین .

● **ئایا ئەرکی ئەم دەزگایە تەنیا نیشاندانی جل‌و بەرگـــە یاخود بەرهەم هێنانیشـــــی هەیە .**

ـ بەڵێ ئەرکی دەزگاکـــە نیشاندانی جل‌وبەرگە نـــەك

بەرهەم هێنانی .چونکـــــە ئێمە دەزگایەکی بازرگانـــی نین بەڵکو دەزگایەکـــــی ڕۆشنبیری‌یە لە دوبدا هەمـــو جۆرە جل‌و بەرگێك نزیکـــەی شەش مانگی دەوێت تاوەکـــو بەشێوەیەکی ڕیکوپێـــــك‌و پێویست بهێرێتە کایەوە لـــە بەر زۆری نەخش‌و ڕەنگەکانی، ئەمەش دەبێتە کۆسپ لـــە ڕێگای ئێمەدا بۆئەوە بیینـــە دەزگایەکی بەرهەم هێنان .

● **دەربارەی نەخشـــــە سازو مەرجەکانی‌و ئەوانەی کە ئەو جل‌و بەرگانە پیشان دەدەن پێوەرەکە چۆن دەبێ ؟**

ـ لە کاتی دامەزراندنـــی دەزگاکەمان تەنیا نەخشـــــە سازێکمان دەویست بـــەڵام دوای ئەوەی کە دەزگاکـــە سەربەخۆ بوو بودجەی تایبەتی خۆی بو دانرا هەندێ جار پەنا دەبـــەینـــە بـــــەر دەرچوانـــی ئەکادیمیـــەی پەیمانگای هونەرە جوانەکان.. ئەوانەش کەجل‌و بـــەرگ نیشاندەدەن لە دەزگاکەمانـــدا مووچەخۆرن .

● **ئایا دەزگاکە هێلێکـــی ساڵانەی هەیە کە پەیـــڕەوی بکات نیشاندانی جل‌وبـــەرگ لە دەرەوەی وڵاتدا لـــــە سەربانگهێشتنی ئـــــەو دەوڵەتە دەبێت ؟**

ـ هیچ هێلێکی ساڵانـــە نی‌یە کەدزگاکە بەگوێـــرەی ئەو هێلە چالاکی‌بەکانـــــی خۆی بنوێنێ بەڵکو لـــــە دەزگایەکە خۆی جـــــۆرە ڕێکخستنێك هەیە دەزگاکە لە ئاهەنگ‌و بەبۆنەرەسمی‌بەکانەوە بەشـــداری دەکات بـــەڵام دەربارەی سەردانەکانمـــان بۆ دەرەوەی وڵات لەڕێگـــەی ڕێکخستن لەگەڵ مەڵبـــەندە ڕۆشنبیری‌یەکانی عیراقـــەوە دەبێت لەو وڵاتە هەنـــدێ جاریش لە ڕێگەی باڵیۆزخانەی

عیراق‌و جاروباریش لە ســـەر بانگهێشتن ئەو وڵاتـــــە خۆی دەبێت .

● **باجاریکی دیکە بگەرێنەوە بۆ جل‌وبەرگـــی عیـــراق‌و بەتایبەتی جل‌وبەرگی کوردی، ئایا تا چ رادەیەك سوودتـــان لێ وەرگرتووە تا ئێســـتا چیتان پێشکەش کردوە ؟**

ـ لە ڕاستیدا جل‌و بەرگی کوردی جۆرکی تایبەتـــــی

جل‌وبەرگی کـــــوردی دوای دەسکاریەکی هێجگار کـــەم لە نومایشی‌تایبەتیدا لـــــە ناوچـــەی ئۆتونۆمـــــی نیشانمان‌داوە .

● ئایا دەزگاکە هیـــــچ مەبەستێکی جێبەجێ کردوە!؟ ئایا ئاواتتان دمی‌یە ؟!

ـ گرنگترین شت کــــــە دەزگاکە جێبەجێی کـــردوە برژاندنەوەی کەلـــەپووری

خۆی هەیە لە هەموو جۆرەکانی دیکە لە ڕووی نەخشـــــەو نیگارو ڕەنگەوە جیـــــاوازەو ناوچەی کوردەواری تا رادەیەك ئەم جل‌و بەرگەی لـــــــە شێواندن‌و گۆڕان‌و تێکـــەڵ بوونی لەگەڵ جۆرەکانی تـــردا پاراستوە .

بەڵام دەربارەی نیشاندانـــی زۆرمان نیشانداوەو جورەهـــا

عیراقە ئەرکی دەزگاکە تا چ رادەیەك سەردەکەوێـــتو ئاکامکەی چی دەبێت .

ئاواتمان ئەوەیە جـــۆرە رێکخستنێك لە نێوان ئێمـــەو کارگەکانی بەرهەم هینانـــــی نیشتمانی‌دا هەبێت لـــە ڕووی نەخشەسازی کوتاڵ‌و ئـــــەو جل‌و بەرگانەی کە بـــەدرواوی لە بازاردا دەفرۆشرێت.

سەردانێك لە مەڵبەندی هۆیەکانی فێرکردن

شێرزاد عبدالرحمن :   پ. هاوکاری لە هەولێر

ئاشکرایە کە کردنـــەوەی مەڵبەندو بەڕێوەبەراینەکانی فێرکردن بایەخێکی گـــەورەی هەیەو کارێکی گەورە دەکاتـــە سەر پەرەپێدانی فێربـــوون ، بەڕێوەبەرایەتی هۆیەکانـــی فێرکردن تەنیا دەزگایەکـــی ڕوونی وا نیە کە تەنیا قوتابی لە هەندێ شت حاڵی بکـــات‌و نەخشەیەك بۆ قوتابخانـــە دروست بکات ، بەڵـــــکو دەزگایەکی هونەریی فراوانـــە بۆ خۆی‌و چەندەها لایەنـــی نری لێ ئەبێتەوە ، بۆ ئـــەم مەبەستەش چوینـــە ئـــەو مەڵبەندەو لە بەشەکانـــی گەڕاین‌و چاومان بـــــــە پێشکەوتنێکی نوێ کەوت کـــە لە ناو ئەم بینایە بچوکـــەدا ڕوو ئەدات‌و مامۆستا محمـــد فاتح ـ ی بەڕێوەبەر گوتی :

● بەڕێوەبەرایەتـــــی هۆیەکانی فێرکردن لە ساڵـــی ١٩٦١ لە هەولێر دامـــەزراوە کە ئەو ساکە هیچ توانـــــاو کەل‌وپەل‌و پێویستی‌یەکـــی ئەوتۆی تێدا نەبوو ، بـــەڵام ڕۆژ بەڕۆژ هەنگاوی نـــزێ نری ناوەو ئەمڕۆشـــن بـــە یارمەتی‌و دەستی دڵســـۆزی لێپرسراوان خۆی بەرامبـــەر بە قۆناغێکی تر دەبینیی .

سەبارەت بە بەشەکانـــی ئەم مەڵبەندە بەڕێزی ڕوونـــی کردەوە کە شەش بەشـــــی فراوانی تێدایەو هەر یەکـــە بە ئیش‌و کاری تایبەتـــــی خۆی هەڵدەستێ ، لە وانـــە

١ ـ بەشی چاپکردن : کە تیایدا وێنەو نەخشـــەو پۆستەری تایبەتی دێتـــــە بەرهەم‌و بۆ قوتابخانەکـــان ڕەوانە دەکرێ ، شایانـــــی

باسە کە ڕۆڵێکی فراوانـــی هەبوە لە هاوبەشی کردن بـــۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری وبەزۆرەملێ خوێندن .

٢ ـ نەخشەسازی : لـــەو بەشەدا کادیری تایبەتی هەیـــە کە لە نەخشەسازی‌دا کـــار دەکات بۆ ڕوونکردنەوە .

٣ ـ دارتاشین : لـــەم بەشەشدا چەند لێهاتویەك کار دەکەن‌و بۆ قوتابخانەکـــان خەریکن بە کاروبـــــاری دارتاشی .

٤ ـ سینەماو تۆمارکردن : زۆر جار لە قوتابخانـــەکان فلیمی تایبەتی نیشان دەدرێ بۆ ڕوون کردنەوەی هەنـــدێ لایەنی شاردراوە لە بـــەردەم قوتابی‌دا ، وە لە بەشـــــی تۆمار کردنیش‌دا هەندێ وانەی ئینگلیزی تۆمار دەکرێ لەگەڵ سروودی نیشتمانی‌و ئایەتـــی قورئان پیرۆز .

٥ وێنەگرتن : لێرەدا ئـــەو وێنانە دەگیرێ کە پێویستـــە بۆ پرۆگرامی قوتابخانەکان ، وەهەنـــدێ جاریشـــــن گرتنـــــی بەسلایـــــد هەڵدەستێ ، لەگەڵ چەندەها ئامێری پێویستی تر کـــــە لەو بەشەدا هەن‌و کادیـــری ئەم بەشە دەورەی لـــــــە دەرەوەی وڵات بینوە .

٦ ـ دابەش‌کردن : ئـــەم بەشە تایبەتە بە دابەش‌کردنـــی کەل‌وپەل‌و نەخشەو هۆیەکانـــی تری فێرکردن .

وەلە کۆتایی‌دا مامۆستای بەڕێوەبەر دەڵێ : هەســـت بە هیچ گیروگەفتێك ناکەیـــن بێجگە لە نەبونی بینایەکـــی فـــراوان کە هیواداریـــن لێپرسراوان لە داهاتوودا بیر لە دروشتکردنی بکەنەوە .

چالاکی مانگی ڕابوردووی بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەر لە سلێمانی

حمه سعید حمه کریم
پ. هاوکاری لە سلیمانی

● **لە مانگی نیسانـــــی ڕابوردوودا بەڕێوەبەرێتـــی ڕۆشنبیری جەماوەر لــــە سلیمانی گەلێ چالاکـــی‌و جموجولی هـــونـــەری‌و ڕۆشنبیری‌و ئەدەبیـــان پێشکەش بە جەماوەر کـــرد وا ئێمەش بۆ شارەزابوونـــی خوێنەران لێرەدا هەندێکیـــان باس ئەکەین .**

● بە بۆنەی ڕۆژ شانـــۆی جیهانی‌یەوەو بەیارمەتـــی نەقابەی هونەروەندانـــی سلیمانی میهرەجانێکـــــی قەشەنگ‌و فراوانیان سازکـــرد کە بە ئاهەنگێکی کردنـــەوەو لە ڕۆژی ٢٩/٣دا لە هۆڵـــی چالاکی قوتابخانەکان دەستیان پێ‌کردوو دوای ئەوەش ئیتـــر گەلێ بابەت‌و باسی هونەریان پێشکەش کرد کە زیاتـــر گرنگی‌و بایەخی هونەرمەندانیان دەربارەی ڕۆژی شـــانۆی جیهانی ڕوون کردەوە .

● گەلێ کاروانی ڕاگەیاندن‌و گێڕی ڕوونکردنەوەی هەڵمەتی نیشتمانی نەهێشتـــــــــی نەخوێنەواری‌یان لە قەزاکای دوکان‌و ڕانی‌یـــەو پشدەرو ناحیەکانیاندا کرد ، ئەویشـــ بە یارمەتی بەڕێوەبەرێتـــی نەهێشتنی نەخوێنـــەواری‌و ڕۆشنبیری جوتیاران‌و بـــۆ ماوەی ٨ ڕۆژ .

● کۆڕێکی فراوانیـــــان سازکرد بۆ پرۆڤیسـۆر مارف حەزنەدار کە باسی مێـــژووی کورد ناسی کردو جەماوەرێکی زۆری ئەدیب‌و ئەدەب دۆستانی تیا ئامادە بوو .

● هاوبەشی ئەو میهرەجان هونەری‌یە موسیقای‌یەیـــان کرد کە ئەمانەی گشتی ڕۆشنبیری‌و لاوان لە پارێزگای دهۆکـــدا سازیان کرد .

● لە بەغداو لەســـــەر داوەتی کۆمەڵەی ڕۆشـــنبیری کوردی لە بەغـــدا تیپـــی شانۆکەیان شانۆگەری(بەروانە)یان بۆ ماوەی سێ ڕۆژ لـــــە بەغدا پێشکەش کرد .

● هاوبەشی ئاهەنگـــــی یادی لە دایك بوونی حـــزبی سەرکردە لە ٧/نیساندا .

● هاوبەشی ئاهەنگەکانـــی یەکیەتی ئافرەتای سلیمانی .

● هاوبەشی یەکـــــەم میهرەجانی ڕۆشنبیری کوردی کە لە هەولیردا دەزگـــــای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکـــردنەوەی کوردی سازیان کرد .

● نزیکەی ٣٠ جار فلیمی سینەمایـــــان لە نـــــاوەوە ودەرەوەی شاری سلیمانیـــدا پێشکەش کردووە .

● گەلێ کتێب‌و نامیلکەیان دابەش کـــــردووە بەســــــەر جەماوەردا .

ئەمانە گرنگترین چالاکـــی مانگی ڕابوردووی ئـــــەو بەڕێوەبەرێتی‌یە بوون ، ئێمەش داوای سەرکەوتنی زیاتـــریان بۆ ئەکەین‌و هیواداریـــــن بەردەوام بن لە خزمەتکردنی ڕۆشنبیری‌و ئەدەب‌و هونەری نەتەوەی کوردا

بەرەو ئاوەدانی کردنەوەی شارەکان

قەسرەکەی نوری علی بۆچی ڕوخێنرا ؟

● فریا عبدالله ●

هەتا سەرەتای ساڵەکانـــی حەفتا شاری سلێمانـــی وەك دەڵێ هەر لە پێستی خۆیـــا مابووەو هیچ چەشـــــنە ئاوەدانی‌یەك‌و پەرەپێدانێکـــی ئەوتۆی بە خۆوە نە دەبینـــی ئەمەش بە چاو پۆشین لـــــە چەند عەمارەتێکـــی بچـــوك بچوك کە لە پەنجەی دەست زۆر کەمتر بوون وەك هەردو عەمارەتەکـــەی نـــوری علی‌و توفیق قەزاز ،

ئەم دوانەش بە چـــاو شار سلێمانی ئەو سەردەمـــــەوە ئەوەندە گەورە بون خەڵکـــی شارەکە لە خۆیانەوە ناوبـــان لێ نابو قەسرەکەی نوری علی‌و توفیق قەزاز .

ئەوەی یەکەمیان هەتا نیـــوەی مانگی ئازاری ١٩٨٠ هـــــەر وەك خۆی مابەوەو تا ئـــــەو کاتەش ئەگەر خاوەنە کـــەی چاوی لێ بوایە منـــاڵێـــك حەریکە دەیڕوشێنێ‌و کەلێنێکی تێ دەکات لەوانە بو چی خراپ بوایە پێی بکردایە بەڵام لـــــە بڕ ژمارەیەك لە شۆفـــــڵ‌و

بیلدۆزەر گەمارۆیان داو لـــــە ماوەی دوو سێ ڕۆژا توانیان تەختی زەوی بکـــــەن‌و دارو بەردوکەشی بە گەڵابـــــــە بگوێزنەوە بۆ دەرەوەی شار.

لە ڕاستی‌دا بە تەنهـــــا هەر ئەمە نەبو بەڵکو لـــــە زۆر جێگای ناو شـــــاری سلێمانی‌دا شاڵاوێکی فـــراوان براوەتە سەر گەلێك جێگاو خانوی کۆنی جۆربەجـــــۆر لەلایەن شارەوانی سلێمانی‌یەوە بە ئامانجی کە لە ناو شـــاردا چەند لقی شەقامێك ڕابکێشن‌و مەڵبەندی شارەکەمان بـــــو

شەقامە بازنەیی‌یەوە ببەستنەوە کە ئێستا کاری تیادا دەکەن.

لەم شاڵاوەدا کە بەڕێـــز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی چاودێری دەکـــات چەندەها شۆفڵ‌و بیلدۆزەری هەردو بەڕێوەبەرێتــــــی شارەوانی‌و ڕێگاوبانی سلێمانی هاوبەشی تیادا دەکەن لـــــە کاتێکا لە لایەکی تـــرەوە زۆر بە پەلە کار لە شەقامـــــە بازنەیەکەی ناوبراودا دەکرێت کە درێژیـــەکـــەی (١٧)

کیلۆمەترەو پانایەکەی (١٠٠) مەترەو بریتی‌یە لە دوو سابد کە هەریەکەیان جێـــگای (٥) پێنج ئۆتۆمۆبیلـــی تیــــادا دەبێتەوە بۆ ئەوەی لـــــەم ڕێگەیەوە بتوانرێ شـــاری سلێمانی بە ڕێگاکانی کرکوك‌و دربندخان‌و جلولاءو بەغداوە ببەستێتەوە .

شایانی باسە ئـــــەم پرۆژەیە (١٧) ملیـــــۆن دیناری بۆ تەرخان کراوە کـــە بریتی‌یە لە چەند شەقامێکـــی بەك برو چەند پردێکـــــی هەڵواسراو کە بەڕێوەبەرێتی ڕێگاوبانی سلێمانی ڕاستەوخۆ جێبەجێی دەکات . بەڵام لەو (١٧) ملیۆن دینـــارە (٧) ملیۆنی تەرخان کراوە بـــۆ خاوەنی ئەو خانوانەی کـــــە بەر ئەم پرۆژەیە کەوتـــوون‌و

بیاریش وایە پرۆژەی ناوبـــراو لە کۆتای ساڵـــــی ١٩٨٢دا بەتەواوی جێبەجێ بکرێت.

Institut kurde de Paris

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین بۆجوتیارانی گوندەكانی خانەقین

ئەو دەستە دەبڕین كە بە خراپی بۆمان درێژ دەكرێت

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین سێیەمین رۆژی ئەو گەشتەی بەسەربرد كە بەنێو گوندو ئاواییەكانی قەزای خانەقینی پارێزگای دیالەدا كرد ، دوای ئەوەی دوو شەوی لە نێو جوتیارانی دێیەیەكانی قەزاكە بەسەربرد .

سەرۆكی فەرماندە دوێنی بەیانی بە ئۆتۆمۆبیلێكی سەر ئاواڵەوە بە شەقامەكانی شاری خانەقیندا گەڕاو بەدەستی سڵاوی لە هەزاران رۆڵەكانی شارەكە كرد كە بۆ پێشوازی كردنی بەرێز سەرۆكی فەرماندە لە سەر شەقامەكان ریز بووبوون و شانازیی كردن و رێز گرتنی سەرۆكیان دەربڕی .

جەماوەری خانەقین لە پێشوازی كردنەكەی سەرۆكی بەرێزدا دووپاتیان كردەوە كە هەمیشە ئامادەن داكۆكی لە هەموو بستێكی خاكی نیشتیمان بكەن و درێژە بە تێكۆشان بدەن بۆ وەدیهێنانی ئاواتەكانی جەماوەری نەتەوەی عەرەب لە رزگاری و دامەزراندندا .

سەرۆكی بەرێز صدام حسین لە بارەگای قەزاكەدا لە گەڵ بەرێز سهیل نجم پارێزگاری دیالەو قایمقامی قەزای خانەقین كۆ بۆوەو گوێی لە قایمقامی قەزاكە گرتوە كە باسی سروشتی ئەو خزمەتانەی كردوە كە بۆ رۆڵەكانی قەزاكە پێشكەش دەكرێن .

دابین كردنی پێداویستی یەكانی ژیانی سەربەرز بۆ رۆڵەكانی گوندەكان

سەرۆكی فەرماندە دووپاتی كردۆتەوە كە پێویستە بە دەستوبردی ئاوو ئالەكتریك بۆ گوندەكانی قەزاكە ببردرێ و رێگاكانیان قیرتاو بكرێت بەپێی تواناو پێداویستی یەیەكانی ژیانی سەربەرز بۆ رۆڵەكانی گوندەكان دابین بكرێ و بە جۆرێك كە لە گەڵ هیواكانی شورشدا بگونجێ لەم مەیدانەدا .

سەرۆكی بەرێز وتی : لە دابین كردنی هەموو پێداویستی یە گرنگەكانی رۆڵەكانی قەزاو گوندەكانی كەمتەرخەمی ناكەین ، چونكە ئاواتمان هەمیشە دابین كردنی خزمەتی پترو زیاتر چاوەدێری كردنی جەماوەری گەل .

لە كوتایی گەشتەكەی بە شاری خانەقیندا سەرۆكی بەرێز صدام حسین سەری لە مەڵبەندێكی سەر سنوری سەر بە قەزاكە داو لە گەڵ ئەفسەرو دەرەجەدارو سەربازانی مەڵبەندەكە كۆبۆوە .

سەرۆكی بەرێز گەشتێكی بە شوێنی مەڵبەندەكەدا كردو باوەشی لە سەربازەكان دەداو دەربارەی حاڵو پەیوەندی یان لە گەڵ فەرماندەكانیان پرسیاری لێدەكردن و بۆی دووپات دەكردنەوە كە ئەوان چاوی هەموو عراقی یە دڵسۆزەكانی لە داكۆكی كردندا لە لە خاكی نیشتیمان و پاراستنی دەسەڵاتەكەی لەوانەی لەو دیو سنورەوە لە كەمین دان .

سەرۆكی بەرێز بە سەربازەكانی وت : سیانزە ملیون و نیو عراقی لەدڵیانداو لە ویژدانیاندا لە گەڵ ئێوە دەژین چونكە ئێوە ئێستكە لە سنورەكە دەگرن و دەسەڵاتی ئەم وڵاتەو نەتەوەی عەرەب لە سەربەرزیی و سەربلندیدا دەپارێزی . سەرۆكی بەرێز وتی ئێمە دڵنیاین كە سنورمان بە دەست كەسانێكی دڵسۆزەوەیەكە هەمیشە ئامادەی قوربانی دانن لە پێناوی بیروباوەڕەكان و سەربەرزیدا . سەرۆكی فەرماندە دوپاتی كردەوە كە ئەو كاتەی تێیدا ئەم دەوڵەت یاخود ئەوی تریان بەگژ عراقدا دەچوو تێپەڕی و ئەو كاتە هاتووە كە دەتوانین ئەو دەستە ببڕین كە هەوڵدەدا بە خراپی بۆمان درێژ كرێ ..

سەرۆكی بەرێز بە دەرەجەدارو سەربازانی مەڵبەندەكەی وت : ئێمە هەمیشە كە بەئێوە دەگەین راستەوخۆ هەست بەم ورە بەرزی یە دەكەین هەروەك لە بەغدا هەستی پێدەكەین و ناڵێم ورەمان بەرز دەبێتەوە چونكە ئەو هەمیشە بەرزو بڵندە .

سەرۆكی فەرماندە ستایشی گیانی خو بەختكردنی سەربازی عراق دەكات

سەرۆكی فەرماندە لە وتارەكەیدا كە بۆ سەربازەكانی مەڵبەندەكەی خوێندەوە شانازی كردنی بەوان و بە ورە بەرزیان دەربڕی و ستایشی گیانی قوربانی دان و فیداكاری كرد كە سەربازی عراق لە داكۆكی كردن لەنیشتیمان هەیەتی .

سەرۆكی بەرێز فرمانیدا كە بە دەستوبردی هێزی ئالەكتریك بگەیەنرێتە گشت مەڵبەندەكانی سەر سنورو كەرەسەی پشودانیان بۆ دابین بكرێ .

سەرۆكی بەرێز سەری لە ناحیەی قورەتودا

هەروەها سەرۆكی بەرێز دوای ئەمە سەری لە ناحیەی قورەتو دا كە لە سەر سنورەو لەوێ لە لایەن پارێزگاری دیالەو قایمقامی قەزای خانەقین و جەماوەرێكی زۆری رۆڵەكانی ناحیەكەو گوندەكانی دەوروپشتیەوە پێشوازی كرا .

سەرۆكی فەرماندە بە خەڵكی ناحیەكەو گوندەكانی دەورو پشتی و ئەندامانی هێزی چەكداری ناوچەكەی وت : كاتێك ئەم یەكێتی یە جوانەی نێوان هێزی چەكدارو رۆڵەكانی گەل نێوان كرێكارو جوتیار .... نێوان رۆشنبیران ... نێوان سەربازو ئەفسەران دەبینین ئەوا دڵمان گەورەو بڕوامان بەتوتر دەبێ .

سەرۆكی بەرێز وتی : ئەم یەكێتی یە لە قورەتو ئەوشارە خۆشەویستەی عراق و نزیك لە سنوری ئێران بەڵگەی گەورەیی ئەم گەلەیەو ئەوی گەلەكەمان ناناسێ دەبا دڵگەرمی ئەم پیرە مێردە ببینێ كە ناتوانێ بڕواو نابینایە بەڵام بۆ شۆڕش و گەل و قوربانی دان و خۆ ڕاگرتن شیعر دەڵێ .

بیروباوەڕەكانمان بۆ هەموو عەرەبە

سەرۆكی فەرماندە دووپاتی كردەوە كە ئێمە بەم گیانە رووبەرووی دوژمنانی عراق دەبین و بەم گیان و سوربونە رووبەرووی دوژمنانی عەرەبایەتی و نەتەوەی عەرەب دەبین و باوەڕمان ئاوەهایە كە سوپاو گەل .... كرێكارو جوتیاران .... عراقی یەكان و عەرەب لە دەوریدا یەك دەگرن .

سەرۆكی بەرێز صدام حسین وتی : بیروباوەڕەكانمان بۆ هەموو عەرەبەو ئەوەتا میسری یەكان لە خاكی (الكنانه)وە هاتون و لە هەر شوێنێك دەیانبینین و لە هەموو پارچەیەكی خاكی عراق هوتاف بۆ شورشی تەموز دەكێشن ، ئەمەیە مانای بیروباوەڕە نوێیەكانی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب كە حزبی هەموو عەرەبە .

سەرۆكی بەرێز وتی : بەم گیانە باپیرانمان توانیان لەمەوبەر پەیامە مرۆڤایەتی یەكەیان بگەیەننە دوورترین ناوچە لەسەر زەوی بۆ ئەوەی بیروباوەڕە مرۆڤ پەروەری یەكانیان بۆ خزمەتی مرۆڤایەتی بڵاوبكەنەوە .

ئێمە گشتمان عراقمان خۆش دەوێ

سەرۆكی بەرێز بەجەماوەری وت : حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب كە ئێوە لە ئەون جیاوازی لەنێوان ئەوانەی رێكخراون و ئەوانەی رێك نەخراون ناكات چونكە لەم كاتەدا وا نەماوە كە بەعسی رێكخراو نارێكخراو هەبێ بەڵكو بووە بە نیشتیمان پەروەری بڕوا بوو بەنیشتیمانەكەی و نانیشتیمان پەروەر ... عەرەبی بڕوا بوو بە نیشتیمان و نەتەوەكەو نانیشتیمان پەروەری بڕوانە بوو بەنەتەوەكەی .

سەرۆكی بەرێز وتی : ئێمە گشتمان عراقمان خۆش دەوێ و هەمیشە ئامادەی شەهیدبووینن بۆ داكۆكی كردن لە بیروباوەڕەكانی شۆڕشی تەموز كە كە شورشی ئێوەیەو لە خاكی عراق كە بەشێكە لە نیشتیمانی عەرەب .

هەروەها وتی : من زۆر شادمانم و دەبێ ئەمە بڵێم هەر وەكو پتر لە بۆنەیەك وتومەو پتر لە جارێك ، چونكە رۆژێك لە رۆژان و لە هەموو زروف و سەختی یە جۆر بەجۆرەكاندا وێنەی پرشنگداری ئەم گەلە لەبەردەمم نەشێواوەو هەمیشە بەم گیانە بەرزەیەوە دەیبینم .

گەلەكەمان باش دەزانی چۆن ئیمپریالیزم لەناوبەرێ

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین نیشانی دا كە ئیمپریالیزم هەمیشە هەوڵ ئەدات كە وێنەی گەلی عراق بەجۆرێك كە تیشك پژێن نەبێ نیشان بدات . بەڵام ئەم بەخۆی پێدەكەنێ چونكە ناتوانێ گەلی عراق تەفرە بدات و لە خشتی بەرێ .

سەرۆكی بەرێز دووپاتی كردەوە كە ئەو وەختە بەسەرچوو كە ئیمپریالیزم بەسەر خاكی نزمدا دەكشاو كەس نەیدەبینی و ئەمرۆ وا لێ‌هاتوە كە ئەگەر یەكێك بیەوێ بەدوڵەكەدا بكشێ ئەو هەموو كەس دەیبینێ و دەزانن كە بۆ مژینی خوێنی خەڵك هاتووەو بە دەم و چاوە ناشیرینەكەی دەیناسن و گەلەكەمان باش دەزانێ چۆن لە ناوی دەبات .

ئەركی گەورەمان لەسەرشانە

سەرۆكی بەرێز نیشانیدا كە ئەمرۆ دەوڵەت لە ئیمپریالیزم هەمیشە هەوڵ ئەدات كە وێنەی گەلی گران و دووپاتی كردەوە كە ئەو كاتە بەیەكجاری بەسەر چووكە كرێكار واسیتەی دەكرد كە بە رۆژانەیەكی كەم ئیشی بۆ بدۆزرێتەوەو ئەمەش سەرەتای ئەو رێگا چاكەیە كە رۆڵەكانی گەلی عراقمان پێی شاد دەبن .

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین وتی : ئەركی گەورەمان لەسەر شانەو تا ئێستا بیروباوەڕەكانمان چاوەڕوانمانن بۆ ئەوەی بەسەر نیشتیمانی عەرەبدا تیشك بپژێنن و بۆ ئەوەی بگەنە هەموو هاووڵاتیەكی شەریفی عەرەب كە بیروباوەڕەكانی نەتەوەی عەرەبی خۆش دەوێ و داكۆكی لە شەرەفی دەكات .

سەرۆكی بەرێز دووپاتی كردەوە كە ئێمە ئامادەین هەموو عەرەبێكی شەریف بگرینە باوەش چونكە خاكی عراق هی هەموو عەرەبەو بگرە هی هەموو شەریفێكی جیهانەو ئێمە ئامادەین كە بیخەینە نێو چاومانەوەو با سادات و ئیمپریالیزم تێ بگەن كە ئەگەر رۆژێك میسری یەك لە سەر خاكی كنانە جێگای نەبۆوە ئەوا دەرگای خاكی رافیدەین بۆی لە سەر پشتە .

سەرۆكی بەرێز گوێی لە باسێك گرت كە دەربارەی سروشتی ئەو خزمەتانە بوو كە پێشكەش بە رۆڵەكانی ناوچەكەو گوندەكانی دەوروپشتی دەكرێن و سەرۆكی بەرێز فرمانیدا كە پرۆژەی ئاوی شاری (قورەتو) جێبەجێ بكرێ و چەند ئوتومۆبیلێكی تانكەر تەرخان بكرێ بۆ گەیاندنی ئاو بۆ دانیشتوانی گوندەكانی دەوروپشتی ناحیەكە .

سەرۆكی بەرێز لە كۆتایی سەردانەكەیدا لە شاری قورەتو لە لایەن بەرێز سهیل نجم پارێزگاری دیالەو قایمقامی قەزای خانەقین و خەڵكی ناحیەكەو گوندەكانی دەوروپشتی و ئەندامانی هێزی چەكدارەوە لە ناوچەدا بەڕێكراو بەڵێنیان بۆ فەرماندەكەیان نوێ كردەوە بەردەوام بن لە سەر پاراستنی دەسكەوتەكانی شۆڕش و ڕاونانی ئەوانەی هەوڵ ئەدەن زیان لە خاكی نیشتیمان بدەن . ئەوە شایانی باسە سەرۆكی فەرماندە صدام حسین پێرێ سەری لە چەند ئاواییەكی ناحیەی سعدیە دا لە پارێزگای دیالە . سەرۆكی بەرێز چاوی بەدانیشتوانی ئەم گوندانە كەوت و گوێی لە پێداویستی و داواكاری یەكانی ژیان و زروفی كۆمەڵایەتی و گوزەران و سروشتی كارەكانیان گرت .

سەرۆكی فەرماندە فرمانیدا كە گوندێكی هاوپەرخی ٢٠٠ ماڵیی بۆ دانیشتوانی گوندەكان دروست بكرێ و خزمەتی تەندروستی و كۆمەڵایەتی تری پێویستی تێدابێ .

هەروەها سەرۆكی بەرێز سەری لە دوو قوتابخانەی سەرەتایی دا كە لە كۆمەڵە خێوەتێك پێك هاتوون وەك پۆل و بەڕێوەبردن و لە ناوچەی رۆژئاوان لە نزیك ئاوبەستی (حمرین) لە پارێزگای دیالە .

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین لە كاتی چاوكەوتنی بە بەڕێوەبەرێتی هەردوو قوتابخانەكە دووپاتی كردەوە كە سەركردایەتی حزب و شورش جیاوازی لە نێوان هاووڵاتیەك و یەكێكی تردا ناكات تەنیا بەرادەی ئەو كارە نەبێ لەگەڵ ئەو كۆششەی بۆ خزمەتی گشت گەل و وەدیهێنانی پێشكەوتنی ئەیكات .

وڵاتەكەمان بەشان و بازوی رۆڵەكانی دادەمەزرێ

سەرۆكی بەرێز وتی ، وڵاتەكەمان بە شان و بازوی رۆڵەكانی دادەمەزرێ و ئەمەش ئەركی سەرشانمانەو پێویستە لە پێناوی ئەمەدا قوربانی بدەین بۆ خزمەت كردنی گەل و جەماوەری نەتەوەی عەرەب .

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین فرمانیدا كە دوو قوتابخانەی سەرەتایی دروست بكرێن لە جیاتی ئەو دوو قوتابخانەیەی كە ئێستاكە هەن بەو مەرجەی كە لە سەرەتای ساڵی خوێندنی ئایندەدا تەواو ببن و خانوو بۆ مامۆستا پیاو ئافرەتەكانی قوتابخانەكە دروست بكرێن .

سەرۆكی بەرێز لە گەڵ چەند كارگەرێكی پرۆژەی ئاوبەستی (حمرین) بەیەك گەیشت و گوێی لە گیروگرفت و سروشتی ئیش و كارو ژیانی كۆمەڵایەتیان گرت .

سەرۆكی فەرماندە لە دیدەنی یەكدا لە گوندێكی نزیك ئاوبەستی حمریندا بۆ بەرێز سهیل نجم پارێزگاری دیالەی دووپات كردەوە كە پێویستە بە خێرایی خانوبەرەی دانیشتوانی ئەم گوندانە تەواو بكرێن و خزمەتە جۆربەجۆرەكان بۆ ئەم گوندانەو ئاواییەكانی تر دابین بكرێن .

ئەوی شایانی باسە سەرۆكی بەرێز سەری لە كۆمەڵە گوندێك دا كە دانیشتوانیان بەهۆی تەواو بوونی پرۆژەی ئاوبەستی (حمرین)ەوە زیانیان پێ گەیشتوەو ئەم پرۆژەیە یەكێكە لە گەورەترین پرۆژەكانی ئاو دێریی لەوڵاتدا .

ئا. د. ع

Institut kurde de Paris

پاشماوەی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کۆنگرەی نەتەوەیی میللی

وەك دۆست داواکراون کە چەك بدەن بە عـــەرەب و پێویستە عەرەب ئەگەر سۆڤیەت داوای کرد لە جیاتی ئەوان شەڕ بکات ڕەتی بکەنەوە .

لە وانەیە هەندێك لە ئێوە بڵێن ئەم بیرانە شتێکن لە بیری دواکەوتویی .. بەڵام ئێمە بڕوامان بەم شتەیە کەوتمان .. ئیمە بە برایانی عەرەب وەزیران کـــاری عەرەبمان وت .. پێمان وتن : ئەم قسەیە لە بەر دەم ئێوەدا دووپات دەکەمەوە .. ئێمە ئامادەینو حازریـــن و تواناکانمان تەرخان کردوە تەنانەت ئەگەر واشـــس پێویست بکات کە ئەستۆی خۆمان بکەینە بردەباز بـــۆ پێی عەرەب بۆ پەڕینەوە بۆ قەراخی ئاشتیو هیـــچ سڵ دمە ناکەینەوە .. بەڵام بێگانە بە سەردا تێپەڕێ نەء ڕازی نین نەك تەنیا پێ لە نینۆکێکمان نێ بگرە ڕازی ئین پێ لە نینۆکی هیچ عەرەبیك بنێ شیوەو ڕەنگـــی

پابەندی وشەی ئابڕوین

برانە بەم بۆچوونە بیروباوەڕەکانی ڕاگەیاندنەکـە دانراوە هەندێ برایان لە بەربەرەکانی کاران لە هەرێمێکی عەرەب سەرزەنشتمان دەکەنو دەڵێن ئێوە یارمەتـــی فلانە حاکم (س) ئەدەن کە ئێمە لە دژی تێدەکۆشینو ئێوە یارمەتی ئەدەن تا ئەو ڕادەیەی دەتانەوێ پشتـــی دەگرن لە کاتێکدا کە پێویـستە بروخێ .

پیمان وتن ئێمە یارمەتی حاکمەکە نادەین .. ئێمە ئاواتمان وایە کە سەبنی ڕێژیمەکەی بروخێ ئەمەش نهێنی نییە واتە ئێمە نەك هەر وەك کاربەدەست مافی ئەوەمان هەیە هەروەها ئاوانی جەماوەرمان هەیە ئاواتی خەباتگێرەکانمان هەیە . ئێمە تا ئیستاش بەم ڕێگایـە ئاوات دەخوازین و بە پێی ئەم ڕێبازە ڕەفتار دەکەین بەڵام ئێمە بە هۆی پابەند بڕون بە وشەی ئابڕووەوە کـــە لە کونگرەی بەرزی بەغدا بەڵێنمان داوە ئەم یارمەتییە پێشکەش دەکەین ، یارمەتی دەدەین بۆ ئەوەی ڕێگـــا بگرین لە بە دواکەوتنی هەنگاوەکانی سادات یاخـــود ئەوەی زروفەکەی لەم مەیدانەدا دوور نیە بیخزێنێتـــە ئەم چاڵەپڕ مەترسییەوە .

مێژو : -
سادات خاینە
بە لەعنەت بێ

تەنیا ئەمەیەو . ئێمە دەزانین کە ئەم ڕێژیم هەندێ لەو پارەیەمان دەکات بە پیلان دژی هەرێمـــــــی عیراقو لە گەڵ ئەمەدا دەنگ ناکەین ... واتە لـــەم جێگایەوە پێی دەڵێین با پیلان بگێرێو گوێ نەداتـــێ با چەندی لە تواناو لە باردا هەیە بیکات چونکە ناتوانـی شورش لەق کاتو پارە فەرج کردن ناتوانی شۆڕشـــس لەق بکاتو چڵکاوخۆر بەرێ گرتنیش ناتوانن شۆڕش لەق بکەنو ڕێوشوێنی تەکنیکی یاریکربنو غـــەدر ناتوانن شۆرشەکان بروخێنن ، ئەوی ئەتوانێ حاکـــمو ڕێژیمەکان لابەرێ گەلانن کە شۆرش بەرپا دەکەن ... کاتێك ڕەت دەکاتەوە کاتێك دەکاتـــە حالـەتـــی جیابوونەوە لە نێوان ئەوانو حاکمـــەکـــە . . . هەندێ حاکمی عەرەب ڕێوشوێنی تـەکنیکـــــیو یاریکردنیان بۆ دوا ڕادە بەکار دەهێنا بەڵام هەندێکیان کەوتو هەندێکی تریان .. من وای بۆ دەچم کە هـــەر دەکەون .. واتە مەسەلەی ڕوفان .. مەسەلەی ئەوەی تەنانەت صدام حسین لە سولتە نەمێنێ ... ئەمـــە گرنگ نییە ... لەوانە صدام حسین ساڵێـك دووانو دەوپێنج .... ئەمە مەسەلەکە نییە بەڵام ڕوخـــان حالەتێکی لێك دابڕانە لە نێران کاربەدەستو گـــەل . کاتێك هەر حاکمێك دەگاتە ئەم حاڵەتە ئەوا کۆتایـــی دێت واتە مەسەلەکە مەسەلەی کاتە .. پێوەبوونـــی ڕاستەقینە ئەمەیە ... پێوەبوون داگیرکران لە لایـەن بێگانەوە نییە بە ڕێوشوێنی دەولەتی گـەورە یاخود بە ڕێوشوێنی دەولەتی ئەدنجی ... پێوەبوونـــی ڕاستەقینەی حاکم ، پێوەبوونی مێژوویی مەبدەئـــی حاڵەتی لێك دابڕانە لە نێوان ئەوو گەلەکەی . سادات

بێ گومان ویستی بە ڕێوشوێنی هونەریو ڕاگەیاندن یاری بکات و ڕاگەیاندنی ڕۆژئاواو تەنانەت هەنـــدێ دەزگای گومانلێکراون ڕائەیاندن کە لە نیشتیمانـــی عەرەبدا دەردەچن یارمەتییاندا و ویستی هەنـــدێ نێوەندی گەلەکەمان لە میسر تەفرە بدات هەوڵیدا وای بخاتە مێشکەوە کە گوایە ڕزگاربوونی گەلی میسر لـــە مەدایەو ئەو سی ساڵ لە جیاتی عـــەرەب شـــەڕی کردووە .. بەم جۆرە شتەکان نیشان ئەداتو ئیستا پێویستە لە سەر عەرەب کە لە جیاتی خۆیان شەڕ بکەن بە بێ گەلی میسر هەر وەك گەلی میسر بە شێکـــی بازرگانی ئەم حاکمە یان ئەوی تریان بێ ، ئەڵێم توانی کار لە هەندێ نێوەندی گەلەکەمان بکات لە میـــسر بەڵام ێوە دەبینەو لە مەولاس دەبینـــن ڕۆژ بە ڕۆژ سادات نەك تەنیا لە نیشتیمانی عەرەب بەڵکو لە نێـــو میسرو لە نێوەندەکانی گەلی عەرەبدا لە میـســـــر دەخلیسکێتە ناو پێوەبوونی مەبدەئی مێژوویەوە لـــە لایەنی کردەکییەوە . لە مەولا دەبینن کە ڕۆژێك چۆن خۆی دەبینێتەوە کە وەك شای ئێرانی بە سەر هاتووەو بە هەر حاڵو بە بێ گوێرانە هیچ ئەنجامێکی کردەکـــی مێژوو لە مەولا لە نیشتیمانی عەرەبو لە میـــسر لـە مەو بەولاوەی پێ نالێ کە . خاینەو هەموو لەعنەتێکـی لێ بێ .

ئەوی بە ویژدانی نابینێ دەسەڵات تەفرەی دەدا

برانە هیوادارم کە کۆششەکانتان بە بەر بــێ و سەرکەوتووبیو ئاواتەخوازم کە هەر یەکێك لە ئێوەو هەموو هاووڵاتییەکی شەریفی عەرەب لە نیشتیمانـــی عەرەبو لە دەرەوەی نیشـتمانی عەرەبدا سەربەرز بنو لەو ڕێگایەدا سەرکەون کە هەڵیان بژاردووەو تەنیـــا ئەو ڕێگایە بەدەر کە زیان بە نەتـــەوەی عەرەبـــی دەگەیەنێ .

وە لە بەر ئەوەی کە ئیستا سەرۆکی دەوڵەتـی عیراقم پێ دەوترێ . ئەو شتەی دەمەوێ بیڵێـــم ، پشتیوان بە خوا ئەو بیروباوەڕانەمان لە بیر ناچێتـــەوە کە باسمان کردن ڕاستە دەسەڵات لەعینە ... بزانـن کە لە دەسەڵات چەپەڵترو بە لەعنەتتر نییە کاتێك کە لە خزمەتی گەلدا نابێ ، هەندێ کەس تەفرە ئـــەداتو تەفرەی داوە ئەو دیوارە دەبینن چەند ئەستورە بـەڵام دیواری کۆشکی کۆماریی کە منی لێم سێ ئەوەنـــد ئەستورە ئەوی بە ویژدانی نابینێ دەسەڵات تەفـــرەی ئەدات ، بەڵام هەمیشە وێنەکەتان لە بەر دەمـــان دادەنێین ، وێنەی گەلە جوامێرەکەی عەرەبمان لـــە هەموو جێگایەك لە بەردەممان دادەنێین .

هەست بە دەست ڕۆیشتن دەکەین

وێنەی گەلە جوامێرەکەمان لە عیراق کە هەموو ڕۆژی دەیبینین لە بەر دەمی خۆمانـــــی دادەنێینو دەبینین کە چۆن لە گەڵ ئەم پەیڕەویە ئەمەمان لە بیر ناچێو لە خۆمان بایی نابینو هەمیشە هەست بــــە دەستڕۆیشتنی پەیوەندی دار بە گەلو بە بیروباوەڕەوە دەکەین . هەمیشە بڕوامان بە خۆمان دەبێ چونکـــە بڕوامان بە ئێوە هەیەو بڕوامان بە هەموو جوتیارێکـی سادە هەیە لە میسرو لە سودان کە ڕاستەقینەیەکـی گەورە لە مێشکیدا سەر ئەڵێدا چونکە ویژدانـــــی ڕاستەقینەیەکی گەورەیە .

جارێکی تر بەخێرهاتنتان دەکەم بۆ ئـــەوەی لە بەغـــداو بە ناوی هەمـــوو عیراقییەکانـــەوە پێشوازیتان بکەمو بێگومان ئەوان بە پێشـــوازی کردنتان شادمانو داواکارمو هیوادارم کە سەرکەوتوو بنو داوای لێبوردنتان لێدەکەم چونکە ئەبێ بڕۆمو لەوێ پێشوازیتان بکەم .

ئا. د. ع

(پاشماوەی دەقی بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەر کردایەتـــیشۆرش قەرزی بێقازانـج

ڕووپێو	پارەی قەرزەکە		ماوەی قەرزەکە	قستیساڵانە	قستی مانگانە
١٢٠ م٢	٣٠٠٠٠ دینار	٣٠٠٠ دینار	٢٥ ساڵ	١٣٠ر٠٠٥ دینار	١٠ر٨٣٤ دینار
١٤٠ م٢	٣٥٠٠٠ دینار	٣٥٠٠ دینار	٢٥ ساڵ	١٥١ر٦٧٣ دینار	١٢ر٦٤٠ دینار
١٦٠ م٢	٤٠٠٠٠ دینار	٤٠٠٠ دینار	٢٥ ساڵ	١٧٣ر٣٤٠ دینار	١٤ر٤٤٥ دینار

بەناویخوای بەخشـــندەومیهرەبان
ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش
ژمارەی بڕیار ٧٥٦
ڕۆژی بڕیار ١٨-٥-١٩٨٠
بڕیار

بەپێی دەستەڵاتی بڕگـە(ا)ی مادەی چـــلو دووی دەستووریکاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش لـەکۆبوونـەوەی ڕۆژی ١٨-٥-١٩٨٠دا بڕیاری ئەمـــــەی خوارەوەیدا ..

یەکەم - ڕادەی بـــەرزی قەرزەکانی بانقی عیقـــاریبۆ ئەو سوپاییانـــــەی هێشتاکە لە خزمەتکـــردندابەردەوامن بەبێ قازانج بـــەگوێرەی ئەمەی خـــوارەوە دەبن ..

مووچە	پارەی قەرزەکە	ماوەی قەرزەکە
تا (ر٧٠) حەفتا دینار	(ر٦٥٠٠) شەش هەزارو پێنجسەد دینار	(٢٥) بیستو پێنج ساڵ
(ر٧١) حەفتاو یەك دینار بەرەو ژوور	(ر٨٠٠٠) هەشتهەزار دینار	(٢٥) بیستو پێنج ساڵ

دووەم - ڕادەی بـــەرزی قەرزانەی لە لایەن بانقـــی عیقارییەوە دراون بـــــۆ خانووبەرەی - تەواو نەکراوو داواکردنانەی لە پاش ١-١-١٩٧٨ ڕێکخراون ، تا ئەو سنوورەی لەم بڕیـــارەدا دەستنیشان کراوە زیـــاد دەکرێن بە مەرجێك پـــارەی تەواوکردنی ناتەواوییەکان تێپەڕ نەکات ئەویش بـــە پشکنینێك لە لایەن بانقـــەوە بۆ ئەم مەبەستە ئەنجـــام دەدرێت .

سێهەم - ڕەسیدی ئـــەو قەرزانەو ئەو قەرزانـــەی هاتوونەتە سەریان کە لایـەن بانقی عیقارییەوە بـــــە سووپاییـــیـــەکان دراون دەسڕێنەوە ، ئەوانـــەی هێشتاکە لە خزمەت کردندا بەردەوامن لە کاتــــــــی جێبەجێکردنی ئەم بڕیارەداو ئەو منحەیەی لە یاســـای ژمارە (٤٣)ی چاککـــــراوی ساڵی (١٩٧٩) نایانگرێتـــەوە بە مەرجێك لە پارەی ئـــەو منحەیە تێپەڕ نەکات نـــە یاسای ناوبراودا هاتووە .

چوارەم - ئەم بڕیارە ئەو سوپاییانە دەگرێتەوە کـــە هێشتاکە لە خزمـــەت کردن بەردەوامنو تەواوی قـــەرزی بانقی عیقارییان وەرنەگرتووە لە کاتی جێبەجێکردنی ئـــەم بڕیارەدا .

پێنجەم - دەستەڵاتـــی بەندی (دووەم)ی مـــادەی هەشتی یاسای ژمارە (٤٣)ی ساڵی ١٩٧٩ بەسەر ئەوانـــەی بەندی (دووەم)ی ئـــەم بڕیارە دەیانگرێتەوە جێبەجێ دەکرێت .

شەشەم - وەزارەتـــی دارایی ئەو پارە پێویستانـــە تەرخان دەکات بـــــۆ جێبەجێکردنی بڕگـــەی (سێهەم)ی ئەم بڕیارەو لـــە نێوان ماوەیەکدا ئەو پـــەڕی کۆتایی ساڵی ١٩٨٠ نیـــست بە بانق دەدرێتەوە .

حەوتەم - بانقی عیقـــاری بۆی هەیە ڕێنوێنـــــــیی پێویست بۆ ئاسان کردنـــی جێبەجێکردنی ئەم بڕیـــارە دەربکات .

هەشتەم - بە هیچ دەقێکی تر کار ناکرێت پێچەوانـــەی ئەم بڕیارە بێت .

نۆیەم - ئەم بڕیارە لـــە ڕۆژی (١-٦-١٩٨٠)ەوە کاری پێ دەکرێت .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجوومەنـــی
سەرکردایەتیی شۆڕش

ڕووباك (پاشماوە)

لەساڵی (١٩٦٠) لـــە ساری کەرکوك لەدایك بووە قۆناغی پۆلـــــــی دووەمی بەشی شانـــۆی بەیمانگای هونەرە جوانەکانـە لقی نینوی یەکێکە لـــە ئەکتەرە پرشـــنك دارەکانی پەیمانگا .

دەربارەی خۆیو شانۆی کوردی دەڵێت :

- هونەرم خۆشـــس دەوێت ، ئاواتم تەواوکردنـی خوێندنە تا خەونەکانم لـــە جیهانی شانۆی اکـــوردیدا بەدی بێنم ، هەست بـــە لێپرسینەوەیەکی گـــەورە دەکەم بەرامبەر شانـــۆی کوردی لە دوا ڕۆژا .

ودا ووشە :

شانۆگەلێ مەزنەو جـــێی ڕێزلێنانە .

تەنانەت گسك دانی شانۆ ئەرکێکی پیرۆزە .

کریم عوسمان

سوپاس

بە ناوی خـــۆم بـــراو خوشکەزاکانمەو سوپاســـی ئەو بەرێزانە ئەکەم کـــە بەشداریان کردین لە پرسەی خوشکمدا ، بەتایبەتی خەڵکی چەمچەماڵو دیهاتەکانـــی دەوروبەریو ئەو برایانەی کە لە سلێمانیو کـــەرکـــوكو شوێنەکانی ترەوە هاتن بـــۆ پرسەکە داواکارم لە یـــەزدان ناخۆشیان نەیەتە ڕیگـــەو هەمیشە بە بەختـــیاریو خۆشی بژین .

محمد نوری تۆفیق
سلیمانی ٢٥-٤-١٩٨٠

پێشانگایەك (پاشماوە)

جۆرە بابەتەکانی ژیانـــــی کوردەواری بهێنێو سادەیـان بکاتەوەو بە جۆرێك بیـانکات بە وێنە کە منالان لێی تـــێ بگەنو هەر بە سەیر کـــردن ئیتر پێویســـتی بە ڕوون کردنەوە نەبێتو هەولـــێ ئەوە بێت کە کـەلـــەپوری نەتەوەکەی بە ئەمانەتـــەوە بگەیەنێتە منالەکانمانو هەولێ هێنانی هونەرێکی کـــوردی ڕەسەن بداتو من بەش بـــە حالێ خۆم حەز ئەکەم لـــە تابلۆکانمدا ئاواتی منالانـــی کورد دەربخەم .

● **دەربارەی بەرهەمەکانی هۆمەری هونەرمەند ، مامۆستا نوری ئیسماعیلی هونەرمەنـد کە خۆی بەم لایەنەوە خەریکە لە دەلیلی پێشانگاکـــــەدا نووسیویەتیو ئەڵێ :-**

× ژمارەیەکی کەم لـــە هونەرمەندە کوردەکانـــی وستویانە ڕێگایەکی تایبەتـــی بگرن لە کاری هونەریدا کـــە بزوێنەری هەســـتی منالان بێو خزمەتی ئامانجەکانیـــان بکات ،

هۆمەری هونەرمەند یەکێکە لەو هونەرمەندانە کـــــە ئەیانەوێت ئەو ڕێگە هونەرییە بۆ خۆیان بگرنو لە ســـەری بڕۆن ، گەر بە وردی لـــــە ئیشەکانی ورد ببینەوەو بـــە بە بیرو هەستێکی تایبەتـــی سەیری ئیشە هونەرییەکانـی بکەین ، ئەبینین لە بـــارەی دراشتن (الانشاء التصویری)، جگە لەوەی کە منالەکان بـــە گشتی ڕووبەڕوینو شـــادی خۆشی لە سەر ڕوی گشـت منالەکانە ، ئەمەشیان ڕەنگـە هونەرمەند وای ویستبێـــت مەبەستی تایبەتی تیا بێت بـۆ گشت منالانو دووا ڕۆژییان، هاندانو ڕەخنە گرتـــنو ڕێ پیشاندانی هونەرمەنـــــد ئەکەوێتە سەرشانی هەمووان، کارە هونەرییەکانت لـــــە پێشانگای (جیهانی منالان)دا جێی ڕەزامەندییەو هیـــوای دووا ڕۆژێکی باشـــــەو بەردەوام بە .. زیاتر نزیـك بەرەوە لە هەستو ئامانجـی منالانی کورد) بجۆرە نـــاو ناخی دەروونیانەوە بۆ ئەوەی دارشتنت پتەو تر بێت .

● ئێمەش لە کۆتایـــیدا ئەڵێین خۆزگا کۆمەلـــێ هونەرمەندی شارەزای ئـــەم دنیای هونەرە (دنیای هونەری منالان) چالاکانە ئەهاتنـــە مەیدانو بناغەیەکی پتەویـــان بۆ ئەم لایەنە گەورەی ژیانـی جگەر گۆشەکانمان دائەنـــاو ئەمجارەش هیـــــــوای سەرکەوتنی زیاتر بـــــۆ هونەرمەند کاکە هۆمـــــەر ئەخوازین .

کۆڕێك (پاشماوە)

شایانـــی باسە ئـــەم لێکۆڵینەوەی کـــاك احمـــد سالار بەشێکی تر بو لـــەو نوسینەی کە لە کۆمەڵـــەی ڕۆشنبیری کوردی بەغـــدا بەشێکی بەناونیشانـــــی هونەری دراماوە پێشکەشـس کردو نیاز وایە بەم زوانـــە بیخاتە ژێر چاپـــەوە بەناونیشانی دەروازەی دراما.

دوا جار لەلایەن ئامادە بوانەوە باری سەرنـــج دەربارەی لێکۆڵینـــەوەکـــە خرایە ڕوو .

شاعیری ڕەش (پاشماوە)

«١٠»ی حوزەیرانی ساڵـــی ١٩٧٦ .

ئەمڕۆ بڕیارم داوە تەنهـــا یەك ووشە بنووسم :

« یەك ووشە » ..
« یەك ووشە » ..
« یەك ووشە » ..

کێتان توانای ئـــــەوەی هەیە یارمەتی نووسینی ئـــەم ووشەیەم لە گەڵدا بدات ؟

« من چاوە ڕوانتانم !!»
« ئەمە جواشیم ڕافلن »ە
« ئەمە خواروی ئەفریقای ئەیەك گرتوە ..

نووسینێکـــــی زۆر ، بەرەنگێکی سپی لەســـەر دیواری گۆڕستانەکان ..
بەڵام منالەکانی ئێرە وەکو گیای بەهار نما دەکـــەنو دەگەشێنەوە .

بەدەسکاریەوە لە ژمـــارە (٢٦١) ی گۆڤاری (الاذاعـە والتلفزیون) وە وەرگیراوە.

پارچە شیعری (پاشماوە)

کە خاڵی بێ دڵی عاشق لە
بادەو حوبی مەعشووقی
بە خۆراییت نەوێ چاکە ،
وەکو شووشەی شکاو وایە
مەبە تالیب بە زولفەینی بە
میثلی شکلی لا وایە
ئەگەر لەو لایە خۆت لادەی
، لە لام تەحقیقە ئەو لایە
نیقابی ئاستانەی مورشیدی
ئەرشد عەلی (!)
لەوێ ڕۆحت فیداکە تۆ نە
جاتت هەر لەوێدایە (١٠)

یان دەڵێت :

(سراج‌الدین) بە نووری حەق
بە هەر شەخسێ بەهای دابێ
بە شەمسی ڕووی (حسام
الدین) وەفا کا بێ (زیا) نابێ
بەسەر خاکی وجوودی تالیبا
ن ئەکسیری ئیلتافات
مسی قەلبی قەلبی خالیـس
ئەکا گەر عەکسی تێدابێ(١١)

هەروەها دەڵێت :

دەمێکە هەر وەکو بولبول لە
سەر چڵ سەرچڵی ، شێتی
زەمانێکیش وەرە سەیری نە
مامی باغی عوسمانی (١٢)

لە جێگەیەکی کەدا دەڵێت :

(حەریق !) کافیەن پەی

دیاو دینم
سەگی ئاستانەی شـــای
(شمس‌الدین)م (١٣)

جا کاتێك دوای ئـــەم شارەزابوونە لە بیرو ڕێبازی هـــەردوو شـــاعیرو دوای سەرنجدانی پارچەی (هێندە بێزاری کە ..) کە شاعیـــر تیایدا دەڵێت :

(طاقی میحرابی بڕۆت جێی
نازە ، کوا ئەهلی نیاز ؟
صۆفی نەیزانی، کەچی هێند
(کەر !) بو خۆی گێرایەوە

*** *** ***

ئەگلو شوربێکی ظەریفم کرد
لە نێو باخی خەیاڵ
خۆزگە مەردێکی ڕەشید بۆ
شێخ بیخوێندایەوە (١٤)

بەم شێوە هێرشـــس دەباتە سەر صۆفیی دۆستو خۆشەویستی (حەریـــق)و دژو دوژمنـــی نالـــی ..

دەزانین کە تای تەرازو بـــە لای (نالی)دا سلاو دەداتەوەو، ئەم پارچە شیعرە زیاتـــر بۆ ئەوە دەگونجێت شیعری (نالی) بێت نەك (حەریق) .

زیاد لەمانەیش ئـــەم پارچە شیعرە نازانـــاوی حەریقی تێدا نیە ، ئـــەم کارەیش لە دیوانی حەریقدا زۆر نیە .

دەمێنێتەوە وتارو ڕاکەی مامۆستا هێمن ، بەلـــێ هێمن ئەو موناسەبەی بـــۆ شیعرەکان وتوەو دوایشـــس ناوی ڕەشید ـ کە لـــە پارچە شیعرەکەدا هـــیە ـ هەندێك لەگەڵ موناسەبەکـە نزیك دەبێتەوە ، بەڵام دووبارە شێخی بورهان کە شێخـــی طەریقەت بێتو،ڕەنگە شێخی طەریقەی نەقشنی بوبێـــت ، ۆچن حەریق دێت لـــــە نامەیەکدا کە بۆ شێخـــەی دنێرێتو بیشیەوێ ئـــەو دۆستی بکاتـــەوەو لـــە تاوانی خۆش بێت .. صۆفی بە گێل داناوەو لە فـــامو زانستی دەشواتـــەوەو ، دراییش گاڵتە بە شێخ دەکاتو دەڵێت : خۆزگە مەردێکـــی ڕەشید ئەو کەیفو ڕابواردنەی باخی خەیاڵی بۆ شـــێخ بگێڕایەتەوە ؟!

زیاد لەمانەیش سەرەتـــای پارچە شیعرەکـــە هیچ وا ـ پێناچێت کە بۆ شێخێکـــی وەك شێخی بورهان بـــــە دەسەڵات نووسرابێـــت . شێخێکی وا بە (برۆ!)یـــەك حەریق وەدەرنێتو ئیتر ئەو حەریقە نانی بە ئاوی نەگاتو لە هیچ شوێنێك ئۆقـــــرە نەگرێتو نەگیرسێتەوە . . چۆن بۆ ئەو شێخـــــە دەنووسێت ـ بە هیوای ئەوەی حارێکی کە ڕێگەی بـــدات بچێتەوە ڕیزی موریدانـــــی خـــــانـــەقـــا ـ :

(هێندە بێـــزاری کـــە
زانیومە بە زاری نایەوە !)

چونکە ئەمە لە قسەو خواستی بەکێك ئەچێت کە بـــۆ هاوەڵێ یان دۆستێکـــــی - کە لێی زیز بووبـــێ - بنووسێو دڵی بداتـــەوە بیهێنێتەوە ، ئەمە لە نامەی کەسێك ناچێت کە بـــۆ گەورەیەکی خۆی بنووســـێو داوای لێبوردنو پۆشینـــی تاوانی لێ بکات .

خۆ ئەگەر بیشنـڵێین : حەریق لەسەر زمانی شـێخ ئەو شیعرانەی گوتوە ئەمەیش هەر جۆرو گونجاو نیـــە ، چونکە حەریق دەسەوسانو دەسەباچـــەو داماوەو چـــاوەڕوانـــــــی ئیشارەیەکی شێخە ، ئیتر نابەوێ شێخ پێی بڵێـــت : (بێزاری)و (بەزاری نایەوە)و (دوور لە باڵاکەت سەرینـــی نائومێدیم نایەوە !) بەڵکـــو هەر شێخ بفـــەرموێـــت : بابێتەوە . ئەم بەســـــەر دێتەوە نەك بە پێ !

ئەنجام : من گومانم بـــۆ ئەوە دەچێت ئەو پارچـــــە شیعرە شیعری نالی بێـــتو بە هەڵە کەوتبێتە نـــــاو دیوانی حەریق . ئەگەر وایش نەبێو شیعری حەریق بێـــت ئەوە لە نالی وەرگـــرتـــوەو کەمێ دەسکاری کردوون .

بەهەرحاڵ من ئـــــــەم سەرنجانە بێش چاو دەخەم، هیوای ئەوەم نەبڕیوە لەمەولا بەڵگەی ڕوونتر دەسکەوێتو باسەکە باش ڕوونبێتەوە . جا ئەگەر دەسخەتی تـــەواوی شیعری بەکێکیان بـــــــان دەردووکیان سەرهەلبدات ئەوە گەلێ چاکتر پـــــەردە ڕانەماڵێو گومان لائـــەبات .

لەبەر پارچە شیعرەکـــــە لە دیوانەکانی ئەم دوایـــــەی نالیدا چاپ نەکراوەتەوە بـــە گوێرەی چاپی ســـــنەو دەسخەتەکەی (قزلجی) لێرەدا بێشکەشی دەکەم :

هێندە بێزاری کە زانیومـــە
بە زاری نایەوە
- دوور لە باڵاکـــــــەت
سەرینی نائومێدیم نایەوە
بولبولێکی خۆشنەوا بووم
بۆ نەوای دەوری گوڵـــت
کێ وەکو هودهود حیکایاتی
سەبای گێڕایەوە(٥)؟
جێی نەظەر بوو حاشیەی
زولفت لەسەر ئایاتی ڕووت
زۆر موطالام کرد وەکو دەو
ڕو تەسەلسول مایەوە
طاقی میحرابی بڕۆت جێی
نازە ، کوا ئەهلی نیاز ؟(١٦)
شەمعی خووبان پرتەوێکی
شەمعی ڕووی تۆ لـــێی(١٧)
کەوت
هێند حەیاو شەرمی بە خۆ
بدا هات بە جارێ توایەوە
ئەگلو شوربێکی ظەریفم
کرد لە ناو باغی (١٨) خەیاڵ
خۆزگە مەردێکی ڕەشید بۆ
شێخ بیخوێندایەوە (١٩)
بۆ پیاڵەی مەیلی (لەیلێ)
قەلبی (مەجنوون)قالبە
شۆڕشی (شیرین) لـــە
(کۆهکەن) فامایەوە

پەراوێزەکان :

١ - بڕوانـــە : دوکتـــۆر مارف خەزنەدار ، چەنـــد پەراوێزێکی دیوانی نالـــی ، گۆڤاری ڕۆژی کوردستان ، ژمارە : ٣٤ ، ١٩٧٥ - ١٩٧٦ ل : ٤١ .

٢ - بڕوانە : محەمـــەد عەلی قەرەداغی ، نالی بـــۆ شیعری وا نالێ ، گۆڤـــاری ڕۆشنبیری نوێ ، ژمـــارە : ٥٠ ، ساڵی ١٩٧٦ .

٣ - بڕوانە : هێمـــن ، وەڵامێکی دۆستانە ، هاوکاری ، ژمارە : ٢٥٧، ٧-٣-١٩٧٥.

٤ - بڕوانـــە : مـــەلا عبدالکریمی مدرس و فاتـــح عبدالکریم ، محەمـــدی مـەلا کەریم ، دیوانـــی نالـــی ، چاپخانەی کۆڕی زانیـــاری کورد ، بەغدا ، ١٩٧٦ . ل : ٥٥٦ .

ماویەتی

Institut Kurde de Paris

شانۆی
هه‌بوو نه‌بوو له‌ هه‌ولێر

○ شێرزاد عبدالرحمن ○

له‌ یه‌کێ له‌ ئێواره‌کانی میهره‌جانی یه‌که‌میی رۆشنبیری کوردی ، شانۆییه‌کی نوێ به‌ناوونیشانی « هه‌بو ، نه‌بو » له‌ نووسینی قاسم محمدو وه‌رگێرانی عومه‌ر شێخه‌للاو ده‌رهێنانی صباح عبدالرحمن پێش که‌ش کرا .

ئه‌م شانۆگه‌رییه‌ نۆبه‌ره‌ی یه‌که‌می تیپی نواندنی ده‌ولێره‌ که‌ له‌م دواییه‌ ده‌زگای سینه‌ماو شانۆ پێکی هێناوه‌و له‌م تیپه‌ توانی ده‌هێنانێك پێش که‌ش به‌ شانۆی کوردی بکات ، ئه‌م ده‌هێنانه‌شی دباره‌ له‌ئه‌نجامی هه‌ڵاکی به‌رده‌وامی برا هونه‌رمه‌نده‌کانی ئه‌م تیپه‌یه‌ .

ناوه‌رۆکی راسته‌قینه‌ی شانۆگه‌ریه‌که‌ ، هه‌ر وه‌کو هونه‌رمه‌ند صباح عبدالرحمن ده‌رهێنه‌ر ده‌ڵێ « بنیادنانی درامی ئه‌م شانۆگه‌رییه‌دا له‌سه‌ر کۆمه‌ڵه‌ چیرۆکێکی میللی کورده‌واریمان وه‌ستاوه‌ که‌ هه‌ر یه‌که‌ پڕن له‌ په‌ندی پێشینان و قسه‌ی نه‌سته‌ق و ئه‌وانه‌ش بونه‌ته‌ بیروباوه‌ڕی شانۆگه‌رییه‌که‌و بیره‌ بنچینه‌یه‌که‌ی هه‌موو رووداوه‌کان له‌ ده‌وروبه‌ریان ده‌سووڕێنه‌وه‌و وورده‌ ماناکان به‌یه‌که‌وه‌ ده‌به‌ستێته‌وه‌ » .

ئێمه‌ قسه‌ له‌ ناوه‌رۆکی شانۆگه‌ری – هه‌بو نه‌بو – ناکه‌ین ، به‌ڵام ئایا ئه‌م شانۆگه‌رییه‌ توانی شتێك پێش که‌ش به‌ شانۆی کوردی بکات ؟ . بێ گومان ئه‌و سه‌رکه‌وتنه‌ زمانی وه‌رگێڕان و چ له‌ رووی به‌هێزی له‌ ده‌رهێنانیدا ره‌نگه‌ بتوانێ وه‌ڵامی پرسیاره‌که‌ بداته‌وه‌ .

له‌ لایه‌کی تره‌وه‌ ، ئه‌و چوار خوشکه‌ خوێن گه‌رمه‌ی که‌ له‌ شانۆگه‌رییه‌که‌دا ده‌رکه‌وتن ، هیوایه‌کی گه‌وره‌ن بۆ شڵه‌قاندنی کۆمی بێ ده‌نگیی ئافره‌تی کورد له‌ شاره‌که‌دا به‌رامبه‌ر به‌ شانۆو نزیك بوونه‌وه‌ی له‌ ته‌خته‌ی شانۆو ترس شکاندنی له‌ کۆمه‌ڵ چه‌پکێ نێرگز بۆ میهره‌جانی رۆشنبیری و یه‌کێکی تر بۆ هونه‌رمه‌نده‌ خوێن گه‌رمه‌کانی ئاشقی شانۆی کوردی .

رووناك عبدالمجیدو شانۆی رووناك

کریم عثمان

ژیان بریتییه‌ له‌ کۆمه‌ڵێ سانی جۆراو جۆر له‌ خۆشی و شادی و ناخۆشی و کنوپڕی و کارکردن .

شانۆ ئه‌و جیهانه‌ فراوانه‌مه‌زنه‌یه‌که‌ هه‌موو ئازارو په‌ژاره‌و خۆشی و ناخۆشی مرۆڤی گه‌وره‌ره‌ی تێدا کۆ ده‌بێته‌وه‌و پوخته‌ی فه‌سه‌له‌ سه‌ره‌کییه‌کانی ده‌بێژێته‌وه‌ زله‌ ساکارێکی هونه‌ری پڕ له‌هه‌ڵچوون و خامۆشی ، بێشکه‌شی مرۆڤی ده‌کات .

هونه‌رمه‌ند به‌رێکه‌وت دروست نابێت ، به‌ڵکو هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای بوونییه‌وه‌ تروسکاییه‌کی شارراوه‌ هه‌یه‌و له‌گه‌ڵ په‌ره‌سه‌ندنی ته‌مه‌نیدا په‌رده‌ستێنێ ، به‌ڵام ئه‌م تروسکاییه‌ پێویستی به‌ جوڵێنه‌رێك یان په‌روه‌ ده‌که‌رێك هه‌یه‌ تا به‌شێوه‌یه‌کی رێك وپێك کار بکات له‌م رووه‌وه‌ کیژۆڵه‌یه‌کی قوتابی به‌شی شانۆ ده‌ڵێت :

– له‌ منالێه‌وه‌ حه‌زم به‌ هونه‌ر کردووه‌و ئاشنای شانۆ بووم به‌ڵام ده‌سه‌ڵاتی نه‌واوم بۆ مه‌شخه‌ڵێك له‌ ژیانمدا ، ئه‌گه‌ر چی له‌ جالاکییه‌کانی قوتابخانه‌دا به‌شداریم کردووه‌ به‌ڵام بوونم قوتابی به‌شی شانۆ هه‌ستم به‌لێ پرسینه‌وه‌ کرد زیاتر به‌هۆی هه‌وڵی مامۆستای هونه‌رمه‌ند (محمد المنمی) که‌ یارمه‌تییه‌کی زۆری دام و وای لێ کردم هه‌میشه‌ شانۆم خۆش بوێ ، تا ئێستا

له‌ دوو به‌رهه‌می په‌یمانگادا به‌شداریم کردووه‌ یه‌که‌میان شانۆگه‌ری (الاسیاد) نووسینی (میر الخشاب) دووه‌میان (البدله‌) هه‌ردوو شانۆگه‌رییه‌که‌ له‌ ده‌رهێنانی مامۆستا محمد المنمی بوون و له‌ به‌غداو نینه‌وی پێشکه‌شکران .

ئه‌م کیژه‌ی باسی لێ ده‌که‌ین ناری .

– رووناك عبدالمجید ، له‌

بروانه‌ ل : ٧

هه‌رچاره‌ی نووسینێك

له‌نێوان به‌هره‌داری و تاقیکردنه‌وه‌دا

حسین عارف

نکوولی له‌وه‌ ناکرێ که‌ شتێك هه‌یه‌ پێی ده‌وترێ به‌هره‌و له‌ هه‌ر کوڕو مه‌یدانێکی چست و چالاکیی ژیانیشدا ، جۆره‌ که‌سانێك هه‌ن که‌ پێیان ده‌وترێ به‌هره‌دار . به‌ڵام ئایا به‌هره‌ چییه‌و مرۆڤی به‌هره‌دار له‌ کوێوه‌ی دێنێ و ئینجا په‌یوه‌ندیی ئه‌م به‌هره‌و به‌هره‌دارییه‌ به‌ تاقیکردنه‌وه‌وه‌ چییه‌و چ راده‌یه‌که‌ ؟ ! بێگومان ئه‌م باسه‌ باسێکی سه‌خت و ئاڵۆزه‌و ئه‌گه‌ر نیاز له‌ چوونه‌ بنج و بناوانییه‌وه‌ بێ و وردی باسی لێوه‌ بکرێ ، ئه‌وا مه‌گه‌ر به‌لێکۆڵینه‌وه‌یه‌کی دوورودرێژ بتوانرێ به‌ ئه‌نجام بگه‌یه‌نرێ . بۆیه‌ من لێره‌دا ته‌نیا هه‌روا به‌سه‌ر پێیه‌وه‌و وه‌ك بیرێکی راگوزاری لێ ده‌دوێم و بیرورای خۆمی ده‌رباره‌ ده‌رده‌بڕم .

ئایا به‌هره‌ چییه‌ ؟! .. له‌ وه‌رامدا ده‌ڵێم : به‌رای من به‌هره‌ بریتییه‌ له‌ ئاماده‌بوونێکی خۆڕسکیی سه‌ره‌تایی له‌ لای مرۆڤێك بۆ وه‌ده‌س هێنانی شێوه‌ سه‌رکه‌وتنێکی تایبه‌تی له‌ کۆڕێك له‌ کۆڕه‌کانی چست و چالاکیی ژیاندا که‌ له‌ بنچینه‌دا ئه‌نجامی گه‌لێ هۆی مه‌وزووعییه‌و به‌بێ ئه‌وه‌ی ئیراده‌ به‌پێی نه‌خشه‌یه‌ك یا له‌ تێگه‌یشتنه‌وه‌ ده‌وری ئاشکرای له‌ پاڵیاندا نواندبێ ، لای ئه‌و مرۆڤه‌یدا بووه‌ .

جا ئه‌گه‌ر ئه‌م تاریفه‌ بۆ به‌هره‌و بۆچوونێتی په‌یدابوونی راست و به‌جێ بێ ، ئه‌وا ده‌بێ بڵێین که‌ به‌هره‌ نه‌ وه‌حییه‌و نه‌ مه‌سه‌له‌یه‌کیشه‌ که‌ زکماك بێ . به‌ڵکو سیفه‌تێکه‌ ، یا کاروکردارێکه‌ که‌ له‌ دوای له‌ دایك بوونه‌وه‌ ئه‌نجامی ئه‌بێ . . ده‌شێ گه‌لێ هۆی مه‌وزووعیی ئاڵۆزو شاراوه‌ ، لای ئه‌م مرۆڤ یا ئه‌و مرۆڤ و له‌م کۆڕ یا له‌و کۆڕی چست و چالاکیی ژیاندا ، دروست ده‌بێ و ئینجا وه‌ختێك ده‌رفه‌تی نواندن و کارپێکردنی بۆ هه‌ڵده‌که‌وێ (که‌ ده‌شگونجێ ببڕای ببڕ بۆی هه‌ڵنه‌که‌وێ و بۆ دوا ساتی ژیانی له‌ خامۆشی و کپیدا بمێنێته‌وه‌) ، لای ده‌بێته‌ ئاماده‌بوونه‌ خۆڕسکییه‌ سه‌ره‌تاییه‌که‌ .

تا ئێره‌ وه‌ها . دوای ئه‌وه‌ ئینجا ده‌بێ بپرسین ئای ئاخۆ چۆن ئه‌و ئاماده‌ بوونه‌ خۆڕسکییه‌ سه‌ره‌تاییه‌ ، به‌ره‌و ته‌قینه‌وه‌و نه‌ش ونماکردن و خولقاندن و داهێنان رێگا ده‌گرێته‌ به‌رو رووه‌و لوتکه‌ ده‌که‌وێته‌ هه‌نگاونان ؟! وه‌رام لای تاقیکردنه‌وه‌یه‌ . واته‌ خۆ خستنه‌ به‌ر تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی به‌رده‌وام له‌ مه‌یدانه‌ی چست و چالاکیی ژیاندا که‌ به‌هره‌که‌ی تێدا له‌ کایه‌ دایه‌ . به‌ڵام ئایا مه‌به‌ست له‌ تاقیکردنه‌وه‌ چییه‌ ؟ . بۆ وه‌رامی ئه‌م پرسیاره‌ش ده‌ڵێم : به‌رای من تاقیکردنه‌وه‌ کارکردنه‌ به‌به‌هره‌ . کۆششی بێ وچانه‌ بۆ له‌ بڕه‌ندان و راهێنان و به‌رفراوان کردنی مه‌ودای هێزو توانای به‌هره‌ له‌ کۆڕی خولقاندن و داهێناندا . هیچ به‌هره‌یه‌ك به‌بێ کارپێکردنی به‌رده‌وام و کۆششی بێ وچان بۆ به‌ره‌و لوتکه‌ی هێزو توانای خولقاندن و داهێنان بردنی ، به‌ ئه‌نجامی هه‌قیانه‌تی خۆی ناگات و له‌ وزه‌یدا نابێ له‌ سنووری ئاماده‌بوونه‌ خۆڕسکییه‌ سه‌ره‌تاییه‌که‌ بچێ به‌و دیودا ، یا ئه‌گه‌ر بشپه‌ڕێته‌وه‌ قه‌ت له‌ توانایدا نابێ بگاته‌ لوتکه‌ یالێی نزیك ببێته‌وه‌ .

به‌هره‌دارێك ، له‌ پڕێکداو به‌بێ ئاره‌ق رشتنێکی زۆر له‌گه‌ڵ کاروانی تاقیکردنه‌وه‌دا خۆی له‌ لوتکه‌ بدا ، ئه‌مه‌ ده‌شێ و رووداوه‌و رووده‌دا ، به‌ڵام ئه‌مه‌ حاڵه‌تێکی ده‌گمه‌نه‌و مرۆڤی به‌هره‌داری تێگه‌یشتوو ، ئه‌گه‌رچی هه‌قی خۆیه‌تی به‌ ئاواتییه‌وه‌ بێ ، به‌ڵام ده‌بێ پشتی پێ نه‌به‌ستێ و خۆی بۆ خڕ هه‌ڵنه‌دا . لێره‌دا ده‌بێ ئه‌وه‌ش بڵێین که‌ ته‌نانه‌ت حاڵه‌ته‌ ده‌گمه‌نه‌که‌ش ، ئه‌گه‌ر بخرێته‌ به‌ر تیشکی لێکۆڵینه‌وه‌یه‌کی وردو چوونه‌ بنج و بناوانێکی لاسارانه‌وه‌ ، ئه‌وا هه‌ر ده‌گه‌ینه‌وه‌ به‌و ئه‌نجامه‌ی که‌ سه‌باره‌ت به‌په‌یدابوونی به‌هره‌ وتمان . واته‌ له‌م حاڵه‌ته‌دا هۆیه‌کانی دروستبوونی به‌هره‌ له‌ ته‌نیا دروستکردی ئاماده‌بوونه‌ خۆڕسکییه‌ سه‌ره‌تاییه‌که‌ تێپه‌ڕی ده‌که‌ن و ده‌یخه‌نه‌ به‌ر حاڵه‌تی ته‌قینه‌وه‌یه‌کی تۆت و پڕو به‌ ته‌ووژمی ئه‌وتۆ که‌ له‌ لوتکه‌ی داهێنان و خولقاندنی نزیك ده‌که‌نه‌وه‌ ، یا به‌و لوتکه‌یه‌ی ده‌گه‌یه‌نن .

گه‌یشتن به‌ لوتکه‌و له‌ پڕێکا ، واته‌ گه‌یشتن به‌ لوتکه‌ هه‌ر له‌ یه‌که‌م هه‌نگاوناندا ، ئاواتێکه‌ که‌ هه‌موو مرۆڤێك به‌ ئاواتییه‌وه‌ن ، به‌ڵام ئایا ئه‌مه‌ بۆ هه‌موو مرۆڤێك به‌دی دێت ؟! . هه‌رگیز نه‌ ..

که‌وابێ ده‌بێ مرۆڤی به‌هره‌دار له‌ بنچینه‌داو وه‌ك قاعیده‌یه‌کی گشتی ، پشت به‌ تاقیکردنه‌وه‌و به‌ مه‌سه‌له‌ی قاڵبوون له‌ بۆته‌ی تاقیکردنه‌وه‌دا بۆ گه‌یشتن به‌ لوتکه‌ ببه‌ستێ ، نه‌ك به‌ حاڵه‌ته‌ ده‌گمه‌نه‌کان .

من وا له‌ مه‌سه‌له‌ی په‌یوه‌ندیی نێوان به‌هره‌و تاقیکردنه‌وه‌ ده‌گه‌م . دیاره‌ ده‌بێ هه‌بن که‌ به‌ جۆرێکی تر بگه‌ن و حه‌زیش ده‌که‌م بیرورای خۆیانی ده‌رباره‌ ده‌رببڕن .

کۆڕێك بۆ سه‌رهه‌ڵدانی دراما

فریا عبدالله‌ پ. هاوکاری له‌ سلێمانی

ئێواره‌ی چوارشه‌ممه‌ ڕێکه‌وتی ٧-٥-١٩٨٠ به‌رێوه‌به‌رێتی رۆشنبیری جه‌ماوه‌ر له‌ سلێمانی کۆڕێکی فراوانی به‌ناونیشانی سه‌رهه‌ڵدانی دراما بۆ هونه‌رمه‌ند احمد سالار له‌ هۆڵی چالاکی قوتابخانه‌کان سازکرد . که‌ ئه‌م کۆڕه‌ش ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ بۆ چالاکییه‌کانی لیژنه‌ی باڵای ئاهه‌نگه‌کانی رۆژی شانۆی جیهانی که‌ به‌ هاوکاری یه‌کێتی نوسه‌رانی کوردو نه‌قابه‌ی هونه‌رمه‌ندان و به‌سه‌رپه‌رشتی به‌رێوه‌به‌رێتی ناوبراو به‌رێ کرا .

سه‌ره‌تا کاك احمد سالار به‌ده‌ست پێ کردنی باسێکی گرنگی هونه‌رده‌که‌ کۆڕه‌که‌ی ده‌ست پێ کرد له‌گه‌ڵ پێناسکردنی وشه‌ی دراماو گه‌ڕان به‌دوای دۆزینه‌وه‌ی یه‌که‌م بنتمانی شانۆ له‌ جیهاندا بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش ئاوڕ درایه‌وه‌ له‌ شارستانیه‌ته‌ کۆنه‌کانی له‌ پێشیانه‌وه‌ شارستانیه‌تی کۆنی ولاتی مبصر پاشان شارستانه‌تی کۆنی عراق له‌گه‌ڵ به‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی مێژووی کۆنی هیندستان . ئه‌مه‌و ده‌ست نیشان کردنی داروده‌خی ولاتی گریك‌دا . شایانی باسه‌ له‌گه‌ڵ ده‌ست نیشانی کردنی ئه‌و جێگایانه‌ی سه‌ره‌وه‌دا چه‌ند به‌ڵگه‌یه‌کی مێژووی هێنرایه‌وه‌ که‌ دوپاتی بونی هونه‌ری درامای ده‌کرد له‌و شوێنانه‌دا . پاشان هونه‌رمه‌ند به‌ کورتی به‌نجه‌ی بۆ بزوتنه‌وه‌ی درامای کوردی کێشاو ئاوڕ درابه‌وه‌ له‌ کرده‌وه‌ نیمچه‌ درامیه‌کان و که‌ره‌سه‌ سه‌ره‌کییه‌کانی سه‌ر هه‌ڵدانی دراما .

بروانه‌ ل : ٧

له‌ ده‌ره‌وه‌ی سنوور

● چیای به‌فری ده‌ستکرد !

له‌ هه‌ر شارێکی ئه‌وروپادا حه‌ڵك حه‌زیان له‌ یاری خلیسکانه‌ بێ وهاین واز له‌و ئاره‌زوه‌ ناهێنن . وه‌ك له‌م وێنه‌یه‌دا دیاره‌ . خه‌ریکی دروست کردنی چیایه‌کی به‌فری ده‌ستکردن بۆ ئه‌وه‌ی هاوین خلیسکانه‌ی له‌سه‌ر بکه‌ن .

● گۆرانی و موسیقا ●

دیبورا ، کچێکی قژزه‌ردی ده‌نگ خۆشه‌ ، له‌ میامیه‌وه‌ رووه‌ نیویورك که‌وته‌ رێ ، له‌وێ زۆری پێ نه‌چوو ره‌دك گۆرانی بێژیکی ناسراو ناوبانگی ده‌رکرد . ئێستا له‌گه‌ڵ گیتار ژه‌نی ناسراو « شربیس ستین »دا تیپێکی گۆرانیان دروست کردوه‌ که‌ناری « بلوندی »یان لێ ناوه‌.

● گیا له‌ سه‌ر بنجی خۆی ده‌ڕوێ !

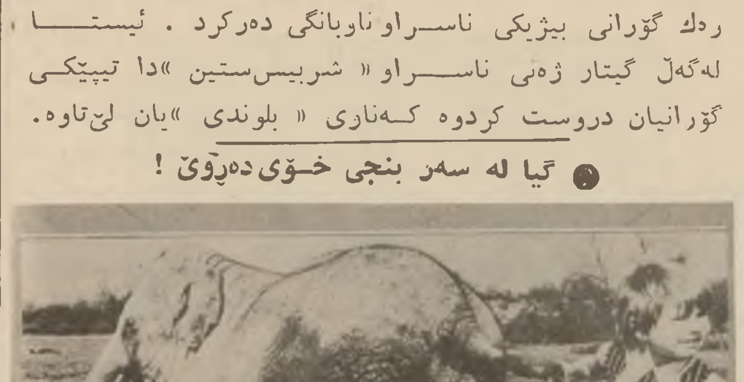

ئه‌م منداڵه‌ ، له‌و فیله‌ گه‌وره‌یه‌ ناترسێ . له‌ کاتێکدا له‌ ساحه‌ی سێرك ، تا ده‌کرێ یاریه‌کانی دوور له‌ خه‌ڵك ده‌بێ نه‌ وه‌ك هه‌ڵچێ و په‌لامار بدات، ئه‌مه‌ت به‌ لاوه‌ سه‌یر نه‌بێ ، منداڵه‌که‌ باوکی مه‌شق چی تایبه‌تی فیله‌که‌یه‌ ...

جیهانی منالان

چیرۆك منالان

ژینۆ چۆن ویستی له‌ دایکی زیره‌ك تربێ

گۆڕینی : به‌کر حسن

دایکی ژینۆ له‌ کار گه‌ڕایه‌وه‌ بۆ ماڵه‌وه‌و ژینۆی به‌لای پاسکیله‌که‌یه‌وه‌ بینی جله‌کانی هه‌مووی دڕاوه‌و تاکێ له‌ قۆنه‌ره‌کانی وون بوره‌ ، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی پاسکیله‌که‌شی شکاوه‌ له‌ تووره‌ییه‌وه‌ قیژاندی به‌سه‌ریداو ووتی :–

– ها ژینۆ چۆن توانیوته‌، ئه‌و پاسکیله‌ بشکێنی ؟

– به‌ خوا دایه‌ خۆی شکاوه‌ .

– ئه‌ی بۆ کراسه‌که‌ت دڕاوه‌ ؟

– خۆی دڕاوه‌ .

– ئه‌ی تاکه‌ پێڵاوه‌که‌ی ترت چی لێ هاتووه‌ ، له‌ کوێ وونت کردوه‌ ؟ .

– به‌خوا خۆی وون بووه‌.

دوایی دایکی ووتی : ئای له‌م کوره‌ ده‌بێ فێر بکرێ .

ژینۆ لێی پرسی :

– چۆن

– زۆر ئاسانه‌ ، ئه‌گه‌ر خۆی شکابێ و خۆی دڕابێ و خۆی وون بووبێ که‌واته‌ ده‌بێ خۆی بزانێ خۆی چاك بکاته‌وه‌ وخۆی بدروێته‌وه‌و خۆی بدۆزێته‌وه‌ .. ده‌باشه‌ ئه‌وا ئێمه‌ له‌ ماڵه‌وه‌ داده‌نیشین بابزانین خۆیان ئه‌مانه‌ ده‌که‌ن . ژینۆ به‌ دبار پاسکیله‌ شکاوه‌که‌یه‌وه‌ دانیشت به‌بێ تاکه‌ پێڵاوه‌که‌ی و له‌ بیرکردنه‌وه‌دا قوڵ بۆوه‌ ، که‌واته‌ ئێستا شتێك هه‌یه‌ که‌ ژینۆ پێوه‌ی خه‌ریکه‌ ئه‌ویش بیرکردنه‌وه‌یه‌.

– ڤیان زامدار –

له‌م رۆژانه‌دا، خوای گه‌وره‌ کچێکی روحسوکی به‌خشیوه‌ته‌ هاوڕێمان کاك محمود زامدار، له‌ژێر سایه‌ی دایك و باوکیا ، وناوی (ڤیان) یان لێناوه‌ .. داوای ته‌مه‌ن درێژی و سه‌ربه‌رزی بۆئه‌خوازین .

● هاوکاری ●

** شیعر بۆ منالان :–

محمد نجم الدین

قوتابی ژیر

منالێکی زوو خۆشم
دایم خۆشی ئه‌نۆشم
. له‌ ماڵ و قووتابخانه‌
تێ ئه‌کۆشم مه‌ردانه‌
له‌ پۆل له‌ کاتی ده‌رسا
هاوار ناکه‌م مامۆستا
رێزی مامۆستام ئه‌گرم
ووته‌ی وا له‌ سه‌رسه‌رم
کاتێ ووتی تۆ هه‌سته‌
بۆی ئه‌خوێنم سه‌د به‌سته‌
به‌سته‌ی پڕ ئامۆژگاری
دوور له‌ ژینی بێزاری
هاوڕێیان وه‌ك من وابن
دڵ پاك و به‌ وه‌فابن .

Institut Kurde de Paris

دەقی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کۆنگرەی نەتەوەیی میللی

برانە بەناوی خۆم و بەناوی گەلەکەتانەوە لەعیراق سڵاوتان لێ دەکەم و سڵاو لە تێکۆشانی هەر یەکێك لەئێوە ئەکەم لە مەڵبەندەکەیەوە بەپێی ئامانجە تایبەیەکانی و بەیەك گرتنەوە پێکەوە لەسەر یەك ئامانج لە خزمەتکردنی نەتەوەی عەرەبدا ... ئێمە ئەو پەڕی بەختەوەرین کە لەگەڵ برایانمان لە نیشتیمانی عەرەبداو لەگەڵ برایانی عەرەب لەم جۆرە بۆنەیەدا بەیەك بگەین لەپێناوی ئەوەدا کە پێکەوە لەرێگایەکی باشتر بگەڕێین بۆ خزمەتکردنی نەتەوەی عەرەب .... ئێمە هەست بەبەختەوەریی راستەقینە دەکەین کە پێتان دەگەین و پێشوازیتان دەکەین و نالێم میوانداریتان دەکەین چونکە ئێوە لە ولاتەکەتانن لە عیراق ... هەروەها هەست بە بەختەوەری دەکەم چونکە هەندێك لەو مامۆستایانەی کە لە قوڵکردنەوەی بیری نەتەوەییمان و لەباری سەرنجی مرۆڤانەماندا و لە خۆش وستنی گەلدا بەشداریان کردووە و ئێستا کە لەنێوان ئێوەدان و هەروەها هەست بەبەختەوەری دەکەم ئەو هۆڵە لایەنی جور بەجۆرو پارتی جیاو یەکێتی و کۆمەڵەی لە هەموو نیشتیمانی عەرەب و لە هەموو عەرەبەوە تێدایە .

پێویستیمان بەکۆششی هەمووان هەیە

پێم خۆش بوو کە گوێم لە موناقەشە گەرمەکەتان بێ کە نیشانەیەکی نالەبار نییە لە هەموو لایەنەکانیدا بەڵکو شتی باشی زۆر تێدایە ... بەڵام لە بەر ئەوەی کاری ترمان هەیە و نانی نیوان لەگەڵ ئێوە دەخوێین و بۆ ئەوەی کاتمان هەبێ و پاڵەپەستۆ نەخەینە سەر بەرنامەکەتان .. داوام کرد رێگام بدرێ قسە بکەم .. بەبێ گوێدان بەو بڕیارانەی کە ئەیاندەن و کە لە هەموو حاڵێکداو بە دڵنیاییەوە سودو قازانجی نەتەوەی عەرەبیان تێدا دەبێ ... پێویستە هەر یەکێك لە ئێمە لەو راستییەوە هەنگاو بنێ کە گەیشتنە راستەقینە . ئەو پێویستی بە کۆششی خەڵکی ترو بیری خەڵکی ترو ئەقڵیەتی خەڵکی ترو ویژدانی خەڵکی تر هەیە .. بەڵام نەك بە رێوشوێنی ئەنجامی کۆ ... لە نێوان ویژدانی خۆی و ویژدانی خەڵکی تر لە براکانی و نەك ئەنجامی کۆی ئەقڵەکان لە نێوان ئەقڵی خۆی و ئەقڵی برا عەرەبەکانی و بگرە ئەنجامی کارتێکردن لە نێوان ئەقڵی خۆی و ئەقڵی خەڵکی ترداو ... ئەنجامی کارتێکردن لە نێوان ویژدانی خۆی و ویژدانی خەڵکی ترو ئەنجامی کارتێکردنە لە نێوان بۆچوونی خۆی و بۆچوونی خەڵکی تر و هەموویان لە پێناوی خزمەتکردنی نەتەوەی عەرەبدا ... ئەگەر لەم گۆشەیەوە هەنگاو دەنێین خۆمان وا دەبینین کە تەنانەت پێویستیمان بە وانەش هەیە کە بە توند بوونەوە قسە دەکەن و ... ئەوانەی لە سەرخۆ قسە دەکەن و ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرتووەو ئەوانەی هەندێ جار سنوری لە یاسا وەزعییەکان تێدەپەڕێنن .

دەمارگیریی بە بڕواو دەمارگیریی بەرچاو تەنگ

هەر یەکێك لەئێمەو لە شوێنی خۆیەوەو .. بۆ هەر حاڵەتە بەپێی زروفی خۆی و بەپێی پێداویستییەکانی و رێگا داراکراوەکانی بووە پێودانگی بنەڕەتی چارەکردنی حاڵەتەکە بەو رێگایانەی کە لە هەموویان کاریگەرترن و لە گەڵ پاراستنی بیروباوەڕەکان بۆ گەیشتن و وەدی هێنانی ئامانجەکانی نەتەوەو مەبەستە جوامێرەکانی .. بە دڵنیاییەوە لە پێناوی ئەوەدا کە هەر یەکێك لە ئێمە لە مەیدانی تێکۆشاندا شەهید بێ پێویستە لە وەوە هەنگاو هەڵگرێ کە ئەو رێگایەی دەیگرێتەبەر و ئەو ئامانجانەی بۆیان تێدەکۆشێ پێویستبەوە دەکەن کە تا رادەی شەهید بوون تێبکۆشێ . بەڵام پێویستە لەسەرمان ئەمە لە وێنەیەکی تر جیابکەینەوە کە قسەکانم بەو دەستت پێکردو کە ئەوەیە : ئێمە هەموومان بە کارتێکردن پێویستیمان بە یەکتری هەیە ... دەمارگیریی بەرچاو تەنگ کارێکی زیدن بەخشە لە هەموو ساتێکدا پێویست بە هەندێك دەمارگیری رەدای بە بڕوا هەیەو ... جیاوازی لە نێوان دەمارگیریی بە بڕواو دەمارگیریی بەرچاو تەنگ هەیە ... ئەو بڕوای ئەوە هەیە کە ئەو رێگایەی هەڵیبژاردوە شایانی شەهید بوونە ... ئەگینا بۆچی هەر یەکێك لە ئێمە رێگای تایبەتی خۆی هەڵنابژێرێ ... بەڵام پێویستە لە سەری لە هەموو حاڵێکدا کە نابێ تا رادەی بەرچاو تەنگیی و تارادەی رەفتار کردن بە دۆخی کردەکی لە سەر ئەو بنەڕەتەی کە هەر خۆی راستە . دەمارگیربێ .

رێگای تایبەتیمان

ئێمە تەنیا لە بۆنەی ئاوادا ئەم قسەیە ناکەین و بگرە بڕوامان پێیەتی و لە زۆر بۆنەی تر وتومانەو ئەمەش لە گەڵ رێگای تایبەتیمان ناکۆك نییە کە بۆ خۆمانمان هەڵبژاردووە کە لەمەوبەرو ئێستاش لەو باوەڕەدایین کە ئەوە ئەهێنێ کە بۆ پێشەوەی بەرین و بۆداکۆکی کردن لەو بیروباوەڕەی کە ئەمانەوێ تا رادەی شەهیدبوون شەڕ بکەین .

بۆچی ئێمە لەو باوەڕە داین کە سوود و قازانجی نەتەوەیی وا پێویست ئەکات کە لە عیراق دەست پێشکەریی بکەین لە راگەیاندنی بەرنامەی کاری هەشت خاڵیەکە کە خستومانەتە بەردەم نەتەوەی عەرەب لەم زروفەدا هەروەك بڕوامان دایە نەتەوەی عەرەب لە ئایندەشدا پێویستی پێی دەبێ .. نەك تەنیا بە هۆی دۆخی ئێستارە بە هەموو بەخشینو ئاڵۆزییەکانیەوە بگرە تا ساڵانی لەمەولاش لە بەرنامەی کاردا پێویستی پێی دەبێ .

دۆخی و تێك ئاڵۆزییەکان مایەی ئەم راگەیاندنە بوون

بەڵام بە دڵنیاییەوە ئەو دۆخانەی کە دەوری نەتەوەی عەرەبیان داوەو ئەو تێك ئاڵۆزییانەی کە لە جیهاندا هەن . بنەڕەتبوون و بونە مایەی ئەوەی لەو باوەڕەدابین کە ئەم پێشنیارە خزمەتی نەتەوەی عەرەب دەکات لە زروفی گرۆلە ئاڵۆزبونەوەدا زۆر دیارە دەردەکەون کە مرۆڤی دڵسۆز وا هەست دەکات کە ئەمانە پێچەدانەی ویژدان و جەوهەری نەتەوەن و هەندێ جار تەنانەت لە رێگای روو لە بەرزیدا ئەم مەسەلەو ئەم جۆرە دیاردانە دەردەکەون چونکە روو لە بەرزیش پێویستی بە کاری زۆرانبازیی هەیە لە نێوان کۆن و نوێدا . کۆن و نوێ نەك بە لێکدانەوەی کلاسیکییانەی کۆن و نوێ بگرە لە نێوان راست و هەڵەدا . لە نێوان راستەقینە کە زۆربەی هێزە روو لە بەرزەکان دەیبینن و لە نێوان ئەو رێوشوێنانەی کە ئەو هێزانەی سود لە دۆخە رەش و ناڵەبارەکان وەردەگرن . دەست بە دابێنیەوە دەگرن ..

شتێکی سەیر نییە برایینە . هەر چەندە نەتەوەی عەرەب ئێستا بە حاڵەتی روو لە بەرزیدا دەڕوا وەك ئێمە بۆی دەچین . کەم لە نیشتیمانی عەرەبدا هەبن جیاوازی لە نێوان بێگانەیەك و بێگانەیەکی تردا بکەن لە سەر رێگای پابەندبووندا ... پابەندبوون پلەی نییە . پلە لە پەیوەندییدا هەیە . پلە لە دۆستایەتییدا هەیە . بەڵام پلە لە پابەندبووندا نییە . ئەوی بە خۆی راپەرموێ پابەندی ئەم بێگانەیە یان ئەوی تریان بێ راریش ئەبێ کە پابەندی هەموو بێگانەکان بێت .

ئەم دیاردەیە لە سەرەتای قۆناخی روو لە بەرزیی نەتەوەی عەرەبدا تۆمار کرا هەروەك لە سەر ئەو ورە بەرداوانە تۆمار کرا کە بەم جۆرە پەیوەندییە رازی بوون و لە پەیوەندییەکی رەواوە لە سێبەری پەیوەندییە نێو دەوڵەتییەکانداو لە زروفی نێودەوڵەتاندا کردویانە بە پەیوەندییەکی پاشکۆیتی کردن لەو هێزانە کە رازی بوون بە رێو شوێنی نۆکەرایەتی کردن لە قۆناخی هەرەسی هێنانی نەتەوەدا لە قۆناخی ئیمپریالیزم بە رۆژئاواوە ببەسترێنەوە ... پێویستە پێتان بڵێم و تکام وایە کە ئەمە بە شکاندنی سنوری رێزو ئەدەب دانەنێن کە پێویستە لە عیراقی ولاتاندا رێزتان بگیرێ .

رانەهاتوین لە پەنادا کار بکەین

ئێمە بڕوامان وایە کە پلە لە پاشکۆیتی کردندا نییە وئێمە لەو باوەڕەداین کە هەر رژێمێك یان هەر بزوتنەوەیەك رازی بێ کە خۆی سەر بەم لایەنەی بێگانە یان ئەوی بێ و من وەك وتم دۆستایەتی لە پەیوەندی جیا دەکەمەوەو ترسناکیی پابەند بوونی سیاسی و رێکخستنی دەستووری و کاری پابەندبوون بە یاساو دەستور واتە بە تێکستی یاساو دەستورییەوە دوو بات دەکەمەوە .. پابەندبوون لە ئەنجامی کردەکیدا وای دادەنێ کە هیچ جیاوازی لە نێوان ئەم وێنەیەو وێنەی ئیمپریالیزمی کۆندا نییەو لەوانەیە ئەم واتایانە بونە مایەی ئەوەی هەندێ برا مەسەلەکە لە مێشکیاندا ئاڵۆز بێ و وای بۆ دەچن کە ئەم بەرنامەی کارەو ئەم راگەیاندنە دژی ئەم لایەنەی نێو دەوڵەتانە یان ئەویان. ئەگەر ئەمە مەبەستمان بوایە ئەوا بەشەرەفەوبێ ترسەوە ئەمانوت و وا رانەهاتوین کە لە تاریکیدا رەفتار بکەین یاخود بە دزییەوە بیڵێین . ئەمە هەرگیز مەبەستی ئێمە نەبووە ..

ئەمەریکا دوژمنی نەتەوەی عەرەبە

لە جیهانی ئەمڕۆدا دوو هێز هەیە لە هێزەکانی نفوزی نێودەوڵەتان لە سەرو هێزێك لەم دوو هێزانە ئەمەریکایەو لە سەرووی هێزەکەی تردوە یەکێتی سۆڤیەتە . ئەمە چەند راستەقینەیەکە لە سیاسەتی نێودەوڵەتاندا . کاتێ ئەم قسەیە دەکەین نامانەوێ خراپە بەرامبەر ئەم لایەنەی نێودەوڵەتان یان ئەوی تریان بکەین .. بەڵام ئەمە راستەقینەیە . راستەقینە وەك خۆی نەك بەو جۆرەی کە ئارەزوو ئەکەین بیهێنینە بەرچاومان . لە گەڵ ئەمەریکادا . هەمووتان دەزانن . کە پەیوەندیی دیپلۆماسیمان لە گەڵ ئەمەریکادا نییە . پەیوەندییەکە پچڕاوە و بە دوژمنی نەتەوەی عەرەب و بە دوژمنی عیراقی دادەنێین . لە دوانزە ساڵەوە تا ئێستا لە سەر ئەم بنەڕەتە رەفتار دەکەین و . لە هەموو بۆنەیەکدا ئەم قسەیە دەکەین .

رۆژێك لە رۆژان فرمێسك نارێژین و لە ئەمەریکا ناپاڕێینەوە کە نوێنەرەکانی بنێرێ هەروەك خەڵکی تر وا دەکەن . بگرە بە پێچەوانەوە دوور نییە ئەم قسەیە سنوری شێوازە دیلۆماسییەکانمان بشکێنێ . بەڵام پێویستە بڵێین و مانگێك تێپەڕێ و با وردتر بدوێین وا بو بە پێنج ساڵ و هەموو ساڵێك ئەمەریکا دوو جار یان دەجار بە هەموو رێگایەك هەوڵ ئەدا بۆ ئەوەی پەیوەندیی دیپلۆماسیمان لەگەڵدا ببەستێتەوەو ئێمە نایکەین . نایکەین نەك لەبەر ئەوەی لە خەڵك ئەترسین بەڵکو چونکە گەلمان خۆش دەوێ و بڕوامان بەو بیروباوەڕانە هەیە کە بۆ خۆمانمان هەڵبژاردوە .. نەك بیروباوەری تایبەتی بەڵکو بیروباوەڕی گشتی بیروباوەڕەکانی ئێوە هەمووتان کەشەریف بین و رێزمان لێ بنرێ و لەنیشتیمانی خۆماندا ئازادبین و بەگژ ئەوانەدا بچین کە هەوڵی سەرپێ شۆرکردنمان دەدەن ... ئەوی هەوڵ ئەدات بەشێك لە خاکەکەمان داگیربکات و گەلەکەمان دەربەدەربکات و ئەمەش خاکەکەمان داگیردەکات چونکە ئیسرائیل بە هێزی ئەمەریکا فەلەستین زەوت دەکات و ... مادامەکی ئەمەریکا لەرێگای قەوارەی زایۆنییەوە خاکەکەمانی داگیر کردوە ئەوا بەو جۆرە سەیری ئەمەریکا دەکەین کە دوژمنی عەرەبە .

هێزەکەی تر یەکێتی سۆڤیەتییەو سەرۆکی هێزەکەی بەرامبەریەتی کە لەنفوزی بەرامبەر دەگەڕێ و کەلەسەر ئەم بنەڕەتە لەجیهاندا رەفتار ئەکات . ئەم هێزە ئێمە پەیوەندیمان لەگەڵیدا هەیەو تائێستا بەدۆستی ناو دەبەین و هەر بەم جۆرە دەمێنێتەوە مادامەکی لەو باوەڕە دابین کە ئەم پەیوەندییە خزمەتی نەتەوەی عەرەب دەکات بەڵام ئەمە دۆستایەتییە بەپێی پێودانگە نێو دەوڵەتییەکان . هەر پەیوەندییەك تێیدا سودو قازانجی بەرامبەرەر تێیدا ستراتیجەکان لەم مەسەلەیەدا یان لەوی تریان بەیەك دەگەن . هەموومان ، ئەوان و ئێمە . لەو باوەڕەداین کە ئەم پەیوەندییە خزمەتی گەلەکەمان یاخود ستراتیجەکەمان دەکات و ئەمە پەیوەندی پاشکۆیتی نییە .. بەڵام بەدڵنیاییەوە ئەو رۆژەی هەواڵمان پێدەگات کەیەکێتی سۆڤیەت لەسەر بەشێکی خاکی عەرەبیمانە بەرێ و شوێنی بوونی پاشکۆیتی هەروەك هەواڵمان پێدەگات کە ئەمەریکا بەرێ و شوێنی پاشکۆیتی لەسەر خاکی عەرەبیمانە ئەم قسەیە ناشارینەوە وە بۆ ئەوەی وای بۆ نەچن کە ئەم قسەیە نوێیە ... چونکە جاران کەس دەنگی نەدەبیستین و هێزە نێو دەوڵەتیەکان کە نایانەوێ یەك بست رزگاریێ پەردەیان بەسەر دەنگمان دادەدا بەدەوڵەتێ میرنشینەکانی عەرەبدا تێپەڕیم و چاوم بەچەند رۆژنامە نوسێك کەوت ئەو کاتەش پەیوەندیمان لەگەڵ سعودییە زۆر خراپ بوو .

رازی نابین خاکی عەرەب زەوت کرێ

ئیستگەی رادیۆ دژدار کرابۆوەو قسەمان لەگەڵ یەکتریی نەبوو نوێنەر نەئەهات و نەئەچوو ... هتد . ئەو کاتە دەربارەی پەیوەندیی لەگەڵ سعودییە پرسیارم لێ کرا وەڵامی رۆژنامەکەم دایەوە . وەك لەبیرمە . پێم وتن بنەڕەتی خراپییەکە لەپەیوەندییدا خراپیی هەڵوێستی سعودیەیە لە سێ دوورگەکەی عەرەب کەئێرانی شاه داگیری کردون و هەڵوێستێکی روونی رەفزکردنی ئەم داگیرکردنەی نییەو لەگەڵ عیراق هاوکار نییە بۆ بەربەست کردنی ئەم داگیرکردنە لەگەڵ ئەمەشدا بەباشی لەبیرم نییە بەڵام ئەمە ساغ بۆتەوە کە ئەگەر رۆژێك لەرۆژان لەشکری یەکێتی سۆڤیەت کە پەیوەندی دۆستانەمان لەگەڵیدا هەیە هەربەشێکی لەخاکی سعودیە داگیرکرد ئەوا لەشکری عیراق پێش لەشکری سعودی بەگژیدا دەچێ ... ئەم قسەیە ساڵی ١٩٧٤ کردووە و ئەمڕۆ وا نەکرا وە. بۆ ئەوەی چیبوە بیزانن باسی بەشێکیتان بۆ ئەکەم . ئەم قسەیەمان کردو تائێستاش ئەم قسەیە سیاسەت و باری سەرنجمان بەرامبەر بە بێگانە لەهەر کوێ بێ دیاری ئەکات جا هەتا بمێنین ئەمە ناگۆڕێ .

جیاوازی لەنێوان بێگانەیەك و یەکێکی تردا نییە

لەسەر خان و گەل بەگژ بێگانەدا دەچین بەبێ گوێدانە بیروڕامان بەرامبەر بەرژێم و حوکمڕانی کارەکەو بەبێ گوێدانە پەیوەندیمان و ڕامان بەرامبەر بەم بێگانەیەیان ئەوی تریان .

کاتێك مەسەلەکە دەگاتە رادەی کۆیلە کردنی گەلی عەرەب و زەوت کردنی سەربەخۆیی خاکی عەرەب ئەو کاتە لەلای ئێمە جیاوازی لەنێوان بێگانە (س)و وبێگانە (ص)دا نابێ . ئەمە نهێنی نییە . ئەمە سیاسەتی ئێستا نییە . ئەمە سیاسەتمانە . لەوانەیە کاتی خۆی ئەو دەنگەمان نەبووبێ کە ئەم سیاسەتەی پێ بگەیەنین و لەوانەشە رێگای دەربڕینمان نەیتوانیبێ بگاتە خاڵێکی دوورتر و ئەمەش گرنگە ... دەنگمان بەسیاسەتێکی کاریگەردو نەبەسترابوو کە ببێ بەرێ و شوێنێك کە بتوانێ لایەنێکی تەماعەکانی بێگانە لەنیشتیمانی عەرەبدا یەك بخات ..

شۆرشی عیراق شۆرشی عەرەبە

ئەو قسانەی کردمن لەساڵی ١٩٧٤دا بوون و ساڵێکە لەساڵە ئاڵۆزەکان لەمێژووی شۆرشەکەتاندا گشتتان ، چونکە شۆرشی نەتەوەیە ؛ شۆرشی عەرەب لەخزمەتی عەرەبدایە و ئەو شۆرشی عراقی نییەو هەر پێی دەڵێین شۆرش لەعیراق ، ئەو لەم هەرێمەدا یان لەوی تردا (وصی) نییە لەسەرتان و ئەو بەدڵنیاییەوە لەبری هیچ تایبەتیەتیکتان نییە .

بەڵام شۆڕشێکە لە خزمەتتان دایە کاتێك ئەمەتان دەوێ و بەو شێوەیەی کەدەتانەوێ ... بەدڵنیاییەوە شۆرشە بەبێ گوێدانە ئەوەی دەتانەوێ یان ناتانەوێ دژی بێگانە کاتێك سەربەخۆیی خاك پێشێل دەکات و سوکیی بە گەل ئەکات لە هەر جێگایەکدا بێ لەخاکی نیشتیمانی عەرەب دژی بێگانەو تەنانەت ئەگەر ئەو ولاتەی عەرەب رازی بێ ئێمە لەو ولاتەی عەرەب و لەو کاربەدەستەی عەرەب لەم جێگایە یان لەوییان ناپرسین ئایا رێگاتان دەدەن پێتان بڵێین کەئێمە دژی ئەو بێگانەیەین کە خاکەکەتی زەوتکردووە .. ئایا رێگامان دەدەن بەو رێگایانەی دەتوانین سیاسەتەکەمان دەربڕین ئێمە ئەمە بەبرا عەرەبەکانمان ناڵێین . لەمانە بەدەر . ئەو شۆرشێکە خزمەتی ئێوە دەکات .. بەپێی ئەو رێگایەی کە هەڵی دەبژێرن و چ کاتێك دەتانەوێ خزمەتتان دەکات و بەپێی تواناکانیش خزمەتی دەکات ساڵی ١٩٧٤ دوانزە مانگ شەرمان لەگەڵ لەشکری شاه کرد هەر لە ئاداری ٧٤ تاوەکو ئاداری ١٩٧٥ و گرانە بەوردی باسی شەرەکەتان بۆبکەم هەرچەندە ئێمە خومان پێوە نەگرتووە کەبناڵێنین و هاوار بکەین بەڵام تەنیا ژمارەی قوربانیەکانمان و دەدەمێ کە لەشەرەکەدا پێکران .

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی دەقی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

ژمارەکە گەیشتە ٦٠ هەزار کەس لەنێوان سەهیدو بریندارداو ئەمەش ژمارەیەکی تۆمار کراوە هەڵە نی یە. وای بۆ دەچم کە ئەم ژمارەیە زۆر لەزمارەی ئەوشەڕانە پترەکە لەگەڵ دابۆنی دوژمندا کردوومانە. ئەو کاتە ئەم قسەیەمان کردو جەکمان لەیەکێتی سۆڤیەت وەردەگرت و ئەمان وت ئەترسین یەکێتی سۆڤیەت بتورێ. ئەگەر بتۆرێ قسەکەی بۆ لێك دەدەینەوە وەئەگەر دوای ئەم لێكدانەوەیە توڕا بابتورێ.

چەپڵەی دراوێك لەبەشدارانی کۆنگرەکە بە هوتافەوە وتی: -

داوای رێگادان لەسارۆکی بەرێزو کۆنگرەکە دەکەم کە بڵێم دڵت سەرچاوەی زمانە و تۆ راست گۆیو تۆ راست دەکەی..

سەرۆکی بەرێز

بەناوی خوا هەروا دەبین. من ماوەیەك لەمەوبەر بەبرایانم وت لەسەرکردایەتی و ئەمەش هەستی ئەوان بوو. هەرچەندە ئێمە دڵخۆش دەبین کاتێك دەبینین گەلەکەمان لەهەرێمی عیراق ژێرمان لێ دەدن و بەدەختەوەری دەیبینین. کاتێ دەیبینین شادمانەو رازی یە بەلام ئەمە بەتەنیا ئاواتمان نی یە. ئاواتی گەورەترو دورترمان ئەوەیە ببینین و ئێمە لەگۆردابین کە گەلی عەرەبمان لەسیاسەتەکەمان رازی یە.

چەپڵەو هوتاف
دەمرینو بژی صدام حسین
رازی نابین نەتەوە
بەش بەش بکرێ

هۆ برای بەگورو تەوژم رۆژێك لەرۆژانە وانەبووەکە تاکێك ئەوەندەی کۆبووبێ. بەڵکو هەمیشەو بەنا بەخوا. خوا یار بێ لەخزمەتتاندا دەبین تا ئەو رادەیەی دەتوانین هەرچۆنێك بێ - ئەڵێم - زۆر دیاردە هاتونەتە نێو نیشتیمانی عەرەبو زروفی نێو دەوڵەتان. ناماوێ بەدرێژی بدوێین جارێکی تر داوا لە مامۆستاکانمان دەکەین کە رێگام بدەن تۆزێك بەدرێژی بدوێم مامۆستا الحورانیو مامۆستا البیطار لەیەکەم مامۆستاکانمان بوون بۆیە ئێمە شادمانین کە لەم جێگایەدا دەیانبینین.

پرسیارێکمان لەخۆمان کرد. ئایا قابل دەبین کە نەتەوەی عەرەب بەش بەش بێ و هەمان وەڵامی خۆمانمان دایەوەو وتمان نە.. رازی نابین.. برانە کاتێك لەزروفی ئێستادا سەرنجی نەتەوەی عەرەب دەدەین گەش بین بنو رەش بینانیش دەکرێ رەش بین بن... کاتێك تەنیا دۆخی ئێستاو تواناکانی ئێستا لەبەرچاو دەگرین لەوانەیە بڕیارێك بدەین یان رەفتارێك بنوێنین یاخود بگەینە حاڵەتێك کەوامان لێ بکات رەش بین بین. بەلام کاتێك قوڵتر دەبینەوە... بۆ نەتەوە لەوێژدانیدا و نە مێژوو هیوای داو لەگەڵو توانا راستەقینەکانی دا نەك تەنیا بەو جۆرەی کەهەیەو کە کاربەدەستانی رەفتاری پێوەدەکەن... بەڵکو بەو جۆرەی کە لەتوانادا هەیە بێ کاتێك هەندێ دۆخ دەگۆڕێن. ئەوکاتە بەدڵنیاییەوە گەشبین دەبین.. لەگەڵ ئەمەشدا سیاسەت. وەك وتراوەو وەك ئێمە دەڵێین چەند حوکمێکی هەیە واتە بۆ چوونی چاك بەبێ کردەوەی چاك حاڵەتێکی چاك ناهێنێتەدیو لەسەر ئەم بنەرەتە پێویستە بجوڵێینەوە.. وەك ئێوە. ئێوە بە بەربەرەکانی کردن... رای ئێمە لە هی ئێوە جیاواز نی یە..

سنورمان نیشتیمانی
عەرەبی یە

ئەوەی ئێمە بۆی دەچین دەربارەی حاکمەکانی عەرەبو رێژیمە عەرەبی یەکان. بەلام ئایا دەبێ دەورمان وەك ئێوە بەربەرەکانی کردن بێ و ئایا بەم رێگایە دەتوانین خزمەتی نەتەوەی عەرەب بکەین وەك ئێوە دەتانەوێ.. ئەمە ئەو پرسیارەیە کە بەلای کەمەوە لەچوار ساڵ لەمەوبەرەوە لەخۆمانی دەکەین.

براینە ئەگەر لەوبڕوایەدابان کە ئێمەبەرامبەر بە دیاردەو حاڵەتو سیاسەتو رێژیمەکانو هەندێ حاکم بەرێگای ئێوە رەفتارمان کردبایە و ئەمەش خزمەتی نەتەوەی عەرەبی دەکرد ئەوا بڕواتان بێ ئەمەمان دەکرد. ئێمە بۆ داکۆکی کردن لە شۆڕش لە عیراقدا لەسەر بنەرەتی رێککەوتن رەفتار ناکەین. ئێمە ئەم قسەیەمان بەبرایانمان وەزیرانی کاری عەرەبی وت. پێمان وتن ئەم راگەیاندنە تەنیا هی عیراق نی یە بەدابڕاوی لەخزمەت کردنی نەتەوەی عەرەبدا. ئێمە لە هەموو بڕگەکانی راگەیاندنەکەدا ساتێك لەسنوری عیراق نەوەستاوینو هەمیشە سنورمان نیشتیمانی عەرەبی بوودو هەمیشە باری سەرنجمان ئەوە بووە چۆن خزمەتی گەلی عەرەبی بکەین نەك خۆمان بەتەنیا بگرە بەبارمەتی ئێوە. بەبارمەتی برایانی عەرەبمان بە حاڵمەکانەوە هەریەکە لەمەڵبەندی خۆبەوەو بەپێی زروفو بەیەك گەیشتنی لە رادەی کەمیدا بۆیە ئەو خاڵانەمان وەرگرت کە ناکۆکی یان لەسەر نابێ.. ئەوانە نەبێ کە ئەبانەوێ ناکۆك بن. نۆکەرو پابەند چونکە ئەمە ناکۆکی یە لە گەوهەرداو.. مەبەستمان لەناکۆکی لەگەوهەردا... دەکرێ لەرێو شوێندا ناکۆك بین. ناکۆك بین لەوەی شت زیاد بکەین.. لەوەی شت فرێ بدەین... لەوەدا کە شت بگۆڕین ناکۆکین بەلام لەگەوهەردا... چۆن دەتوانین ناوی بنێین ناکۆکی یەکی پاك.. یەکێك دەقێك رەتی دەکاتەوە تێیدا دەڵێ:

سوپاو بنکەو رێگادانی لەشکری بێگانە لەسەر خاکی نیشتیمانی عەرەبی قەدەغەیە.. بەرامبەر بەمە ئێمە وەك عەرەب لەسومال لەجەزایر یان لە عیراق سوپاس و یارمەتی پێشکەش بەو عەرەبە دەکەین ئەگەر هاتوو بێگانە داگیری کرد.. ئەوەی ئەم حاڵەتە رەت دەکاتەوە چۆن دەتوانین ئەم رەتکردنەوەیە بە رەت کردنەوەیەکی پاك دابنێین.

لەگەوهەردا
ناکۆك نین

ئەو مەسەلانەی کە بە باوەڕی ئێمە عەرەب لە سەریان ناکۆك نیە بە پێی بۆچوونی خۆمان وەرمان گرتن... لە وانەیە لە دارشتندا لە سەریان نارێك بن. لە خستنەسەردا لە فرێدانا لە زیادە کردنی بیروباوەڕی نوێدا. ئەمە شتێکی سروشتی یە بەلام ئەو مەسەلانەمان وەرگرت کە ئێمە لەو باوەڕەدابن کە نارێکی یان نابێ... واتە لە وانەیە عیراق رازی بێ بە وەی بنکەیەکی بێگانە لە سەر خاکی عیراق هەبێ بە پێی زروفی خۆی کە ناتوانی ئەمەریکایەکان دەنگ بدا. ناتوانی بەرەنگاری ئەمەریکا بکات. سۆڤیەتیەکان دێنو پێیان دەڵێین لێرە دانیشن کاتێك عەرەبەکان دێن پێی دەڵێین نەء. کەس مەهێنە ئێمە هەینو ئەو کارەی بۆ دەکەینو ئێمە لەو باوەڕەدابن کە عەرەبێك نیە کە بە مەرازی نەبێ بە بێ گوێدانە ئیجتیهاد. کەوابوو ئەو مەسەلانەمان وەرگرت کە لەو باوەڕەدابن کە نارێکیان لە سەر نی یەو لە گەوهەردا لە سەری ناکۆك نین.

بڕوانامەکەی حزب
بەرنامەی کارە

بەلام ئەو مەسەلانەی تر کە لە مێشکماندان... کاك نعیم هەندێ باری سەرنجی خستە بەردەستمو ئێستا سەرنجم دان. دەربارەی بیروڕای برایان هەموویان شتی باشن. ئەگەر بەرنامەی کارەکە بۆ عیراق بایە ئەوا هیچ سەلمان لە بیروڕاکانتان نەدەکردەوەو وەردەگیران. هەموو ئەوەی وترا. بەلام بەرنامەی کارەکە هەموومان وەك گەل کاری لەسەر دەکەینو وەك رێکخراوی جەماوەری ولە هەمانکاتدا. ئەوە گرنگە. چەکێك بێ بۆ ئێوە. رێگایان بدەن ئیمزا بکەن بۆ ئەوەی لە دوایدا چەکەتان بەدەستەوە بێ بەرامبەر بەوەی کە لە نەخشەکە لا دەدات بۆ ئەوەی کە هێرشتان بردە سەر چەکەکەشان بەهێزتر بێت. لێیان بگەرێن با تەنیا بەرنامەی کارەکە ئیمزا بکەن بۆ ئەوەی بە دەست ئێوەوە. جەماوەر. گەل. رێکخراوە شۆڕشگێڕیەکان. نیقابەیەکان. پیشەیەکان بێ. جیاوازی لە نێوان ئەوەدا هەیە کە تێبکۆشین دژی حاڵەتێکی مەبدەئیو لە نێوان چوونە دەرەوەدا لە بەرنامەی کارەکە. ئەمە کارەکەتان بۆ ئاسان دەکات. لێرەدا لەوانەیە هەندێ برای عەرەب گوێیان لەو قسەیە دەبێ واتە ئەو بابەتەی ئێمە لێرەدا دەڵێین بلاو دەبێتەوە.

بە موناقەشەکردن پێیان وتن. بابەتی دۆستایەتیتان لەگەڵ فەرەنساو دۆستایەتیمان لەگەڵ ئیتالیاو دۆستایەتی فلان لەگەڵ یەکێتی سۆڤیەتو دۆستایەتی فلانەلایەن لەگەڵ ئەمەریکا ئەمە دەرگایەکی تری هەیە... یەکەم بە ئەوەوە بڵێین ئەوان سوپابین لەسەر خاکی ئێمە نین کاتێك فەرەنسایی دێ شوێتی لە بەرامبەردا دێت.. کاتێك ئەمەریکایی دێ ئینگلیز لە بەرامبەریدا دێو ئەو کاتە دەبینە حاڵەتێکی دوچاری دابەشبوونو بەشو خاکمان دەبێ بەهی هەموانو لەگەڵ ئەمەدا ئێوە دەزانن کە ئێمە تا ئێستا هیوامان تێدایە نایەوێ بڵێ: ئەم بیروباوەڕانە خزمەتی نەتەوەی عەرەب دەکەن... لە حاکمەکان... بێگومان هەندێکیان دەیەوێ. وەك خوی پێوە گرتووە. باری بکات. کە هەمیشە باری بەلاوە باشە.. خەڵکی واهەیە کە هەموو مێژووی سیاسی یان گەیاندونیە مەڵبەندی پێشەوە یاخود با بڵێین ریزی ناوەراست یاخود سێیەم. باری کردن ئەم ئیشەی دەوێ. ئیشی باری کردن هەمیشە لە مێشکی دا حازر دەبێو وای بۆ دەچێو کە ئەوەی پێی دەڵێ ناماوەوێ بنکەی بێگانەو لەشکری داگیرکەری خاکی عەرەبیمان لە ئارادا بێ... وا دەزانی کە بەمە دەرفەتی باری یەکەی دەدۆڕێنێ کە تر خەکەی لەلای هەندێ رێژیمی عەرەب یاخود لەلای ئەمەریکا بەرز دەکاتەوە کە دەیەوێ بێو رێژیمە هەرەس هێناوەکەی رزگار بکاتو... خائینش ئەوی دەوێ بۆ ئەوەی لەو مەینەتەش کە خۆی پێ توش کردوە دەربازی بکات یەکێك نی یە کە بە حاکێکی عەرەب بڵێ گوناهە کە ئەکەوێ. زۆر بە کەمی ی نەبێ. گوناه ئەو کاتە درێژەیە کە ئەیباتە سەر لە نێوان ئەو ماوەیەی کە پێویستە تێیدا بکەوێو ئەو ماوەیەی کە بە کردەکی تێیدا دەکەوێ.. بە عیراقەوە. ئەگەر کەوتین مەڵێن گوناهن چونکە ئێمە هۆی کەوتنەکە دەبین... ئێمە ساڵی ٦٣ کەوتینو خۆمان هۆی کەوتنەکە بووین. ئەمە هی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی یەو کێشەیەکی درێژو پانوبەرین بۆمرۆڤەی گەل دەخاتە لای خۆی لێی مەترسە...

ئەوی کەمایەتی وەردەگرێ
کۆیەکە دەدۆڕێنێ

تەنانەت باسی نهێنی یەکانی ناوخۆمانتانبۆ دەکەم، قەیناکات برایان لە حزبدا لێم دڵگیر نابن.. هەندێ جار وەك لە هەموو حزبێك وایە لە جیهاندا کۆمەڵە پێك دێنو هەندێ جار بیر لەو کۆمەڵە بەستوانە دەکەنەوە دەڵێین عەقڵیان زایان نیشان دەدات کە هەمەکی وەربگرن لە جیاتی ئەوەی کە هەندەکی

وەربگرن.. واتە یەکێك لە نێو ئێمە کۆمەڵە پێك دێنێ بۆ ئەوەی چوار پێنج کەس لە حزبدا بۆ لای خۆی رابکێشێ کەوابوو بۆچی رێگای حزب وەرناگرێ رێگای راست. رێگای بیروباوەڕو هەموو خەڵك وەدەست بهێنێ. ئەگەر وستی لە دەست ئەدات گەلی کەمایەتی لە دەست ئەدات. ئەوەی کە کەمایەتی وەردەگرێ دەبێ زۆرەکە لە دەست بدات. لە هەر جێگایەکدا بێو لە هەر حاڵەتێکدا بە هەر رێوشوێنێك بێ. ئەم رێگایەی نەدۆڕاندوە. راستە مرۆڤ ماندوو دەکاتو هەندێ جار مەترسیشی لە بەردەم دایە.. رێگای گەلان دژی رێگاکەی ترە. بەلام ئەگەر هەموومان کاتێك دەگەینە سەر حوکم لە بیرمان بێ ئەو مرۆڤە بەختەوەرە کە ئەم رێگایە لە دەست نەداتو ئەم رێگایە چەند سودبەخشە بە باوەڕی من ئەو کاتە حاکمێك لە نێو ئێمە لە رێ لای نەدەدا. بە دڵنیاییەوە جیاوازی لەنێوان ئەو مرۆڤەدا هەیە کە گەلەکەی هەڵی دەگرێو ئەوی لە کۆشکدا خۆی دەشارێتەوەو دژی ئەلەکەی خۆی قایم دەکات.. جیاوازی لە نێوان ئەو مرۆڤەدا هەیە کە لە خەڵك دەترسێو ئەوی کە خەڵك داکۆکی لی دەکەنو شەڕی لەسەر دەکەن.

سەرۆکی خوالێخۆشبوو جمال عبدالناصرمان بینی.. عبدالناصر دو جاری پتر لە مەینەتێك بوو وبۆمان دەرکەوت کە چەند زوروفوچەند ساڵێکی لە زروف بەسەردا تێپەڕیوە شایەد لەم هۆڵەدا هەیە. ئەفسەرێك نەیئەتوانی هێزی چەکدار بجوڵێنێ چونکە عبدالحکیم عامر رازی نابێ. کاتێك عبدالحکیم عامر رازی نابێ جمال عبدالناصر ناتوانێ کارەکە رابپەڕێنێ راستە ئەمە حاڵەتێکی سەیرە بەلام کردەکی یە.. من کاتێك ئەمەم گوێ لێبووو بۆم دەرکەوت سەبارەت بە من دەرزێکی گەورە بوو هەرگیز لەبیرم ناچێتەوە. لەگەڵ ئەمەدا کاتێك دوای پێنجی حوزەیرانی ساڵی ١٩٦٧ دەستی لە کار کێشایەوە جەماوەر جارێکی تر خستیەوە سەر کورسی سەرۆکایەتی بە دڵنیاییەوە هەندێ لە تەمای کاران لە سوپای میسردا ئەو کاتەو هەندێکیش لە وانەی وەك سەرۆك السادات ئەگەر بیانزانیبایە کە دەتوانن عبدالناصر لابەرن ئەوابە رێگای کودەتای ئاسایی ئەمەیان دەکرد.

بەلام دەیانزانی کە بنەرەتی بنەرەتی عبدالناصر لە چەند رێوشوێنێکی هونەریو جوگەلەی بچوکدا نەبوو بەڵکو بارمتە بنەرەتی یە کەی لە قوڵایی دەریاکاندا لە گەلی عەرەب. لە گەلی میسردابوو.

بڕگەکانی راگەیاندنەکە
هەمووی بۆ فەلەستینە

براینە ئەمە دەڵێمو ئەو موناقەشەیەتانم بەلاوە سەیر نی یە کە دەربارەی هەر بڕگەیەکی بەرنامەی کارەکە یاخود بەیاننامەکە دەیکرن نازانم ئێوە چۆن شتەکانتان رێکخستوە. هەموو ئەو شتانەی کە بڕواتان پێیەتی لە باردەیەوە بیلێین ئێوە جەماوەری رێکخراوە شۆڕشگێڕەکانن. ئێوە کار بە دەستن، خوزگە بەکێك لە جێگای ئێوە بایە بۆ ئەوەی هەموو ئەوانە بڵێ کە دەتوانێ بیانڵێ وبۆ ئەوەی بەو جۆرە بجولێتەوە کە بە ئاداتیەوەیەتی بەلام لەو باوەڕە دانیم کە لەسەر ئەوە نارێك بن کە ئەگەر کاربەدەستانی عەرەب ئەم بیروباوەڕانە پەیڕەو بکەن خزمەتێکی گەورە پێشکەش بە نەتەوەی عەرەب دەکرێو بەلای کەمەوە وامان لێ دەکات لە مەڵبەندێکی بەهێزتر بین لەوەی ئێستا لە لێپرسینەوەی ئەوەی لەم بەرنامەی کارە دەچێتە دەرەوە.

برایان، بێگومان، وەفدی فەلەستین رای خۆی دەربارەی نەبوونی بڕگەیێك دەربارەی فەلەستین دەربڕی ئەم بڕگانە هەموویان نەك یەکێکیان دەربارەی فەلەستینیو ئێمە لە هەمان وتاردا کە دەربارەی ئەمە قسەمان کرد ئەمەمان وت، مەسەلەی قەوارەی زایۆنی واتە من لەو باوەڕەدام کەس وای بۆ ناچێ کە ئێمە قەوارەی مەسخی زایۆنی دا خاکمان بە دەوڵەت دابنێین، بە پێچەوانەوە ئێمە ئێستا تەنانەت لەگەڵ هەندێ رێژیمی عەرەبو لەگەڵ تە نانەت رێکخراوە گەلی یەکانا نارێکین ئێمە لەو باوەڕەدابن کە نابێ عەرەب ئیمزای بکەنو قابل بن لە سەر خاکی زەوت کراوی فەلەستین نەکەن بە دەوڵەت تا وەکو ٥ی حوزەیرانی ساڵی ١٩٦٧.

عەرەبەکان لە بەردەمman بوون

هەموو عەرەبێك وبێ گوێدانە دابەش کرانەکانو بی لاف لێدان دەڵێین عەرەبەکان لەبەر دەممان بوون بەبێ گوێدانە تایبەتیو رێبازەکانیانو هتدو... توێژە کۆمەلایەتی یەکانیانو تا وەکو ئەوەی هەندێ جار بە چینەکان ناودەبرێ.. عەرەبمان لەبەر چاوبوو... مرۆڤ سەربەستیو زەوی و گوێدانە تایبەتیو رێبازەکانیانو هتدو... ترێژە کۆمەلایەتی. یەکانیانو تا وەکو ئەوەی هەندێ جار بە چینەکان ناودەبرێ.. عەرەبمان لەبەر چاوبوو.. مرۆڤ سەربەستیو زەوی و لەو باوە ڕەدایی هەموو مرۆڤێکی عەرەبو نەك نۆکەر، خاکی پیس نەکراوی دەوێ حاڵەتێکی دەوێ کە هیچ سنورێك بۆ سەربەستی یەکەی دانەنێ و وای بۆ چوین کە بێگانە سوپاکەیو گەشتی گەلەکانی ئەهێنێ بۆ سەر خاکی نیشتیمانی عەرەب سنوربۆ سەربەخۆیی دادەنێ ئەگەر فەدەخەی نەکات. کە لەبەری تێدەخات یان زەوتی دەکاتو.. سنور بۆ سەربەستی مرۆڤی عەرەبی دادەنێ. سنور ئەخاتە بە ردەم تێکۆشانتان، مەڵێن ئەمانە چەند مەسەلەیەکی سادەن،

کاتێك حاکەکەتان بەشێوەی چەند بکەیەکو بەرێو شوێنی پاشکۆیێنیو رێگادانی سوپایی دابەش دەکرێ بە چەند بەشێك. کاتێك دار بۆ یەکێك رادەوەشێنرێ دەبینین کەشتی گەل دێتو بنکەکە جموجۆڵی تێدەکەوێو. لە نێوان ئەوە داکە بێگانە لەدەرەوەی نیشتیمانی عەرەب بێت.. وەك عەرەب وازمان لێبێنن خۆمان بەتەنیا چارەی گیروگرفتەکانمان دەکەینو نارێك دەبینو رێك دەکەوین.. هتد.

ئەم مەسەلەیە تەنانەت لەحاڵەتی نارێکیشدا نابێتە مایەیمەترسی دروستکردن لەبەر دەم نەتەوەی عەرەبدا هەروەك رێوشوێنی پاشکۆیێتی وبنکەو رێگاوان دەبێتە مایەی ئەمە.

برایەك بەسەرداِن هات بۆ لامان بۆ بەغداو موناقەشەیەکی دووردرێژمان لەگەڵدا کرد وتی. من چۆن دەتوانم رووبەڕووی ئەمەریکا بوەستم بەبێ بوونی سۆڤیێتی لەسەر خاکەکەمو چۆن ئەتوانم رووبە ڕووی سۆڤیێتی بوەستم بەبێ بوونی ئەمەریکا لەسەر خاکەکەم.

پێمان وت ئێمە بەرەنگاری هێرشی ئەمەریکا بووینو رازی نەبووین سۆڤیێت وەك بنکە لەسەر خاکەکەمان بێو ئەو نموونانەمان بۆ باس کردکە هێنامانەوە.

شاه بەتەنیا خۆی بەگژماندا نەدەهات. ئەو لە جیاتی ئەمەریکا شەڕی لە گەڵدا دەکردین و ئەمەریکا پشتیەوە بوو. ئەمەریکا پێی لێنا کە لە پشت شاوە بوو. لە پەیوەندی کردنو لە رێگای تەتەرەکانیانەوە کە باسمان کردن دەڵێین: لە هەڵەدا چووینو جارێکی تر دووبارەی ناکەینەوە، ئێمە لە دژتان بووین بەلام ئێستا ئێمە نامانەوێ لە دژتان بین دەمانەوێ پەیوەندیمان لە گەڵتاندا سروشتی بێ. هەندێ کەس کە هەمیشە مەبەستیانە باسی ئەم شتانە بکەن دەڵێن: صدام حسین... بزانن صدام حسین لە گەڵ کیسنجەر یاخود بریجنسکی کۆبۆتەوە نازانم لە کوێ. لە سەر سنوری عیراق ئەردەن. ئەگەر بمانەوێ لە گەڵ بریجنسکیو کیسنجەر کۆببینەوە لە سەر سنورو بە دزی لە گەڵیاندا کۆ. نابینەوە بەڵکو لە بەغدا لە گەڵیاندا کۆدەبینەوە. بەلام ئێمە نامانەوێ نە لە گەڵ کیسنجەرو نە لە گەڵ بریجنسکی کۆببینەوە لە بەر ئەو هۆیانەی باسمان کردن.. بەم برایەم وت، پێمان وت ئێمە شەڕمان لە گەڵ ئەندامێکی پەیمانی سەنتۆ کردو ئەمەریکا راستەوخۆ لە پشتیەوە بوو، هاوارمان نەکردو لە نەتەوە یەکگرتووەکانیش شکاتمان نەکردو بە خەیاڵماندا نەهات کە ئەوەی بە گژ ئەوانەدا دەچێ کە لە جیاتی ئەمەریکان دەبێ سۆڤیێتی بن بەڵکو یەکەم عیراقی بن چونکە لە باری جوگرافیاوە لە سەر خاکی عیراقەو عەرەبەکانیش دەیان توانی یارمەتیمان بدەن. سۆڤیەت وەك دۆست پێویست بوو لە سەریان تەنیا چەکمان دەبێ وببینی چۆن شەڕ دەکەین و چۆن بە گژ دوژمندا دەچن، ئەوە بوو بە کردەکی بە باشی شەڕمان کرد هەرچەندە هەندێ جۆری تفاقو ئازوقە، لەو زروفەدا بڕیار ئەوەبوو دەستپێشکەری یەکەی سەرۆك بومیدیەن خوا لێی خۆش بێ هانەناراوەو وتی: ئێوە دێن بۆ کۆنگرەی ئۆپیك لە جەزایرو راتان چیە کە راستەوخۆ لە گەڵ شای ئێران بە یەك بگەن، بە نوێنەری سەرۆك بومیدیەنم وت خوا لێی خۆش بێ ئایا ئەمە دەستپێشکەری ئێران دەکرێ وتی: نەء. پێم وت بە سەرۆك بومیەدیەن بڵێ لە ئێرانی یەکان بگەیەنێ کە ئەمە لە ئێمەوە نی یە لە گەڵ ئەمەشدا ئەگەر ئارەزوی بە یەك گەیشتنی بکەن لە جەزایر ئەوا ئێمە ئامادەینو بە یەکگەیشتنەکە لە جەزایر بوو نەك لە سەر سنور لە جەزایر لە بەردەم هەواڵو کامێراو روناکی گلۆپدا بە یەك گەیشتنەکە بوو.. دڵنیا بن ئەگەر چەكو تفاقی تەواوەتیمان هەبایە تا وەکو ئەمڕۆ هەر شەڕمان لە گەڵ شاه دەکرد بە بێ ئەوەی لە جەزایر یان لە شوێنێکیتر لە گەڵیدا بەیەك بگەین، چونکە ئەو دەستدرێژکار بوو، دەستدرێژکەریش دەبێ بە دوای دەربازبوون لە دەستدرێژی یەکەیدا بگەڕێ، ئەوی بە دەستی خۆی گیروگرفتی خۆی چارەسەر نەکات کەس نادۆزێتەوە کە بۆی چارەسەر بکات.

برایانی عەرەب... کاتێك دووچاری مەینەتی یەك دەبن یاخود ئاڵۆزی یەکتان دێتە بەردەم بە تایبەتی لە مەسەلەی سەربەخۆیی و سەربەرزیو شەرەفدا پێویستە تەنیا تەقەللاو کۆششی عەرەبتان لە بیر بێ..

لە جیاتی کەس
شەڕ ناکرێ

ئەوەی وەك دۆست یارمەتیتان دەدات پێویستە لە بیرتان نەچێتەوە.. وا بزانم ساڵی ٧٢و دوای ئەوەی سادات پسپۆڕەکانی سۆڤیێتی دەرکرد هەندێ رۆژنامەنوسی لوبنانی دەربارەی کۆششی سۆڤیێتی کە پێویستە بۆ رزگار کردنی فەلەستین بدرێ پرسیاریان لێکردم وتم ئەم پرسیارە ڕەوا نی یەو رازی نابین پێی.

پێویستە پرسیارەکە بگۆڕێ بۆ ئەوەی بپرسرێ ئەو کۆششە کامیە کە عەرەب بیکات بۆ ئەوەی فەلەستین رزگاری ببێ.. سۆڤیەت دۆستە لە چوارچێوەی رێوشوێنی دۆستایەتی نێودەوڵەتاندا کە ئێوە دەیزانن واتە وەك ئەو دۆستایەتی یە نیە کە لە گەڵ ئەو برادەرە هەمە کە لەلای راستمەوەیە.. کە لە ناخۆشیدا لە گەڵی دەبم هتد.. وەك هاوکاری یەکی برایانەی مرۆڤایەتی هتد. بەڵکو رێو شوێنی بە یەك گەیشتنی ستراتیجو سودو قازانجەکان وپێم وت سۆڤیەت تەنیا

بڕوانە ل : ٧

Institut kurde de Paris